

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 เมษายน 2565

Vol. 7 No. 4 April 2022

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน 2565

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรัพย์สินและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรัพย์สินความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

ผศ.ดร.ภูมิภควัชร ภูมิพงศ์คชศร

ผศ.ดร.วินิจ ผาเจริญ

ผศ.ดร.ญาณกร โท้ประยูร

ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล

พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.

พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ, ดร.

ดร.จิตาภา เรมมีศรีสุข

ดร.สมพงษ์ เกษานุช

ดร.รุ่งโรจน์ สรรสระบุญ

ดร.ธันยนันท์ จันทรทรงพล

ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยสยาม

สถาบันรัชต์ภาคย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ

รศ.ดร.ศิวัช ศรีโกคางกุล

รศ.ดร.พรชัย เจดามาน

รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ

ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร

ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี

ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์सान

ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชสร
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญโญ,ดร.
ดร.เกษสุตา โภคานิตย์
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภาณุวัฒน์ กิตติกรวรรณธ์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนันคำจร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัย 1
ลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พระมหาสายัณห์ วงศ์สุรินทร์, สำราญ ศรีคำมูล และ นฤมล ชุ่มเจริญสุข
- ➔ การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด 14
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จิระวดี สินทร
- ➔ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงาน 30
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์
นฤมล อินฟากท่า
- ➔ กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัด 45
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
พรนภา วัฒน้อย และ ทศนะ ศรีปัดดา
- ➔ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของ 60
นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ต้องชนะ หมั่นบรรจง, ประภาพร คงวัดใหม่ และ เกษศิริรินทร์ สุวรรณรุ่งโรจน์
- ➔ ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา 82
สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร
กุลสุมา แยมเกตุ, ทิพวรรณ เดชสงค์ และ นิชาภัทร จาวีสุตร
- ➔ การศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 98
พิจิตร
พรวิภา สวณมะลิ และ อุดุลย์ วังศรีคุณ
- ➔ การจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 111
ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)
ธนาธิป มะโนคำ, อัญชลี บุญจันทิก, นันทน์ลิน สีแก่นวงศ์, อารยา ศรีบุญเรือง และ
ลัดดา บรรเลงสง
- ➔ การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 125
การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
นวรรตน์ แสงโพธิ์ และ ทศนะ ศรีปัดดา

- **The Development of Ability on English Reading and Writing for the 6 th Years Class of Secondary Level by Using Directed Reading-Thinking Activity Model Together With Learning Performance on Brain Based Learning** 134
Pakin Chaengkit and Anchalee Jansem
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน ระดับประถมศึกษาของ จังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่ 145
วีรวิทย์ อาริสวัสดิ์ และ คັນสนีย์ จະสุวรรณ์
- การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก 160
ชนาพร เมฆดี และ ทศนະ ศรีปัตตา
- กลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดอาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี 174
บุษกร คำโฮม, ศุภกัญญา จันทรงกษา และ เจียรระโน ไชยกาล เจ็
- การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยบทเรียนมัลติมีเดีย 190
อัญชลีพร แซ่ตั้ง และ อรุณช ลิ้มศิริ
- การประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 207
สุดใจ เกิดสติ และ ศาสวัต เฟ่งแพ
- **The Development of English Speaking Ability for Communication of Vocational Certificate I Students by Team-Based Learning** 223
Arpassara Sangkhawasee and Anchalee Jansem
- การพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ 233
โสมณา จีรวงศ์นุสรณ์ และ ณัฐวดี จิตรมานะศักดิ์
- การศึกษาความสัมพันธ์การใช้พลังงานของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ ใน การปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร 250
ชาลิตา วงศ์ใหญ่ และ อุดลย์ วังศรีคุณ
- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 266
วรรณค์ ภูระหงษ์
- การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 280
รัตนารณ์ ชูรา และ สติรพร เขาวนชัย

- ➔ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้น 295
ประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการ
สอนแบบปกติ

กาญจนา ชัยวิมล และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

- ➔ การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 310
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

วีระชัย ฐปเรือง และ ทศนะ ศรีปัตตา

- ➔ ผลกระทบของแรงจูงใจและบุพปัจจัยต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวเชิง 320
วัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทิพชญา พึ่งชาญชัยกุล

- ➔ การศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา 339
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

วิภาณี เทียมจันทร์ และ ทศนะ ศรีปัตตา

- ➔ แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต 347
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ณัฏฐนินา หามนตรี และ พรเทพ รุ่งแผน

- ➔ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้น 362
ประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กับการสอนแบบ
ปกติ

จุฑามาศ แก้วทนต์ และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

- ➔ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยมของนักเรียน ชั้น 374
ประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดทศนิยมหรรษากับการสอน
แบบปกติ

วิวรรธน์ สมานธิ และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

- ➔ บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน : 386
กรณีศึกษาชุมชนวัดศรีมงคล จังหวัดน่าน

ธนวัฒน์ ะละ และ สุภาณี นวกุล

- ➔ การจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ ศูนย์ 403
สุพรรณบุรี

วิลาวรรณ มังคลา

- ➔ สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 415
- พิชัยรัฐ หมั่นด้วง

บทความวิชาการ

- ➔ แนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพในศตวรรษที่ 21 433
- สง่า วงศ์ไชย และ กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น

ภาคผนวก

452

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
**A Study on the Desirable Characters of Junior High School Students
at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in
Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**

พระมหาสายัณห์ วงศ์สุรินทร์,
สำราญ ศรีคำมูล และ นฤมล ชุ่มเจริญสุข
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
**Phramahasayan Wongsurin,
Samran Srikammul and Narumon Chumcharoensuk**
Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkornrajavidyalaya Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: wongsurin2520@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุและระดับชั้นต่างกัน เป็นการวิจัยแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 110 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.861 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t- test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.69$ และ $\sigma = 0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ($\mu = 3.72$ และ $\sigma = 0.33$) ด้านมีจิตสาธารณะ ($\mu = 3.71$ และ $\sigma = 0.33$) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ($\mu = 3.70$ และ $\sigma = 0.32$) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.38$) ด้านมีวินัย ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.31$) และด้านใฝ่เรียนรู้ ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.28$) ตามลำดับ

วันที่รับบทความ: 10 เมษายน 2565; วันที่แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 20 เมษายน 2565

Received: April 10, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 20, 2022

2. เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสถานภาพของบุคคล พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน และนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

คำสำคัญ: การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น; โรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the level of opinion on desirable characteristics of junior high school students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, and 2) to compare on desirable characteristics of lower secondary school students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province with different age and class levels. It's a survey research. The sample group used in this research were junior high school students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province consisted of 110 persons. The instrument used in the research was a questionnaire with a confidence value of 0.861. The statistics used in this research were frequency, percentage, standard deviation, t-test independent and One-Way Analysis of Variance (ANOVA).

The following were the results:

1. The Desirable characteristics of junior high school students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province as a whole was at a high level ($\mu = 3.69$ and $\sigma = 0.27$). All aspects were at a very high level. In descending order as follows : honesty ($\mu = 3.72$ and $\sigma = 0.33$), public mind ($\mu = 3.71$ and $\sigma = 0.33$), commitment to work ($\mu = 3.70$ and $\sigma = 0.32$), The aspect of patriotism, religion, and monarchy ($\mu = 3.68$ and $\sigma = 0.38$), discipline ($\mu = 3.68$ and $\sigma = 0.31$), and learning ($\mu = 3.68$ and $\sigma = 0.28$), respectively.

2. The Comparison of desirable characteristics of junior high school students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province classified by personal status, It was found that students of different ages had opinions on desirable characteristics of students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province that were no difference, which was inconsistent with the assumption and students with different grade levels have an opinion on the desirable characteristics of students at Mahavajiralongkornrajavidyalaya School in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, Overall and in each aspect, it was found that there were no differences, which is inconsistent with the assumption.

Keywords: A Study on the Desirable Characteristics; Junior high School Students; Mahavajiralongkornrajavidyalaya School

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกายจิตใจ วินัย อารมณ์สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย และดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย โดยระบุว่า การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560 : 14)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวไว้ใน มาตราที่ 22, 24 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสรุปได้ว่า ต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 13-14)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นับเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 4-8) ซึ่งในการพัฒนาให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยหน่วยงานต่าง ๆ และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะ

สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา
นักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปพร้อมทั้งและใช้เป็นข้อมูลประมวผลของการศึกษาในระดับ
ต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหา
วชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุ และระดับชั้นต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ
(Survey Research) มีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 110 รูป ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรเป็นหน่วยในการศึกษา

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ และระดับชั้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านรักชาติ ศาสน์
กษัตริย์ 2. ด้านซื่อสัตย์สุจริต 3. ด้านมีวินัย 4. ด้านใฝ่เรียนรู้ 5. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน และ 6. ด้านมีจิต
สาธารณะ

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยแบบสอบถามมี ลักษณะปลาย
ปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย
มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ด้านซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านมีวินัย 4) ด้านใฝ่เรียนรู้ 5) ด้าน
มุ่งมั่นในการทำงาน และ 6) ด้านมีจิตสาธารณะ มีข้อคำถามจำนวน 24 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตรา

ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ จากการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัทครัมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.861

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
2. จากนั้นนำแบบสอบถามกลับมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

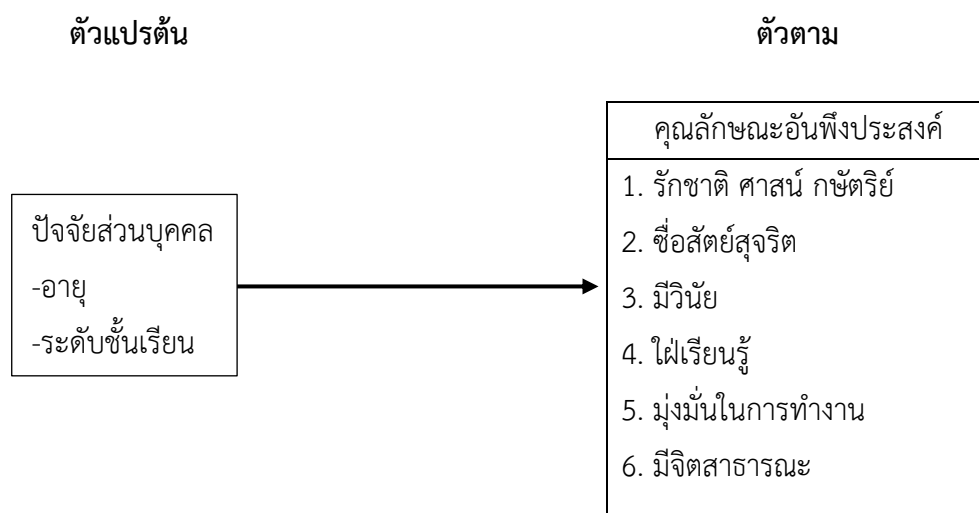
1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 6 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนมหาวิทยาลัย โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
2. การทดสอบค่าที (t- test independent) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียน จำนวน 110 รูป พบว่า อายุ 13-16 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.7 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.3 ตามลำดับ และระดับชั้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 31.8 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 27.3 ตามลำดับ

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.69 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ($\mu = 3.72$ และ $\sigma = 0.54$) เปลี่ยนค่านิยมที่ไม่ถูกต้องในสังคมไทย เช่นต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ($\mu = 3.70$ และ $\sigma = 0.53$) เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาและเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.52$) และยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติร้องเพลงชาติได้ และบอกความหมายของเพลงชาติ ($\mu = 3.64$ และ $\sigma = 0.55$) ตามลำดับ

2. ด้านด้านซื่อสัตย์สุจริต

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.72$ และ $\sigma = 0.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ไม่ถือเอาสิ่งของหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ($\mu = 3.76$ และ $\sigma = 0.58$) ปฏิบัติโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด มีhiriโอตบปะ ($\mu = 3.76$ และ $\sigma = 0.50$) ประพฤติตรงความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ ($\mu = 3.70$ และ $\sigma = 0.49$) และพูดความจริง และให้ข้อมูลที่เป็จริงกับครู ผู้ปกครอง และเพื่อน อย่างสม่ำเสมอ ($\mu = 3.67$ และ $\sigma = 0.54$) ตามลำดับ

3. ด้านมีวินัย

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านมีวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ นักเรียนสนใจติดตามผลการงานของนักเรียน ($\mu = 3.75$ และ $\sigma = 0.51$) นักเรียนยอมทำการบ้านที่คุณครูสั่ง ($\mu = 3.73$ และ $\sigma = 0.46$) เมื่อครูตำหนินักเรียนยินดีที่จะแก้ไขตามที่คุณครูแนะนำ ($\mu = 3.67$ และ $\sigma = 0.50$) และวันไหนที่คุณครูมอบหมายงานให้พรุ่งนี้นักเรียนจะไม่ขาดเรียน ($\mu = 3.59$ และ $\sigma = 0.57$) ตามลำดับ

4. ด้านใฝ่เรียนรู้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านด้านใฝ่เรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่างๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ($\mu = 3.72$ และ $\sigma = 0.52$) เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ($\mu = 3.68$ และ $\sigma = 0.50$) เอาใจใส่ในการเรียน และมีความเพียรพยายามในการเรียน ($\mu = 3.66$ และ $\sigma = 0.51$) และศึกษาค้นคว้า หาความรู้จากหนังสือ

เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 3.66$ และ $\sigma = 0.51$) ตามลำดับ

5. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน

การจัดการคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.70$ และ $\sigma = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ($\mu = 3.75$ และ $\sigma = 0.51$) พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ($\mu = 3.75$ และ $\sigma = 0.51$) ทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ($\mu = 3.66$ และ $\sigma = 0.51$) และตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ($\mu = 3.65$ และ $\sigma = 0.51$) ตามลำดับ

6. ด้านมีจิตสาธารณะ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านมีจิตสาธารณะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.71$ และ $\sigma = 0.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รู้จักช่วยเหลือผู้ปกครอง และครูทำงาน ($\mu = 3.79$ และ $\sigma = 0.54$) เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน ($\mu = 3.71$ และ $\sigma = 0.58$) รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียนชุมชน ($\mu = 3.69$ และ $\sigma = 0.53$) และอาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น ($\mu = 3.65$ และ $\sigma = 0.51$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีอายุ และระดับชั้นต่างกัน พบว่า

2.1 นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

2.2 นักเรียนที่มีชั้นต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จากการศึกษพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาและเป็นตัวอย่างที่ดีของศาสนิกชน ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และเลื่อมใสศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ นื่องนุช ประสมคำผล (2546 : 65) การศึกษาพบว่า บทบาทของเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม มีบทบาทสำคัญ คือ 1) บทบาทต่อสถาบันชาติ เป็นบทบาทที่เยาวชนช่วย ส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ การสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามและการกีฬา 2) บทบาทต่อสถาบันศาสนา ซึ่งเยาวชนมีบทบาทในการรักษาและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม 3) บทบาทต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นบทบาทที่เยาวชนแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์สำหรับปัจจัยที่ทำให้เยาวชนทำงานอาสาสมัคร ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีปัจจัย หลัก 4 ประการคือ ครอบครัว การศึกษา แรงจูงใจ และบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. ด้านด้านชื่อเสียงสุจริต จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งจำเป็นต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ดังนั้นโรงเรียนจึงสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตอย่างถูกต้อง โดยให้นักเรียนปฏิบัติโดยคำนึงถึงความถูกต้อง ละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด มีหิริโอตตัปปะ ประพฤติตรงความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา และใจ พูดความจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตตรา บัวจันทร์ (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า ด้านชื่อเสียงสุจริต อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ เสกสรรค์ สนวา, อภิชาติ ใจอารีย์ และระวี สัจจโสภณ (2564 : 45-65) ได้ทำการศึกษารื่อง สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย พบว่า คุณลักษณะทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์ พบว่า ด้านพฤติกรรมและการปรับตัว ได้แก่ เป็นคนมีวินัย เป็นคนมีความซื่อสัตย์ รักการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน สังคม และการเมือง และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เพราะการที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จำเป็นต้องเกิดจากกระบวนการหล่อหลอมพฤติกรรมและการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับบุคคลคนอื่นได้อย่างมีความสุขหรือที่เรียกว่า การกล่อมเกลாதงสังคม (socialization) เพื่อให้กระบวนการกล่อมเกลาทงสังคมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง จึงต้องเกิดจากกระบวนการปลูกฝังความซื่อสัตย์ สร้างความรักสามัคคีในชุมชน รวมถึงสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนและชุมชนสามารถบริหารจัดการตนเองได้

3. ด้านมีวินัย จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนสนใจที่จะติดตามผลการงานของนักเรียนและยอมทำการบ้านที่คุณครูสั่ง เมื่อครูต่าหนินักเรียนยนิดีที่จะแก้ไขตามที่คุณครูแนะนำ และวันไหนที่คุณครูมอบหมายงานให้พรุ่งนี้นักเรียนจะไม่ขาดเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โอภาส ยติกร (2547 : 127-129) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านประโดก โคกไผ่ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาการเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียน 3 ด้าน คือ ความสะอาด การเข้าแถว และการทำความเคารพ โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนา 2 ประการ คือ กิจกรรมรวมศิษย์

พิชิต ส 3 (ส-สะอาด) กิจกรรมประกวดระเบียบแถว และกิจกรรมการประกวดมารยาทไทย โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้น คือ ช้้นวางแผนชั้นปฏิบัติ ชั้นสังเกต และชั้นสะท้อนผล กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน 110 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนขาดความสนใจในการรักษาความสะอาดร่างกาย เสื้อผ้า รวมทั้งบริเวณโรงเรียน การเดินแถวไม่เป็นระเบียบการทำความเคารพไม่ถูกต้อง เมื่อพัฒนาครบ 2 วงรอบ ส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะตามต้องการได้เป็นอย่างดีนักเรียนมีระเบียบวินัยยิ่งขึ้น

4. ด้านใฝ่เรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ แหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียน และมีความเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ แลกเปลี่ยนความรู้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์ จันใด (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่กำหนดโดยโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมี 21 คุณลักษณะ ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนด คือ ความรับผิดชอบ รองลงมาคือ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ซื่อสัตย์และมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีตามลำดับ

5. ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าโรงเรียนเน้นให้นักเรียนตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่การงาน และมีความพยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ตลอดจนทำงานด้วยความเพียรพยายามและอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอำนาจ อดุลกาโม (น้อยนิล) (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมุ่งมั่นในการทำงานอยู่ในระดับมาก

6. ด้านมีจิตสาธารณะ จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพราะว่าโรงเรียนเน้นให้นักเรียนทุกคนรู้จักช่วยผู้ปกครองและครูทำงาน มีการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน รู้จักการดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียนชุมชน ตลอดจนอาสาทำงานช่วยคิด ช่วยทำและแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น จิตสาธารณะนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นผู้นำที่ดีในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ สุนทรี จูวงศ์สุข (2547 : 75) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาสามารถเสริมสร้างลักษณะนิสัยการเป็นผู้มีจิตสาธารณะของ

ผู้เรียนได้ คือ มีความช่างสังเกต ไม่เห็นแก่ตัว และรักษาประโยชน์ส่วนรวม นักเรียนมีทักษะการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางสิ่งแวดล้อมมีทักษะด้านนโยบาย ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสร้างความร่วมมือต่อรอง ประณีประนอม และทักษะการจัดความขัดแย้ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิศ เลิกจันทร์ (2556 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเมืองพิทยา 7 จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเมืองพิทยา 7 ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมด้านมีจิตสาธารณะเป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการผลการวิจัยไปใช้

ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ครูประจำชั้น และผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือกัน จัดกิจกรรม และสนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ทุกครั้งที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น หรือหน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น นอกจากนี้ครูต้องพยายามให้นักเรียนได้เข้าร่วมร้องเพลงชาติก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง เพื่อสร้างจิตสำนึกในความรักชาติให้มากยิ่งขึ้น

ด้านซื่อสัตย์สุจริต ครูผู้สอน และผู้ปกครองจะต้องพยายามดูแล เอาใจใส่ให้นักเรียนได้ทำการบ้าน หรืองานที่มอบหมายด้วยตนเองไม่ลอกของเพื่อนมาส่ง เพื่อสร้างความซื่อสัตย์สุจริตให้เกิดขึ้นภายในตัวของนักเรียนอันเป็นคุณธรรมเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่ดี

ด้านวินัย ครูจะต้องจัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และให้เดินเป็นแถวไปเรียนตามห้องทุกครั้ง เพื่อเป็นการสร้างวินัยให้เกิดขึ้น

ด้านใฝ่เรียนรู้ โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการด้านวิชาการให้นักเรียนได้เข้าร่วม เพื่อเป็นการเรียนรู้จากนอกห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะที่นอกเหนือจากตำราเรียน และโรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมประกวดผลงานด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ ของนักเรียนบ่อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความใฝ่เรียนรู้มากขึ้น

ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ครูต้องมีการให้รางวัลกับนักเรียนที่ตั้งใจทำการบ้านมาส่งตรงตามกำหนดเวลา และควรมีการลงโทษกับนักเรียนที่ไม่ยอมส่งงาน หรือส่งงานล่าช้าเกินไป

ด้านมีจิตสาธารณะ ครูจะต้องฝึกให้นักเรียนรู้จักการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการความช่วยเหลือ รวมถึงผู้ปกครองก็ต้องสอนให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสังกัดเอกชน และรัฐบาล

2.2 ควรศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชญานิศ เลิกจันทร์. (2556). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเมืองพัทยา 7 จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- น้องนุช ประสมคำ. (2546). *บทบาทเยาวชนดีเด่นอาสาสมัครในงานพัฒนาสังคม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พระอานาจ อตถกามา (น้อยนิล). (2554). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุจิตตรา บัวจันทร์. (2557). *รูปแบบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทรี จูวงศ์สุข. (2547). *ศึกษาการใช้กระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างเสริมลักษณะนิสัยจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เสกสรรค์ สนวา, อภิชาติ ใจอารีย์ และระวี สัจจโสภณ. (2564). สังเคราะห์กระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สู่ความเป็นชุมชนประชาธิปไตย. วารสารวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 11 (3), 45-65.
- อนงค์ จันใด. (2550). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โอภาส ยติกร. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านประโดก โคกไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
**The Administration of Information System for Sustainable Management in
Secondary school Under the jurisdiction of the basic
Education Commission**

จิระวดี สินทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Chirawadee Sinthon

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E:mail: s61561802007@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาแนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม คือมีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 331 คน โดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษาและหาสัดส่วนเพื่อสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้จำนวนสถานศึกษาที่ครอบคลุมทุกขนาดสถานศึกษาและทุกเขตพื้นที่การศึกษา เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการ ด้านการวางแผน ด้านตรวจสอบ และ ด้านการปรับปรุงพัฒนา ตามลำดับ และ 2) แนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามกระบวนการคุณภาพ PDCA ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน ควรมีวางแผนการเข้าใช้งานระบบ/เปิดแก้ไขข้อมูลอย่างน้อย 1 ครั้ง / ปีการศึกษา และต้องสำรวจความต้องการในการใช้สารสนเทศของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน สร้างความตระหนักในการใช้สารสนเทศโดยนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา 2) ด้านการดำเนินการ ควรมีการเพิ่มช่องทางหรือจำนวนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อลดหรือ

กระจายความเสี่ยงในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะมีผู้ให้บริการเพียงรายเดียว และพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่เข้าถึงง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน มีสารสนเทศที่หลากหลายสนองความต้องการของผู้ใช้งานในทุกระดับ 3) ด้านการตรวจสอบ การพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีระดับของการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นเฉพาะการใช้งานโดยให้ผู้ดูแลระบบระดับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งานตามบริบทของสถานศึกษา กำกับติดตามและการพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง 4) ด้านการปรับปรุง/พัฒนา ควรเพิ่มให้มีผู้รับรองข้อมูลโดยผู้ดูแลระบบของสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดรายชื่อผู้ที่สามารถรับรองข้อมูลท้ายตารางได้และปรับปรุงพัฒนา เมื่อมีการดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA แล้วเมื่อถึงขั้นตอนสุดท้ายคือปรับปรุงพัฒนา กรณีที่ปรากฏว่าตรวจสอบแล้ว ผลงานไม่บรรลุหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายก็ให้ปรับปรุงใหม่ ก็จะเริ่มมีเข้าสู่วงจรคุณภาพ PDCA เกิดการวางแผนในการดำเนินการใหม่ต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการที่ยั่งยืน; ข้อมูลสารสนเทศ; โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstracts

The aims of the research are 1) to study the situation of information and technology system for sustainable management in secondary school under the jurisdiction of the Basic Education Commission. 2) to study guidelines on information and technology system for sustainable management and also for the quality of the PDCA Cycle in School Development Plan of secondary school under the jurisdiction of the Basic Education Commission. The research are both quantitative and qualitative. In term of quantitative, there are totally 331 persons. They are school directors or teachers responsible for information system from secondary schools under the jurisdiction of the Basic Education Commission. To cover all school sizes from every regional education office, stratified sampling and simple random sampling are used. Collecting data and questionnaires are used. Standard Deviation and Average Mean are used in data analysis.

The research reveals that 1) the situation of the management as a whole is high. Considering by item, the average of every aspect is high. They are respectively operating, planning, check, and improving & development. 2) Guidelines on information and technology system for sustainable management and also for the quality of the PDCA Cycle in School Development Plan of secondary school are as follows: 1) Planning: Use plan / Data correction at least once per scholar year, overall school need assessment, awareness raising in using the information & technology in school development should be done. 2) Operating: to get rid of any risk, increase ways and responsible persons for internet service, not only by one person should be performed. To develop technology on information system should be easily accessible and practical. Varieties of information of all networks and links in accordance with the needs of all users at all levels should be provided. Operating on Information & Technology system needs the participation of all parties namely executive persons and teachers who should be trained on usefulness of Information. 3) Check: to develop information system for easily access to necessary data should be controlled by school responsible person in order that it could be flexible to any school context as well as for the

follow up and for the information system development continuously including previous uses and feasibility forecast in school development. 4) Improving & development : more competent data approvers for school information system should be nominated by responsible person for the school information system in order to improve and to develop according to process the development in accordance with the PDCA.

Keywords : Sustainable Management; Information; Secondary School

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความสามารถในการ แข่งขันของอุตสาหกรรมและสถานประกอบการ ตลอดจนถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดประการหนึ่งที่ทำให้การบริหารจัดการระดับสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สามารถบรรลุผลตามยุทธศาสตร์การศึกษาที่แต่ละประเทศกำหนดไว้ได้อย่างสมบูรณ์ เกิดจากการขาดข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาที่เพียงพอที่จะช่วยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถตัดสินใจด้านการบริหารจัดการ การจัดสรรทรัพยากร ตลอดจนถึงการกำหนดนโยบายได้อย่างเหมาะสม ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลต่อผู้เรียน สถานศึกษา หน่วยงานกำกับ ดูแลและผู้กำหนดนโยบายในหลายมิติด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของนักเรียนที่มีภูมิหลังทางสังคมและเศรษฐกิจแตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ที่แตกต่างกันในระดับโรงเรียน ตลอดจนการกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความหลากหลายของสถานศึกษา ดังนั้นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ พัฒนา และจัดทำฐานข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษา ทั้งในด้านบุคลากร การบริหารจัดการ วัฒนธรรมองค์กร รวมทั้งบริบทแวดล้อมเชิงพื้นที่จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษาเกิดจากการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบของครู บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องมาประมวลผลหรือวิเคราะห์ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่นการจัดหมวดหมู่ การเรียงลำดับ หรือวิธีทางคณิตศาสตร์ (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวน) ผลที่ได้จากการจัดกระทำด้วยวิธีต่าง ๆ จะเป็นสารสนเทศ ซึ่งสามารถนำเสนอได้ในหลายรูปแบบ เช่นตาราง แผนภาพ กราฟ หรือการบรรยายเป็นความเรียง แต่ที่ผ่านมาโรงเรียนมัธยมศึกษา ยังไม่มีฐานข้อมูลหลักในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่จะนำมาส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตรงกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา อีกทั้งหน่วยงานในสังกัดไม่สามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาร่วมกันการที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการพัฒนาระบบสารสนเทศของโรงเรียนไว้ในสื่อต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สะดวกต่อการค้นหาเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ อาจเก็บในรูปแบบระบบทำด้วยมือ เป็นระบบที่เก็บโดยใช้เอกสาร

ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นแฟ้มเอกสาร ระบบนี้มีข้อดีคือค่าใช้จ่ายน้อย ข้อเสียคือการเรียกใช้งานไม่สะดวกไม่ทันการ หรือระบบจัดเก็บกึ่งอัตโนมัติ ระบบนี้ส่วนหนึ่งใช้มือทำส่วนหนึ่งใช้เครื่องกล ทำเช่นส่วนที่เป็นเอกสารทำด้วยมือและส่วนที่สร้างระบบสารสนเทศใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วย เช่นแฟ้มอิเล็กทรอนิกส์และระบบอัตโนมัติเป็นระบบที่ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการดำเนินการ ตามศักยภาพของโรงเรียน แต่ต้องคำนึงถึงระบบการค้นหาให้สะดวกต่อการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน โรงเรียนที่มีระบบสารสนเทศที่สมบูรณ์ครบถ้วนเป็นปัจจุบันใช้ได้สะดวกและตรงตามความต้องการจะช่วยให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัยและไม่ซ้ำซ้อน ให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางทางการศึกษาของประเทศ ระบบการรายงานผลของฐานข้อมูลโดยเชื่อมโยงข้อมูลการศึกษาทุกระดับประเภทการศึกษาให้เป็นเอกภาพ เป็นปัจจุบันและมีมาตรฐานเดียวกัน ผลิตและพัฒนาโปรแกรมประยุกต์หรือสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ให้ผู้เรียน สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ ประเภทการศึกษา นำมาใช้เพิ่มคุณภาพการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและจัดหาอุปกรณ์ ทรัพยากรพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอทั่วถึงและเหมาะสมกับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ 2563 ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) และแผนการศึกษาชาติ (2560 – 2579) โดยเป้าหมายการสร้างคุณภาพทุนมนุษย์สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืนในข้อ 7.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีสมคูลในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้งานวิจัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ศึกษาแนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบงานสารสนเทศ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,358 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Mogan) อ้างถึงใน ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2543:53 ได้กลุ่มตัวอย่าง 331 คน โดยใช้วิธีการแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษาและหาสัดส่วนเพื่อสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้จำนวนสถานศึกษาที่ครอบคลุมทุกขนาดสถานศึกษาและทุกเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ เป็นแบบสอบถาม การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น 2 ตอนมีรายละเอียดดังนี้ ตอนที่ 1 แบ่งออกเป็น 1 ข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ เกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน 2. ผลการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's five Rating Scales) จำนวน 54 ข้อ 3. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ จำนวน 7 คน โดยแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย ดำเนินการดังนี้

3.1 แบบสอบถาม สร้างแบบสอบถามที่กำหนด โดยใช้ Google Form

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล

2. ส่งหนังสือและแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่เราสุ่มตัวอย่างได้จำนวน 331 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดโดยในหนังสือแนบคิวอาร์โค้ดเพื่อกรอกข้อมูลลงใน Google form

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การสัมภาษณ์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านระบบสารสนเทศ จำนวน 2 คน, ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน, ผู้แทนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 1 คน, ผู้พัฒนาระบบสารสนเทศ จำนวน 1 คนและตัวแทนจากสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 1 คน รวม 7 คน โดยกำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1.1 เป็นนักวิชาการด้านการศึกษา

1.2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและมีผลงานได้รับรางวัลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่รับคือมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์ในส่วนข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

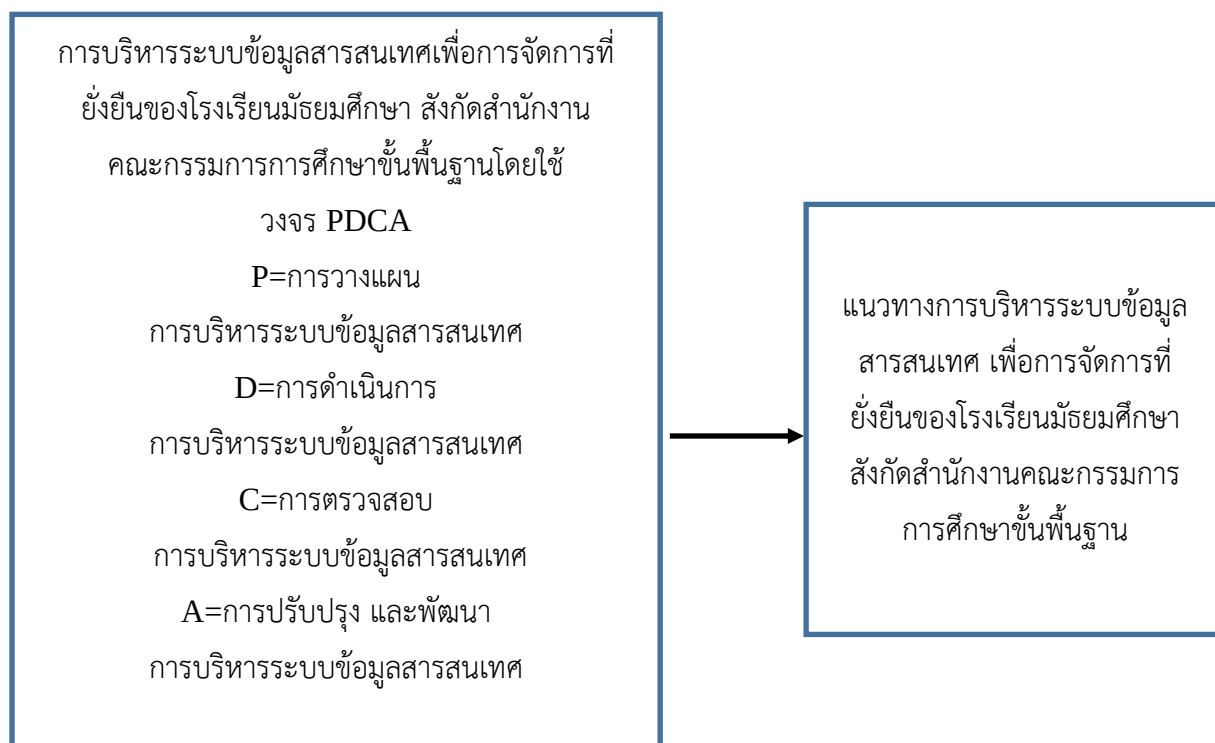
2.2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผลการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ การตรวจสอบ การแก้ไข/ปรับปรุง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยสถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ค่าสถิติความถี่

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ตาม วัฏจักร PDCA (อ้างในวีระยุทธ ชาติกาญจน์, 2551 : 74-76)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานเอกชนหรือสถานศึกษาล้วนแล้วแต่จะต้องดำเนินการให้มีระบบสารสนเทศในองค์กรเพื่อใช้เป็นแหล่งจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินงานขององค์กร ตลอดจนการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการการตัดสินใจและการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการ ด้านการวางแผน ด้านตรวจสอบ และ ด้านการปรับปรุงพัฒนา ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ แต่งตั้งคณะกรรมการก่อนการดำเนินการให้ชัดเจน ต่อไปทุกครั้งในการบริหารจัดการระบบสารสนเทศระดับสถานศึกษา ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสารสนเทศทุกครั้ง การกำหนดปฏิทินการกรอกข้อมูลในระบบสารสนเทศอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ วางแผนการเข้าใช้งานระบบ/เปิดแก้ไขข้อมูล (อย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง)

1.2 ด้านการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ สืบหาข้อมูลโดยจำแนกตามประเภทของข้อมูล (ครู,นักเรียน,วัสดุ ครุภัณฑ์) กำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูล การกำหนดปฏิทินการกรอกข้อมูลในระบบสารสนเทศอย่างเป็นขั้นตอน ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ความเสถียรภาพของการใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ไม่หลุดง่าย)

1.3 ด้านการตรวจสอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ สามารถยืนยันข้อมูลที่ถูกต้องเมื่อกรอกข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถเลือกให้ระบบแสดงผลข้อมูลตามความต้องการจำเป็นในการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อความสะดวกในการดูข้อมูล ฐานข้อมูลนำมาใช้ประโยชน์ต่อตัวท่านและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีการเข้าถึงข้อมูลตามระดับของผู้ใช้งาน

1.4 ด้านปรับปรุงพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่องผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาในการตัดสินใจ และ การสะท้อนผลที่ปรากฏมีความชัดเจน

สะดวกต่อการใช้งาน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูลอยู่ท้ายตารางหรือท้ายข้อมูล

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 7 ท่านได้ร่วมกันสรุปประเด็นแนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศโดยจัดลำดับความสำคัญในแต่ละรายการดังนี้

1.แนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวางแผนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรมีวางแผนการเข้าใช้งานระบบ/เปิดแก้ไขข้อมูล (อย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง) ควรมีวางแผนการเข้าใช้งานระบบ/เปิดแก้ไขข้อมูล อย่างน้อย 1 ครั้ง / ปี การศึกษาและต้องสำรวจความต้องการในการใช้สารสนเทศของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน สร้างความตระหนักในการใช้สารสนเทศโดยนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา และวางแผนการเข้าใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

2. แนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการดำเนินการ 1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเสถียรภาพของการใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ไม่หลุดง่าย) ควรมีการเพิ่มช่องทางหรือจำนวนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อลดหรือกระจายความเสี่ยงในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะมีผู้ให้บริการเพียงรายเดียว และพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่เข้าถึงง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน มีสารสนเทศที่หลากหลายสนองความต้องการของผู้ใช้งานในทุกระดับของผู้ใช้งานควรเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลสารสนเทศผ่านเครือข่ายต่าง ๆ อย่างหลากหลายและทั่วถึง ดำเนินการเกี่ยวกับระบบข้อมูลสารสนเทศต้องมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อที่จะได้ครอบคลุมการใช้งานอย่างทั่วถึงทั้งในระดับการบริหารสถานศึกษาและระดับการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสารสนเทศ

3. แนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการตรวจสอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการเข้าถึงข้อมูลตามระดับของผู้ใช้งาน การพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีระดับของการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นเฉพาะการใช้งานโดยให้ผู้ดูแลระบบระดับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งานตามบริบทของสถานศึกษา กำกับติดตามและการพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งการใช้ระบบสารสนเทศและการนำสารสนเทศไปใช้งานและสรุปรายงานผลการใช้งานระบบสารสนเทศ สามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังและพยากรณ์แนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4. แนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการปรับปรุง/พัฒนา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูลอยู่ท้ายตารางหรือท้ายข้อมูล ควรเพิ่มให้มีผู้รับรองข้อมูลโดยผู้ดูแลระบบของสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดรายชื่อผู้ที่สามารถรับรองข้อมูลท้ายตารางได้และปรับปรุงพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลข้อมูลการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการดำเนินการ ด้านการวางแผน ด้านตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งในการดำเนินการตามกระบวนการ 4 ขั้นตอนของวงจรเดมมิง มีความจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กรโดยเฉพาะการบริหารจัดการระบบสารสนเทศขององค์กรหรือสถานศึกษาโดยมีความเกี่ยวข้องกับงานด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงานภาพรวมของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐรัช อรุณทัต (2560 : 54) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่าระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนของโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง สามารถแบ่งการทำงานได้เป็น 5 ระบบ คือ ระบบสมัครนักเรียนใหม่, ระบบทะเบียนนักเรียน, ระบบวิชาการนักเรียน, ระบบการเงินนักเรียน และระบบปกครองนักเรียน โดยการวิเคราะห์และออกแบบระบบจะต้องอยู่ในพื้นฐานด้านความปลอดภัยของข้อมูลเป็นหลัก การค้นคว้าอิสระนี้ ได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาระบบสำหรับองค์กร 2 แนวทาง คือ 1) พัฒนาระบบโดยหาโปรแกรมที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว 2) พัฒนาระบบโดยการสร้างระบบขึ้นมาใหม่ ซึ่งผลงานวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนในองค์กรและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรที่มีลักษณะและขนาดใกล้เคียงกันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภานุมาศ บุตสีผา, สุขสถิต มีสถิต และ สมบูรณ์ ขาวชายโขง (2561 : 140-146) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผลวิจัยพบว่า 1) ปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร คือขั้นตอนการทำงานระบบเดิมมีความล่าช้า เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การเกิดความผิดพลาด การทำงานซ้ำซ้อนและการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง ส่วนความต้องการระบบสารสนเทศใหม่นั้น ผู้ใช้ต้องการระบบที่สามารถจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร ทำให้ได้ระบบสารสนเทศที่สามารถจัดการและนำเสนอข้อมูลที่

เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่มีความสามารถดังนี้ การบันทึกข้อมูลรายละเอียดหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร การให้รหัสรายวิชาอัตโนมัติ และสรุปสถิติต่าง ๆ ด้านการรายงานประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร 3) ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าเรื่องของสารสนเทศหรือระบบสารสนเทศไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่มีคนจำนวนมาก หรือจำนวนน้อยก็มีความจำเป็นในทุกองค์กรหรือในทุกสถานศึกษาเพื่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างแท้จริง

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 7 ท่านได้ร่วมกันสรุปประเด็นแนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศโดยจัดลำดับความสำคัญในแต่ละรายการดังนี้

1.แนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการวางแผนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ควรมีวางแผนการเข้าใช้งานระบบ/เปิดแก้ไขข้อมูล (อย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง) ควรมีวางแผนการเข้าใช้งานระบบ/เปิดแก้ไขข้อมูล อย่างน้อย 1 ครั้ง / ปี การศึกษาและต้องสำรวจความต้องการในการใช้สารสนเทศของสถานศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน สร้างความตระหนักในการใช้สารสนเทศโดยนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา และวางแผนการเข้าใช้งานระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุมาศ บุตสีมา, สุขสถิต มีสถิต และ สมบูรณ์ ชาวชายโง (2561 : 140-146) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อระบบการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยการจัดประชุมระดมความคิด 2) พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยใช้ภาษาวิซวลเบสิก (Visual Basic) ในการเขียนโปรแกรม และโปรแกรมออร์เคิล (Oracle) ในการจัดการฐานข้อมูล 3) ประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญ และ 4) ประเมินความพึงพอใจต่อระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตรด้วยแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจผลวิจัย พบว่า 1. ปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร คือขั้นตอนการทำงานระบบเดิมมีความล่าช้า เนื่องจากใช้ระยะเวลามากในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การเกิดความผิดพลาดการทำงานซ้ำซ้อนและการใช้

ทรัพยากรสิ้นเปลือง ส่วนความต้องการระบบสารสนเทศใหม่นั้น ผู้ใช้ต้องการระบบที่สามารถจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร ทำให้ได้ระบบสารสนเทศ ที่สามารถจัดการและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่มีความสามารถดังนี้การบันทึกข้อมูลรายละเอียดหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร การให้รหัสรายวิชาอัตโนมัติ และสรุปสถิติต่าง ๆ ด้านการรายงานประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร 3. ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($x=4.65$, $S.D.=.34$) 4. ความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($x=4.31$, $S.D.=.66$)

2. แนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการดำเนินการ 1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเสถียรภาพของการใช้งานผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (ไม่หลุดง่าย) ควรมีการเพิ่มช่องทางหรือจำนวนผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เพื่อลดหรือกระจายความเสี่ยงในการเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ในโรงเรียนจะมีผู้ให้บริการเพียงรายเดียว และพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับระบบสารสนเทศที่เข้าถึงง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน มีสารสนเทศที่หลากหลายสนองความต้องการของผู้ใช้งานในทุกระดับของผู้ใช้งานควรเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูลสารสนเทศผ่านเครือข่ายต่าง ๆ อย่างหลากหลายและทั่วถึง ดำเนินการเกี่ยวกับระบบข้อมูลสารสนเทศต้องมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อที่จะได้ครอบคลุมการใช้งานอย่างทั่วถึงทั้งในระดับการบริหารสถานศึกษาและระดับการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสารสนเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของภานุมาศ บุตสีผา, สุขสถิต มีสถิต และ สมบูรณ์ ขาวชายโขง (2561 : 140 – 146) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผลวิจัยพบว่า 1. ปัญหาของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร คือขั้นตอนการทำงานระบบเดิมมีความล่าช้า เนื่องจากใช้ระยะเวลามากในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การเกิดความผิดพลาด การทำงานซ้ำซ้อนและการใช้ทรัพยากรสิ้นเปลือง ส่วนความต้องการระบบสารสนเทศใหม่นั้น ผู้ใช้ต้องการระบบที่สามารถจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร ทำให้ได้ระบบสารสนเทศที่สามารถจัดการและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่มีความสามารถดังนี้ การบันทึกข้อมูลรายละเอียดหลักสูตร อาจารย์ประจำหลักสูตร การให้รหัสรายวิชาอัตโนมัติ และสรุปสถิติต่าง ๆ ด้านการรายงานประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร 3. ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 4. ความพึงพอใจของระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการตรวจสอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการเข้าถึงข้อมูลตามระดับของผู้ใช้งาน การพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีระดับของการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นเฉพาะการใช้งานโดยให้ผู้ดูแลระบบระดับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการใช้งานตามบริบทของสถานศึกษา กำกับติดตามและการพัฒนาระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งการใช้ระบบสารสนเทศและการนำสารสนเทศไปใช้งานและสรุปรายงานผลการใช้งานระบบสารสนเทศ สามารถตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังและพยากรณ์แนวโน้มความเป็นไปได้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเช่นเดียวกับงานวิจัยของดวงใจ วงศิลา (2559 : 5) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจ้ดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 พบว่า 1. ปัญหาการจ้ดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การตรวจสอบข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล 2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการจ้ดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ของครู ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการจ้ดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่าสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลางมีปัญหาการจ้ดระบบสารสนเทศ ด้านการตรวจสอบข้อมูลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสถานศึกษาที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก มีปัญหาการจ้ดระบบสารสนเทศด้านการนำข้อมูลไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการปรับปรุง/พัฒนา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีผู้รับรองความถูกต้องของข้อมูล อยู่ท้ายตารางหรือท้ายข้อมูล ควรเพิ่มให้มีผู้รับรองข้อมูลโดยผู้ดูแลระบบของสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดรายชื่อผู้ที่สามารถรับรองข้อมูลท้ายตารางได้และปรับปรุงพัฒนา ควรมีการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรา เท็กเขย (2559 : 359-367) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความต้องการในการจ้ดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 พบว่า 1) ความต้องการในการจ้ดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผล

การเปรียบเทียบระดับความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำแนกตามระดับการจัดการศึกษา และขนาดสถานศึกษา มีความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อีระนุช จันทรวงแก้ว (2562 : 64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารงานและผู้เกี่ยวข้องที่ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ครุภัณฑ์ และด้านการบริหารจัดการ มีการบริหารงานอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย รูปแบบด้านบุคลากร รูปแบบด้านงบประมาณ รูปแบบด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ครุภัณฑ์ และรูปแบบด้านการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาโดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA

อย่างไรก็ตามระบบสารสนเทศที่ดีและมีแนวทางการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จะต้องควบคู่ไปกับการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษาให้สามารถทำงานร่วมกับระบบสารสนเทศที่ดีไปด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระบบสารสนเทศของโรงเรียนและกำหนดปฏิทินปรับปรุงระบบสารสนเทศของโรงเรียนทุกๆ 6 เดือน โดยสามารถเพิ่มหรือแก้ไขข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสม สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาให้ความรู้กับครูและบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกปี

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยนำไปประยุกต์ใช้

1. การเลือกใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

2. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการจัดเก็บข้อมูลและการประมวลผลข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน สามารถเรียกใช้หรือเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศอย่างรวดเร็วทันต่อความต้องการ

3. การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของสารสนเทศด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการที่ยั่งยืนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- จิรา เท็กเซย. (2559). ความต้องการในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 10 (2), 359-367.
- ดวงใจ วงศิลา. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ธีระนุช จันทร์กองแก้ว. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนสันกำแพง อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่โดยใช้กระบวนการคุณภาพ PDCA. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
- นัฐรักษ์ อรุณทัต. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง. วิทยาสาตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ภานุมาศ บุตสีผา, สุขสถิต มีสถิต และ สมบูรณ์ ชาวชายโงง. (2561). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลหลักสูตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 15 (68), 140–146.
- วีระยุทธ ชატะกาญจน์. (2551). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: สักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

**Desirable Characteristics of Administrators in the World-Class Standard
Schools Under the Supervision of the Secondary Educational
Area Office : Phitsanulok Uttaradit**

นฤมล อินปากท่า และ ธีรศักดิ์ อุบไมยอริชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Narumon Infaktha and Thirasak Uppamaiathichai

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: narumonsomsom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในการวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำนวน 25 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือพิษณุโลก โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษาศาสตร์ โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม โรงเรียนวังทองพิทยาคม โรงเรียนบ้านกลางพิทยาคม โรงเรียนเนินมะปรางศึกษาวิทยา โรงเรียนนครไทย โรงเรียนชาติตระการวิทยา โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา โรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา โรงเรียนอุตรดิตถ์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าอุตรดิตถ์ โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี โรงเรียนตรอนศรีสินธุ์ โรงเรียนพิชัย โรงเรียนทองแสนขันวิทยา โรงเรียนปากท่าวิทยา โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ โรงเรียนบ้านโคกพิทยาคม และโรงเรียนน้ำปาดชุมชนปัทมภ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 313 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

* วันที่รับบทความ: 1 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 22 มกราคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 มกราคม 2565

Received: December 1, 2021; Revised: January 22, 2022; Accepted: January 23, 2022

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ผู้บริหารสถานศึกษา; โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstracts

The objectives of this research were to study the desirable characteristics of the administrators in the world - class standard schools under the supervision of the Secondary Educational Area Office: Phitsanulok Uttaradit. The sample in this study comprised 313 teachers in 25 world - class standard schools under the supervision of the Secondary Educational Area Office: Phitsanulok Uttaradit, namely Phitsanulok Pittayakom School, Chalermkwansatree School, Janokrong School, Triam Udom Suksa of the North, Buddhachinaraj Pittaya School, Bangrakamwittayasuksa School, Prachasongkrowittaya School, Bangkratumpittayakom School, Wangthongphittayakom School, Banklang phittayakom School, Noenmaprangsuksawittaya School, Nakhonthai School, Chattrakarn Wittaya School, Phromphiramwittaya School, Watbotsuksa School, Uttaradit School, Triamudomsuksanomklao Uttaradit School, Uttaraditdarunee School, Trontrisin School, Phichai School, Thongseankhanwittaya School, Fakthawittaya School, Thaplapracha U - this School, Bankhokwittayakom School and Nampadchanupathum School in the academic year 2020. They were determined using Krejcie and Morgan Table and chosen through the Stratified Random Sampling. The tools used to collect data were the questionnaire on the desirable characteristics of the administrators in the world - class standard schools which applied the five-level (Rating Scale).

The results of the study revealed that; The level of the desirable characteristics of the administrators in the world - class standard schools under the supervision of the Secondary Educational Area Office: Phitsanulok Uttaradit was, on the whole, at the high level. When considering each single aspect, the vision aspect received the highest average score following by the personality aspect, the leadership aspect, the relationship aspect, the administration aspect and the motivation aspect respectively while the morality aspect received the lowest average score.

Keywords: Desirable Characteristics; School Administrators; World - Class Standard Schools

บทนำ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน สู่ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านสภาพแวดล้อม การเมือง สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและอื่น ๆ ซึ่งผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบ จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้เพื่อจะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้ คือการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนที่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง (วันเผด็จ มีชัย, 2554 : 79-85)

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับองค์กรในฐานะผู้ควบคุมบังคับบัญชา และริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งกำหนดนโยบายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งถือว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษา และเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาองค์กร และมีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดการและการบริหารสถานศึกษาที่ดี (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 43)

การขับเคลื่อนการศึกษาไทยภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดนโยบายที่มอบหมายให้สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นผู้จัดทำโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) และพัฒนาก้าวสู่มาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ต่อไป ส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมนำความรู้ รักความเป็นไทย และมีความสามารถก้าวไกลเป็นพลโลกที่มีคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล (World – Class Standard School) คือ โรงเรียนที่มีความพร้อมด้านการเรียนการสอนแต่ต้องการยกระดับให้เป็นมาตรฐานสากล โดยจะต้องมีหลักสูตรเด่นที่เน้นมาตรฐาน ซึ่งหลักสูตรนั้นจะต้องประกอบด้วย 8 สารการเรียนรู้ ผนวกกับความเป็นสากลที่ประกอบด้วย ทฤษฎีองค์ความรู้ที่สามารถชักนำเยาวชนเข้าสู่การคิดโครงการ และสามารถเสนอผลงานได้อย่างชัดเจน อีกทั้งต้องอยู่ภายใต้การบริหารที่เปี่ยมด้วยคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 35)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ดูแลรับผิดชอบด้านการศึกษาคครอบคลุมพื้นที่ในเขต 2 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี โรงเรียนจ่านกร้อง โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ พิษณุโลก โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษ โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา โรงเรียนบางกระทุ่มพิทยาคม โรงเรียนวังทองพิทยาคม โรงเรียนบ้านกลางพิทยาคม โรงเรียนเนินมะปรางศึกษาวิทยา โรงเรียนนครไทย โรงเรียนชาติตระการวิทยา โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา และโรงเรียนวัดโบสถ์ศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 10 โรงเรียน คือ โรงเรียนอุตรดิตถ์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าอุตรดิตถ์ โรงเรียนอุตรดิตถ์ดรุณี โรงเรียนตรอนตรีสินธุ์ โรงเรียนพิชัย โรงเรียนทองแสนขันวิทยา โรงเรียนพากท่าวิทยา โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ โรงเรียนบ้านโคกพิทยาคม และโรงเรียนน้ำปาดขุนูปถัมภ์ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ มีแนวคิดที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัด เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการการศึกษา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวคิดและหลักการบริหารงาน ดังนี้ 1) บริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ 2) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน 3) บริหารการศึกษาในรูปแบบเครือข่าย 4) กระจายอำนาจในการบริหารจัดการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม 5) ระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564 : ออนไลน์) ซึ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษานั้นผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญยิ่ง

ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านบริหารงานให้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาและยังต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งคำว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ควรแก่การยอมรับ ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงต้องพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

ดังนั้น การคัดเลือกบุคคลที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เหมาะสมเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และมีหลักเกณฑ์ที่ดีเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่ดีตรงตามความต้องการของผู้ร่วมปฏิบัติงานในด้านการสอนในสถานศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,604 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 313 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูผู้สอนแต่ละโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ เพื่อขอเก็บข้อมูลครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเก็บข้อมูล พร้อมส่งแบบสอบถามถึงครูผู้สอนโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 เป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 313 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 313 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 107)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

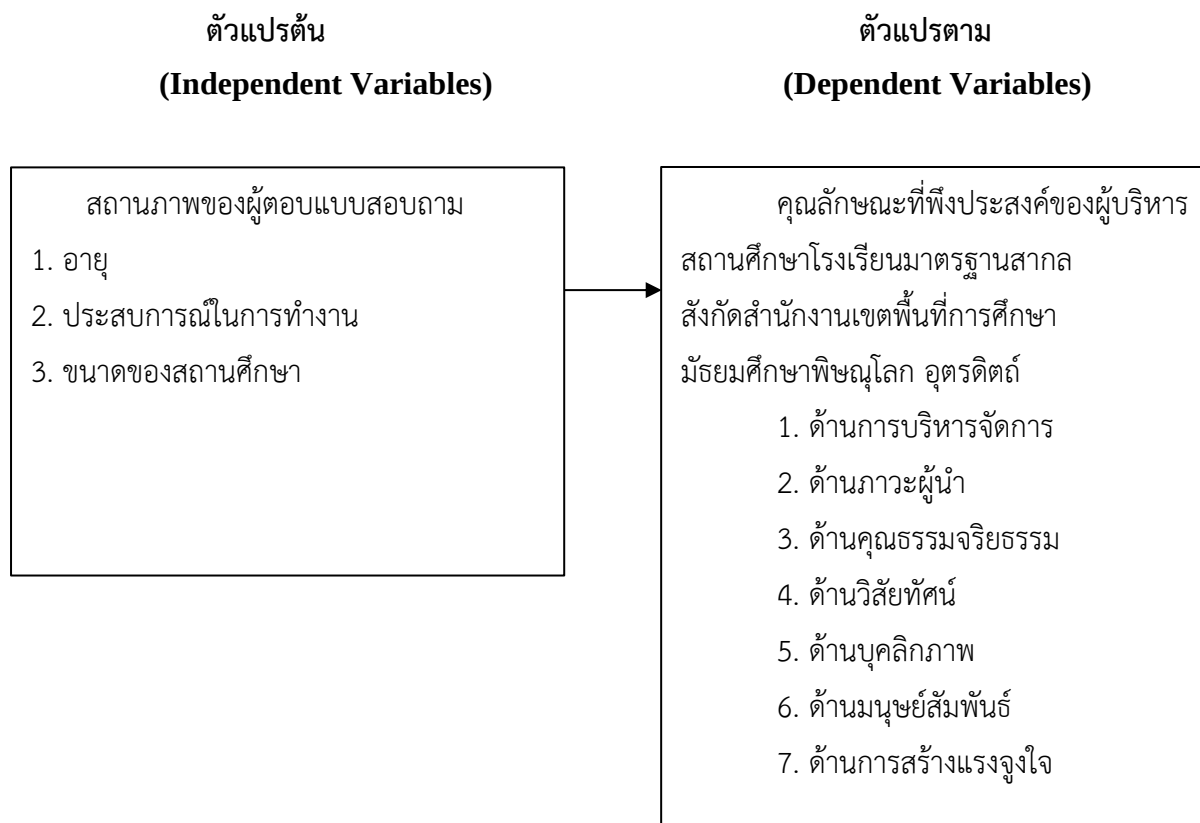
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้ค่าร้อยละ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ จำแนกเป็น		
1.1 ต่ำกว่า 30 ปี	78	24.9
1.2 31 – 40 ปี	143	45.7
1.3 มากกว่า 40 ปี	92	29.4
รวม	313	100

2. ประสบการณ์ในการทำงาน จำแนกเป็น		
2.1 ต่ำกว่า 5 ปี	71	22.7
2.2 6 – 10 ปี	152	48.6
2.3 มากกว่า 10 ปี	90	28.8
รวม	313	100
3. ขนาดของสถานศึกษา จำแนกเป็น		
3.1 ขนาดเล็ก	0	0
3.2 ขนาดกลาง	33	10.5
3.3 ขนาดใหญ่	113	36.1
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	167	53.4
รวม	313	100

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ พบว่า อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 45.7 อายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 ประสบการณ์ในการทำงาน 6 – 10 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8

จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ขนาดของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ขนาดของสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1 ขนาดของสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ สามารถนำเสนอได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยภาพรวม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านการบริหารจัดการ	4.28	0.29	มาก	5
2. ด้านภาวะผู้นำ	4.34	0.31	มาก	3
3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.24	0.17	มาก	7
4. ด้านวิสัยทัศน์	4.42	0.31	มาก	1
5. ด้านบุคลิกภาพ	4.41	0.29	มาก	2
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.31	0.19	มาก	4
7. ด้านการสร้างแรงจูงใจ	4.27	0.31	มาก	6
รวม	4.32	0.11	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.32$, S.D.=0.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$, S.D.=0.31) รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.41$, S.D.=0.29) และด้านที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.24$, S.D.=0.17)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญสำหรับสถานศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชา และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ คุณลักษณะหรือ

คุณสมบัติที่ควรแก่การยอมรับ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอน และสามารถกำหนดนโยบายการวางแผนงานในสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่บุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถบริหารงาน 4 ฝ่าย คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รวมถึงควบคุมติดตามการทำงานเพื่อการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ และสร้างระบบการประเมินผลงานที่เปิดเผยและโปร่งใสตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลิณ เขียววราม (2561 : 56) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ ไทยสวน (2563 : 3) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

2. ด้านภาวะผู้นำ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำบุคลากรในสถานศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานให้สำเร็จตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการด้วยความเต็มใจ อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนเป็นผู้นำในการประชุมวางแผนในการพัฒนาสถานศึกษา โดยการกำหนดบทบาทของครูอย่างชัดเจน เป็นผู้นำข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์มาเผยแพร่และขยายผลให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา เป็นผู้นำอภิปรายและเป็นผู้นำการประชุมในสถานศึกษา และปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ตั้งใจ และละเอียดรอบคอบ ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวมและมุ่งที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน รวมถึงกระตุ้นบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดจิตสำนึก เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีโชค วิไลพันธุ์ (2555 : 3) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ สุขเอียด (2562 : 86) ได้ทำการศึกษาเรื่อง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สงขลา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผู้นำอยู่ในระดับมาก

3. ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร สถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคณะครูและนักเรียนให้ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ส่งเสริม และปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม ปฏิบัติตนในการรักษาระเบียบวินัยในการปฏิบัติงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความ เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ประพฤติตนอยู่ในหลักของศีลธรรม ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ตรงต่อเวลา ยึดหลักของความถูกต้อง วางตัวเป็นกลาง ในการทำงาน และปฏิบัติตนโดยใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส พิงเร็ว (2558 : 6) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 6 ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พวงเพชร กลิ่นโสภณ (2560 : 32) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายที่ 17 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า เป็นด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษากำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาที่ชัดเจน โดยใช้ องค์ความรู้ในการบริหารอย่างรอบด้าน ยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของบุคลากรในสถานศึกษา มีความกระตือรือร้นในการวางแผนการทำงาน เปิดโอกาสให้บุคลากร ในสถานศึกษาได้นำเสนอผลงานอย่างสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ และใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดและวางแผนการทำงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชุมพร ภาমনตรี (2558 : 32) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ คณินนิตย์ กิจวิธิ (2561 : 42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก

5. ด้านบุคลิกภาพ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหาร สถานศึกษาใช้คำพูดที่สุภาพและสร้างสรรค์ก่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานต่อคณะครู นักเรียน และบุคลากร ในสถานศึกษา มีการแสดงสีหน้าท่าทางที่ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกัลยาณมิตรกับเพื่อนร่วมงาน แต่งกายสะอาด สุภาพ เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถวางตัวได้อย่างเหมาะสมทั้งในเวลาปฏิบัติราชการและนอกเวลาปฏิบัติ

ราชการ รวมถึงสามารถปฏิบัติตน และแสดงบทบาทในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำไพ อุ่นศิริ (2557 : 5) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ สวากลาง (2558 : 87) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก

6. ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายกย่อง ชมเชย ให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ รู้จักผ่อนหนักเป็นเบา ไม่เห็นแก่ตัวและเอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทั้งในหน้าที่ราชการและส่วนตัว ให้การติดต่อประสานงานและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทุกฝ่ายเป็นอย่างดี รับฟังความคิดเห็นของ คณะครูและบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงให้คำปรึกษาแนะนำในทางที่ดีและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ นาคเจือ (2558 : 25) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษบา คำนนท์ (2559 : 5) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก

7. ด้านการสร้างแรงจูงใจ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามอบสิ่งตอบแทนที่เป็นตัวเงิน และโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพ โดยการสร้างความกระตือรือร้น มุ่งมั่น ทุ่เมเท และอดุตสาหะให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างพฤติกรรมให้บุคลากรในสถานศึกษาทำงานได้ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมาย รวมถึงสร้างแรงผลักดันของพฤติกรรมที่จะเป็นแรงกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาสร้างความสำเร็จ ให้สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ ไทยสวน (2563 : 3) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวี แสงทอง และ รัตนา กาญจนพันธ์ุ (2564 : 91-104) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนศรีอหวิทยาเขตเมืองปราคการ จังหวัดสมุทรปราคการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการบริหารจัดการ และด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน โดยการจัดอบรมกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ควรนำผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนาตนเอง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่เป้าหมายปลายทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปสู่เป้าหมายปลายทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เกวลิน เขียวอร่าม. (2561). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- คณินนิตย กิจวิจิ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จรัส พิงเร็ว. (2558). คุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 6 ภาคเหนือตอนบน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ชุมพร ภามนตรี. (2558). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- ทวีโชค วิลพันธ์. (2555). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุษบา คำนนท์. (2559). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรทิพย์ สุขเอียด. (2562). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พวงเพชร กลิ่นไสมณ. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 17 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิษณุ ไทยสวน. (2563). การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วันเผด็จ มีชัย. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์. 5 (2), 79-85.

- สมพงษ์ นาคเจือ. (2558). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.sec-plkutt.go.th/plan64/1polix6_sec_plkutt64-65.pdf
- สุพรรณิ สวากลาง. (2558). *คุณลักษณะของผู้บริหารที่พึงประสงค์ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- อรวี แสงทอง และ รัตนา กาญจนพันธุ์. (2564). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ. Journal of Roi Kaensarn Academi. 6 (5), 91-104.*
- อำไพ อุณศิริ. (2557). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูจังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.*

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

**Educational Supervision of Schools under Kamphaengphet Primary
Educational Service Area Office 1 with Promoting Development
of Learning Management Among Teachers**

พรนภา วัฒน้อย และ ทศนะ ศรีปัตตา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Pornnapa Watnoi and Tussana Sripatta

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, Email: pornnapaw63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 159 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน ปีการศึกษา 2564 โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม และรายด้าน พบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ: 1 ธันวาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 22 มกราคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 มกราคม 2565

Received: December 1, 2021; Revised: January 22, 2022; Accepted: January 23, 2022

3. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา; การจัดการเรียนรู้ของครู

Abstracts

This study aimed to: 1) examine the educational supervision of schools under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 with promoting development of learning management among teachers; 2) differentiate the educational supervision of schools under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 with promoting development of learning management among teachers classified by their position and working experience. 161 school administrators and 159 teachers (320 in total) Academic year 2021. School administrators were recruited by using purposive sampling method, while teachers were included by using stratified random sampling approach.

Results showed that:

1. Overall, the educational supervision of schools under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 with promoting development of learning management among teachers was at high level. In addition, in each individual aspect, supervision planning was an aspect with highest mean; followed by supervision operations aspect expressed high mean; and current situation, problems and supervision needs assessment aspect and evaluation and improvement of supervision aspect were all found with lowest mean; respectively.

2. Differentiation of the educational supervision of schools under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 with promoting development of learning management among teachers classified by position, in overall and in each individual aspect, revealed that different position had statistically significant different educational supervision of schools with promoting development of learning management among teachers at .05.

3. Comparison of the educational supervision of schools under Kamphaengphet Primary Educational Service Area Office 1 with promoting development of learning management among teachers classified by working experience showed that, in overall and in each individual aspect, the different working experience had no statistically significant different educational supervision of schools with promoting development of learning management among teachers at .05

Keywords: Educational Supervision in Schools; Teacher Learning Management

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากสภาพแวดล้อมสังคม เพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) การบริหารการศึกษามีความสำคัญในฐานะที่เป็นกระบวนการที่เป็นภาระกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน และเทคนิคต่างๆ มาใช้ เพื่อทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันดำเนินการเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องและมีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ของสถานศึกษานั้นๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาของคนในชาติ (สัมมา รณิธย์, 2556 : 5) ดังนั้น ผู้บริหารและครูต้องทำหน้าที่ในการพัฒนาการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการนิเทศการศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้สามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้คำแนะนำในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผล ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้ คิดค้น และพัฒนานวัตกรรม วิธีการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งติดตามดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมการคิดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง (จิตติมา วรณศรี, 2557 : 3) การนิเทศภายในสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกระบวนการนิเทศทางการศึกษาที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง (วัชร เล่าเรียนดี, 2550 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมให้เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น "การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ" มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565)

จากรายงานสรุปผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการประเมินทั้ง 4 วิชา คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่า ความรู้ความสามารถของผู้เรียนยังต่ำกว่าผลการประเมินระดับประเทศ ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูที่จะสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และขาดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ผู้เรียนขาดองค์ความรู้ อีกทั้งไม่นำผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกไปใช้ประโยชน์ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 – 2564 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2563 – 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พุทชาติ แสนอุบล, 2560 : 9) ที่ทำการศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 20 พบว่า ด้านการวางแผนเตรียมการ ครูยังขาดความเข้าใจ และไม่ตระหนักรู้ต่อกระบวนการนิเทศภายใน ด้านการดำเนินการปฏิบัติตามแผน ครูไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการนิเทศภายใน และโรงเรียนไม่มีคู่มือให้ครูปฏิบัติ ด้านการกำกับตรวจสอบการปฏิบัติการ การดำเนินการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงาน ครูขาดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับการนิเทศ และด้านการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการ โรงเรียนไม่นำผลการนิเทศภายในไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนทั้งระบบ ทำให้ครูขาดความร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการศึกษา ครูมีความเข้าใจว่าการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ การตรวจสอบหรือการประเมินมากกว่าการมองว่าเป็นกระบวนการของการพัฒนาตนเอง จึงส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เป็นระบบ ชัดเจน เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ของครูต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 1,679 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,840 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 161 คน และครู จำนวน 159 คน ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น จำนวน 320 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง และครูได้มาจากรีการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนการจัดการเรียนรู้ของครู ลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended question)

การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนการจัดการเรียนรู้ของครู

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4. สร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อความเหมาะสม

5. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยพิจารณาความเที่ยงตรงจากดัชนีความสอดคล้อง คือ เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.67 ขึ้นไป

6. ปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของคอนบัค (Cronbach) พบว่า อยู่ที่ระดับ 0.95

7. นำข้อมูลจากการทดลองมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ แล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและ Google Form จากแบบสอบถามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentile)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. แปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

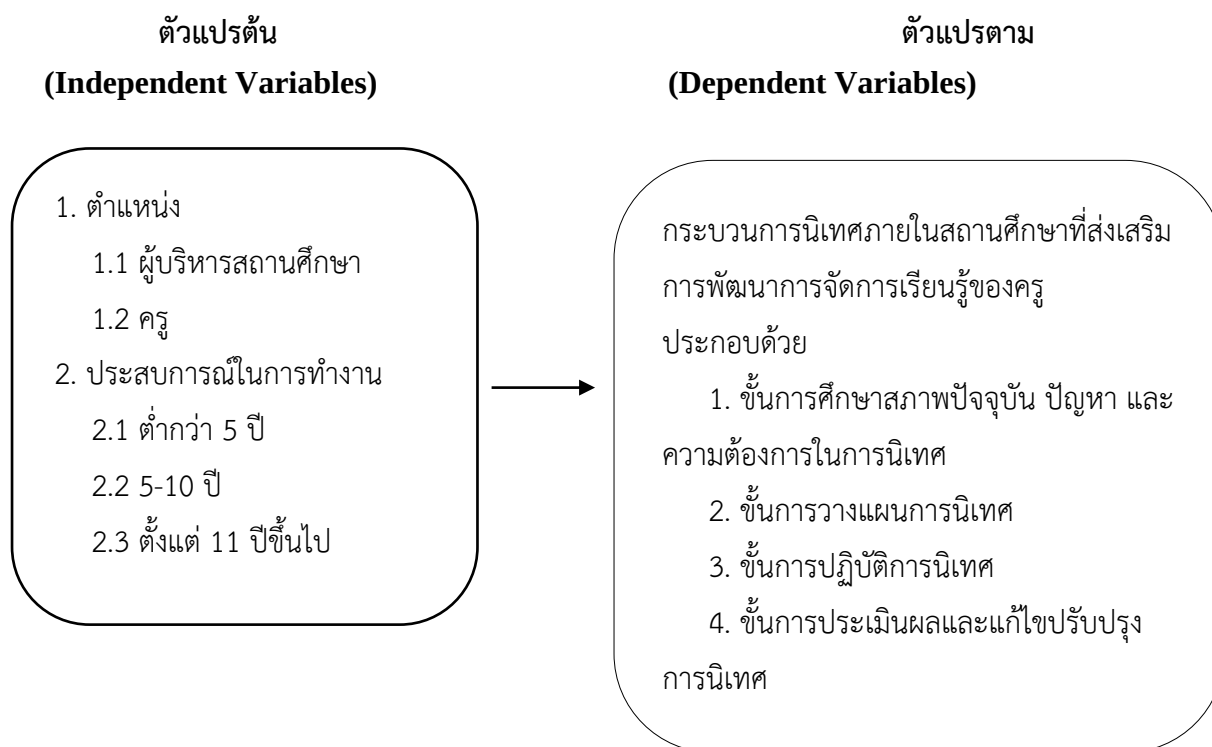
4. เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test independent samples)

4.2 เปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จากการทบทวนเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาสังเคราะห์จัดกลุ่ม ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู มี 4 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวม

ด้าน	กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งเสริม การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู	(n= 320)		ระดับ การ ปฏิบัติ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	4.47	0.59	มาก
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.53	0.56	มากที่สุด
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.49	0.54	มาก
4	ด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ	4.47	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย		4.48	0.59	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ($\bar{x} = 4.49$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ($\bar{x} = 4.47$) และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ($\bar{x} = 4.47$)

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามตำแหน่ง

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวม

ด้าน	กระบวนการนิเทศภายในของ สถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ของครู	ผู้บริหาร สถานศึกษา (1) (n=161)		ครู (2) (n=159)		t-test	Sig.
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ	4.21	0.55	4.74	0.50	1.25	0.26
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	4.27	0.57	4.80	0.42	27.65	0.00*
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	4.23	0.48	4.75	0.46	0.28	0.60
4	ด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุง การนิเทศ	4.16	0.59	4.77	0.46	5.47	0.02*
รวมเฉลี่ย		4.19	0.57	4.79	0.43	9.18	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนากิจการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวม

ข้อ	กระบวนการ นิเทศภายใน สถานศึกษาที่ ส่งเสริมการ พัฒนาการจัดการ เรียนรู้ของครู	ต่ำกว่า 5 ปี (1) (n=83)		5-10 ปี (2) (n=132)		ตั้งแต่ 11 ปี (3) (n=105)		F- test	Sig.	เปรียบเทียบ รายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ด้านการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความ ต้องการในการ นิเทศ	4.43	0.68	4.42	0.50	4.57	0.60	2.29	0.10	
2	ขั้นการวางแผน การนิเทศ	4.53	0.61	4.46	0.54	4.63	0.54	2.57	0.08	
3	ขั้นการปฏิบัติการ นิเทศ	4.54	0.55	4.42	0.54	4.54	0.52	2.15	0.12	
4	ขั้นการประเมินผล และแก้ไขปรับปรุง การนิเทศ	4.41	0.78	4.44	0.56	4.54	0.52	1.31	0.27	
รวมเฉลี่ย		4.47	0.69	4.47	0.55	4.51	0.56	0.20	0.82	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สรุปได้ดังนี้

4.1 ควรจัดการประชุมชี้แจง เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศแล้วสำรวจความต้องการและความจำเป็นอย่างแท้จริง เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

4.2 ควรสร้างขวัญและกำลังใจ ให้คำปรึกษา ร่วมแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการนิเทศ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.3 ควรมีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและนำผลการนิเทศภายในมาสรุปผลเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป เพราะการนิเทศภายในเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย

4.4 ควรแจ้งผลการนิเทศแก่ครูทุกครั้งเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนต่อไป

4.5 ควรจัดกิจกรรมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาใกล้เคียงถึงผลการนิเทศ และนำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ รวมทั้งปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย

4.6 ควรนำผลการนิเทศจัดทำเป็นเอกสาร เผยแพร่อย่างเป็นรูปธรรมในหลากหลายช่องทาง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1

1.1 ผลการศึกษาระบบนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและเชื่อว่าการนิเทศภายในสามารถช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมากขึ้น และงานนิเทศการศึกษายังเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมการสอนครูให้มีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของครูผู้เรียนโดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันเป็นจุดเน้นของ

การปฏิรูปการศึกษา (ศิริวรรณ อานันท์สิทธิ์, 2545 : 18-20) และกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ปัทมา เจริญลักษณ์, 2558 : 66) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

1.2 ผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับ ด้านอื่น คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ ทำให้สามารถอภิปรายได้ว่า สถานศึกษานั้นให้ความสำคัญกับการวางแผนการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งอาจเป็นเพราะงานนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมการสอนครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันเป็นจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษา การนิเทศการสอนจึงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าในบางครั้ง แม้ว่าครูผู้สอนจะได้ใช้ความรู้ความสามารถในกิจกรรมที่วางแผนไว้แล้วก็ตาม อาจมีบางอย่างไม่สมบูรณ์ หากมีบุคคลคอยชี้แนะ แนะนำ ช่วยเหลือ จะทำให้การสอนเกิดผลดีมีประสิทธิภาพมากกว่าที่กระทำการสอนเพียงคนเดียว หรือนิเทศตนเองได้ จนมีผู้กล่าวว่าความสำเร็จสูงสุดของการนิเทศการศึกษา คือ “การนิเทศเพื่อการนิเทศ” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วนั่นเอง ซึ่งในการจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องปรับปรุงกลยุทธ์ในการนิเทศการศึกษาจากการนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ เป็นนิเทศกลุ่มย่อย และเน้นการนิเทศเป็นรายบุคคล ให้มากขึ้น ซึ่งจะต้องปรับปรุงทั้งตัวผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้เกิดการยอมรับการนิเทศและนำไปปฏิบัติ (ศิริวรรณ อานันท์สิทธิ์, 2545 : 18-20) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เมธิณี สะไร, 2559 : 2) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอเรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

1.3 จากผลการศึกษากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ สามารถอภิปรายได้ว่าแม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นข้อมูลที่สำคัญ ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ทราบและเข้าใจแนวทางไปในทางเดียวกัน อันจะเป็นผลทำให้เกิดความเข้าใจกันและลดการเกิดปัญหาหลง ซึ่งสอดคล้องกับ (พัทธ์ธีรา โยธราช, 2559 : 4) ที่ทำการศึกษาการดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ด้านการศึกษาสภาพ

ความต้องการของการนิเทศภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการนิเทศในทุกขั้นตอน แต่อาจมีการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะสภาพการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคการนิเทศภายในคือผู้นิเทศมีงานที่รับผิดชอบมาก ไม่มีเวลาในการนิเทศนิเทศไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศไม่เข้าใจในเรื่องการนิเทศ ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน ขาดการเตรียมการที่ดี ขาดสื่อและเครื่องมือในการปฏิบัติการนิเทศและประเมินผลการนิเทศ (เกรียงเลิศ ติรธรรมเจริญ, 2544 : 63) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เปรมฤดี รักษา, 2555 : 4) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

2. การเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมตำแหน่งที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (รัชพงษ์ ฐัญญู, 2552 : 42) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรธานี พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการนิเทศการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อาหามะ ดือเร๊ะ, 2555 : 4) ศึกษาการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สรุป

1. ผลการศึกษาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ และด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ตำแหน่งที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครู แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครู ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ ผู้บริหารและครูควรร่วมกันสำรวจข้อมูลความต้องการจำเป็นการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และนำมากำหนดความต้องการในการนิเทศภายใน และร่วมกันศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาควรจัดทำเอกสารตำรา คู่มือในการประเมินผลการนิเทศภายในให้เป็นปัจจุบัน

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ผู้นิเทศควรมีเครื่องมือ วิธีการ กิจกรรม หรือเทคนิคต่างๆ ที่สอดคล้องกับอุปสรรค ปัญหา และความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครู

4. ด้านการประเมินผลและแก้ไขปรับปรุงการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศควรมีการประชุมปรึกษาหารือสรุปผลหลังจากการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาระบบกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

2. ควรศึกษากระบวนการนิเทศภายในของ “โรงเรียนมาตรฐานสากล” ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละจังหวัดมาเป็นกรณีศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปัทมา เจริญลักษณ์. (2558). การศึกษาสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมธินี สระไร. (2559). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหพัฒนา อำเภอรือเสาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ค.ม., บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สัมมา รณิธย์. (2556). หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2553). การนิเทศการสอน: *Supervision of Instruction*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พุทธชาติ แสนอุบล. (2560). สภาพ ปัญหา และแนวทางการปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เปรมฤดี รักษา. (2555). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริวรรณ อานันทสิทธิ์. (2545). การนิเทศเชิงระบบ. *วิทยาจารย์*. 101 (1), 18-20.
- ธวัชพงษ์ ฐัญญู. (2552). สภาพและปัญหาการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- อาหามะ ดือเร๊ะ. (2555). การบริหารงานนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เกรียงเลิศ ติธรรมเจริญ. (2544). การศึกษาสภาพการดำเนินการปัญหาและอุปสรรคการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- พัทธ์ธีรา โยธราช. (2559). การดำเนินงานและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

**Development of Experiential Learning Management for Promoting
Learning Skill to Students in Early Childhood Education**

ต้องชนะ หมั่นบรรจง,

ประภาพร คงวัดใหม่ และ เกษศิรินทร์ สุวรรณรุ่งโรจน์

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Tongchana Monbunjong,

Prapaporn Kongwatmai and Kedsirin Suwanrungsorn

Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: mongkon.j@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย 2) เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสื่อและของเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 22 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจงระยะเวลาในการวิจัยภาคเรียนที่ 1-2 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คือ AEDRCAE Model มี 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นวิเคราะห์และรับประสบการณ์ ขั้นออกแบบและสะท้อนการเรียนรู้ ขั้นการสร้างมโนทัศน์ ขั้นการประยุกต์ใช้ และขั้นการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยรวมมีทักษะการเรียนรู้ในระดับดีมาก 3) ระดับคุณภาพความพึงพอใจของ

นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์; การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์; การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were: 1) Develop an experiential learning management model to promote learning skills of students in the field of early childhood education 2) compare the learning skills of students in the field of early childhood education before and after the experiential learning program 3) study the satisfaction Satisfaction with experiential learning on learning skills for students in early childhood education. Sample group in this research was freshmen students in early childhood education of faculty of education in Pathumthani University and registered in subject of Media and Toys for Young Children Development totally were 22 people using Purposive Sampling and period times for researching during on semester 1 to 2 in academic year 2020. The Instruments of this research were 1) The experiential learning management plan 2) The learning skill evaluation model and 3) The satisfactory assessment model. Statistics of this research were mean and standard division.

The research finding were: 1) The model of experiential learning management to promote learning skills of students in early childhood education is the AEDRCAE Model, which has 5 steps, which are analytical and experiential. Design and reflection on learning conceptualization stage application stage and the evaluation stage There is a high level of suitability. 2) The learning skills of the students in the field of early childhood education after the overall experiential learning management had good learning skills. 3) The level of the quality of satisfaction of students in the Early Childhood Education Program towards the overall and individual aspect of experiential learning management model was at a high level.

Keywords: Development of Experiential Learning Management Model; Experiential Learning Management; Promoting Learning Skill to Students in Early Childhood Education

บทนำ

การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะทางอาชีพสูงควรเริ่มจากกระบวนการผลิตครู เนื่องจากเป็นช่วงของการสร้างความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต (Paitoon Sinlarat, 2014 : 64) ซึ่งสำนักงานการอุดมศึกษาได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ เมื่อ

นักศึกษาได้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการจัดการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขา ครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรห้าปี) จะมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังนี้ คือ 1) มีคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพผู้สอนและมีความรับผิดชอบสูงต่อวิชาการ วิชาชีพ เศรษฐกิจ 2) มีความอดทน ใจกว้างและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการทำงานร่วมกับ ผู้เรียน และผู้ร่วมงานทุกกลุ่ม 3) มีความรอบรู้และมีความสามารถประยุกต์ความเข้าใจอันถ่องแท้ ในทฤษฎี และระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความรู้ใหม่ 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา และข้อ โต้แย้งโดยการแสดงออก ซึ่งภาวะผู้นำในการแสวงหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ 5) มี ความสามารถในการพิจารณาแสวงหา และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางวิชาการวิชาชีพและสังคม อย่างมีเหตุผลที่สมเหตุสมผล โดยการบูรณาการศาสตร์แบบสหวิทยาการและพหุวิทยาการเพื่อเสริมสร้างการ พัฒนาที่ยั่งยืน 6) มีความสามารถในการติดตามพัฒนาการของศาสตร์ทั้งหลาย และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนา สมรรถนะของตนอยู่เสมอ (Ministry of Education, 2011 : online) ดังนั้นสถาบันที่มีหน้าที่ในการผลิตครู จึงต้องวางแนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักศึกษาวิชาชีพครูให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิที่สำนักงาน การอุดมศึกษาได้กำหนดไว้

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการก่อนออกฝึก ปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จำนวน 31 คน และสัมภาษณ์นักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ จำนวน 6 คน ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 คณะ ศึกษา ศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี พบว่านักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี มีความต้องการพัฒนาตนเองทางด้านวิชาการก่อนออกฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ และ ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีการสอนที่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรม เหมาะกับรายวิชาที่เน้นปฏิบัติ หรือเน้นการฝึกทักษะ สามารถใช้จัดการเรียนการสอนได้ทั้งเป็นกลุ่ม และเป็น รายบุคคล ดังงานวิจัยของสุชาติ หวังสิทธิเดช และคณะ (2559 : 56) ที่ได้ทำการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ขั้นการได้รับประสบการณ์ 2) ขั้นการสะท้อนการเรียนรู้ 3) ขั้นการสร้างมโนทัศน์ 4) ขั้นการ ประยุกต์ใช้ และ 5) ขั้นการประเมินผล และผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี 2) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของอาจารย์อยู่ในระดับมาก

จากผลสำคัญดังกล่าวข้างต้นการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนใน คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี จึงมุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เปลี่ยนไปจากการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ

การเรียนรู้ของผู้เรียนเองให้มีความเข้าใจในเนื้อหา บทเรียนที่เรียนและสามารถเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการเรียนจนสามารถพัฒนาความรู้สู่การสร้างชิ้นงานใหม่ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนาญ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและปฏิบัติได้อย่างสร้างสรรค์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตใหม่จากสถานการณ์โควิด-19

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อทักษะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 42 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี จำนวน 22 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกเฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสื่อและของเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ จำนวน 8 แผน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

2.2 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และทักษะการเรียนรู้

3.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัย หมายถึง กรอบแนวคิดเชิงโครงสร้างที่ชี้แนะแนวทางลักษณะการเรียนรู้ที่ครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง โดยการมีส่วนร่วม การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ประกอบด้วย 5 ขั้น เรียกรูปแบบนี้ว่า AEDRCAE Model โดยแต่ละขั้นประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์และรับประสบการณ์ (Analyze and Experience) เป็นขั้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์และหาประสบการณ์ด้วยตนเอง จากการเรียนรู้หลากหลายวิธี เช่น การเรียนการสอนในห้องเรียน การอ่านหนังสือ การดูวีดิทัศน์ การศึกษาสังเกตสถานการณ์ หรือลงมือทำกิจกรรมจากสภาพจริง และการสัมภาษณ์ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) เตรียมผู้เรียนโดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ 2) ทำการประเมินทักษะการเรียนรู้ก่อนการเรียน และ 3) จัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้นิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัยที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์และรับประสบการณ์

ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบและสะท้อนการเรียนรู้ (Design and Reflection) เป็นขั้นการทบทวนประสบการณ์ที่ได้พบ ได้เห็น และได้ฟังมา เพื่อสร้างความเข้าใจที่แจ่มชัด และเพื่อให้ได้แนวคิดต่อการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ แล้วสร้างแบบโดยวิธีการเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือการบันทึกการเรียนรู้ จนนำไปสู่ความเข้าใจหรือเกิดการเรียนรู้ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) จัดเตรียมเสริมความรู้ สร้างความเข้าใจในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ 2) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งที่ได้รับประสบการณ์และค้นคว้ากับเพื่อน และ 3) สรุปเป็นองค์ความรู้จากการได้รับประสบการณ์โดยบันทึกสรุปคนเดียวหรือร่วมกันกับเพื่อนเพื่อสร้างรูปแบบของประสบการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างมโนทัศน์ (Concept) เป็นขั้นความคิดรวบยอด โดยนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการได้รับประสบการณ์มาสะท้อน และสร้างเป็นการนำเสนอ ซึ่งอาจทำได้ทั้งการพูดและการเขียน อาจเขียนลงในแผนภูมิหรือตารางพร้อมนำเสนอด้วยปากเปล่า เช่น 1) จัดเตรียมแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 3-5 คน 2) ร่วมกันสร้างผังมโนทัศน์ตามความคิดรวบยอดของสมาชิกกลุ่ม และ 3) สรุปผลงานและนำเสนอผลงานแต่ละกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ขั้นการประยุกต์ใช้ (Applying) เป็นขั้นตอนการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งอาจจัดทำเป็นโครงการ กิจกรรมต่างๆ การแก้ปัญหาหรือการค้นคว้าวิจัยต่อไป การประยุกต์ใช้ขั้นนี้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมกันในการตั้งคำถามเพื่อการอภิปรายร่วมกัน เช่น 1) วางแผนการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อ 2) ลงมือผลิตสื่อ นิทาน และหุ่นร่วมกัน และ 3) นำผลงานที่ผลิตไปใช้กับเด็กปฐมวัย

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation) เป็นขั้นตอนการสรุปผลการเรียนรู้จากกระบวนการทั้ง 4 ขั้นข้างต้น โดยสรุปพาดพิงสู่หลักการ สุ่มมองหรือแบบแผนที่กว้างขวางขึ้น อาจร่วมกันสรุปหรือการลงมือกระทำ เช่น 1) ประเมินผลงาน การนำเสนอ และประโยชน์ที่ได้รับ 2) สะท้อนความคิดของผลงาน/ชิ้นงาน และ 3) สรุปผลงานเพื่อเผยแพร่ให้ผู้สนใจ

3.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ประกอบด้วย ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนคาบที่ใช้สอน สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อ การวัดและประเมินผล

3.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (IOC: Item Objective Congruence) ผลจากการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมีความสอดคล้องกันสามารถนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ

3.5 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีลักษณะเป็นอันดับคุณภาพมาตราส่วนโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมินทักษะการเรียนรู้มาทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยแปลความหมายผลตามเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยใช้แนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.6 สร้างแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีลักษณะเป็นอันดับคุณภาพมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ คือ

ระดับ 3 หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับมาก

ระดับ 2 หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับน้อย

และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมินทักษะการเรียนรู้มาทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยแปลความหมายผลตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.50 – 3.00 หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับดี

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้ในระดับน้อย

3.7 นำแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิเคราะห์จากการเรียนรู้ในรายวิชานิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (IOC: Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้แสดงความคิดเห็นได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินทักษะการเรียนรู้โดยคณะผู้วิจัยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจากแบบประเมินความสอดคล้องมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข

3.9 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย มีลักษณะคุณภาพ มาตรฐานโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ

ระดับ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ประเมินทักษะการเรียนรู้มาทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยโดยแปลความหมายผลตามเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายโดยใช้แนวคิดของเบสท์ (Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในช่วง 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับระดับน้อยที่สุด

3.10 นำแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ (IOC: Item Objective Congruence) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้แสดงความคิดเห็น ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.11 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์โดยผู้วิจัยนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจากแบบประเมินความสอดคล้องมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ผู้วิจัยได้ทดลองโดยอาศัยการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (The One - group Pretest –posttest Design) ซึ่งคณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลการประเมินทักษะการเรียนรู้ ก่อนเรียนในสัปดาห์ที่ 1 และหลังการสอนในสัปดาห์สุดท้ายเพื่อวัดความสามารถและทักษะการเรียนรู้ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ แล้วนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

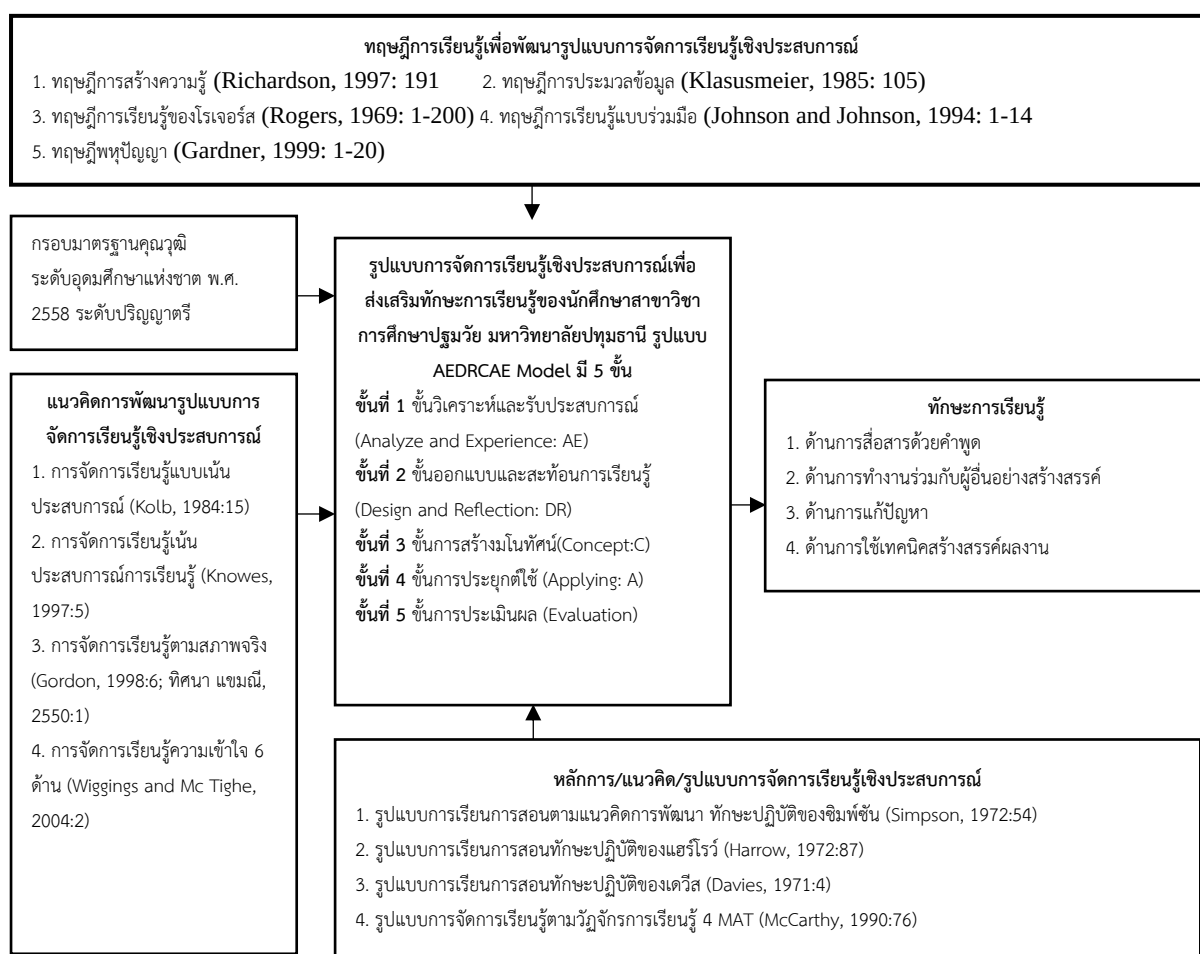
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ 2) การเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย 3) การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของอาจารย์วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยประยุกต์ใช้วิธีการเชิงระบบ (systematic approach) เพื่อนำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนารูปแบบโดยใช้วิธีการเชิงระบบที่เรียกว่า “ADDIE Model” มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนวิเคราะห์ (analyze phase) ขั้นตอนออกแบบ (design phase) ขั้นตอนพัฒนา (develop phase) ขั้นตอนนำไปใช้ (implement phase) และขั้นตอนประเมินผล (evaluate phase) โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เพราะผู้วิจัยสามารถออกแบบและพัฒนาไปพร้อมกันในขณะที่ทำการทดลอง ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนวิเคราะห์และรับประสบการณ์ (Analyze and Experience) ขั้นตอนออกแบบและสะท้อนการเรียนรู้ (Design and Reflection) ขั้นตอนการสร้างโมเดล (Concept) ขั้นตอนการประยุกต์ใช้ (Applying) และขั้นตอนประเมินผล (Evaluation) ซึ่งมีกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ได้รูปแบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์และรับประสบการณ์ (Analyze and Experience: AE) เป็นขั้นการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์และรับประสบการณ์ด้วยตนเอง	ประเมินทักษะการเรียนรู้ก่อนการเรียนรู้ ผู้เรียน และผู้สอน และประเมินความเหมาะสมของประสบการณ์ที่ได้รับหรือที่ได้เรียนรู้มาจากสภาพจริง
ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบและสะท้อนการเรียนรู้ (Design and Reflection: DR) เป็นขั้นการทบทวนประสบการณ์ที่ได้พบ ได้เห็น และได้ฟังมา เพื่อสร้างความเข้าใจที่แจ่มชัด และเพื่อให้ได้แนวคิดต่อการเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ โดยออกแบบและเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือการบันทึกการเรียนรู้จนนำไปสู่ความเข้าใจหรือเกิดการเรียนรู้	ผู้สอนสังเกต ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับประสบการณ์
ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างมโนทัศน์ (Concept: C) เป็นขั้นความคิดรวบยอด โดยนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น การนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการได้รับประสบการณ์มาสะท้อน และสร้างเป็นการนำเสนอ ซึ่งอาจทำได้ทั้งการพูดและการเขียน อาจเขียนลงในแผนภูมิหรือตารางพร้อมนำเสนอด้วยปากเปล่า	ผู้เรียนและผู้สอนประเมินการสรุปความคิดรวบยอดทั้งกลุ่มและรายบุคคล
ขั้นที่ 4 ขั้นการประยุกต์ใช้ (Applying: A) เป็นขั้นตอนการนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งอาจจัดทำเป็นโครงการกิจกรรมต่างๆ การแก้ปัญหาหรือการค้นคว้าวิจัยต่อไป การประยุกต์ใช้ขั้นนี้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมกันในการตั้งคำถามเพื่อการอภิปรายร่วมกัน	ผู้เรียน เพื่อนๆ ในชั้นและผู้สอนประเมินผล การประยุกต์ประสบการณ์มาใช้

ขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation: E) เป็นขั้นตอนการสรุปผลการเรียนรู้จากกระบวนการทั้ง 4 ขั้นข้างต้น โดยสรุปสู่หลักการมุมมองหรือแบบแผนที่กว้างขวางขึ้น ร่วมกันสรุปหรือการลงมือกระทำ	ผู้เรียน เพื่อนในชั้น และผู้สอนร่วมกัน ประเมินผลงาน และประโยชน์ที่ได้รับที่สะท้อนความคิดจากชิ้นงาน ประเมินผลด้วยการทดสอบหลังเรียน และประเมินผลจากความพึงพอใจของผู้เรียน

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนดังแสดงในตารางที่ 2 – 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน (N = 3)

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ				
1	ความชัดเจนในการบรรยายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบ	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
2	ความเหมาะสมของเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	3.33	.57	เหมาะสมปานกลาง
รวม		3.66	.57	เหมาะสมมาก
แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นพื้นฐานและรูปแบบ				
3	ความชัดเจนในการบรรยายถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
4	ความเหมาะสมในการนำแนวคิดทฤษฎีมาใช้ในการพัฒนารูปแบบ	3.67	.57	เหมาะสมมาก
รวม		3.83	.76	เหมาะสมมาก
การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน				
5	ความครอบคลุมขององค์ประกอบต่างๆ ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
6	ความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ในรูปแบบการเรียนการสอน	3.67	.57	เหมาะสมมาก
7	ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	3.63	.57	เหมาะสมมาก
8	ความสอดคล้องของหลักการกับแนวคิดทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก
9	ความชัดเจนของจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.00	1.00	เหมาะสมมาก

10	ความสอดคล้องของจุดประสงค์กับหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	3.67	.57	เหมาะสมมาก
11	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.67	.57	เหมาะสมมากที่สุด
12	ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนการสอนที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	4.67	.57	เหมาะสมมากที่สุด
13	ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนการสอนกับจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	4.33	1.15	เหมาะสมมาก
14	ความชัดเจนของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	3.33	.57	เหมาะสมปานกลาง
15	ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและประเมินผลที่กำหนดไว้ในรูปแบบการเรียนการสอน	3.67	.57	เหมาะสมมาก
16	ความสอดคล้องของแนวทางการวัดและประเมินผลกับจุดประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	3.67	.57	เหมาะสมมาก
รวม		3.94	.41	เหมาะสมมาก
โดยภาพรวมเฉลี่ย		3.81	.33	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 2 พบว่า รูปแบบการสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .41) 2) แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นพื้นฐานและรูปแบบ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .76) และ 3) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .57)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	“รูปแบบการเรียนการสอน” ให้รายละเอียดเพียงพอต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้	4.33	.57	เหมาะสมมาก
2	รายละเอียดใน “รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้อย่างชัดเจน	4.66	.57	เหมาะสมมากที่สุด
3	รายละเอียดใน “รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วน	4.66	.57	เหมาะสมมากที่สุด
4	รายละเอียดใน “การใช้รูปแบบการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจน	4.33	.57	เหมาะสมมาก
5	รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย	5.00	.00	เหมาะสมมากที่สุด
รวม		4.60	.34	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การใช้รูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = .34) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุดคือข้อ 5 รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = .00) รองลงมาคือ ข้อ 2 รายละเอียดใน “รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้อย่างชัดเจน ข้อ 3 รายละเอียดใน “รูปแบบการเรียนการสอน” ระบุถึงการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .57) ส่วนข้อ 1 และข้อ 4 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีวิชัยก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ รายด้านและโดยภาพรวม

รายการ	ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษา				
	ก่อนการเรียนรู้		หลังการเรียนรู้		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการสื่อสารด้วยคำพูด					
1. ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจความรู้สึกและทัศนคติของตนเอง	1.32	.47	2.41	.50	ดี
2. ติดต่อสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่ม	1.36	.49	2.36	.49	ดี
3. นำเสนอชิ้นงานร่วมกับเพื่อนกลุ่มอื่นในชั้นเรียน	1.23	.42	2.32	.47	ดี
4. บอกเล่าเรื่องราว และแบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อ และของเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้กับเด็กปฐมวัย	1.18	.39	2.45	.51	ดี
รวมเฉลี่ย	1.27	.18	2.38	.22	ดี
ด้านบุคลิกภาพ					
1. ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	1.23	.42	2.68	.47	ดีมาก
2. ทำงานเป็นทีมร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่	1.32	.47	2.45	.51	ดี
3. กระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ผลงานร่วมกับผู้อื่น	1.23	.42	2.55	.51	ดีมาก
4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ/วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ	1.27	.45	2.59	.50	ดีมาก
รวมเฉลี่ย	1.26	.14	2.56	.22	ดีมาก
ด้านการแก้ปัญหา					
1. วิเคราะห์สาเหตุ ประเด็นของปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน วางแผนและลงมือแก้ไข	1.27	.45	2.41	.50	ดี
2. สืบค้นหาแนวทางหลากหลายในการแก้ปัญหาใหม่ๆ ที่ไม่เคยประสบมาก่อน	1.23	.42	2.59	.50	ดีมาก
3. กล้าเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและแก้ไขปัญหาคได้	1.32	.47	2.59	.50	ดีมาก

รวมเฉลี่ย	1.27	.24	2.53	.24	ดีมาก
ด้านการใช้เทคนิคสร้างสรรค์ผลงาน					
1. ออกแบบ สร้างสรรค์ นิทานและหุ่นจากสื่อที่หลากหลาย	1.36	.50	2.59	.50	ดีมาก
2. เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการสร้างสรรค์สื่อและของเล่นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความทนทานและหาง่ายในท้องถิ่น	1.35	.44	2.45	.51	ดี
3. ผลิตสื่อสื่อ และของเล่นโดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัย	1.28	.45	2.50	.51	ดีมาก
4. ปรับเปลี่ยน ประยุกต์ชิ้นงานตามคำแนะนำและความเหมาะสม	1.27	.48	2.59	.50	ดีมาก
5. ใช้เทคนิควิธีการใช้สื่อและของเล่นที่ดึงดูดความสนใจเด็ก	1.18	.39	2.73	.45	
รวมเฉลี่ย	1.29	.20	2.57	.19	ดีมาก
โดยภาพรวม	1.27	.09	2.51	.11	ดีมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัยหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์โดยรวมมีทักษะการเรียนรู้ดีขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=2.51$, S.D. = .11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีด้านที่นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการใช้เทคนิคสร้างสรรค์ผลงาน ($\bar{X}=2.57$, S.D. = .19) 2) ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X}=2.56$, S.D. = .22) และ 3) ด้านการแก้ปัญหา ($\bar{X}=2.53$, S.D. = .24) ส่วนที่นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ในระดับดี ได้แก่ ด้านการสื่อสารด้วยคำพูด ($\bar{X}=2.38$, S.D. = .22)

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศรีมวัณ

รายการ	ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์			
1. เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสม เป็นเรื่องที่สำคัญ น่าติดตาม	3.86	.71	มาก
2. จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาสนใจ อยากรู้ อยากเห็น	3.55	.67	มาก
3. จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า สามารถนำมาสอนและ นำเสนอได้สะดวก	3.86	.77	มาก
รวมเฉลี่ย	3.75	.48	มาก
ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน			
1. ยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นกันเองกับนักศึกษา	3.68	.71	มาก
2. มีปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เช่น ให้คำชมเชย ยกย่อง ตบมือ	3.95	.72	มาก
3. บรรยากาศการเรียนในห้องเรียน น่าสนใจ อยากรจะหาความรู้ เพิ่มเติมด้วยตนเอง	3.95	.78	มาก
รวมเฉลี่ย	3.86	.45	มาก
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์			
1. การนำเข้าสู่บทเรียนก่อนเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของนักศึกษา	3.86	.83	มาก
2. ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นเร้าความสนใจและสร้างความตระหนัก	3.91	.81	มาก
3. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามความสนใจ	3.73	.70	มาก
4. เปิดโอกาสให้นักศึกษาสะท้อนความคิดของตนเองโดยบันทึกการ เรียนรู้ในแต่ละครั้ง	3.68	.71	มาก
5. สนใจตอบคำถามและสนับสนุนให้นักศึกษาถามและแสดงความ คิดเห็น	4.77	.42	มากที่สุด
6. เปิดโอกาสให้นักศึกษามีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ผลงานด้วย ความสามารถของตนเอง	4.64	.58	มากที่สุด
7. สนับสนุนให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรม สร้างผลงาน ตามข้อตกลง ของกลุ่ม	4.36	.79	มาก

8. เคารพและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา	4.27	.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.15	.25	มาก
ด้านสื่อการเรียนรู้			
1. สื่อมีความน่าสนใจและกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนรู้	4.23	.75	มาก
2. สื่อมีความเหมาะสมกับวัยของนักศึกษา ประหยัดคุ้มค่า	4.22	.72	มาก
3. จัดสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น วิดิทัศน์ สื่อนิทาน สื่อของจริง หลากประเภท และมีจำนวนเพียงพอ	3.91	.81	มาก
รวมเฉลี่ย	4.12	.46	มาก
ด้านการประเมินผล			
1. ใช้วิธีการประเมินที่มากกว่าหนึ่งวิธี	4.73	.45	มากที่สุด
2. ใช้วิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.86	.35	มากที่สุด
3. ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน	3.59	.66	มาก
รวมเฉลี่ย	4.39	.26	มาก
โดยภาพรวมเฉลี่ย	4.05	.15	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .26) ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .25) ด้านสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .46) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .45) และด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .48) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน แนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้เป็นพื้นฐานและรูปแบบ และ 3) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ ซึ่งการใช้รูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นวิเคราะห์และรับประสบการณ์ (Analyze and Experience: AE) ขั้นที่ 2 ขั้นออกแบบและสะท้อนการเรียนรู้

(Design and Reflection: DR) ขั้นที่ 3 ขั้นการสร้างมโนทัศน์ (Concept) ขั้นที่ 4 ขั้นการประยุกต์ใช้ (Applying) และขั้นที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีการประยุกต์รูปแบบวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพจริงของผู้เรียน มีการพัฒนาวิธีสอนโดยคำนึงถึงบริบทและสภาพของผู้เรียนจนทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติคม คาวีรัตน์ (2553 : 169) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ (KAECPPAR Model) ประกอบด้วย หลักการ คือ การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ขั้นตอนของรูปแบบ 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การให้ความรู้และการสร้างความตระหนัก (Knowledge and Awareness: KA) ขั้นที่ 2 การสร้างเสริมความรู้ (Enhancement: E) ขั้นที่ 3 การสร้างผลงาน (Construction: C) ขั้นที่ 4 การนำเสนอผลงาน (Presentation: P) และขั้นที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้และการสะท้อนกลับ (Assessment and Reflection: AR) ในทุกขั้นตอนมีการดำเนินการขั้นตอนย่อย คือ ขั้นเตรียมการ (Preparing: P) ขั้นปฏิบัติ (Doing: D) ขั้นสรุป (Summarizing: S) โดยมีเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย หลักการตอบสนอง ระบบสังคม และระบบสนับสนุน 2) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ พบว่า 2.1) ความรู้การสร้างเสริมสุขภาวะหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.2) พฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาวะหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.3) การใช้ทักษะกระบวนการหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.4) การใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.5) เจตคติการสร้างเสริมสุขภาวะหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ 2.6) ความรับผิดชอบของนักศึกษาหลังการใช้รูปแบบนักศึกษามีความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับดีมาก และ 2.7) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาดา หวังสิทธิเดช และคณะ (2559 : 56) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบอยู่ในระดับดี

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยรวมโดยรวมมีทักษะการเรียนรู้ดีขึ้นในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีด้านที่นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ในระดับดีมาก 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการใช้เทคนิคสร้างสรรค์ผลงาน ด้านบุคลิกภาพ และ 3) ด้านการแก้ปัญหา ส่วนที่นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้ในระดับดีได้แก่ ด้านการสื่อสารด้วยคำพูด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถดำเนินไป

อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส (Rogers, 19691-200) ที่มีแนวคิดที่ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาวะที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะและคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการการเรียนรู้เป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของโคลบ (Kolb, 1984 : 1-15) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความรู้หรือการสอนทักษะต่างๆ ผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมอยู่ก่อนแล้วผู้สอนพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนดึงประสบการณ์เดิมของตัวเองออกมาใช้ในการเรียนรู้และสามารถแบ่งปันประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างไปจากตนเองให้เพื่อนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโนลส์ (Knowles, 1997 : 1-2) กล่าวว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากหากมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผู้เรียนเป็นกระบวนการภายในอยู่ในความควบคุมของผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนนำประสบการณ์ ความรู้ ทักษะและค่านิยมต่างๆ เข้ามาสู่การเรียนการสอน ดังนั้นบทบาทของผู้สอนควรเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนักและช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี สอดคล้องกับทฤษฎีการประมวลผลข้อมูลของคลอสเมียร์ (Klausmeier, 1985 : 65) ที่ให้แนวคิดว่าการนำเสนอสิ่งเร้าที่ผู้เรียนรู้จักหรือมีข้อมูลอยู่จะสามารถช่วยผู้เรียนหันมาใส่ใจและรับรู้สิ่งที่จะเรียนรู้ให้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ผู้สอนควรสอนให้ฝึกจำโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย หากต้องให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาสาระใดๆ ได้เวลานาน สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Richardson, 1997 : 192) ที่มีแนวคิดการเรียนรู้ที่ดีเกิดจากการสร้างพลังความรู้ในตนเอง ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ผลงาน/ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสม จะทำให้ความคิดเห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่างๆ ด้วยตนเองเน้นการส่งเสริมเอกลักษณ์และผลงานของผู้เรียน ร่วมตัดสินใจและแก้ปัญหาร่วมกันลงมือปฏิบัติและสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเองและกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย

3. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหา กิจกรรม และการวัดผลประเมินผล ลักษณะของกิจกรรมเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตรที่ไม่ยึดเนื้อหาแต่มุ่งให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงในสภาพจริง นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น และกิจกรรมบางกิจกรรมได้ไปศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นักศึกษาได้พบกับสถานการณ์ใหม่ตลอดเวลา ส่งผลให้นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงความรู้และพฤติกรรมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kolb (1984: 1-15) Knowles (1997 : 1-2) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นเร้าความสนใจก่อนให้ความรู้แก่ผู้เรียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการเรียนรู้เกี่ยวกับนิทานและหุ่นสำหรับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของเซียตี เซนและคณะ (Xiadi Chen and Other, 2005 : 1-20) การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ความเป็นอิสระเสรีภาพในการที่จะตัดสินใจ และเลือกกระทำการต่างๆ ตามที่ตนพอใจ และมีความรับผิดชอบในผลของการกระทำนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดความสบายใจช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น งานวิจัยของสุชาดา หวังสิทธิเดช และคณะ (2559 : 56) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของอาจารย์ พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นของระดับคุณภาพความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ อยู่ในระดับมาก งานวิจัยของบุญมา เวียงคำ (2560 : 13) ที่ทำการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นี้แล้ว นักศึกษามีความสามารถทางด้านทักษะการเรียนรู้ทุกทักษะ อยู่ในระดับดี ยกเว้น ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสร้างสรรค์ผลงาน ประเด็นย่อย การผลิตสื่อนิทาน หุ่น และโรงละคร โดยคำนึงถึงพัฒนาการเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับดีมาก อาจารย์ผู้สอนในวิชาอื่นๆ จึงควรจัดให้นักศึกษากลุ่มนี้ได้รับการฝึกฝนทักษะทุกทักษะอย่างต่อเนื่องต่อไป เพราะจะทำให้ นักศึกษามีทักษะความชำนาญ มีความคล่องแคล่วในทุกทักษะเพิ่มมากขึ้นจนถึงอยู่ในระดับดีมาก ได้

1.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้เพื่อถ่ายโยงความรู้และทักษะการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ

1.3 ควรมีการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความคงทนของทักษะการเรียนรู้จะทำให้ครอบคลุมมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยติดตามผลกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ได้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ว่ามีคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ความรู้สึกและด้านทักษะเป็นอย่างไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากเสร็จสิ้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนเชิงประสบการณ์นี้หรือไม่ อย่างไรบ้าง และ นักศึกษามีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างที่ทำให้การพัฒนาทักษะการเรียนรู้เกิด

2.2 ควรทำการวิจัยศึกษาผลของการฝึกทักษะการเรียนรู้ ฝึกการมีวินัยในตนเองโดยการกำกับตนเอง การมีทักษะสังคม และฝึกการประเมินตนเองของผู้เรียนในช่วงชั้นนี้ และศึกษาผลที่มีต่อลักษณะการเรียนรู้แบบนำตนเองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตลอดจนด้านจิตพิสัยซึ่งน่าจะส่งผลถึงคุณธรรม จริยธรรม

เนื่องจากการใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สะท้อนความคิดสู่เพื่อน เกิดตัวแบบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กิตติคม คาวีรัตน์. (2553). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญมา เวียงคำ. (2560). *การพัฒนาแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 8 (2). 13-26.
- สุชาดา หวังสิทธิเดช และคณะ. (2559). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย*. รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Davies, I.K. (1971). *The Management of Learning*. London : McGraw - Hill.
- Gardner Howard. (1999). *Intelligence reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. New York: Basic Books.
- Gordon, J. R. (1998). *Organizational Behavior: A Diagnostic Approach*. (6th ed.). New York: Prentice - Hall.
- John. R.T. and John. D.W. (1994). An overview of cooperative learning. In J.S. Thousand, R.A. Villa & A.I. Nevin(Eds.), *Creativity and collaborative learning*. Baltimore. Maryland: Paul H. Brookes Publishing Co. 31-34.
- Klausmeier. H.J. (1985). *Educational psychology*. 5th ed. New York: Harper & Row.
- Knowles. (1997). *Self-directed Learning: A Guide for Learners and Teacher*. New York: Association Press.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliff, New Jersey: Prentice-Hall.
- McCarthy, E. Jerome & Perreault William D, Jr. (1990). *Basic Marketing*. (10th ed). Illinois. Richard D. Irwin, Inc.
- Ministry of Education. (2011). Bachelor Degree Qualification Standards in Education Programs (Five-year Program). *Online*. Retrieved May 30, 2020. From: http://www.mue.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews6/education5year_m1.pd.
- Harrow, A. (1972). *A Taxonomy of the Psychomotor Domain : A Guide for Developing Behavioral Objectives*. New York : Longman.
- Richardson Virginia. (1997). *Constructivist teacher education; building new understanding*. London: The Falmer Press.

- Rogers, C.R. (1969). *Freedom To Learn*. Columbus, Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.
- Simpson, D. (1972). *Teaching Physical Education : A System Approach*. Boston : Houghton Muffim Co.
- Sinlarat, P. (2014). *Principles and Techniques of Learning Management in Higher Education*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Wiggings, G. and McTighe, J. (2004). *Understanding by design*. ASCD publications: USA.
- Xiadi Chen and Other. (2005). "Lifestyles and Health-related quality of life in Japanese school children: a cross-sectional study." *The journal of Preventive Medicine Japan*, 40 (6). 1-20.

ความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา
: กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร

**Satisfaction of the Recipients Toward Service of Education Service
Personal : Case Study of Private Higher Education
Institutions of Bangkok Metropolitan**

กุสุมา แยมเกตต์¹,

ทิพวรรณ เดชสงค์² และ นิชาภัทร จาวิสุต³

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ^{1,2}, โรงเรียนสาธิตสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์³

Kusuma Yamgate¹,

Tippawan Datesong² and Nichapat Javisoot³

Srinakharinwirot University^{1,2},

Panyapiwat Institute of Management Demonstration School³

Corresponding Author, Kusuma13.y@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษาและเพื่อศึกษาแนวโน้มความพึงพอใจของผู้รับบริการระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้เข้ารับบริการ ได้แก่บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุน วิชาการ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไป โดยเก็บข้อมูล ระหว่างปีการศึกษา 2560 -2562 จำนวน 1,137 คน ใช้วิธีการเชิงสำรวจ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย แบบสอบถามที่ใช้เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของลิเคิร์ท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมาก ยกเว้นในกลุ่มศิษย์เก่าและกลุ่มบุคคลทั่วไปมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ปีการศึกษา 2561 พบว่าทุกกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2562 พบว่าทุกกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แนวโน้มความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 มีแนวโน้มความพึงพอใจเพิ่มขึ้น โดยที่กลุ่มของศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไปมีความพึงพอใจจากระดับปานกลางเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก

* วันที่รับบทความ: 1 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 22 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2564

Received: December 1, 2021; Revised: December 22, 2021; Accepted: December 23, 2021

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ; บริการ; บริการการศึกษา

Abstracts

This research aimed to examine the satisfaction of the recipients toward the services of education service personal and study the tendency of the satisfaction of the recipients during the academic years 2017-2019.

The sample group comprised a total of 1,137 recipients involving academic personnel, academic support staff, current students, alumni, and the general public. The data was collected between the academic years 2017 and 2019 by using a survey research approach with a simple sampling method. A Likert scale questionnaire was used, and the statistics used to analyze the collected data were frequency, percentage, mean, and standard deviation (SD).

The results showed that the satisfaction of the recipients toward the services of education service personal: a case study of higher education institutions of Bangkok Metropolitan Region in the academic year 2017 was at a high level, except the group of alumni and the general public, which the satisfaction was at a moderate level. In the academic year 2018, the satisfaction of all recipients was at a high level, which was also the same level for the academic year 2019.

Regarding the tendency of the satisfaction of the recipients toward the services of education service personal between the academic years 2017 and 2019, it showed that the level of satisfaction improved. The satisfaction of the alumni and general public was also upgraded to a high level.

Keywords: Satisfaction; Service; Service of Education

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานภาครัฐและหรือหน่วยงานในกำกับของรัฐ มีภารกิจโดยรวมคือการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นคนที่สมบูรณ์และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในปัจจุบันการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมากขึ้นเพื่อให้มีอิสระในการบริหารงาน ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการทั้งเรื่องการเงิน งบประมาณและการบริหารงานบุคคล มีกฎระเบียบที่กำหนดโดยสถาบันเพื่อให้การบริหารจัดการภายในสถาบันอุดมศึกษา และสิ่งสำคัญแม้จะมีนโยบายการบริหารงานที่ดีแต่ปัจจัยที่จะนำพานโยบายให้เกิดผลที่มีประสิทธิภาพคือ บุคลากร โดยบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐถือเป็นฟันเฟืองเล็ก ๆ ในการช่วยขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้ดำเนินงานตามภารกิจของมหาวิทยาลัยบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และจากการวางแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 (2550 - 2565) เพื่อยุติสถาบันอุดมศึกษา เกิดการแข่งขันในเชิงคุณภาพ เพื่อพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2550 : 1-34)

สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ได้นำเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (Education Criteria for Performance Excellence: EdPex) มาเป็นกรอบดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งบทบาทหน้าที่ของกองบริการการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งหน่วยงานภายในออกเป็น 4 กลุ่มงาน และมีหน้ารับผิดชอบดังนี้ กลุ่มงานทะเบียนและสถิตินักศึกษา กลุ่มงานหลักสูตรและพัฒนาคณาจารย์ กลุ่มงานรับเข้าศึกษา และกลุ่มงานบริหารและพัฒนาคุณภาพในการจัดดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษานั้น หน่วยงานที่สนับสนุนภารกิจด้านวิชาการ เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามนโยบายของสถาบันซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนา เป็นศูนย์รวมของบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์สาขาต่างๆ และเป็นแหล่งแสวงหาความจริงเกี่ยวกับชีวิตและสรรพสิ่งเพื่อความงอกงาม สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ที่สำคัญในการผลิตกำลังคนระดับกลางระดับสูง สร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมีภารกิจหลักคือ การสอน การวิจัย ให้บริการแก่สังคม ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลางมีคุณภาพในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม ให้คนไทยก้าวทันโลก สามารถพึ่งตัวเองได้ โดยที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย (เกษม วัฒนชัย, 2542 : 3-6)

จากความสำคัญของการดำเนินงานด้านการสนับสนุนการสอน ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของบุคลากรบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหาร เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับโครงสร้าง และภาระงาน การดำเนินนโยบายการปฏิบัติงานและการพัฒนาบุคลากรของกองบริการการศึกษาและเพื่อพัฒนาการบริหารและการปฏิบัติงานภายในของกองบริการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาเสนอผู้บริหาร เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับโครงสร้าง และภาระงาน การดำเนินนโยบายการปฏิบัติงานและการพัฒนาบุคลากรของกองบริการการศึกษาและเพื่อพัฒนาการบริหารและการปฏิบัติงานภายในของกองบริการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อดูแนวโน้มความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไปที่เข้ารับบริการการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานครในปีการศึกษา 2560 – 2562 จำนวน 31,009 คน, 31,545 คน และ 31,516 คน ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไปที่เข้ารับบริการของกองบริการการศึกษา ในปีการศึกษา 2560 – 2562 โดยได้สุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 379 คน ปีการศึกษา 2561 จำนวน 379 คน และปีการศึกษา 2562 จำนวน 379 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 1,137 คน (ดังตารางที่ 1) และได้รับการตอบกลับจำนวน 1,137 ชุด ได้รับคืน 1,137 ชุด เป็นจำนวน ร้อยละ 100

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ นักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไปที่เข้ารับบริการของกองบริการการศึกษา จำแนกตามปีการศึกษา 2560-2561 ดังตาราง

ปีการศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้รับบริการประจำปีการศึกษา 2560	31,009	379
ผู้รับบริการประจำปีการศึกษา 2561	31,545	379
ผู้รับบริการประจำปีการศึกษา 2562	31,516	379
รวมทั้งสิ้น	94,070	1,137

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานครโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลผู้ตอบแบบประเมิน เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ความพึงพอใจด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการ 2) ความพึงพอใจด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก 3) ความพึงพอใจด้านบุคลากรให้บริการ 4) ความพึงพอใจด้านคุณภาพการให้บริการ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ให้เลือกตอบได้ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. พิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องในภาษา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ คำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index-Objective Congruence: IOC) พิจารณาค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2. นำแบบสอบถามทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.925

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา ด้วยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

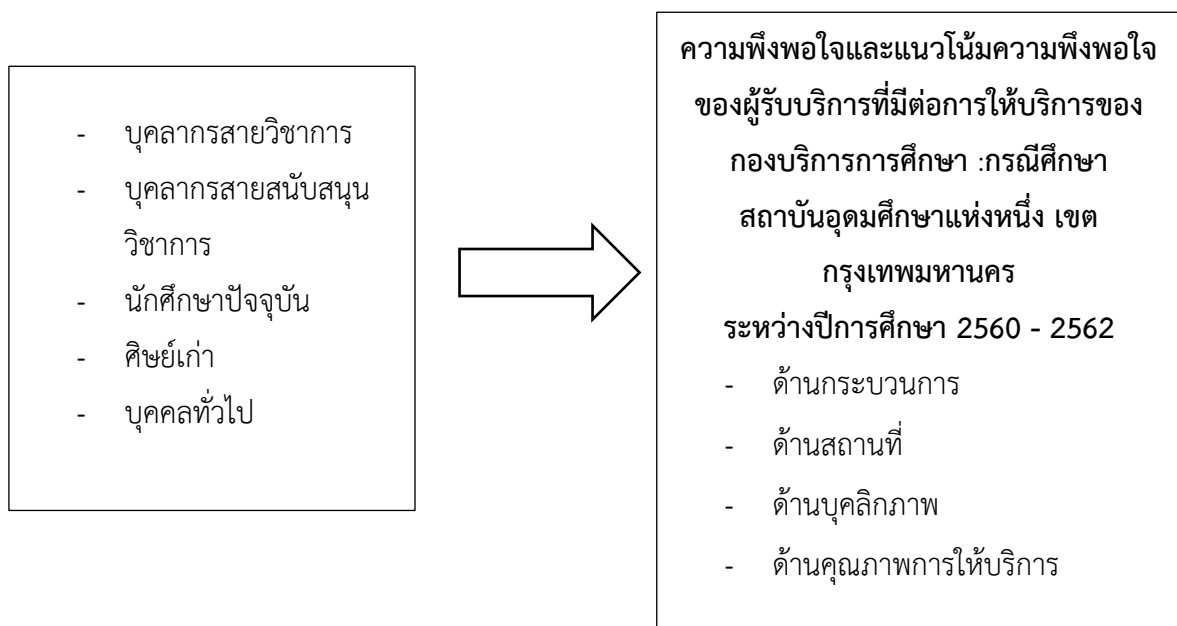
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถามในแบบสอบถามโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

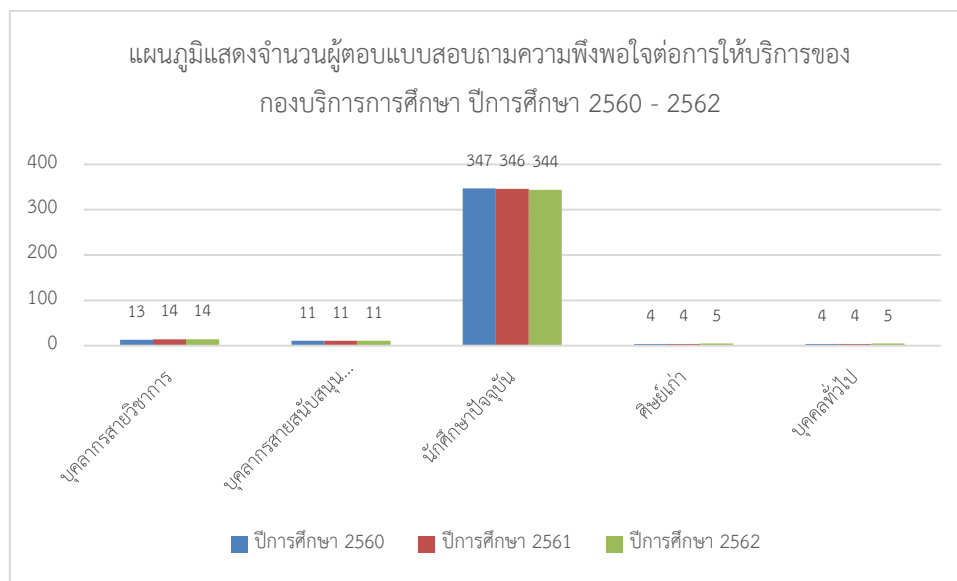
ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ของ มิลลิท (Millet, 1954 : 56 อ้างอิงจาก ปิยะ อุทาโย, 2543 : 64) และแนวคิดด้านการให้บริการ ของ กรอนรูส์ (Groneroos, 1990 : 54) และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543 : 35) เพื่อเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยในการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา วิทยาลัยการศึกษาศาสนาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ดังรูปที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

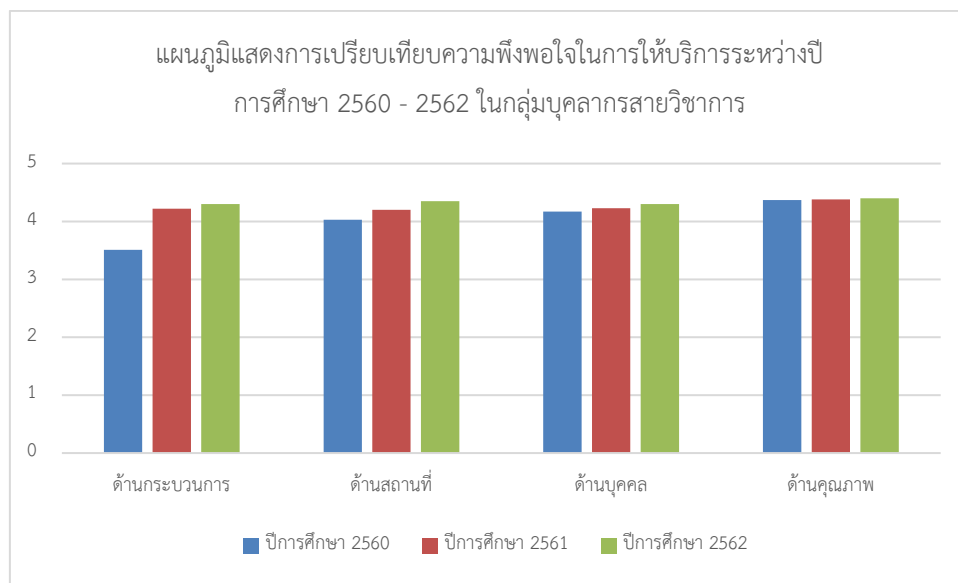
1. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามแยกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม ปีการศึกษา 2560 -2562

จากแผนภูมิ 1 พบว่าข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยในปีการศึกษา 2560 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 347 คน คิดเป็นร้อยละ 91.60 รองลงมาคือกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.40 บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 และศิษย์เก่ากับบุคคลทั่วไปมีจำนวนเท่ากัน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.05 ตามลำดับ ในปีการศึกษา 2561 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 346 คน คิดเป็นร้อยละ 92.35 รองลงมาคือกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.69 บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 และศิษย์เก่ากับบุคคลทั่วไปมีจำนวนเท่ากัน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.06 ตามลำดับ และในปีการศึกษา 2562 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษาปัจจุบัน จำนวน 344 คน คิดเป็นร้อยละ 90.77 รองลงมาคือกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.69 บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 และศิษย์เก่ากับบุคคลทั่วไปมีจำนวนเท่ากัน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.32 ตามลำดับ

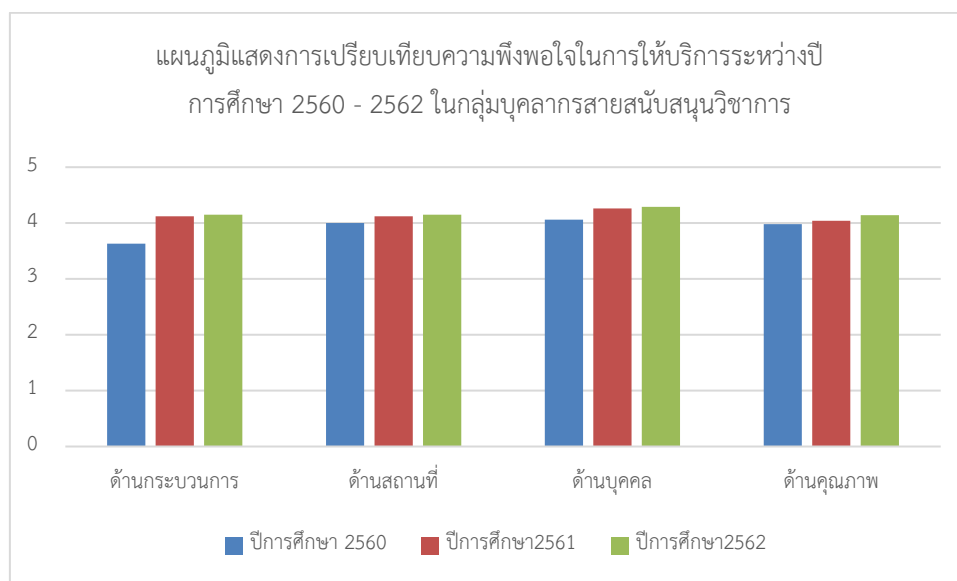
2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรสายวิชาการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการ :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการ ด้าน
สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ ในปีการศึกษา 2560
- 2562 ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงความพึงพอใจการให้บริการระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 ในกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ

จากแผนภูมิที่ 2 พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มบุคลากรสายวิชาการต่อการให้บริการของกองบริการ
การศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการ
ให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.51$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึง
พอใจ ($\bar{x} = 4.22$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.30$) อยู่ในระดับมาก
ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวกในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.03$) อยู่ในระดับมาก
ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.20$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ
($\bar{x} = 4.35$) อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากรที่ให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.17$) อยู่
ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562
($\bar{x} = 4.30$) อยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพการให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.37$)
อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.38$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มี
ความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

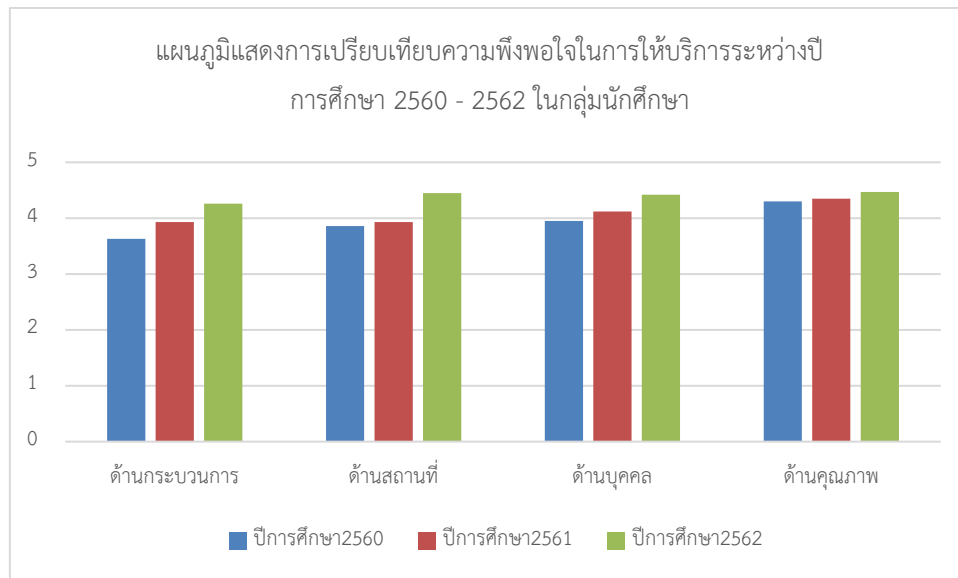
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการ ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ ในปีการศึกษา 2560 – 2562 ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงความพึงพอใจการให้บริการระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562
ในกลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ

จากแผนภูมิที่ 3 ความพึงพอใจของกลุ่มบุคลากรสายวิชาการต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานครด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.63$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.12$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก ด้านสถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวกในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.12$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากรที่ให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.06$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.26$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.29$) อยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพการให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.98$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.04$) อยู่ในระดับมาก และ ปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.14$) อยู่ในระดับมาก

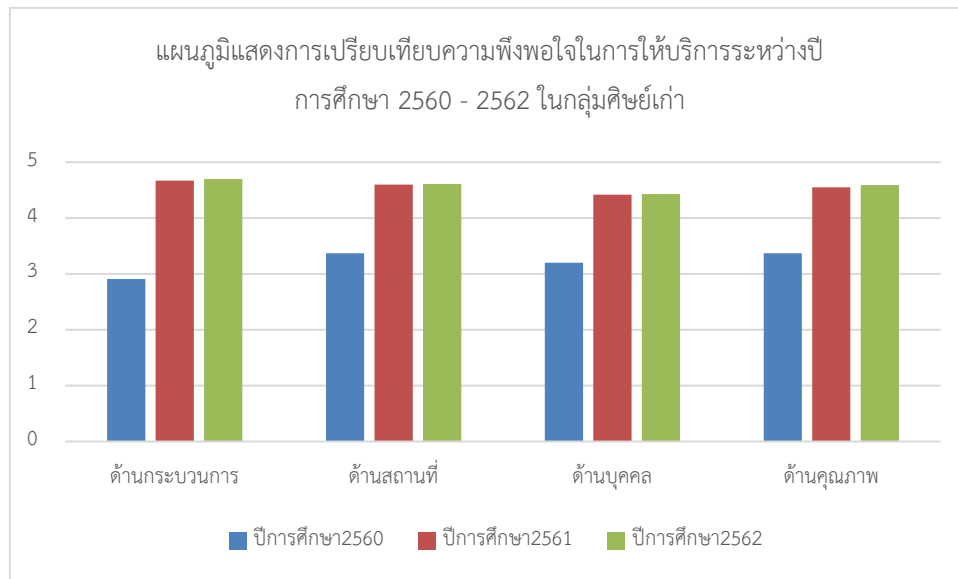
4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการ ด้าน
สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ ในปีการศึกษา 2560
- 2562 ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แสดงความพึงพอใจการให้บริการระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 ในกลุ่มนักศึกษา

จากแผนภูมิที่ 4 พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มนักศึกษาต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการในปี
การศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.63$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} =$
3.93) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.26$) อยู่ในระดับมาก ด้านสถานที่/สิ่ง
อำนวยความสะดวกในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.86$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มี
ความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.93$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.45$) อยู่ในระดับ
มาก ด้านบุคลากรที่ให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.95$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา
2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.12$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.42$) อยู่
ในระดับมาก และด้านคุณภาพการให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.30$) อยู่ในระดับมาก
ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.35$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} =$
4.47) อยู่ในระดับมาก

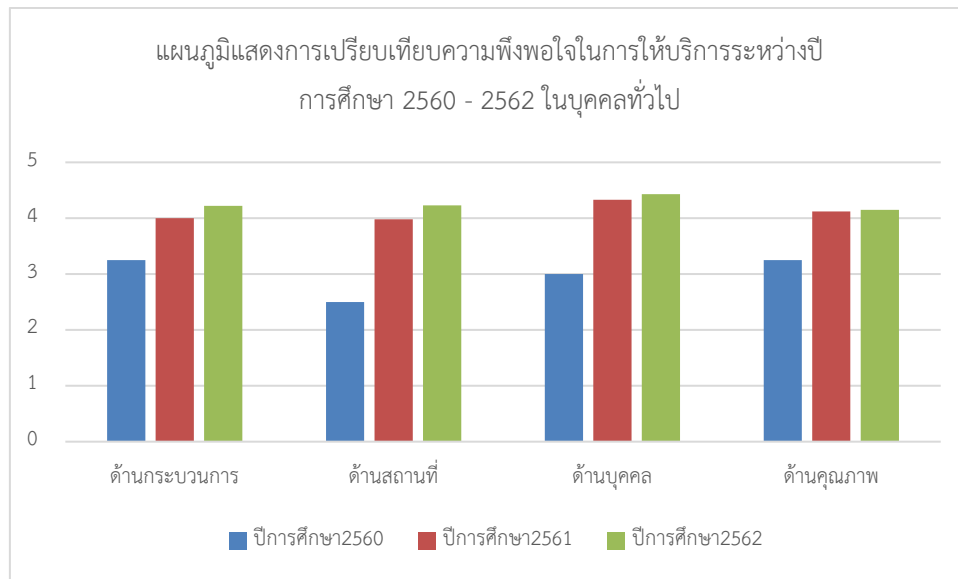
5. ผลการศึกษาความพึงพอใจของศิษย์เก่าที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการ ด้าน
สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ ในปีการศึกษา 2560
- 2562 ดังแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 แสดงความพึงพอใจการให้บริการระหว่างปีการศึกษา 2560 - 2562 ในกลุ่มศิษย์เก่า

จากแผนภูมิที่ 5 พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มศิษย์เก่าต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการในปี
การศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 2.91$) อยู่ในระดับปานกลาง ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ
($\bar{x} = 4.67$) อยู่ในระดับมากที่สุด และปีการศึกษา 2562 ($\bar{x} = 4.70$) อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสถานที่/
สิ่งอำนวยความสะดวกในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.37$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561
มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และปีการศึกษา 2562 ($\bar{x} = 4.61$) อยู่ในระดับมาก
ด้านบุคลากรที่ให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.20$) อยู่ในระดับปานกลาง ปีการศึกษา
2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.42$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 ($\bar{x} = 4.43$) อยู่ในระดับมาก และ
ด้านคุณภาพการให้บริการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.37$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา
2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.55$) อยู่ในระดับมากที่สุด และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ
($\bar{x} = 4.59$) อยู่ในระดับมากที่สุด

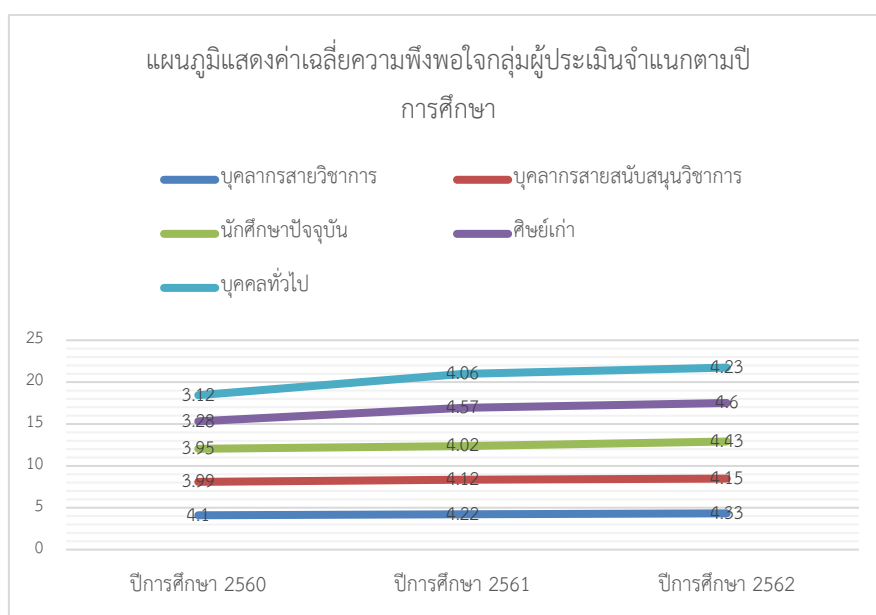
6. ผลการศึกษาความพึงพอใจของบุคคลทั่วไปที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการ ด้าน
สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากรที่ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ ในปีการศึกษา
2560 - 2562 ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิ 6 แสดงความพึงพอใจการให้บริการระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 ในกลุ่มบุคคลทั่วไป

จากแผนภูมิที่ 6 พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มบุคคลทั่วไปต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา :
กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนในการให้บริการในปี
การศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.25$) อยู่ในระดับปานกลาง ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ
($\bar{x} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.22$) อยู่ในระดับมาก ด้าน
สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 2.50$) อยู่ในระดับน้อย ปีการศึกษา
2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.98$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.23$) อยู่
ในระดับมาก ด้านบุคลากรที่ให้บริการในการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.00$) อยู่ในระดับปานกลาง
ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.33$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} =$
4.43) อยู่ในระดับมาก และด้านคุณภาพการให้บริการในการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.25$) อยู่
ในระดับปานกลาง ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.12$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มี
ความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก

7. ผลการศึกษาแนวโน้มความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ของกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ นักศึกษา ศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไป ในระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 ดังแผนภูมิที่ 7

แผนภูมิที่ 7 แสดงแนวโน้มความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษาของกลุ่มบุคลากร
ในระหว่าง ปีการศึกษา 2560 – 2562

จากแผนภูมิที่ 7 พบว่าแนวโน้มความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษาของกลุ่มบุคลากรสายวิชาการ บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ นักศึกษา ศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไป ในระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 ดังนี้ บุคลากรสายวิชาการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.10$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.22$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.33$) อยู่ในระดับมาก บุคลากรสายสนับสนุนวิชาการในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.99$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.12$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.15$) อยู่ในระดับมาก นักศึกษาในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.95$) อยู่ในระดับมาก ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.43$) อยู่ในระดับมาก ศิษย์เก่าในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.28$) อยู่ในระดับปานกลาง ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.57$) อยู่ในระดับมากที่สุด และปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.60$) อยู่ในระดับมากที่สุด และบุคคลทั่วไปในปีการศึกษา 2560 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.12$) อยู่ในระดับ

ปานกลาง ปีการศึกษา 2561 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.06$) อยู่ในระดับมาก และ ปีการศึกษา 2562 มีความพึงพอใจ ($\bar{x} = 4.23$) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร รอบปีการศึกษา 2560 พบว่ากลุ่มของสายวิชาการ สายสนับสนุนวิชาการและกลุ่มนักศึกษาปัจจุบันมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไป มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งกลุ่มศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไปไม่สะดวกต่อการเดินทางเข้ามาในมหาวิทยาลัยเพื่อติดต่อกิจการตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑาภรณ์ คำโยค และคณะ (2559 : 93-108) ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการ โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่ามีความพึงพอใจด้านสถานที่อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานที่ให้บริการเป็นอาคารหลังใหม่และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการ มีความปลอดภัยและความสะอาดเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2. การศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร รอบปีการศึกษา 2561-2562 พบว่าในทุกกลุ่มมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากว่า ในปี 2561- 2562 ได้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการต่าง ๆ ให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้ง่ายไม่ว่าจะอยู่ที่ใด มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการให้บริการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ลัคนา ฤกษ์สุภผล (2554 : 145-159) ที่ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อคลินิกส่งเสริมสุขภาพ โรงพยาบาลศูนย์การแพทย์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่แต่มีข้อเสนอแนะในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ควรเพิ่มช่องทางในการแนะนำผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต

3. แนวโน้มความพึงพอใจต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา : กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี 2560 จนถึงปี 2562 พบว่ามีแนวโน้มความพึงพอใจไปในทางดีขึ้น จากปี 2560 มีกลุ่มของศิษย์เก่าและบุคคลทั่วไปมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่ในปี 2561-2562 มีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกองบริการมีการปรับปรุงแผนการดำเนินงาน จัดทำปฏิทินการศึกษาให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้น มีป้ายแสดงขั้นตอนการเข้ารับบริการให้ส่วนต่าง ๆ ให้ผู้รับบริการเข้าใจมากขึ้น มีระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการใช้งานของผู้รับบริการที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ดังที่ จิตตินันท์ นันทไพบูลย์ (2551 : 35) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีดังนี้ สภาพแวดล้อม การให้บริการ กระบวนการให้บริการที่ชัดเจน การส่งเสริมแนะนำการบริการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับ พิษญา หอมหวานและธีระวัฒน์ จันทิก (2561 : 80-98) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความ

พึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐต่อการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ พบว่าบุคลากรที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงานและด้านความสำเร็จในการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านบริการมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

จากการวิจัย พบว่า แนวโน้มของความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อการให้บริการของกองบริการการศึกษา: กรณีศึกษา สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เขตกรุงเทพมหานครระหว่างปีการศึกษา 2560 – 2562 มีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ยังไม่ได้รับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จึงควรมีการกำหนดแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1.1 ทบทวนขั้นตอนการให้บริการเป็นประจำทุก 6 เดือน เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และนำไปพัฒนากระบวนการให้บริการที่กระชับยิ่งขึ้น

1.2 อบรม พัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการบริการ บุคลิกภาพ และด้านเทคโนโลยีเป็นประจำทุกปี เพื่อให้บุคลากรให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 กำหนดตัวชี้วัดของการให้บริการที่ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรทราบว่าต้องให้บริการอย่างไรจึงจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของการให้บริการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ให้บริการ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนา หรือเสริมแรงให้บุคลากรเกิดการบริการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการรับบริการ เพื่อให้รู้ว่าผู้รับบริการ มีความคาดหวังในเรื่องใดบ้างในการรับบริการ และนำมากำหนดแนวทางในการรับบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2542). การปฏิรูปการศึกษาไทย 2542 - 2545. *วารสาร มฉก วิชาการ*. 3 (5), 3-6.
- จิตตินันท์ นันทไพบุลย์.(2551). *ศิลปะการให้บริการ*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น บมจ.
- จุฑาภรณ์ คำโยคและคณะ. (2559). ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการให้บริการโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสาร Mahidol R2R e-Journal*. 3 (2), 93-108.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปิยะ อุทาโย. (2543). *การสร้างมาตรฐานวัดความพึงพอใจของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- พิชญา หอมหวน และ อีระวัฒน์ จันทิก. (2561). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐต่อการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38 (5), 80-98.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช .(2543). *จิตวิทยาการบริการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ลัคนา ฤกษ์ศุภผล. (2554). ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อคลินิกส่งเสริมสุขภาพโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. *วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. 18 (3), 145-159.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2550. *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Gronroos, C. (1990). *Service Quality: The six Criteria of Good Service Quality. Review of Business* 3. New York: St. John's University Press.
- Millet, John D. (1954). *Management in the Public Service*. New York: McGraw-Hill.

การศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
**A Study of the core Competencies of Teachers in Schools under the
Secondary Educational Service Area Office Phichit**

พรวิภา สวนมะลิ และ อุดลย์ วังศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Pornwipa Suanmali and Adul Wangsrikoon
Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pornwipa.su@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 1,144 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 287คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยมีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.934 ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ คือ 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: สมรรถนะหลัก; เกณฑ์ตัวบ่งชี้สมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน; ครูผู้สอน

Abstracts

The objective of this research was to study the core competencies of teachers in schools under The Phichit Secondary Education Service Area Office. The population used in this study was teachers in schools on Phichit Province. There were 1,144 teachers under the Phichit Secondary Education Service Area Office. A total sample of 287 teachers was obtained and determined using the tables of Krejcie and Morgan. The research tools used was a 5-level rating scale questionnaire on the core competencies. The index of item Objective Congruence is between 0.60 - 1.00 and Reliability of the questionnaire by finding Cronbach's alpha coefficient, got confidence equal to 0.934. It consists of 5 competencies were. 1) Working achievement motivation, 2) good service, 3) self-development, 4) teamwork, and 5) ethics and professional ethics. The statistics used to analyze the data were mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.).

The overall results showed that the core competencies of teachers in schools under Phichit Secondary Education District Office is at a high level. The highest average performance was the teamwork while the working achievement motivation competencies got the lowest average.

Keywords: Core Competencies; Core Competency of Teachers According to the Competency Indicator Criteria of the Office of the Basic Education Commission; Teacher

บทนำ

การพัฒนาของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 การดำเนินไปตามแผนที่กำหนดไว้แต่ทรัพยากรมนุษย์ยังไม่ได้มีการพัฒนามากนัก ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงได้กำหนดการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การจัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา ให้นุรักษ์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาหรืออาจกล่าวได้ว่า “มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” นั่นเอง เป้าหมายดังกล่าวจะสำเร็จลงได้จะต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ยังได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญขอแผนฯหลักในการวางแผนที่สำคัญโดยน้อมนำ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สู่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” จึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการศึกษารากฐานของการพัฒนาทรัพยากรบุคคลนับเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดทรัพยากรเหล่านี้ถ้าหากได้รับการศึกษาสูงจะช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ครูถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาศึกษาของชาติสัมฤทธิ์ผล และเป็นอาชีพที่มีการสอนที่ส่งผลถึงกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาเด็กดังนั้นครูจึงมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานครูจึงมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ครั้งที่ 4) ฉบับ 4 พ.ศ. 2562 ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ถึง 9 หมวด มีสาระสำคัญส่วนหนึ่งซึ่งถือเป็นหัวใจของการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในหมวดที่ 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบกระบวนการผลิต และการพัฒนาครูต้องกระทำอย่างมีคุณภาพ และมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนา ครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและ มีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณ และจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ หมวด 9 มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 5) ซึ่งการกำหนดสมรรถนะวิชาชีพครูที่จะใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของและบุคลากรทางการศึกษาที่จะให้ทราบถึงประสิทธิภาพของ การปฏิบัติงาน คือ สมรรถนะหลัก (Core competency) เป็นสมรรถนะร่วมที่ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องมีตามตัวบ่งชี้พฤติกรรม และ สมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) เป็นสมรรถนะเฉพาะที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของแต่ละตำแหน่ง ตามสายงานของครู ส่วนหนึ่งเพื่อประโยชน์ของครูโดยใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะการขอรับหรือต่อใบประกอบวิชาชีพการเลื่อนขึ้นเงินเดือนและการยกย่องเชิดชูเกียรติ อีกส่วนหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียน คือ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและส่วนสุดท้าย เพื่อผลประโยชน์ของสถานศึกษา คือ การพัฒนาครู เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยพัฒนาขีดความสามารถของครูให้โดดเด่นมีสมรรถนะที่ดี อยู่ในระดับสมรรถนะสูง และสูงมากขึ้นตามอายุการทำงาน

พรอัญชลี พุกชาญคำ (2562 : ออนไลน์) กล่าวว่า การนำเอาเรื่องสมรรถนะมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐนั้นมีจำนวนมาก และการศึกษาแนวคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) เป็นเรื่องที่กำลังได้รับความสนใจจากคนหลายระดับในองค์กร เพราะเป็นแนวคิดใหม่ที่เข้ามามีบทบาทต่อการบริหารทรัพยากรบุคคล ให้มีประสิทธิภาพมีคุณภาพมาตรฐาน สมรรถนะเป็นแนวคิดทางจิตวิทยาที่เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของบุคคลเท่านั้นแต่จะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอื่นๆ ของบุคคลด้วยเนื่องจากแนวทางการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตร และแนวทางในการสร้างการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นประเด็นที่เชื่อมต่อกับประเด็นอื่น ๆ มากที่สุด ซึ่งการศึกษาประเด็นภาระของครูในปี 2558 พบว่า จากวันเปิดภาคเรียนทั้งปีจำนวน 200 วัน ครูต้องใช้เวลากับกิจกรรมนอกห้องเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น การประเมินโรงเรียน

การประเมินครู การประกวดแข่งขันนอกห้องเรียน กิจกรรมทางวิชาการ การอบรม และอื่น ๆ มากถึง 65 วัน คิดเป็นร้อยละ 32.5 จนเกิดกระแส “คืนครูสู่ห้องเรียน” เพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนมุ่งเป้าหมายการดำเนินงานไปที่การพัฒนาการเรียนการสอนและการยกระดับความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2563 : 100 - 101) ครูจะต้องไม่เพียงแต่พร้อมที่จะทำงานในโรงเรียนอย่างเดียวเท่านั้นแต่ต้องพร้อมที่จะทำงานในอาชีพสอนในองค์กรทุกรูปแบบและพร้อมที่จะรู้เท่าทันและปรับเปลี่ยนค่านิยมที่เหมาะสมได้ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการศึกษาของไทย

จากสภาพและปัจจัยดังกล่าว ครูเป็นบุคคลที่หน้าที่ในการถ่ายทอดทั้งความรู้ คุณธรรมและต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนและบุคคลอื่นในสังคม ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ครูได้นำสมรรถนะที่มีอยู่ของตนเองออกมาใช้มากน้อยอย่างไร จึงมุ่งประเด็นการศึกษาไปยังบุคคลที่ทำการถ่ายทอดความรู้ก็คือ ครูผู้สอนนั่นเอง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะหลักของครูตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้สมรรถนะของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีสมรรถนะหลักอยู่ในระดับใดซึ่งจะช่วยทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูงสุด ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและเสริมสร้างสมรรถนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิจิตร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาระดับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิจิตร ได้นำแนวคิดกรอบการประเมินสมรรถนะครูสายผู้สอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2555 สายการสอนตามตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานครูไทย ด้านสมรรถนะหลักของครูประกอบด้วย 5 ด้านดังนี้

1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน (Working achievement motivation)
2. การบริการที่ดี (Service mind)
3. การพัฒนาตนเอง (Self-development)
4. การทำงานเป็นทีม (Team work)
5. จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู (Teacher's ethics and integrity)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

ประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมในจังหวัดพิจิตร จำนวน 1,144 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดมัธยมศึกษาในจังหวัดพิจิตร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 287 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะหลักของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง ระดับสมรรถนะหลักของครูผู้สอน	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึงระดับสมรรถนะหลักของครูผู้สอน	อยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง ระดับสมรรถนะหลักของครูผู้สอน	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง ระดับสมรรถนะหลักของครูผู้สอน	อยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง ระดับสมรรถนะหลักของครูผู้สอน	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุดระดับ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะหลักของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรโดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะหลักของครู
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบปรับปรุงความสมบูรณ์และความถูกต้องให้ครอบคลุม ทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อเรื่องและภาษาที่ใช้และความครอบคลุมเรื่องที่ต้องการ ศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) ว่าข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ได้ศึกษา วิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะหรือไม่ ซึ่งจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 120) โดยแบบสอบถามในงานวิจัยเรื่องนี้มีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน จากกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากการไปทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

6. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

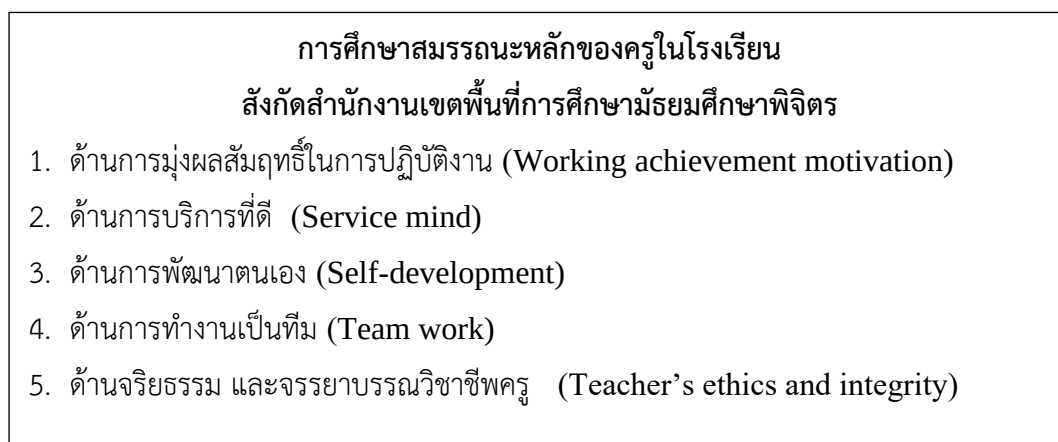
การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอความอนุเคราะห์จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เพื่อทำหนังสือนำส่งแบบสอบถาม ถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพิจิตร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ขอเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย และแบบสอบถามถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมนัดหมายวัน เวลา ที่จะขอมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 287 ฉบับ ได้รับคืนทั้งสิ้น 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.53

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง บทความ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำมาเป็นกรอบในการจัดทำเครื่องมือ ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยจุดมุ่งหมายของงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรโดยผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 287 คน โดยส่งแบบสอบถามจำนวน 287 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.53 นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการศึกษสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ด้าน	การศึกษสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร	($\bar{x}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	4.40	0.40	มาก	5
2	ด้านการบริการที่ดี	4.50	0.43	มาก	2
3	ด้านการพัฒนาตนเอง	4.47	0.49	มาก	3
4	ด้านการทำงานเป็นทีม	4.51	0.37	มากที่สุด	1
5	ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.40	0.36	มาก	4
รวม		4.46	0.54	มาก	

การศึกษสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45, S.D. = 0.43$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.37$) รองลงมาคือ ด้านการบริการที่ดี ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.43$) โดยด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.36$)

โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.40$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.56$) รองลงมาคือ วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการพัฒนางานอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.56$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ประเมิน/วิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของตนเองทุกภาคเรียน ($\bar{X} = 4.31, SD = 0.62$)

2. ด้านการบริการที่ดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49, S.D. = 0.43$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้บริการด้วยความทุ่มเท เสียสละแม้ต้องใช้เวลาหรือความพยายามอย่างมาก โดยยึดหลักความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.57$) รองลงมาคือ ให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม เอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจผู้มารับบริการ ($\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.57$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันใจ ไม่ล่าช้า และไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.61$)

3. ด้านการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.49$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ศึกษาวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.60$) รองลงมาคือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.60$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เป็นสมาชิกเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองทั้งในและนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.32, S.D. = 0.72$)

4. ด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.37$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และในทุกสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.62, S.D. = 0.59$) รองลงมาคือ ให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.53, S.D. = 0.55$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้อื่นในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.61$)

5. ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.36$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.50$) รองลงมาคือ ยกย่อง ให้เกียรติ และชื่นชมบุคคลที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.65, S.D. = 0.51$) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีความเป็นกัลยาณมิตรผู้รับบริการ ผู้เรียน และเพื่อนร่วมงานในองค์กร ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.67$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร อภิปรายผลได้ดังนี้

1.สมรรถนะหลักของครู ทั้ง5 ด้าน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสมรรถนะหลักของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากหลายหน่วยงานให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสมรรถนะของครูเช่น พรบ. การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 หมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการได้กำกับ และประสานให้สถาบันผลิตและพัฒนาครูฯ ได้มีความพร้อมใน

การพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง สำหรับเกณฑ์ประเมินคุณภาพสถานศึกษาของ สมศ. มาตรา 24 ตัวบ่งชี้ 24.3 ครูต้องได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่า 20 ชั่วโมง/ปีการศึกษา: การประเมินเพื่อขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษาให้คำนึงถึงความประพจน์ คุณภาพการปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) และผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และครูสภาได้มีกำหนดให้การขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ “ทุกคนจะมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ต้องพัฒนา” ด้วยเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้ครูต้องเร่งพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวิชาชีพและให้ความสำคัญกับการประเมินสมรรถนะมากขึ้น โดยคุณครูมีความตระหนัก และเป็นผู้ซึ่งมีจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน จึงมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และพัฒนาตนเองและส่วนรวมอีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นอย่างดี จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายขององค์การเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานตามลำดับ สำหรับการปฏิบัติในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสมรรถนะจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี บุรณแพทย์ (2557 : 66) ได้ศึกษาสมรรถนะหลักของครูทั้ง 4 ด้านของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ พัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนรองลงมา วิเคราะห์ภารกิจงานเพื่อวางแผนการพัฒนางานอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานทุกภาคเรียนโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ประเมิน/วิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของตนเองทุกภาคเรียนทั้งนี้เนื่องจาก ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันมีการแข่งขันเพื่อพัฒนาองค์กร และบุคลากรสูง จึงทำให้บุคลากรในองค์กร มีความมุ่งมั่นพัฒนางานและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ แต่บุคลากรบางส่วนอาจยังขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ติดตามความรู้ข่าวสารสารสนเทศวิชาชีพครู และอาจมีภาระหน้าที่ทั้งทางด้าน การสอน และงานอื่นนอกเหนือจากการสอนมาก จึงมีเวลาในการพัฒนาตนเองน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทะเวศร์ ศรบริศ (2560 : 109) ได้วิจัยศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วินัย นาคำ (2560 : 43) ทำการวิจัยสมรรถนะหลักของครูตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้สมรรถนะครูไทยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ผลการวิจัยพบว่า ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้ปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับพระมหา วสุวัตต์ เดชะนันท์ (2561 : 134) สภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ด้านการบริการที่ดีโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ให้บริการด้วยความทุ่มเท เสียสละไม่ต้องใช้เวลาหรือความพยายามอย่างมากโดยยึดหลักความถูกต้อง ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มเอาใจใส่ เห็นอกเห็นใจผู้มารับบริการ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันใจ ไม่ล่าช้า ไม่เลือกปฏิบัติทั้งนี้เนื่องจาก นโยบายด้านการให้บริการของภาครัฐจากสำนักงานเขตมัธยมศึกษาพิจิตรที่มุ่งเน้นการให้บริการให้เกิดความประทับใจและเกิดผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานด้านการให้บริการสูงสุด จึงทำให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ อีกทั้งยังมีการสำรวจความคิดเห็น ติดตามพัฒนาและปรับปรุงระบบการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ซึ่งได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธี บุรณแพทย์ (2557 : 68) ได้ศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3พบว่า สมรรถนะการบริการที่ดี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญ์วรา ผลเจริญ (2559 : 58) ทำการศึกษา การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ด้านการบริการที่ดี โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ คือศึกษาวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือเป็นสมาชิกเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองทั้งในและนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก ทั้งนี้เนื่องจากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีการแสวงหาความรู้ที่หลากหลายเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางานได้อย่างเหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัย ของทะเวศร์ ศรรบศึก (2560 : 111) ได้ศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพรณ ณะยะธง (2562 : 64) ได้ทำการศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ มีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคคล/กลุ่มบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และในทุกสถานการณ์ให้เกียรติ ยกย่องชมเชย ให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานในโอกาสที่เหมาะสม โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

ในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจาก รูปแบบการประเมินวิทยฐานะในของข้าราชการครู ที่มีเกณฑ์การประเมินที่มุ่งเน้นการสร้างเครือข่าย การบูรณาการ การส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย จึงทำให้ครูต้องปรับตัวให้เข้ากับทีมงานได้ ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย นาคำ (2560 : 44) ได้ศึกษาสมรรถนะหลักของครูตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้สมรรถนะครูไทยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนศรีมหาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7.โดยภาพรวมด้านการทำงานเป็นที่อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ คือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในวินัยและจรรยาบรรณวิชาชีพรองลงมา คือ ยกย่องให้เกียรติและชื่นชมบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในวิชาชีพ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีความเป็นกัลยาณมิตร ผู้รับบริการ ผู้เรียน และเพื่อนร่วมงานในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากในการปฏิบัติหน้าที่เป็นครูต้องปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ จรรยาบรรณวิชาชีพของตนเอง เพื่อให้เกิดการยอมรับจากสังคม ซึ่งอาชีพครูเป็นอาชีพที่กำหนดจรรยาบรรณไว้ชัดเจน จึงต้องปฏิบัติตามด้วยความเข้มแข็ง ประกอบกับมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอตามนโยบายการบริหารราชการภาครัฐแนวใหม่ ที่มุ่งเน้นผลงานที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ระบบราชการจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ในการผลักดันดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรให้พร้อม ในการปรับตัว เพื่อรองรับภารกิจ รูปแบบการทำงานใหม่ ให้เกิดทัศนคติที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติ ราชการยึดมั่นในคุณธรรม ยึดมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพรณ ธาระยะง (2562 : 111) ได้ทำการศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยน้อยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรมีการประเมินและวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานของตนเองทุกภาคเรียนเพื่อวางแผนการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล และปรับปรุงพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น

2. ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านการบริการที่ดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรส่งเสริมในเรื่องของการให้บริการอย่างรวดเร็ว ทันใจ ไม่ล่าช้า การพัฒนาประสิทธิภาพการบริการให้มีคุณภาพ เกิดความประทับใจต่อผู้รับบริการ เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร

3. ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านการพัฒนาตนเองโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรสนับสนุนและส่งเสริมในเรื่องการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองของครู ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อตลอดจนการรวบรวม สังเคราะห์ข้อมูล ความรู้จัดเป็นหมวดหมู่และปรับปรุงให้ทันสมัย ให้คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้อื่น

4. ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งต้องการส่งเสริมในเรื่องของการรวมกลุ่มทำงานแบบ PLC เพื่อให้มีการเลื่อนวิทยฐานะตามเกณฑ์ประเมินและส่งเสริมในการแสดงบทบาทผู้นำหรือผู้ตามในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาส การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังความคิดเห็น และประสบการณ์ระหว่างเครือข่ายและทีมงาน

5. ผลจากการศึกษาพบว่า ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ควรส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้บุคลากรได้น้อมนำและตระหนักถึงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิตได้เหมาะสมกับฐานะของตน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น ๆ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2. ควรศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อให้อตอบสนองกับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญ์วรา ผลเจริญ. (2559). *การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทะเวศร์ ศรรบศึก. (2560). *ศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรอัญชลี พุกชาญคำ (2556). การประเมินสมรรถนะครูและบุคลากรทางการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.pccm.ac.th/tinyMCE/home/articles> .

- พระมหาสวัสดิ์ เดชะนันท์. (2561). สภาพและความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วินัย นาคำ. (2560). สมรรถนะหลักของครูตามเกณฑ์ตัวบ่งชี้สมรรถนะครูไทยสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนศรีมหาโพธิ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. งานนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย บูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2563). สองทศวรรษปฏิรูปการศึกษาไทยความล้มและความสำเร็จ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุธี บุรณะแพทย์.(2557). สมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. การศึกษาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
- สุภาพรรณ ณะยะธง. (2562). การศึกษาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

การจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เรื่อง โควิด – 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

**Learning Management through Online Lessons on the Integrated Learning
Module: COVID – 19 of Prathom Suksa VI Students at Ramkhamhaeng
University Demonstration School (Elementary Level)**

ธนาธิป มะโนคำ, อัญชลี บุญจันทิก,

นันทน์ลิน สีแก่นวงศ์, อารยา ศรีบุญเรือง และ ลัดดา บรรเลงส่ง

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Thanatip Manokham, Anchalee Bunjantuek,

Nannalin Seekaenwong, Araya Sriboonruang and Ladda Bunlengsong

Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level),

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Corresponding Author, E-mail: Crown_royalprince@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) รูปแบบ One Group Pretest Posttest Design มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) ศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จำนวน 80 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตลอดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ บทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติ *t test independent samples* และแบบวัดความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* วันที่รับบทความ: 1 พฤศจิกายน 2564; วันแก้ไขบทความ 9 พฤศจิกายน 2564; วันตอบรับบทความ: 10 พฤศจิกายน 2564

Received: November 1, 2021; Revised: November 9, 2021; Accepted: November 10, 2021

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92

คำสำคัญ: บทเรียนออนไลน์; หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ; โควิด – 19

Abstract

In this experimental research investigation taking the form of a One Group Pretest Posttest Design approach, this research aims to 1) compare the students' learning achievement before and after learning by online lessons on the integrated learning module : Covid-19 of Prathom Suksa VI and 2) study the students' satisfaction with online lessons is expressed by the students instructed through online lessons on the integrated learning module: Covid-19 of Prathom suksa VI. The samples were 80 in Prathom suksa VI students at Ramkhamhaeng University Demonstration School (Elementary Level) in the second semester of the academic year 2020, selected by using simple random sampling. The research instruments were online lessons on the integrated learning module: Covid – 19, a test of academic achievement before and after learning with statistical t test independent samples, and an evaluation form used to measure the degree of satisfaction with the online lessons on the integrated learning module: Covid – 19 by using mean and standard deviation.

The results of this research indicated that: 1) The students' learning achievement of the Prathom Suksa VI students after learning by using online lessons on the integrated learning module: Covid-19 was higher than before learning and significant at .05 level. 2) The satisfaction of students were taught by online lessons on the integrated learning module: Covid-19 had made a mean satisfaction regarding score which was a high level of 3.92.

Keywords: Online Lessons; The Integrated Learning Module; COVID – 19

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นการเปลี่ยนผ่านจากโลกปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคเก่าไปสู่โลกดิจิทัลการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน รวมถึงเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ประเทศไทยได้ขานรับนโยบายการเปลี่ยนผ่านจากยุคอุตสาหกรรมเก่าไปสู่ยุคอุตสาหกรรมใหม่ที่เรียกว่า Thailand 4.0 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2560 : 3) การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนในยุคดิจิทัลควรเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการเรียนรู้ที่สูงขึ้น มุ่งไปสู่การพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ทักษะชีวิต และอาชีพ ดังที่ จินตวิทย์ คล้ายสังข์ (2560 : 5) ให้เหตุผลว่า การจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันจะต้องให้ความสำคัญกับการนำสื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ สื่อสารสนเทศ และโทรคมนาคมมาใช้เพื่อผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ พิมพ์ดีด และพจนานุกรม (2561 : 4) อธิบายเพิ่มเติมว่า เด็กไทยในปัจจุบันจะต้องมีทั้งความรู้ด้านเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ทักษะการแสวงหาความรู้ สืบสอบจากการใช้ความสามารถด้าน ICT มาบูรณาการกับการทำโครงการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ควรเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยผสมผสานเนื้อหา วิธีสอนและเทคโนโลยีเข้าด้วยกันให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) เป็นโรงเรียนในสังกัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) พุทธศักราช 2553 ขึ้น โดยพัฒนาหลักสูตรให้เป็นการบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) โดยการนำเนื้อหาสาระของหลาย ๆ วิชาที่มีความสัมพันธ์กันมาเชื่อมโยงให้เป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2562 : 147) ให้เหตุผลว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นการนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556 : 146) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การบูรณาการเป็นวิธีการจัดประสบการณ์ที่ให้ผู้เรียนได้เห็นความสอดคล้องกับสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสภาพในสังคมจริง เป็นการจัดประสบการณ์โดยนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ มีความหมาย เกิดประสบการณ์อย่างรอบด้าน เพื่อพัฒนาสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตให้เป็นสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค โควิด - 19 ทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องปรับตัวและปรับปรุงระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน บทเรียนออนไลน์ จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบหนึ่งที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากบทเรียนออนไลน์เป็นบทเรียนที่เกิดจากกระบวนการรวบรวมเนื้อหา การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล ผ่านตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์เสียง และสื่อประสมต่างๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสาร ปฏิบัติ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป

ในปัจจุบันบทเรียนออนไลน์จึงได้เข้ามามีบทบาททางการศึกษาในทุกระดับด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นสูง สำหรับผู้เรียนและผู้สอน เนื่องจากผู้สอนสามารถบูรณาการเทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษาเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ ส่วนผู้เรียนก็สามารถเข้าถึงและศึกษาเนื้อหาของบทเรียน เวลาใด และที่ไหนก็ได้

นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถ กลับมาทบทวนเนื้อหาในส่วนที่ไม่เข้าใจได้อีกหรือเป็นการทบทวนบทเรียนที่เรียนมาแล้วได้เป็นอย่างดี ดังที่ นพรัตน์ อีสานนท์ (2559 : 8) กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนนั้น จะประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง และ ภาพเคลื่อนไหว ซึ่งในการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา นอกจากนี้ กรรณก ยงค์โกชน (2561 : 17) ยังกล่าวว่า บทเรียนออนไลน์ คือ เป็นระบบการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บไซต์ โดยใช้เทคโนโลยีผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และผู้เรียนสามารถตัดสินใจในการเลือกสถานที่และเวลาเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา

จากเหตุผลข้างต้น คณะผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ทั้งนี้ได้พิจารณาคัดเลือกเนื้อหาจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 โดยได้บูรณาการผสมผสานเนื้อหาความรู้จากศาสตร์หลายวิชาเชื่อมโยงกัน และดำเนินการจัดทำเป็นบทเรียนออนไลน์เพื่อทดแทนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบปกติ เนื่องจากหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง โควิด - 19 นี้มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับวิวัฒนาการของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้เกิดโรคโควิด - 19 อาการของผู้ติดเชื้อ การปฏิบัติเพื่อให้ปลอดภัยจากโรคโควิด - 19 ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เตรียมพร้อมในการรับมือกับโรคระบาด เกิดการเรียนรู้รอบด้านเห็นความสำคัญของเรื่องที่เรียนกับชีวิตจริง รวมถึงเป็นการสร้างความตระหนักและเพิ่มความสามารถในการรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต นอกจากนี้คณะผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องในทุกสถานที่ ทุกเวลาโดยไม่ต้องเดินทางมาเรียนที่โรงเรียน เพื่อให้รองรับกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์วิกฤตโควิด - 19 ตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และเป็นการลดภาวะเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโรค

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่องโควิด - 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งคณะผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) จำนวน 80 คน กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

2. ตัวแปรตาม คือ

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท

1. บทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ซึ่งมีผลการตรวจสอบคุณภาพของบทเรียนออนไลน์จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีผลการประเมินคุณภาพในภาพรวม เท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับดี

2. แผนการจัดการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน ประกอบด้วย 20 กิจกรรม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ผลการประเมินมีค่าเท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และเป็นแบบทดสอบคู่ขนานก่อนเรียนและหลังเรียน โดยทั้งสองฉบับมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับที่ 1 (แบบทดสอบก่อนเรียน) มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.30-0.78 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.81 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับที่ 2 (แบบทดสอบหลังเรียน) มีค่า ความยากอยู่ระหว่าง 0.30-0.75 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.87 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

4. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่าน บทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยมีการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 เกณฑ์การแปลความหมายหาค่าเฉลี่ย ดังนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง พึงพอใจมาก คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด (ประคอง กรรณสูตร, 2542 : 117)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

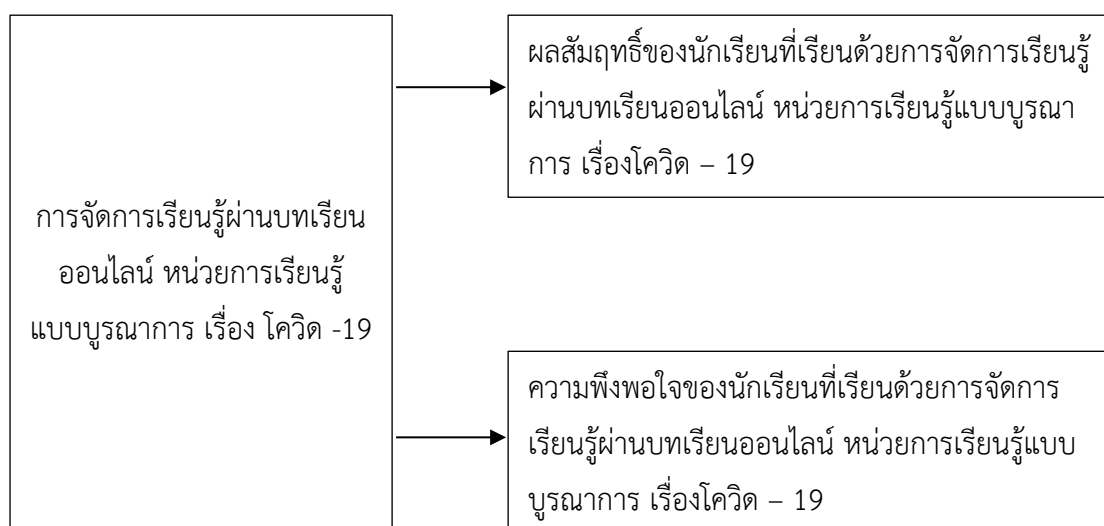
1. ชี้แจงวัตถุประสงค์ และแนะนำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และบทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้
2. นักเรียนกลุ่มทดลองเข้าเรียนบทเรียนออนไลน์โดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือ โทรศัพท์มือถือ (Smart phone)
3. ครูผู้ควบคุมระบบแนะนำให้นักเรียนศึกษาการใช้บทเรียน
4. ก่อนการเข้าสู่บทเรียนให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 20 ข้อ ผ่านระบบออนไลน์ คะแนนในส่วนนี้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) โดยคิดเป็นคะแนนเต็ม 20 คะแนน
5. นักเรียนเข้าสู่บทเรียนออนไลน์เรียนเนื้อหาตามบทเรียนใช้เวลาคาบละ 60 นาที
6. เมื่อเรียนครบเนื้อหาตามที่กำหนด นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจำนวน 20 ข้อ ผ่านระบบออนไลน์ คะแนนในส่วนนี้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน (Post-Test) โดยคิดเป็นคะแนนเต็ม 20 คะแนน
7. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นให้นักเรียนได้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
8. รวบรวมคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อหาข้อสรุปต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ด้วยสถิติ *t test independent samples* และ (2) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดงานวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ดังภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

ตารางที่ 1 คะแนนต่ำสุด คะแนนสูงสุด คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19

ผลการทดสอบ	คะแนนเต็ม				
	คะแนน	ใบกิจกรรม	พฤติกรรม	ทดสอบย่อย	คะแนนรวม
		(10)	เรียนรู้	(40)	(70)
		7.97	8.88	32.00	57.07
ก่อนเรียน	20	0.73	1.30	5.19	5.94
หลังเรียน	20	79.69	88.80	80.80	81.56

จากตาราง 1 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 มีคะแนนเฉลี่ย 11.24 คิดเป็นร้อยละ 56.20 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 มีคะแนนเฉลี่ย 16.01 คิดเป็นร้อยละ 80.05 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 สูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

การทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	80	20	11.24	2.44	18.89	79	.000*
หลังเรียน	80	20	16.01	1.63			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19

ข้อที่	รายการ	ค่าเฉลี่ย	S	แปลผล
1	เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.96	0.91	มาก
2	เนื้อหาที่น่าสนใจและทันสมัย	4.07	0.91	มาก
3	เรียงลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหา อย่างเหมาะสม	3.87	0.76	มาก
4	สื่อด้านภาพมีความคมชัด ชัดเจน	3.74	1.19	มาก
5	สื่อด้านเสียงมีความชัดเจน	3.10	1.29	ปานกลาง
6	สื่อด้านรูปแบบตัวอักษรมีความเหมาะสม อ่านง่าย ชัดเจน	3.74	1.11	มาก
7	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบทเรียน ภาษาที่ใช้ในบทเรียนออนไลน์เข้าใจง่าย	4.04	1.00	มาก
8	หลังจากเรียนจบบทเรียนแล้ว ผู้เรียนมีความรู้	4.07	1.05	มาก
9	ความเข้าใจ ผู้เรียนสามารถเรียนซ้ำ/ทบทวนบทเรียน	4.00	1.06	มาก
10	ได้หลาย ๆ ครั้ง เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหา ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการทราบการรายงานผล	4.39	0.91	มาก
11	การทดสอบทันทีหลังการทำแบบทดสอบ การนำสื่อการสอนและเทคโนโลยีมาใช้	4.39	0.95	มาก
12	ในการส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม การจัดการเรียนรู้มีการบูรณาการเชื่อมโยง	3.72	1.05	มาก
13	หลากหลายวิชา	3.74	1.15	มาก

การจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย,ส่งเสริม				
14	และพัฒนาผู้เรียน	3.91	1.14	
	สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ใน			มาก
15	ชีวิตประจำวันได้	4.11	0.84	มาก
	รวม	3.92	1.02	มาก

จากตาราง 3 พบว่า พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ได้รับผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.02 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้เรียนสามารถเรียนซ้ำ/ทบทวนบทเรียนได้หลาย ๆ ครั้ง เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหา ($\bar{X} = 4.39$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการทราบการรายงานผลการทดสอบทันทีหลังการทำแบบทดสอบ ($\bar{X} = 4.39$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 รองลงมาได้แก่ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.11$) 0.84 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สื่อด้านเสียงมีความชัดเจน ($\bar{X} = 3.10$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.29

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่องโควิด - 19 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสะดวก ทันสมัย มีการประมวลและเลือกสรรเนื้อหาอย่างละเอียด ก่อนที่จะนำมาสร้างบทเรียนออนไลน์ เช่น ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือ ที่จะช่วยให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ในทุกที่ทุกเวลา และสามารถเลือกเรียนรู้จากกิจกรรมในบทเรียนได้ตามความสนใจของนักเรียน เมื่อนักเรียนเรียนจบแล้วแต่ยังไม่เข้าใจในเนื้อหา ก็สามารถกลับมาทบทวนบทเรียนทั้งหมดใหม่อีกครั้งได้เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณกาญจน์ บุญยก, ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี และกฤษณา คิตติ (2561 : 32 - 40) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการนำเสนอด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน เรื่องการนำเสนอด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นอกจากนี้

ยังสอดคล้องกับสอดคล้องกับ อนุชิต สอนสีดา (2558 : 68) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้บทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี วิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าผู้เรียน มีประสิทธิภาพประสิทธิผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 64.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือร้อยละ 60 ส่วนความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และยังสอดคล้องกับ Carter และ Marthea Bernadette (2004 : 100-112) ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักศึกษาที่เรียนด้วย บทเรียนออนไลน์กับการสอนแบบปกติ วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เปรียบเทียบผลการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์กับการสอนปกติ วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และกลุ่มที่ควบคุมเรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของกลุ่ม ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่เรียนด้วยการสอนปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พบว่า คะแนนของทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ในขณะเดียวกันคะแนนด้าน ทัศนคติของทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน เช่นกัน

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 อยู่ในระดับมาก ซึ่งจากผลวิจัย พบว่า ระดับความพึงพอใจในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 3.92 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด - 19 เป็นการนำเนื้อหาสาระวิชามาเชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ มีการรวบรวมสื่อประกอบ บทเรียนออนไลน์ที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรม มีความสนุกสนานและพร้อมที่จะ เรียนรู้เรื่องราวจากกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่ง Shelly (1975 : 252-268) กล่าวว่า ในการทำงานใด ๆ ผู้ร่วมงาน จะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงานมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในการทำงานสำหรับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจในการเรียน ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะอยากเรียน ซึ่งผู้สอนต้อง คำนึงถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในหลาย ๆ ด้าน เช่น การสร้างสถานการณ์ปัญหา เทคนิควิธีการสอน การ เสริมแรงโดยการให้คะแนนเพิ่มหรือให้รางวัล รวมถึงการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสำเร็จหรือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ซึ่งจะทำให้ ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ กันสุทธิ, นคร ละลอกน้ำ และฐิติ ชัย รักบำรุง (2561 : 178 -187) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ วิชาการออกแบบนำเสนอ เรื่อง การตราฟรอป โดยใช้ โปรแกรม Illustrator สำหรับนักเรียนโครงการนักกีฬาพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน และนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนโปรแกรมออนไลน์ มี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ Chang Zhu (2012 : 27) ได้ศึกษาความพึงพอใจ ประสิทธิภาพ และการตอบสนองของความรู้ของผู้เรียนใน การเรียนรู้ร่วมกันผ่านบทเรียนออนไลน์พบว่า จำนวน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้แบบกลุ่มเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกันด้านการศึกษาทางผ่านคอมพิวเตอร์ แสดงให้เห็นว่านักเรียนตะวันตก มีการเรียนรู้ร่วมกันผ่าน ระบบออนไลน์ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้ให้ ความสำเร็จ มีงานวิจัยได้ทดสอบความพึงพอใจ ประสิทธิภาพ และการตอบสนองต่อการเรียนรู้ ร่วมกันของ ผู้เรียนผ่านระบบออนไลน์โดยดูจากวัฒนธรรม ของผู้เรียน ซึ่งทดสอบผ่านการสนทนา ออนไลน์แบบกลุ่มโดย สองกลุ่มนั้น ต้องมีวัฒนธรรมต่างกันนักเรียนกลุ่มที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ เอกวิทยาาสตร์ ที่ Flemish University และ Chinese University โดยคำนึงถึงความแตกต่าง และความเหมือนของความพึงพอใจและ วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของทั้งสองกลุ่ม ผลปรากฏว่านักเรียน ทั้งสองกลุ่มมีความพึงพอใจในระดับดีมาก และการเรียนรู้ร่วมกันผ่านบทเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย เรื่องการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง โควิด – 19 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้ศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับวิชาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้
2. การจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ ถือว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ได้ โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนปกติ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสะดวก ทันสมัย ดังนั้นการสร้างบทเรียน ออนไลน์ ผู้วิจัยจึงต้องคำนึงถึง การใช้ ข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบคำบรรยาย ให้มี ความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น
3. ในการจัดหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงความสำคัญในการออกแบบกิจกรรมให้ มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถศึกษา ค้นคว้า ตามลำดับขั้นตอนและกระบวนการ โดยผู้วิจัยควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความเข้าใจ และการคิด วิเคราะห์
4. การเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ นักเรียนอยู่ต่างสถานที่ ต่างเวลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรชี้แจง ข้อปฏิบัติในการเข้าชั้นเรียน กฎ กติกา มารยาท ให้ชัดเจน ก่อนการเข้าเรียนเช่น การปิดเสียงไมค์ การแสดง ความคิดเห็น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในช่วงระหว่างจัดการเรียนการสอนและสามารถจัดกิจกรรมในคาบนั้นได้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้บทเรียนออนไลน์ ผสมผสานกับรูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบมีส่วนร่วม เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพราะการจัดการเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ โดยใช้วิธีการสอนวิธีเดียวอาจจะไม่รู้ว่าผลที่ได้จริง เป็นต้น

2. ควรมีการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวคิดต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนักเรียนมาใช้ในการเรียนออนไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนต่อไปมีความรู้อยู่ในระดับใด และเพื่อให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ความสามารถแตกต่างกันด้วย ว่าจะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก ยงค์โกชน. (2561). *การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเขากะลาวิทยาาคม. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.*
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2560). *การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบเพื่อการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ทศนา แคมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้ เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- นพรัตน์ อีสานนท์. (2559). *ผลการใช้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้การเรียนรู้แบบโครงงานผ่านการเล่าเรื่องด้วยสื่อดิจิทัล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Theories and development instructional model). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอสพีรันติ้ง ไทย แพลคตอรี.*
- ประคอง กรรณสูต. (2542). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วรรณกาญจน์ บุญยก, ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี และกฤษฎา คิตติ. (2561). *การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการนำเสนอด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง. 17 (2), 32-40.*

- วันเพ็ญ กันสุทธิ, นคร ละลอกน้ำ และ จิตติชัย รักบำรุง. (2561). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์วิชาการออกแบบนำเสนอ เรื่องการตราฟรอป โดยใช้โปรแกรม *Illustrator* สำหรับนักเรียนโครงการนักกีฬาพิเศษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ .มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. 6 (2), 178 –187.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2560). *ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้ สู่การศึกษา 4.0*. กรุงเทพมหานคร: 1991 เทคนิคพรินต์.
- อนุชิต สอนสีดา. (2558). *การจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี วิชาคอมพิวเตอร์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- Carter and Marthea Bernadette. (2004). *An Analysis and Comparison of the Effects of Computer-Assisted Instruction Versus Traditional Lecture Instruction on Student Attitudes and Achievement in a College Remedial Mathematics Course*. Ed.D: Temple University.
- Chang, Z. (2012). *Student satisfaction, performance and knowledge construction in online collaborative learning*. Belgium: Vrije Universiteit Brussel.
- Shelly, M. W. (1975). *Responding to social change*. Stroudsburg, PA: Dowden Hutchison & Press.

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

A Study of Community Participation in Management of School Operation under the Second Educational Service Area Office Phichit

นวรรตน์ แสงโพธิ์ และ ทศนะ ศรีปัดดา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Nawarat Seangpo and Tussana Sripatta

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, Email:nawarat2323@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 186 คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน; การบริหารสถานศึกษา

Abstracts

This study aimed to: 1) examine the community participation in management of school operation under the Second Educational Service Area Office Phichit; 2) differentiate the community participation in management of school operation under the Second Educational Service Area Office Phichit by size of schools. This survey research used a questionnaire as tool for collecting data. 186 basic education institution board members under the Second Educational Service Area Office Phichit were participated in this study.

Results revealed that:

1. Overall, the community participation in management of school operation under the Second Educational Service Area Office Phichit was at high level

2. Differentiation of community participation in management of school operation under the Second Educational Service Area Office Phichit by size of schools, in overall and in each individual aspect, the different size of schools, community participation in management of school operation under the Second Educational Service Area Office Phichit was no different was found at statistically significant level at .05.

Keywords: Community Participation, School Management

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษา โดยมีหลักการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้มีการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษามีความสำคัญมาก เพราะบุคคลดังกล่าวมีบทบาทหน้าที่พัฒนาสถานศึกษา กำหนดความต้องการในการปรับปรุงสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา และเป็นตัวแทนการศึกษาของชุมชนในท้องถิ่นที่สามารถรู้สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน อันจะช่วยให้การศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553 : 125)

แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษายังพบว่า นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีปัญหาและอุปสรรค คือ ค่านิยมของผู้ปกครองและนักเรียนนิยมเข้าเรียนในโรงเรียนแข่งขันสูง ทำให้จำนวนนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กลดลง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพจึงมีข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา

จากความสำเร็จและปัญหาดังกล่าวปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 354 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ปีการศึกษา 2564 เทียบตารางเครจซี่มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 186 คน แล้วเลือกวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามจัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ลักษณะของแบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำนวน 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 33 ข้อ ประกอบด้วย

การบริหารวิชาการ	จำนวน 10 ข้อ
การบริหารงบประมาณ	จำนวน 7 ข้อ
การบริหารบุคคล	จำนวน 7 ข้อ
การบริหารทั่วไป	จำนวน 9 ข้อ

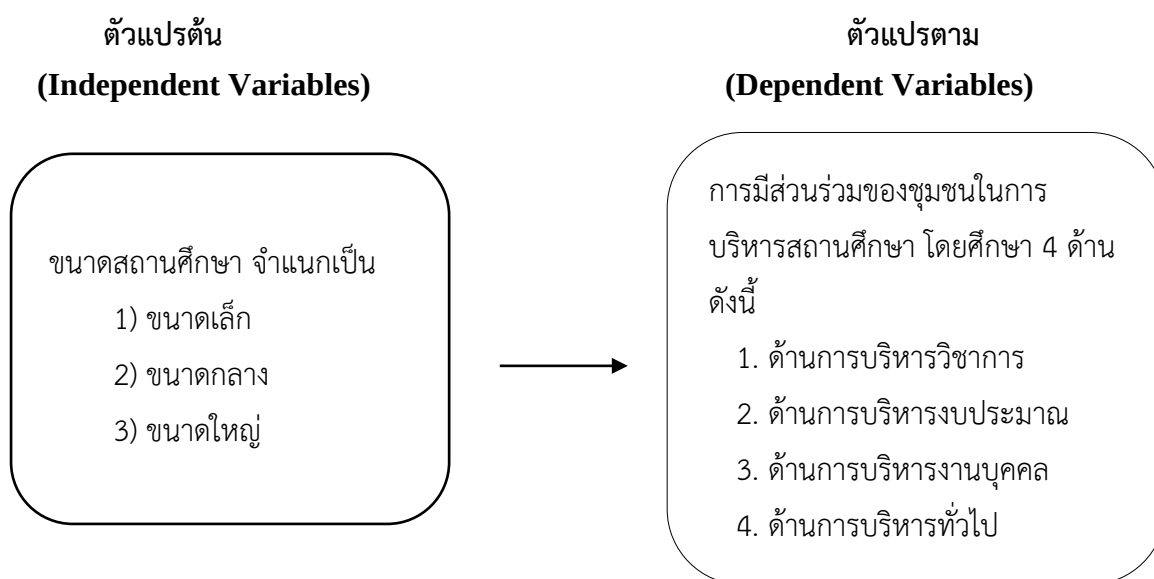
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและ **Google Form** จากแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (**Frequency**) และค่าร้อยละ (**Percentile**) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**S.D.**) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (**One-Way ANOVA**) ถ้าพบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (**Scheffe's method**)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร สรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา

ข้อ	การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารสถานศึกษา	จำนวน (n=186)		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	3.85	0.46	มาก
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.81	0.61	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.72	0.61	มาก
4	ด้านการบริหารทั่วไป	3.85	0.59	มาก
โดยรวม		3.83	0.43	มาก

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{x} = 3.81$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 3.72$)

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ข้อ	การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหาร สถานศึกษา	เล็ก (n=115)		กลาง (n=39)		ใหญ่ (n=32)		F	Sig.	การ เปรียบ เทียบ รายคู่
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1	ด้านการบริหาร วิชาการ	3.90	0.41	3.79	0.62	3.75	0.44	1.59	0.21	
2	ด้านการบริหาร งบประมาณ	3.83	0.65	3.79	0.62	3.75	0.44	0.20	0.82	
3	ด้านการบริหารงาน บุคคล	3.76	0.57	3.69	0.66	3.63	0.71	0.63	0.54	
4	ด้านการบริหาร ทั่วไป	3.90	.061	3.79	0.66	3.75	0.44	0.98	0.38	
โดยรวม		3.86	0.35	3.79	0.615	3.75	0.44	0.97	0.38	

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ทุกด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดิเรก อนันต์, 2556 : 87) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (สุนิรัตน์ จันทรานวัฒน์กุล, 2561 : 83) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการบริหารวิชาการ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิกรี แก้วนวล, 2560 : 90) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมด้านบริหารงบประมาณโดยรวม อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ (กอบกฤษ การควรคิด, 2561 : 47) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ด้านงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รุตติย์ ดอหะ, 2556 : 62) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาอิสลามแบบเข้ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐดังกล่าวข้างต้น ในด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศุภรัตน์ ขานิธการ, 2557 : 43) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ (บุญญฤทธิ์ ระพันธ์, 2561 : 48) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและกำหนดสถานที่ในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้
2. ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามรายงานผลการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ของสถานศึกษา
3. ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้อัตรากำลัง และการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา
4. ด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรให้ความสำคัญและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานอื่น ๆ และสนับสนุนการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร
2. ควรศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

- กอบกฤษ การควรคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิกรี แก้วนวล. (2560). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดิเรก อนันต์. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุญญฤทธิ์ ระพันธ์. (2561). การมีส่วนร่วมและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุสดีย์ ดอหะ. (2556). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาอิสลามแบบเข้มสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศุภรัตน์ ชำนิธุระการ. (2558). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุนิรัตน์ จันทรานุกุล. (2561). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

The Development of Ability on English Reading and Writing for the 6th Years Class of Secondary Level by Using Directed Reading-Thinking Activity Model Together With Learning Performance on Brain Based Learning

Pakin Chaengkit and Anchalee Jansem

Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pakin.pkedu@g.swu.ac.th

Abstracts

This study compares the English reading and writing abilities of twelfth grade students using the DR-TA strategy in combination with brain-based activities and learning management. This research was classified as experimental research and used a quasi-experimental design. This study involved fifty twelfth grade students at Assumption College, Samutprakarn. A randomized control group pretest-posttest was designed and the data analysis used a t-test for the dependent samples. The satisfaction questionnaire of students was used with the DR-TA strategy, in combination with brain-based activities and learning management. The results had a significant effect on English reading and writing by using the DR-TA strategy in combination with brain-based activities to the learning management of the experimental group had a mean score in terms of comparison. The mean score for reading was 10.28 and the posttest showed an increase to 15.04, the mean score for writing was 11.28, and the posttest showed an increase to 15.36 at a statistically significant level of .05. The experimental group was satisfied with the learning management model. The experimental group used the DR-TA strategy in combination with brain-based activities to learning management and satisfaction was at the highest level (4.62). Therefore, the hypothesis was accepted, which means that the DR-TA strategy in combination with brain-based activities to learning management had a significant effect on the reading and writing skills of the students.

Keywords: Directed Reading-Thinking Activity; Concept-based instruction

Introduction

Based on research while teaching English in Thailand, the researcher found that most teachers use a learning management model that does not encourage students to use appropriate reading techniques. Teachers focus on teaching English grammatical structures. There are few activities to teach reading skills. This is the reason why learners have limited vocabulary knowledge. The researcher studied documents and research related to the teaching style of English reading. In order to improve the students' reading ability, it was found that the DR-TA (Direct Reading – Thinking Activity) teaching style was an interesting reading teaching model. Teaching reading DR-TA is a teaching method that focuses on making students guess the story

in advance. Staffer (Stauffer, 1955 : 43) created the image, title, and context, which Terney et al. revised. It develops students' interest in learning with a focus on the thinking process, which is linked to the learners' previous knowledge and experiences. Emphasis is placed on developing reading, thinking, and analytical skills in order to build reading ability for learners to have more accurate and accurate reading skills.

Teaching English through reading DR-TA encourages learners to practice thinking, analytical and predictive skills in the text as they relate their prior knowledge and experiences to the text they read. But teaching reading skills in this style alone can make learners feel bored. Therefore, the researcher studied additional documents and research related to English learning activities and found that Brain-based Learning Activity is another strategy that encourages learners. Practice thinking, analytical skills, and be able to find answers from the passages read along with a variety of learning activities. Brain-Based Learning Management Caine et al. (Colleen, 2006 : 189-90) conceptualized 12 brain-based learning activities, and Jensen (Jensen, 2008 : 32) sequenced the organization of brain-based learning activities. Brain-based learning activities are based on 7 steps. Brain-based learning management is therefore a concept that focuses on teaching teachers to understand how to design learning management appropriate to learners' learning (Harley, 2010 : 54).

Writing skills were another issue that the researcher encountered while teaching English subjects. This is an important skill that learners must develop in order to communicate effectively in English. Thoughts, feelings, and imaginations of readers are conveyed while reading. This is an important skill that must be learned and practiced. Reading and writing abilities It is crucial in assisting learners to improve their English proficiency. If knowledge is continuously transferred and practiced. The grammar and vocabulary (Vocabulary) consistent with Valentina's research (Khrabrova Valentina, 2016 : 4) discovered that most English as a second language learners lacked. As a result, they are unable to express themselves in writing. English language learning management focuses solely on students learning sentence construction. Students are unaware of the fundamentals of proper writing. Most teachers are still unaware of the importance of students' ability to write in English.

Due to the aforementioned issues. As a result, the researcher considers developing English reading and writing abilities by combining the DR-TA model with brain-based learning management. It will assist students' reading comprehension. Analyze the content and respond to the questions posed by the stories you've read. To comprehend, you must be able to read English. Collect information from the story to convey through writing. to convey students' ideas and imaginations through a systematic thought process, and to have a positive attitude toward English learning management

The researcher is thinking about how to improve English reading and writing skills by combining the DR-TA model with brain-based learning management. It will help students understand what they are reading. Analyze the content and answer the questions raised by the stories you've read. You must be able to read English in order to understand. Gather information

from the story to convey in writing to effectively communicate students' ideas and imaginations through a systematic thought process, and to have a positive attitude toward English learning management. As a result, students' reading and writing skills improve. Students should practice and improve their English language skills so that they can use them effectively in everyday situations. All aspects of communication skills must be covered. All of these are principles and requirements that students should strive for. By employing an efficient and effective language teaching and learning process (Jansem, 2016 : 114-123), as well as using it as a tool and a process for information management and thinking development. Language integration is accomplished through the teaching of reading and writing. It will aid in the development of learners' knowledge and skills in the reading for meaning, reading summary, and reading interpretation processes. as well as having knowledge of writing to convey meaning in order to convey ideas more effectively. This is consistent with the findings of reading instruction using the DR-TA model. and English writing development (Promnont, 2015 : online;) found that a majority of students had improved their ability to read and write in English. Students think in a systematic manner. The knowledge gained from teaching reading and writing can also be used to practice and improve your ability to communicate effectively in English. It also fosters a positive attitude toward English learning among students. and pleased with the learning management system in this manner.

Research Objectives

- 1) To study 12th grade students' reading and writing ability, compare between pretest-posttest experiment.
- 2) To study 12th grade students' satisfaction with learning through Directed Reading Thinking Activity (DR-TA) and Brain-Based Learning activities to learning management.

Research Methodology

In the study, the researcher attempts to study the effects of secondary 6 students' studying reading, writing abilities, and satisfaction in learning when taught through Directed Reading Thinking Activity and Brain-Based Learning activities to learning management. The research procedures follow.

3.1 Identify Subsections

The development of 12th grade students' English reading and writing skills using Directed Reading Thinking Activity and Brain-Based Learning activities to learning management. A conceptual framework has been established by the researcher. from the study of documents, principles, theories, and related research focusing on the principles of teaching reading and teaching writing to be used in English language learning management. Emphasis on the student experience Develop students' ability to manage and think critically. The nature of perception and the process of language learning are emphasized, and understanding the differences among individual learners Manage learning based on systematic linguistics, psychological linguistics. (Psychological Linguistic) and the learner's experience.

3.2 Sampling Procedures

An experimental research design with a randomized pretest-posttest sample group design was used to examine the accuracy of the study's conceptual model in order to achieve the study's objective. The participants in this study were 12th grade students ($n = 50$) enrolled in the English language course (reading-writing) in the first semester of the academic year 2021 at Assumption College Samutprakarn, Thailand. The experimental group was drawn from a Cluster-Random Sampling.

3.3 Data Analysis

The data was analyzed by the researcher using a software program to calculate various statistical values, as follows:

- 1) Determine the average (mean) of the reading and writing ability score. Learning through the Directed Reading Thinking Activity (DR-TA) and Brain-Based Learning activities to learning management.
- 2) Find the standard deviation (S.D.) reading and writing ability scores.
- 3) Using t-test Dependent Samples statistics to determine the difference in student mean scores between pretest and posttest.

Research conceptual framework

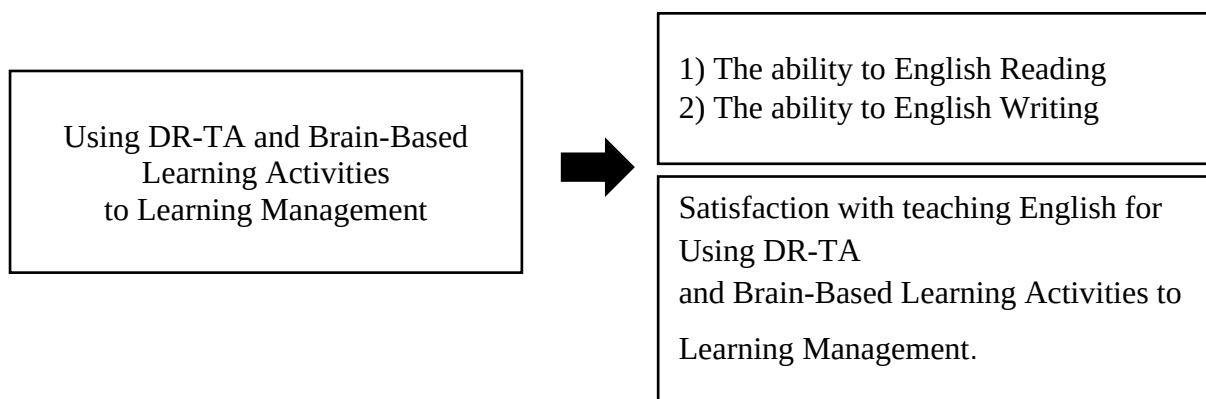

Figure 1 Research Conceptual Framework

Results

The results of the study correspond to the research questions as follows;

- 1) To study 12th grade students' reading and writing ability, compare between pretest-posttest experiment.

1.1) Compare the results of the English Reading test before and after the sample experiment. Analyze and compare the difference in scores using dependent sample *t*-test Dependent Samples statistics using a software program. As can be seen in Table 1.

Table 1. The result of 12th grade students' English reading ability was compared before and after the experiment using the DR-TA model and brain-based learning management.

Score	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig.
Pretest	50	10.28	4.116	16.697*	49	0.000
Posttest	50	15.04	3.220			

According to the data in Table 1. It was discovered that after the experiment, the students in the sample group had a statistically significantly higher score than before. The experimental group has an average pretest score of 10.28 and a posttest score of 15.04 at the .05 level.

1.2) Compare the results of the English Writing test before and after the sample experiment. Analyze and compare the difference in scores using dependent sample *t*-test Dependent Samples statistics using a software program. As can be seen in Table 2.

Table 2. The result of 12th grade students' English writing ability was compared before and after the experiment using the DR-TA model and brain-based learning management.

Score	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig.
Pretest	50	11.28	2.718	15.324*	49	0.000
Posttest	50	15.36	2.961			

According to the data in Table 2. It was discovered that after the experiment, the students in the sample group had a statistically significantly higher score than before. The experimental group has an average pretest score of 11.28 and a posttest score of 15.36 at the .05 level.

2) To study 12th grade students' satisfaction with learning through Directed Reading Thinking Activity (DR-TA) and Brain-Based Learning activities to learning management.

2.1) The Analysis of basic statistical data in the experimental group's satisfaction on learning through the development of 12th grade student's reading, English writing using Directed Reading Thinking Activity (DR-TA) and Brain-Based Learning activities to learning management.

The results of the students' satisfaction were based on a five-point Likert scale, with the criteria as follows:

4.51–5.00	strongly agree
3.51–4.50	agree
2.51–3.50	neutral
1.51–2.50	disagree
1.00–1.50	strongly disagree

Content analysis was used to analyze data collected from the open-ended questions. Results of the students' needs analysis were interpreted and transferred into the course content, media and materials, teaching strategies and learning activities.

Table 3. Analysis of basic statistical data in the experimental group's satisfaction.

No.	Satisfaction	$\bar{x}$	S.D.	Interpretation
1.	The process of learning management It's fresh and intriguing, and it never fails to pique my interest.	4.72	0.81	strongly agree
2.	The teacher's content organization made it simple for me to understand the lesson.	4.46	0.68	agree
3.	Interesting content that is not too difficult to understand and can be applied in daily life.	4.66	0.63	strongly agree
4.	The teacher provides concise explanations with well-illustrated examples.	4.58	0.61	strongly agree
5.	It is appropriate to use teaching materials and equipment. interesting and motivates me to learn the lesson faster.	4.32	1.04	agree
6.	Learning management has a friendly, fun, and non-boring atmosphere.	4.84	0.37	strongly agree
7.	The Development of 12 th grade student's Reading, English Writing Using Direct Reading Thinking Activity and Brain-Based Learning activities to learning management has piqued my interest.	4.42	0.76	agree
8.	The Development of 12 th grade student's Reading, English Writing Using Direct Reading Thinking Activity and Brain-Based Learning activities to learning management that trains to think, analyze, solve problems and promote creativity.	4.42	0.78	agree

No.	Satisfaction	$\bar{x}$	S.D.	Interpretation
9.	Learning management activities have pushed me to improve all four skills: listening, speaking, reading, and writing.	4.44	0.79	agree
10.	I have practiced learning management activities on my own.	4.88	0.33	strongly agree
11.	I've honed my learning, vocabulary, idioms, and writing skills.	4.66	0.63	strongly agree
12.	Activities for managing English learning Make me something modern, up-to-date, and useful in my daily life.	4.88	0.33	strongly agree
13.	Activities for managing English learning It will be useful in my future career.	4.86	0.35	strongly agree
14.	There are steps that helped me to resolve the issue myself.	4.40	0.83	agree
15.	I am satisfied with the development of 12 th grade student's reading, English writing using direct reading thinking activity and brain-based learning activities to learning management.	4.82	0.48	strongly agree
Total		4.62	0.33	strongly agree

The students who received the experimental experience were the most satisfied. The average scores of student satisfaction in each sub-item ranged from 4.21 to 5.00, with a standard deviation of 0.33 to 1.04, including a mean score of 4.62 and a total mean of 0.33 standard deviations. Using the satisfaction score interpretation criteria, it was determined that satisfaction was at the highest level, on all issues and overall.

Discussion

The study results are applicable to the teaching of English language reading and writing through Directed Reading Thinking Activity (DR-TA) and Brain-Based Learning activities to learning management.

The experimental group significantly outperforms the controlled experiment in reading, writing, and student learning satisfaction. This study's findings may be attributed to the fact that 12th grade students have significantly more English development, particularly in reading and writing skills. Prior to conducting the experiment, the researcher was familiar with learning management, learning objectives, measurement, and evaluation. To teach students about learning management, reading, and writing so that they have knowledge comprehension of reading's meaning, characteristics, and elements Reading comprehension requires the ability to comprehend, guess, interpret, and draw conclusions. It can be summarized as a concept in which people exchange ideas and express their own opinions in the form of writing in order to better convey meaning.

Students are likely to benefit from the Directed Reading Thinking Activity (DR-TA) and Brain-Based Learning activities to learning management when using the Learning Management Plan. The results were as follows:

1) Directing The Reading-Thinking Process

The Directed Reading – Thinking Activity (DR-TA) teaching method emphasizes reading by connecting students' prior knowledge or experiences. Before reading, students guessed the content. Students can relate to learning by drawing on prior experiences to guess or predict what will happen in the story and then carefully read to confirm that guess, collecting various information and distinguishing facts or evaluating various situations in the story, and enjoying the experience of remembering what to read.

Based on observations, the students were interested in the media that was introduced into the lesson, such as video media, sample pictures, and hints on vocabulary related to the story. Students will learn more about the story if they make educated guesses about it. The students discussed with their peers whether they met their expectations in order to establish the purpose of reading. Goals can be set by some students who have had similar experiences or stories to the text in the text. Predict more accurately than students who have no prior knowledge of the subject matter.

Students skim a short story for words they don't know the meaning of or sentences they don't understand. It is the teacher's responsibility to explain the meaning or make an educated guess. When students comprehend the meaning of words that they do not already comprehend. Students in the story can make more predictions about the story. Many students were able to answer the researcher's questions in order to enter the lesson more accurately and quickly, according to the researcher. This is consistent with the experience-based learning management process, which is necessary for learning. Students should be allowed to observe, review, and consider what happened until they can create concepts or assumptions about the previously learned subject, then apply those ideas or assumptions to experiment or apply in new situations. (Tissana, 2018 : 131-135)

Students have been able to comprehend passages more quickly. Some aspects of knowing the words have already been figured out by the students. Students can provide an answer to the question, "What does it mean?" Furthermore, by observing different types of words and inferring from context, students can explain grammatical structures. Increase the variety of learning activities available to students.

2) Fundamental Skill Training

The researcher planned a question-and-answer session. By utilizing online game media to help create a more enjoyable learning environment. The researcher discovered that students are interested in answering questions by creating questions from a set of exercises for each group of students to work together to find answers at this stage. as well as cooperating within their own groups.

Following that, the activities required students to exchange ideas and answer questions. How to evaluate reading comprehension. The researcher requested that the students create a mind map to summarize their own reading comprehension and write more comments on their own ideas. The researcher asked the students to write between 50 to 100 words. Students' writing abilities increased progressively after multiple writing practice sessions, according to the study. In addition, their writing is evaluated in order to assist in the evaluation of students' writing at this stage. The researcher encouraged the students to continue exchanging ideas with their classmates. By utilizing online media to assist in the organization

of more diverse learning activities. Students are free to ask whatever questions they want based on their own ideas.

From the discussion of this result, the development of 12th grade students' English reading and writing using direct reading thinking activity and brain-based learning activities to learning management. It can be explained that encouraging students in improving their reading ability. Based on a working knowledge of the basics of reading. Reading contains a crucial component that will help the reader read more quickly. The reader must have some prior knowledge and experience with the material they are about to read (Schema). To understand the link between words and their meanings, the reader must apply the process of analyzing the text (Text Schema) in reading, as well as knowledge of the language (Linguistic Knowledge). When readers put forth the effort to develop their abilities. Students' reading abilities, as well as their writing skills, will increase as a result of this learning. Students can analyze language structure characteristics (Schematic Structure), learn vocabulary (Vocabulary), and improve their understanding of how to use written language. Students can make goals for themselves or better plan their writing. (Horadee, 2014 : online; Promnont, 2015 : online; Jindarat, 2019 : 33-36)

As previously read the material, words, sentences, and expressions are presented to students in the form of learning management tasks, their writing skills will improve. It is critical to teach writing skills for communication. Writing from one's own ideas can help a student improve English writing skills. As a result, English instruction must be supplemented with other skills. In addition to writing instruction, the researcher decided to include reading instruction. Reading and writing instruction are inextricably linked. Reading and writing can both improve at the same time, according to previous research, and encourage students to use English to improve their communication skills.

Suggestion

1. Suggestions instead of learning management.

1.1 Teaching and learning must be organized in an online style due to the pandemic situation of the coronavirus disease 2019 (Covid-19). Content selection for online teaching. Teachers should choose a narrative that isn't too long and is either something students have seen or something they are familiar with. Learning management that would be both time-appropriate and online.

1.2 Teachers should set up the learning environment that is conducive to online instruction. Encourage students to participate in online classrooms as much as possible by using relevant instructional materials such as video media, online games, online assessment, and so on.

1.3 Students should be encouraged to ask and answer questions. Discuss any ideas with the classmates. Where the teacher supervises the class encourage students to participate in group activities.

1.4 Allow students to use technology to assist them in their learning. They may instruct students to conduct extra research on the learning topic. Find out what statement implies.

1.5 Choose modern learning activities that correspond to English language learning management courses, such as news, current events, or a reading from a well-known novel to engage students' attention.

2. Suggestion for this research.

2.1 Experiment with additional groups of students using the learning management plan to investigate a wider range of research findings.

2.2 Teaching reading and writing using the DR-TA (Directed Reading - Thinking Activity) approach in combination with Brain Based Learning and other teaching methodologies. To investigate which teaching techniques or procedures may enable students to become more successful learners.

References

- Anchalee Jansem. (2016). The 21st Century Skills and Foreign Language Education: From Policies to Teachers. *Journal of Library and Information Science Srinakharinwirot University*. 2 (19), 114-123.
- Harley, S. (2010). *The Historical and Social Context of U.S. Middle School Education A Practical Guidebook for School Educators*. In R. A. Joki (Ed.), ProQuest Dissertations and Theses: ProQuest Dissertations Publishing.
- Jensen, E. (2009). *Teaching with poverty in mind : what being poor does to kids' brains and what schools can do about it: Alexandria, Va. : ASCD*.
- Khrabrova Valentina, E. (2016). *On using verbs appropriately in academic English writing*. Studia humanitatis (Moscow), 4.
- Kanyarat Horadee. (2014). *Using constructivist learning to promote english reading and creative writing abilities among mathayom suksa 5 students*. Retrieved from; http://library.cmu.ac.th/digital_collection/etheses/fulltext.php?id=28666&word=%A1%D2%C3%E0%A2%D5%C2%B9%C0%D2%C9%D2%CD%D1%A7%A1%C4%C9%E0%AA%D4%A7%CA%C3%E9%D2%A7%CA%C3%C3%A4%EC&check_field=_All_&select_study=TENG&condition=2&search=9&philosophy=ok&master=ok. Chaing Mai University.
- Piyapong Promnont. (2015). *A Study on the Development of Grade 11 students' Reading, Creative English Writing Abilities and Satisfaction in Learning Based on Concentrated Language Encounter Instruction, Model III*. Bangkok: Srinakharinwirot University. http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_SLM/Piyapong_P.pdf
- Shantz, Colleen. "12 Brain/Mind Learning Principles in Action: The Fieldbook for Making Connections, Teaching, and the Human Brain - Renate Nummela Caine, Geoffrey Caine, Carol McClintic, and Karl Klimek." *Teaching Theology & Religion* 9.3 (2006): 189-90. Web.
- Stauffer, Russell G. *The Language-experience Approach to the Teaching of Reading*. 2nd ed. New York: Harper & Row, 1980. Print.
- Tissana Kammanee. (2020). *Science of Teaching Pedagogy*. Chulalongkorn University.

Kitiyya Jindarat. (2018). *A Comparison of Grade XI Students' Reading, Creative Writing English Ability and Interest in Learning English Through Concentrated Language Encounter Approach (Model 3) and Traditional Approach*. Bangkok: Srinakharinwirot University.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน
ระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่
**Factors Affecting Academic Administration in Primary Education
Institutions of Chiang Mai in the New Normal**

วีรวิชัย อารีสวัสดิ์ และ ศันสนีย์ จະสุวรรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Veeravit Areesawat and Sansanee Jasuwan

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : s61561802014@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา 2) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 364 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับค่าเฉลี่ย คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X_5) ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_4) และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_6)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานส่งเสริมการบริหารวิชาการงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการศึกษา งานบริการวิชาการแก่ชุมชน

ปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์การพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา ของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 6 ด้าน ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร โดยภาพรวมได้ร้อยละ 73.60 สร้างสมการในรูปแบบคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = .412 + .086 (x_1) + .346 (x_6) + .266 (x_2) + .182 (x_3) + .077 (x_4) - .039 (x_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_y = .099 (z_1) + .420 (z_6) + .240 (z_2) + .202 (z_3) + .108 (z_4) - .045 (z_5)$$

คำสำคัญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการบริหารงานวิชาการ; การบริหารงานวิชาการ; สถานศึกษาเอกชน; ความปกติใหม่

Abstracts

The aims of this research were 1) to study the factors related to academic administration in private primary education institutions, 2) to study the academic administration in private primary education institutions and 3) to study the factors that affect the academic administration in private primary education institutions in Chiang Mai Province. The simple random sampling method was used for the population which contain 364 administrators and teachers of primary education schools in Chiang Mai, Academic Year 2020. The tool for data collection was a questionnaire with 5 rating scale of a reliability of 0.98. The statistic for analyzing the data is frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results found that ; factors that affect academic administration, the overall in 6 aspects is at a high level. When considering in each aspect, it was found that the factors of academic administration in order of the average factors, they were management factor (x_1), parents and community factor (x_3), teachers' factor (x_2), facility factor (x_5), budget factor (x_4) and media and educational technology factor (x_6).

Factors Affecting Administration in Primary Education Private Schools in Chiang Mai Province in the new normal situation, the overall in 5 aspects is at a high level. When considering each aspect, it was found that the factors of academic administration in order of the factors with the mean values, they were curriculum development, learning process development, academic administration promotion, learning resources development and educational media, academic service to the community.

Factors Affecting Academic Administration in Private Primary Education Institutions of Chiang Mai Province in the new normal situation by Stepwise Multiple Regression Analysis found that the factors of academic administration in educational institutions affecting the administration of private educational institutions at primary level of Chiang Mai Province in 6 aspects which are arranged in descending order as follows: Media and educational technology, Building, budget, parents and community, teachers and executives. The overall percentage is

73.60, can be written as Equation in the form of raw scores and standard scores from the following equation.

$$Y = .412 + .086 (x_1) + .346 (x_6) + .266 (x_2) + .182 (x_3) + .077 (x_4) - .039 (x_5) \\ z'_Y = .099 (z_1) + .420 (z_6) + .240 (z_2) + .202 (z_3) + .108 (z_4) - .045 (z_5)$$

Keywords : Factors Affecting Academic Administration; Academic Administration; Private Education Institution; New Normal

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพการศึกษา มีบทบาทสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจและท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านระบบของการศึกษาไทยที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อนำพาประเทศไทยไปสู่ยุคที่เท่าทันสภาพของโลกเปลี่ยนไปทั้งในระบบความรู้ระบบสังคมเศรษฐกิจระบบงานและการปฏิวัติดิจิทัลตลอดจนการพัฒนาและปฏิรูปประเทศในกระแสโลกาภิวัตน์

การจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทย มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติเพราะช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐ เป็นอย่างมาก ในการจัดการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการศึกษานอกระบบ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่โรงเรียนเอกชนต้องเร่งพัฒนาโรงเรียนเชิงคุณภาพ เพื่อรองรับผู้รับบริการทางการศึกษา(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2541 : 1) สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีเป้าหมายสูงสุด คือ คุณภาพการศึกษาที่ต้องสร้างคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากล (สุรัฐ ศิลปอนันต์ 2542 : 14) ปัจจุบันการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนมีความเป็นอิสระ มีหน่วยงานกำกับดูแลการจัดการศึกษาระดับที่จัดการศึกษากล่าวคือการศึกษาเอกชนในระดับต่ำกว่าปริญญากำกับดูแลโดย "สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน" (สช.) กระทรวงศึกษาธิการ

ศักยภาพทางวิชาการ แนวคิดด้านการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายที่กว้างขวางและมีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กับงานบริหารด้านอื่นๆ ของสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานบริหารวิชาการมีหลากหลาย ประกอบไปด้วยการจัดทำแผนงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักสูตร แผนการศึกษาแห่งชาติแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐ การจัดตั้งคณะกรรมการวิชาการของโรงเรียน กระจ่ายการและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ ริเริ่ม สร้างสรรค์ และพัฒนางานวิชาการ จัดทำโครงการพัฒนาครู ส่งเสริมสวัสดิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจใน การทำงาน การติดตามและประเมินผลงาน เป็นการพัฒนาส่งเสริมให้ในทุกส่วนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพครู เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลอย่างเป็นกระบวนการและเป็นระบบ มีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมให้ไปศึกษาอบรม ดูงานสาขาวิชาที่ปฏิบัติงานอยู่ สนับสนุนให้ไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ให้ทุนการวิจัยให้ไปเป็นวิทยากรใน

หน่วยงานอื่น การแลกเปลี่ยนบุคลากร ส่งเสริมการเขียนตำรา สนับสนุนให้เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส โดยฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นสิ่งที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการให้เกิดความสำเร็จและมีผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 4 ที่เน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ในชีวิตจริงสามารถนำไปปฏิบัติและประยุกต์ใช้ได้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจด้วยกระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง สังคม และส่วนรวม

ในช่วงการระบาด เด็กนักเรียนนักศึกษาทั่วโลก มากกว่า 1,500 ล้านคนต้องหยุดการเรียนการสอนในโรงเรียน และมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเป็นการสอนทางไกล เรียนที่บ้าน ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยหลายคนจะต้องปรับตัว กับระบบการเรียนการสอน สำหรับเด็กนักเรียนอนุบาล หรือประถมศึกษาที่อยู่ในวัยประถมวัย การเรียนการสอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้ปกครองพ่อแม่ที่อยู่ที่บ้าน ช่วยเรื่องการเรียนการสอนในระยะนี้ และจะเกิดขึ้น อีกหลายเดือน สำหรับในประเทศไทย ในช่วงการระบาดช่วงแรก เป็นช่วงปิดเทอมซึ่งนับว่าโชคดี แต่ก็มีนักเรียนเปิดเทอมออกไปได้ระยะเวลานานหนึ่ง ช่วงแรกจึงเป็นช่วงปรับเปลี่ยนวิธีการช่วงเวลาที่ทุกคนอยู่บ้าน ผู้ปกครองทุกคน ก็จะมีหน้าที่ เป็นครูสำหรับเด็kdด้วยในเวลาเดียวกัน เพื่อให้การเรียนการสอนของเด็ก ไม่ติดขัด และยังในภาคการศึกษาแรกของปีที่จะมาถึง ยังไม่แน่ว่านักเรียนจะไปโรงเรียนได้ทุกคน อาจต้องสลับกันไป เพื่อลดความหนาแน่น ทุกคนจะต้องช่วยกัน เพื่อไม่ให้เกิดการศึกษาของเด็กไทย ต้องหยุดหรือขาดตอนไป มีการใช้ระบบการศึกษาทางไกลต่าง ๆ เข้ามาช่วย เช่น ระบบ DLTV การเรียนการสอนผ่านทีวี ใช้ระบบออนไลน์ ผ่าน internet เปลี่ยนการเรียนการสอนแบบการผสมตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน โดยมีการเตรียมการ และทดลอง เพื่อให้เกิดการปรับตัวก่อนเปิดภาคเรียน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่โดยมุ่งหวังที่จะใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานวิชาการในยุคปกติใหม่ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนของจังหวัด
เชียงใหม่ในความปกติใหม่เป็นการวิจัยสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 49 คน และครูของ
สถานศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 315 คน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปีการศึกษา 2563 จำนวน 3,779 คน
ในการศึกษาครั้งนี้ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 364 คนกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของทาโร่ยามาเน
(Yamane, Taro 1973). และเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถาม

แบบสอบถามผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศอายุระดับ
การศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา จำแนกเป็น 6 ด้าน
1)ด้านผู้บริหาร 2) ด้านครูผู้สอน 3) ด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ด้านงบประมาณ 5) ด้านอาคารสถานที่
และ 6) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating
Scale) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อ
คำถามกับนิยามศัพท์ หรือตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนที่ได้จาก
ผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ไม่ต่ำกว่า
0.66 แล้วปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้จริง (Try out)
กับผู้ไม่ได้ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ ผลการ
คำนวณความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.83

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน จำแนกเป็น 5 ด้าน 1) การพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การส่งเสริมการบริหารวิชาการ 4) การบริการวิชาการแก่ชุมชน
5) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating

Scale) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ หรือตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ไม่ต่ำกว่า 0.66 แล้วปรับปรุงคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้จริง (Try out) กับผู้ไม่ได้ถูกเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ ผลการคำนวณความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้เท่ากับ 0.70

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรทางการศึกษาสังกัดกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาให้กลุ่มตัวอย่างโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และส่งด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยแนบเอกสารที่อธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและชี้แจงถึงการตอบข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจ
3. กลุ่มเป้าหมายส่งแบบสอบถามกลับคืนมาทางไปรษณีย์และไปรับกลับด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียดก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสถิติที่ใช้ได้แก่การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายในด้านต่างๆดังนี้

เกณฑ์การแปลผลระดับปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารงานวิชาการระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารงานวิชาการระดับมาก
2.50 – 3.49	เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารงานวิชาการระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารงานวิชาการระดับน้อย
1.00 – 1.49	เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบริหารงานวิชาการระดับน้อยที่สุด

(บุญศรี พรหมมาพันธุ์, สรชัย พิศาลบุตร, และสังศักดิ์ ทิตาราม, 2554 : 30)

4. วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนของจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์ความปกติใหม่สถิติที่ใช้ได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (บุญศรี พรหมมาพันธุ์, สรชัย พิศาล บุตร, และส่งศักดิ์ ทิตาราม, 2554 : 30)

เกณฑ์การแปลผลระดับการบริหารงานวิชาการ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีการบริหารงานวิชาการระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีการบริหารงานวิชาการระดับมาก
2.50 – 3.49	มีการบริหารงานวิชาการระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีการบริหารงานวิชาการระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีการบริหารงานวิชาการระดับน้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เป็นปัจจัยกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชน ด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 144)

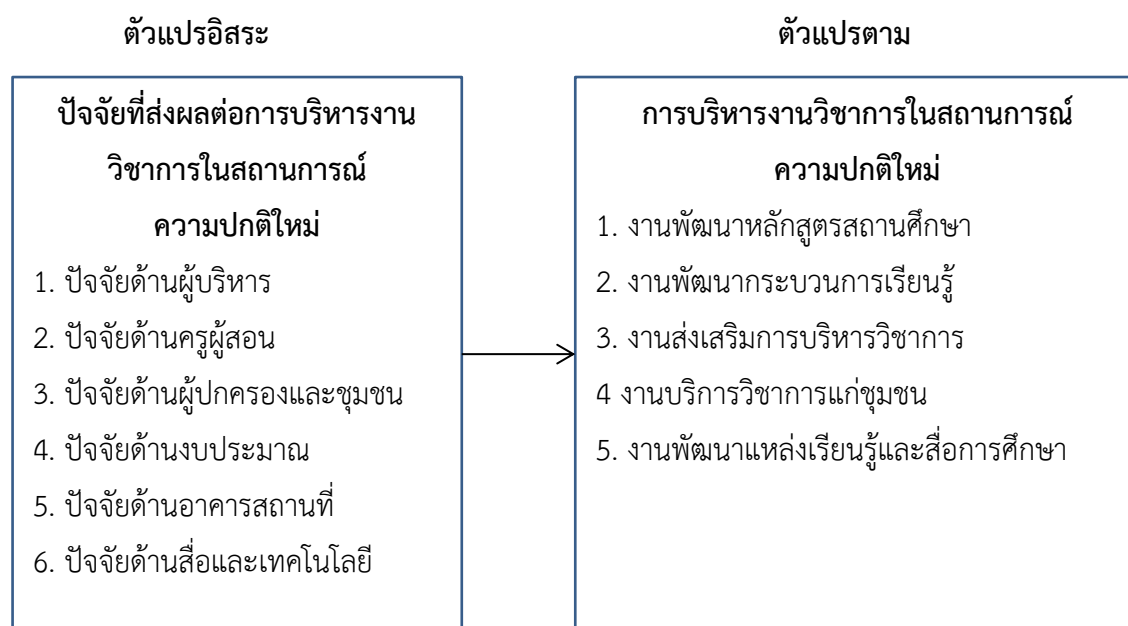
การอ่านความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 144)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy})	ระดับความสัมพันธ์
0.81- 1.00	มีความสัมพันธ์สูง
0.61 - 0.80	มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง
0.41 - 0.60	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.21 - 0.40	มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ
0.00 - 0.20	มีความสัมพันธ์ต่ำ

6. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนของจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์ความปกติใหม่ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของจังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์ความปกติใหม่ โดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์ความปกติใหม่ผู้วิจัยได้สรุปผลของการวิจัยไว้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการตามลำดับปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน(X_3) ปัจจัยด้านครูผู้สอน(X_2) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่(X_5) ปัจจัยด้านงบประมาณ(X_4) และปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา(X_6)

ตารางที่ 1 แสดงระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับ ประถมศึกษา ของจังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์ความปกติใหม่โดยภาพรวม

ด้าน	ปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ปัจจัยด้านผู้บริหาร	4.52	0.52	มากที่สุด
2	ปัจจัยด้านครูผู้สอน	4.46	0.41	มาก
3	ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน	4.25	0.50	มาก
4	ปัจจัยด้านงบประมาณ	4.17	0.63	มาก
5	ปัจจัยด้านอาคารสถานที่	4.42	0.53	มาก
6	ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.40	0.55	มาก
รวมเฉลี่ย		4.37	0.43	มาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาข้อพบว่าปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการตามลำดับปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยคืองานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษางานพัฒนากระบวนการเรียนรู้งานส่งเสริมการบริหารวิชาการงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการศึกษางานบริการวิชาการแก่ชุมชน

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนของจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์ความปกติใหม่ โดยภาพรวม

ด้าน	การบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	งานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.51	0.50	มากที่สุด
2	งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.49	0.46	มาก
3	งานส่งเสริมการบริหารวิชาการ	4.48	0.49	มาก
4	งานบริการวิชาการแก่ชุมชน	4.29	0.55	มาก
5	งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการศึกษา	4.43	0.54	มาก
รวมเฉลี่ย		4.44	0.45	มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัวแปรและมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = .829$) หรืออยู่ในระดับที่คล้อยตามกันเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กันในแต่ละด้านของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อ

การบริหารงานในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูงและด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงประกอบด้วยปัจจัยด้านครูผู้สอนปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์ความปกติใหม่

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ของจังหวัดเชียงใหม่		
	Pearson Correlation	ระดับ ความสัมพันธ์	ทิศทาง ความสัมพันธ์
ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1)	.513**	ปานกลาง	ทางบวก
ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2)	.720**	สูง	ทางบวก
ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3)	.713**	สูง	ทางบวก
ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_4)	.674**	ปานกลาง	ทางบวก
ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X_5)	.704**	ปานกลาง	ทางบวก
ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี (X_6)	.782**	สูง	ทางบวก
การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (X_{tot})	.829**	สูง	ทางบวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์การพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่าปัจจัยของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษา จำนวน 6 ด้านซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ด้านงบประมาณด้านผู้ปกครองและชุมชนด้านครูผู้สอนด้านผู้บริหารโดยภาพรวมได้ร้อยละ 73.60 ($R^2 = 0.736$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร วิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์ ความปกติใหม่ ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปรทำนาย	คะแนนดิบ		คะแนน	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	.412	.146	-	2.823	.005**
ผู้บริหาร (x ₁)	.086	.032	.099	2.735	.007**
สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (x ₆)	.346	.039	.420	8.911	.000**
ครูผู้สอน (x ₂)	.266	.045	.240	5.951	.000**
ผู้ปกครองและชุมชน (x ₃)	.182	.038	.202	4.808	.000**
งบประมาณ (x ₄)	.077	.033	.108	2.357	.019*
อาคารสถานที่ (x ₅)	-	.047	-.045	-.817	.415
	.039				
R = .858 R ² = .736 Adjusted R ² = .732 Std. Error = .234 F = .199 .681					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่ใน ความปกติใหม่ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารวิชาการในสถานศึกษาเอกชนระดับประถมศึกษาของ จังหวัดเชียงใหม่ในความปกติใหม่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการ บริหารวิชาการในสถานศึกษาจากมากไปหาน้อยคือปัจจัยด้านผู้บริหารปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนปัจจัย ด้านครูผู้สอนปัจจัยด้านอาคารสถานที่ปัจจัยด้านงบประมาณและปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการจัดและให้บริการทางการศึกษาแก่ผู้เรียนและสมาชิกที่ เกี่ยวข้องกับสถานศึกษานั้น ๆ ให้เป็นคนดีมีความรู้และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุขซึ่งใน การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ รวมทั้งหลักการและจุดประสงค์ของการบริหารและการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จสำนึกพัฒนากระบวนการบริหารงานบุคคลและนิติการ (2560 : 13) งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามพ.ร.บ. การศึกษา

แห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษาชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผลรวมทั้งวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับจรูญ เก้าเอี้ยน (2556 : 4) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการจัดการศึกษาอยู่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องทำส่วนการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมการดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้สอดคล้องกับพิชัย เสี่ยงมจิตต์ (2552 : 3) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารในการจัดกิจกรรมพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนความริเริ่มสร้างสรรค์และการพัฒนางานเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับงานวิชาการการติดตามและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการสอดคล้องกับปราณี ท้าวกลาง (2557 : 20) ได้สรุปไว้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการวัดผลประเมินผลการพัฒนาสื่อวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยีก่อนการศึกษาด้านนิเทศการศึกษาด้านส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาด้านจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับสมิธและคณะ (Smith, et al., 1961 : 170) มีความเห็นว่าการบริหารสถานศึกษาไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานด้านคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาจากผลงานทางด้านวิชาการดังนั้นการจัดโปรแกรมการศึกษาในเรื่องการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาในทุกระดับ มีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญโดยมีลักษณะงานดังนี้เป็นสาระและภารกิจสำคัญของการศึกษาที่สถานศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์กลยุทธ์เป้าหมายต่างๆไว้อย่างชัดเจนทำให้สามารถดำเนินการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 31) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการดังนี้การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นคือการนำหลักสูตรแม่บทมาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงอันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตการวางแผนงานด้านวิชาการคือสถานศึกษาต้องมีการวางแผนเพื่อการบริหารวิชาการภายในสถานศึกษาการร่วมมือในการทำงานสถานศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายการวางแผนจะช่วยรวมกลุ่มพลังภายในสถานศึกษาเพื่อการทำงานร่วมกันโดยช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาต่างๆส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสมวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจเป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับ เอมิกา โตฉ่ำ (2552 : 2) ได้เสนอผลงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการ

ดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตากเขต 2 ผลวิจัยพบว่า 1. ระดับของการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 2. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่ามียุทธศาสตร์ 5 ตัวแปรที่มีนัยสำคัญของการพยากรณ์การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคือด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพของครูผู้สอน (x2) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (x3) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารของผู้บริหาร (x1) ด้านการจัดการงบประมาณ (x5) และด้านความพร้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ (x4) โดยกลุ่มตัวแปรเหล่านี้มีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 66.60 ซึ่งสอดคล้อง กับ อธิรัตน์ พลบุรี (2551 : 2) ได้เสนอผลงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมและรายปัจจัยอยู่ในระดับมาก 2. การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้านคือด้านผู้บริหารสถานศึกษาด้านครูผู้สอนด้านผู้ปกครองและชุมชนด้านการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ด้านงบประมาณและด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร 70 สถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่าปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (x3) ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (x1) และปัจจัยด้านงบประมาณ (x6) เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดสามารถรวมพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ร้อยละ 34.90 จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา เป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของจังหวัดเชียงใหม่ ในสถานการณ์ความปกติใหม่ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผล ต่อการบริหารงานวิชาการ เพื่อที่จะนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา พร้อมทั้งวางแผนพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลถึงการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาตรฐานนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

- 1.จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนในการพัฒนาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเอกชนโดยเฉพาะปัจจัยด้านงบประมาณควรมีการวางแผนและจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาการเรียนการสอนแบบออนไลน์
- 2.จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการกำหนดวิสัยทัศน์การวางแผนดำเนินการประเมินและนำมาผลมาปรับปรุงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
- 3.จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและแก้ไขประเด็นที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้นโดยเฉพาะการบริการวิชาการแก่ชุมชน
- 4.จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการของหลักสูตรและหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน
- 5.จากผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ความปกติใหม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในสังกัดอื่นระดับอื่นหรือพื้นที่อื่น
2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาในบริบทของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป
3. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์แต่ละปัจจัยในการนำไปสู่แนวปฏิบัติที่ดีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2541). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปและส่งเสริมการศึกษาเอกชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา. 2541.
- จรูณี แก้วเอียน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ธีรธัม พลบุรี. (2551). *ปัจจัยใจที่ส่งต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- บุญศรี พรหมมาพันธุ์, สรชัย พิศาลบุตร, และ ส่งศักดิ์ ทิตาราม. (2554). *การใช้สถิติเชิงบรรยายในเอกสารการสอนชุดวิชาสถิติวิจัยและประเมินผลการศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปราณี ท้าวกลาง. (2557). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2552). *การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุรัฐ ศิลปะอนันต์. (2528). *หลักและกระบวนการการบริหารการศึกษา (1)*. เอกสารการสอนวิชาหลักและระบบการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 4 . โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ (2560). *คู่มือ การปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- เอมิกา โตฉ่า. (2552). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- Smith, R. H., and Others. (1980). *Measurement : Making Organization Perform*. New York : Macmillan
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row Publications.

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก
**A Study of Status and Guideline for Curriculum Management in School
under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok**

ชนาพร เมฆดี และ ทศนะ ศรีปัตตา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chanaphon Mekdee and Tussana Siputta

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, Email: ploychana8@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลกและเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 39 คนและครูจำนวน 312 คน รวมทั้งสิ้น 351 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีแนวทางสำคัญประกอบด้วย ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3 แนวทาง ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3 แนวทาง ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4 แนวทาง ด้านการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา 4 แนวทาง และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3 แนวทาง

* วันที่รับบทความ: 5 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 4 มกราคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 23 มกราคม 2565

Received: December 5, 2021; Revised: January 4, 2022; Accepted: January 23, 2022

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา; มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

Abstracts

This mixed methods research aimed to investigate the current status of curriculum management in School under The Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok and examine the guideline for curriculum management in School under The Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok. Thirty-nine (39) school administrators and 312 teachers (in total 351) were participated in this study. The participants were selected by using purposive sampling approach. 5-point Likert scale and semi-structured interview were used as tools for collecting data. The statistic tools included Mean, Standard Deviation, and content analysis were used for analyzing data.

Results showed that:

1. Overall, the current status of curriculum management in School under The Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok was at high level. By considering on each aspect, Curriculum Implementation aspect had highest mean, followed by Curriculum Construction aspect and Curriculum Evaluation aspect had lowest mean, respectively.

2. Guideline for curriculum management in School under The Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok defined the prominent approaches as following: 3 approaches of Curriculum Construction, 3 approaches of Curriculum Implementation Planning, 4 approaches of Curriculum Implementation, 4 approaches of Curriculum Evaluation, and 3 approaches of Curriculum Improvement.

Keywords: Curriculum Management Guideline; School Administrator; Secondary School in Phitsanulok Province

บทนำ

การจัดการศึกษาทุกระดับ งานวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการบริหารการศึกษา คือการตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางวิชาการหรือการเรียนการสอนโดยจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การบริหารงานด้านวิชาการ จึงเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและโรงเรียนที่จะต้องบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดคุณภาพของสถานศึกษา (กัมพล ชันทะวงษ์ 2555 : 23)

หลักสูตรจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากหลักสูตรเป็นแผนการจัดการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาโดยมีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นแผนดำเนินงานของสถานศึกษาที่จะใช้เพื่อหล่อหลอมหล่อเกลามา ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และด้านสังคมเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข เป็นพลเมืองดีของสังคมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ หลักสูตรสถานศึกษาจะทำให้ครูรับรู้และเข้าใจตรงกันถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน (จิตติมา วรรณศรี 2557 : 30 - 31)

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ โดยมีบทบาทสำคัญในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และเกิดสมรรถนะสำคัญตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นอกจากนี้หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สามารถอยู่ในสังคมแวดล้อมได้อย่างมีความสุข (ขวลิต ชูกำแพง 2551 : 65) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างละเอียด รอบคอบและมีขั้นตอนจะทำให้การใช้หลักสูตรสถานศึกษาประสบความสำเร็จตรงตามเป้าหมาย นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องมีการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง และนำผลจากการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษานั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทยในประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา ของศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน และคณะสนับสนุน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ชี้ว่าปัญหาใหญ่ของระบบการศึกษาไทยคือ ปัญหาการบริหารการศึกษา สาเหตุหลักของปัญหาการบริหารการศึกษาคือ การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาโดยอิงส่วนกลางเป็นหลัก การบริหารการศึกษาไม่ได้มีการกระจายอำนาจเกิดขึ้นอย่างแท้จริง สะท้อนได้จากหลักสูตรการศึกษาที่โรงเรียนรัฐทุกแห่งต้องใช้ต้องอิงกับสูตรแกนกลางที่ถูกควบคุมจากส่วนกลาง โดยหลักสูตรดังกล่าวไม่มีความยืดหยุ่นต่อท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาและไม่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน รวมถึงความไม่พร้อมของบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องของการจัดทำและการใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถมีความคล่องตัวในการบริหารหลักสูตรได้เองนั้น ไม่ควรใช้กลไกส่วนกลางในการบริหารจัดการ

นอกจากนี้จากการรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ พบว่า คุณภาพสถานศึกษาจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับพอใช้และระดับปรับปรุง เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศพบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เมื่อพิจารณาคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนรายบุคคลพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์ จึงได้ดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดเพื่อพัฒนาหลักสูตร พัฒนาระบบวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และนำแนวทางการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุง พัฒนาการจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2564 จำนวน 39 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 39 คน และครู 1,735 คน รวมทั้งสิ้น 1,774 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 351 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 39 คน และครูจำนวน 312 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน และครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนละ 8 คน

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจำนวน 3 คน ได้มาจากการเลือกเจาะจงตามคุณสมบัติ

2. เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2.1 ลักษณะเครื่องมือ

2.1.1. แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะเป็นแบบการตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

2.1.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 5 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 5 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านทางไปรษณีย์และทาง google form และประสานขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ในการตอบแบบสอบถาม

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล นัดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์

4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการ ดังนี้

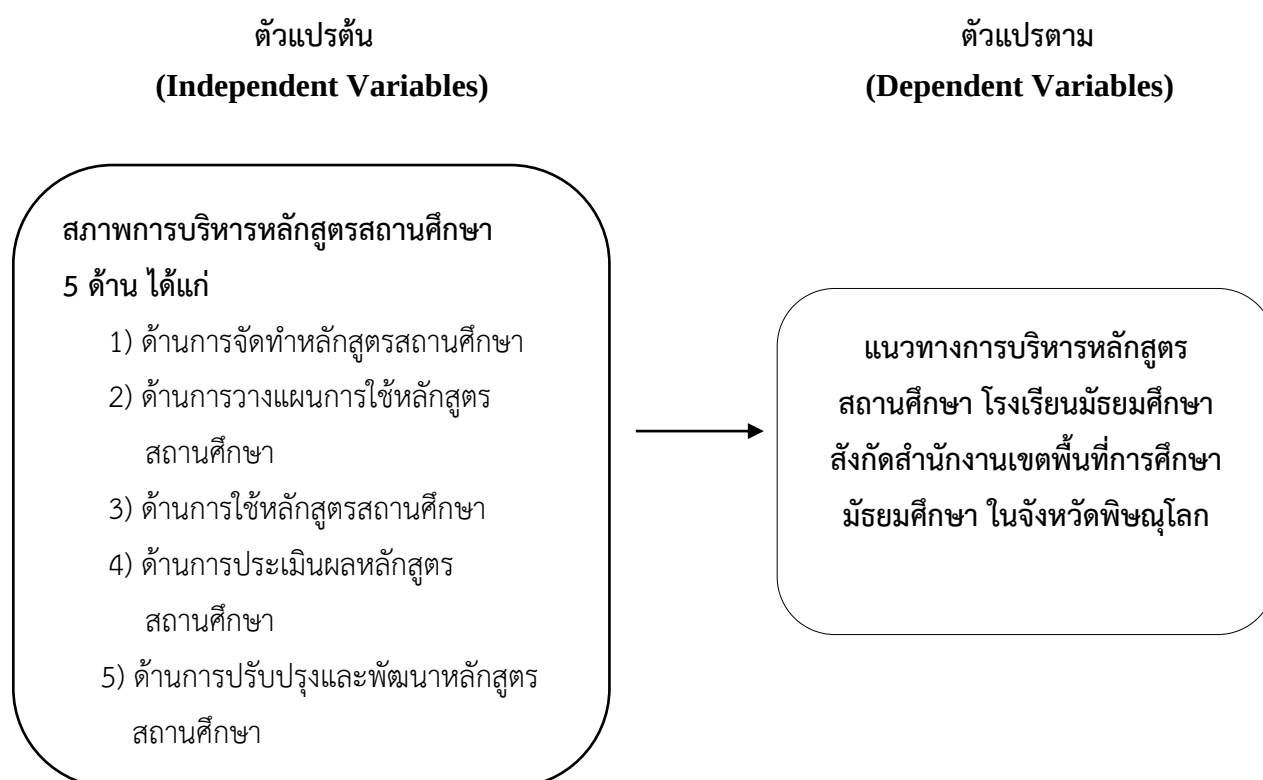
1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentile)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

ด้าน	สภาพการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่าง (n=351)		ระดับ สภาพ	อันดับที่
		($\bar{X}$)	S.D.		
1	ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.35	0.52	มาก	2
2	ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร สถานศึกษา	4.29	0.56	มาก	3
3	ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.42	0.44	มาก	1
4	ด้านการประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษา	4.21	0.55	มาก	5
5	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	4.24	0.59	มาก	4
รวม		4.30	0.44	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา คือ ด้านการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา ($\bar{X} = 4.35$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.24$)

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ปรากฏผลได้ดังนี้

ด้าน	แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก
1. ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้หลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
2. ด้านการวางแผนการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเข้า อบรม สัมมนา หรือประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนา บุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ไปใช้ในการ จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ด้านการใช้หลักสูตร สถานศึกษา	ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้สร้าง พัฒนาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และครูควรออกแบบจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียน
4. ด้านการประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษา	ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร สถานศึกษาให้กับครูอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างเครื่องมือในการ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นการใช้ ICT และควรส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งภายในและ ภายนอกโรงเรียน
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	ผู้บริหารและครูควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลที่ได้จากการดำเนินงาน การใช้หลักสูตรสถานศึกษา นำปัญหาและข้อเสนอแนะในการ ประเมินหลักสูตรสถานศึกษามาใช้เป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนา หลักสูตร

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า สภาพบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ได้มีดำเนินการวางแผนการเตรียมความพร้อม การสร้างความ ตระหนักแก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยพัฒนาให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง จัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกันออกแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลจัดการเรียนการสอนที่ได้รับมอบหมายได้สอดคล้องกับโครงสร้าง จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา รวมไปถึงนำ ข้อมูลและปัญหามาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัย ของดวงใจ ไชยลังการ (2558 : 107-114) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับการศึกษา ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับการศึกษา ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชยา ทอดทั้ง (2558 : 3-45) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียน ของรัฐ จังหวัดสงขลา ผลวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐ จังหวัดสงขลา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนีย์ นวลน้อย (2560 : 43) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต และเขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวนา กิตติวิมลชัย (2561 : 109-125) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหา ในการบริหารหลักสูตรตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. แนวทางบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงวุฒิได้เสนอแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทั้งนี้เนื่องจาก การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องของโรงเรียนจะสำรวจความต้องการของผู้เรียน ชุมชน เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำหลักสูตร โดยพิจารณาจากสภาพ ปัญหา จุดบดพร่องและความหลากหลายของสภาพบริบท สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี วัชรคุปต์ (2552 : 23) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี พบว่า ควรจัดตั้งกลุ่มสำรวจความต้องการของผู้เรียนและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงใจ ไชยลังการ (2558 : 107-114) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษา ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่าโรงเรียนควรมีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันจัดทำหลักสูตร โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม รัมมะบุตร (2558 : 47-53) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมัธยมมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรและวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเข้าอบรมหลักสูตร สัมมนา หรือประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดอบรม สัมมนาให้ความรู้ในด้านหลักสูตร จะทำให้ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีการเตรียมพร้อมในการนำหลักสูตรไปใช้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี วัชรคุปต์ (2552 : 45) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี พบว่า ควรจัดประชุม อบรม เพื่อชี้แจงแผน และขั้นตอนในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชยา ทอดทึง (2558 : 3-45) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มข้นในโรงเรียนของรัฐ จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อมบริหารหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายบริหารงานวิชาการและครูผู้สอนแบบเข้มข้นในด้านหลักสูตร จัดหาบุคลากรครูที่โดยตรง ใหหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน

3. ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสร้าง พัฒนาสื่อ นวัตกรรมใหม่ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และครูควรออกแบบจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจาก การที่ครู มีการสร้างพัฒนาสื่อ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สื่อต้องมีความเหมาะสมกับช่วงวัยและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม รัมมะบุตร (2558 : 47-53) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหารควรสนับสนุน ส่งเสริม จัดหาสื่อ หนังสือ ตำราเรียน สำหรับการศึกษาค้นคว้าไว้อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับความสนใจของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ ไชยลังการ (2558 : 107-114) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับการศึกษา ในศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาสื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ สถานศึกษา ควรออกแบบการเรียนรู้การจัดการเรียนการสอน สื่อ การเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ การวัด และประเมินผลจัดการ เรียนการสอนที่ได้รับมอบหมายได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชยา ทอดทึง (2558 : 3-45) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มข้น ใน โรงเรียนของรัฐ จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร(ใช้หลักสูตร) ครูควรจัดการเรียนการ สอนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร สอนแบบบูรณาการเนื้อหารายวิชา และใช้เทคนิคที่หลากหลาย ใช้สื่อที่น่าสนใจ และหน่วยงานภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณจัดทำหนังสืออิสลามศึกษา สื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อ ใช้ประกอบการเรียนการสอน

4. ด้านการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรดำเนินการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาให้กับครูอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูควรสร้างเครื่องมือ ในดำเนินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา และควรส่งเสริมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการจัดการเรียนของผู้สอนว่ามีการออกแบบจัด กิจกรรมเป็นอย่างไร ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในเรื่องการศึกษาตรงกับมาตรฐานและตัวชี้วัดมากน้อยขนาดไหน และนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของอาภรณ์ สุขสวัสดิ์ (2553 : 54) ได้ศึกษา เรื่อง กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีโรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารจัดการควรมีการนิเทศรวมตัวกับการประชุมประจำเดือน และนิเทศทางอ้อม ด้วยการประชุมผ่านหัวหน้าสายชั้นและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของพิชยา ทอดทึง (2558 : 3-45) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษา แบบเข้มข้นในโรงเรียนของรัฐ จังหวัดสงขลา พบว่า ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลภายใน สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ ร่วมกันวางแผนการนิเทศ กำหนดเครื่องมือ ดำเนินการนิเทศ สรุปรายงานผลการนิเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบและให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแล เข้ามานิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์สิขา พงษ์พันแพพงา และ

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2562 : 10-21) ได้ศึกษาเรื่อง การนิเทศกับการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 พบว่า ควรนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ พัฒนานิเทศของผู้สอน และพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา นำปัญหาและข้อเสนอแนะในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษามาใช้เป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจาก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการดำเนินงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ทราบข้อมูลในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรที่ผ่านมาเป็นอย่างไร มีสภาพ ปัญหาใดบ้าง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนและกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของมาเรียม รัมมะบุตร (2558 : 47-53) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารควรนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรในปีการศึกษาที่ผ่านมาประกอบวางแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล พุฒคำ (2564 : 243-259) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดลพบุรี สระบุรีและสิงห์บุรี พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าครูวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรทราบผลการดำเนินงานเพื่อพิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ควรนำข้อมูลไปวางแผนพัฒนา ส่งเสริมการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลกให้มีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพของตนเองและครูให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการจำเป็นการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

2. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก

เอกสารอ้างอิง

- กัมพล ชันทะวงษ์. (2555). แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สหวิทยาเขตปราสาทพญาใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ชลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ทีคิวพี จำกัด.
- ภาวนา กิตติวิมลชัย. (2561). การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาในการบริหารหลักสูตรตามระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษา และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 13 (2), 109-125
- ดวงใจ ไชยลังการ. (2558). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการศึกษาใน
ศตวรรษที่ 21: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1. วารสารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 8 (18) ,107-
114
- พิชญ์สิขา พงษ์พันแพงพาง และ สำเริง บุญเรืองรัตน์. (2562). การนิเทศกับการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน
ในยุคศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
19 (4), 10-21
- พิชชา ทอดทิ้ง. (2558). สภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียน
ของรัฐจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลา
นครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- มาเรียม รัมมะบุตร. (2558). แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมัธยม มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ. (3), 47-53
- สุภาวดี วัชรคุปต์. (2552). การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุรพล พุ่มคำ. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดลพบุรี สระบุรีและสิงห์บุรี. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ.
7 (1), 243-259

- เสาวนีย์ นวลน้อย. (2560). การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- อาภรณ์ สุขสวัสดิ์. (2553). กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาล
หนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดอาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี

Marketing Strategies for Safe Food Market in Ubon Ratchathani Province

บุษกร คำโสม,
ศุภกัญญา จันทรูกษา และ เจียรระไน ไชยกาล เจิ้ง
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

**Bussakorn Khumhome,
Supakanya Juntarukka and Jiaranai Chaiyakarn Zheng**
Ubon Ratchathani University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: ajpamubu@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับอาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริโภคที่เคยซื้ออาหารปลอดภัยในตลาดตอนกลาง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 392 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงและแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจด้วย PEST Analysis และ SWOT Analysis พัฒนากลยุทธ์ด้วย TOWS Matrix และวิเคราะห์การตลาดด้วย STP Analysis ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ที่เหมาะสม ได้แก่ 1) กลยุทธ์เชิงรุกที่ใช้สื่อทั้งออฟไลน์และออนไลน์ในการสร้างการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความสะอาดและความสะอาดของตลาด 2) กลยุทธ์เชิงแก้ไขด้วยการสร้างเอกลักษณ์ให้กับตลาด เน้นอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยทั่วทั้งตลาด 3) กลยุทธ์ป้องกันด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดให้พร้อมบริการลูกค้า 4) กลยุทธ์เชิงรับโดยการส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและการบริการให้มีเอกลักษณ์เพื่อสร้างความประทับใจ นอกจากนี้สามารถพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดอาหารปลอดภัย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และความคุ้มค่า กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและความสะอาด กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย กลยุทธ์ด้านผู้ขาย และกลยุทธ์ด้านกระบวนการ ซึ่งผู้บริหารตลาดและผู้ขายสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อเพิ่มยอดขายได้ต่อไป

คำสำคัญ: กลยุทธ์ทางการตลาด; อาหารปลอดภัย; ตลาดอาหารปลอดภัย

Abstracts

The objective of this research was to develop marketing strategies for safe food in Ubon Ratchathani Province. The questionnaire was used as a tool for data collection from 392 consumers who used to purchase safe food at Don Klang Market, Ubon Ratchathani Province by purposive sampling and accidental sampling method. The statistics used in the descriptive analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. PEST analysis and SWOT analysis were used to examine the business environment. TOWS matrix was used to develop strategies, and STP analysis was used to analyze markets. The research results illustrated that the appropriate strategies include: 1) Attacking strategy employs both offline and online media to raise awareness of target groups regarding the convenience and cleanliness of the market 2) Build strengths for attacking strategy create a unique market identity by emphasizing healthy and safe food throughout the market 3) A defensive strategy to develop market infrastructure to serve customers 4) Build strengths defensive strategy to encourage the development of unique products and services to create impressions. Furthermore, five marketing strategies for safe food market can be developed, namely product and value strategy, promotion and convenience strategy, place strategy, merchant strategy and process strategy. This could be used as a guideline by market executives and merchants to take significant steps to increase sales.

Keywords: Marketing Strategy; Safe Food; Safe Food Market

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์นั้นถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการพัฒนาคนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศอย่างยั่งยืน ซึ่งตัวชี้วัดสำคัญที่ถูกนำมาใช้วัดการพัฒนาในด้านนี้คือการการพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : ออนไลน์) จังหวัดอุบลราชธานีก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีพันธกิจหนึ่งคือการยกระดับคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่ (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2559 : ออนไลน์) อีกทั้งจังหวัดอุบลราชธานีมีเป้าหมายพัฒนาสู่การเป็นเมืองแห่งการวิจัยและพัฒนาอาหาร โดยอาศัยความร่วมมือของภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและประชาชนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีบทบาทผลักดันให้เกิดการสร้างงาน ต่อยอดนวัตกรรม และส่งเสริมศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงผู้ประกอบการรายย่อยในท้องถิ่น แต่ในขณะเดียวกัน กลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยยังมีจุดอ่อนหลายประการ เช่น ขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ขาดการวางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง ขาดการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพื่อให้แก่สินค้าและบริการอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงขาดการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ในกระบวนการผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทาน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้ (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2559 : ออนไลน์)

จากปัญหาดังกล่าวผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านความรู้และกระบวนการทำงานที่เหมาะสม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนขับเคลื่อนและทำหน้าที่ในการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์ของสังคม ดังจะเห็นได้จากการสร้างกระบวนการทำงานชุดโครงการวิจัย “การบริหารจัดการห่วงโซ่คุณค่าอาหารปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี” เพื่อพัฒนาและสนับสนุนการวิจัยที่ตอบสนองการแก้ปัญหาและพัฒนาในมิติเศรษฐกิจและอาชีพ โดยเลือกศึกษาการดำเนินงานของตลาด เนื่องจากตลาดเป็นสถานที่กระจายสินค้าอาหารสด เช่น เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ และอาหารทะเล รวมถึงอาหารปรุงสำเร็จ ที่สามารถส่งผ่านทั้งความปลอดภัยและความเสี่ยงต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภค สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับการยกระดับอาหารปลอดภัย ดังจะเห็นได้จากโครงการ Go Green Plus ขององค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย ที่ได้ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ส่งเสริมการบริหารจัดการตลาดและการจัดจำหน่ายสินค้าที่มีมาตรฐาน สะอาดและปลอดภัย (องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย, 2563 : ออนไลน์) ดังนั้นการพัฒนาตลาดให้เป็นตลาดอาหารปลอดภัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเลือกตลาดดอนกลางเป็นพื้นที่นำร่อง เพื่อเป็นต้นแบบตลาดอาหารปลอดภัยของจังหวัดอุบลราชธานี ตลาดดอนกลางเป็นตลาดเอกชนขนาดใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานี ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2547 โดยครอบครัวนักธุรกิจท้องถิ่น มีแผงจำหน่ายสินค้าทั้งสิ้น 184 แผง แบ่งพื้นที่อย่างเป็นสัดส่วนทั้งอาหารสด อาหารปรุงสำเร็จ และเครื่องใช้ต่างๆ รวมถึงปัจจุบันกำลังอยู่ระหว่างปรับปรุงพื้นที่และอาคารเพื่อเพิ่มพื้นที่รับประทานอาหาร จากจุดเด่นของตลาดดอนกลางที่มีที่ตั้งติดถนนยางกูร ใกล้หน่วยงานราชการและสถานศึกษาหลายแห่ง อีกทั้งมีพื้นที่จอดรถที่กว้างขวาง ทำให้ตลาดดอนกลางมีผู้บริโภคมารับบริการจำนวนมาก ทีมวิจัยจึงเลือกตลาดดังกล่าวเพื่อพัฒนาให้เป็นตลาดอาหารปลอดภัยต้นแบบของจังหวัดอุบลราชธานี

อย่างไรก็ตามการพัฒนาตลาดอาหารปลอดภัยต้นแบบนั้น จำเป็นต้องเข้าใจผู้บริโภค ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค เพื่อนำข้อมูลวิเคราะห์และพัฒนาเป็นกลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค สร้างการรับรู้เรื่องตลาดอาหารปลอดภัย ตลอดจนพัฒนาภาพพจน์ของตลาดให้ผู้บริโภคทราบว่าตลาดเป็นตลาดที่สะอาด มีอาหารปลอดภัย ส่งผลให้มีผู้มาซื้อสินค้าในตลาดมากขึ้นซึ่งจะทำให้โอกาสที่จะเจ็บป่วยจากอาหารลดลง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยเรื่องกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดอาหารปลอดภัยต้นแบบของจังหวัดอุบลราชธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย คือ ผู้บริโภคอาหารปลอดภัยในเขตจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่เคยซื้ออาหารปลอดภัยที่มาซื้อของในตลาดตอนกลาง จำนวน 400 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณแบบไม่ทราบจำนวนประชากร ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 5 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563 : 5)

การเลือกกลุ่มตัวอย่างมี 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกตลาดที่ผู้บริหารตลาดสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยเรื่องกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดปลอดภัยในจังหวัดอุบลราชธานี เจาะจงเป็นตลาดเอกชน 1 แห่ง คือ ตลาดตอนกลาง 2) เลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคที่มาซื้อของในตลาดตอนกลาง แบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) พฤติกรรมการซื้ออาหารปลอดภัย และ 3) ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัย ทดสอบความตรง (Validity) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence : IOC) ค่าถามที่มีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 จะถูกตัดออกหรือถูกปรับปรุง (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2555 : 4) ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.925 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ของ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546 : 42) ได้ข้อสรุปว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลและการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด

1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปโดยใช้ PEST Analysis ซึ่งผู้วิจัยได้จากการข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอกทางมหภาค (Macro Environment Analysis) ประกอบด้วย ด้านนโยบายและกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี

3) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรโดยใช้ SWOT Analysis โดยเป็นการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้บริหารของตลาด เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการดำเนินงาน

4) การกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มาเป็นกลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก (SO-Strategy) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO-Strategy) กลยุทธ์ป้องกัน (ST-Strategy) และกลยุทธ์เชิงรับ (WT-Strategy)

5) วิเคราะห์การตลาด (STP Analysis) ประกอบด้วย การแบ่งส่วนการตลาด การกำหนดตลาดเป้าหมาย การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาใช้ประกอบการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด

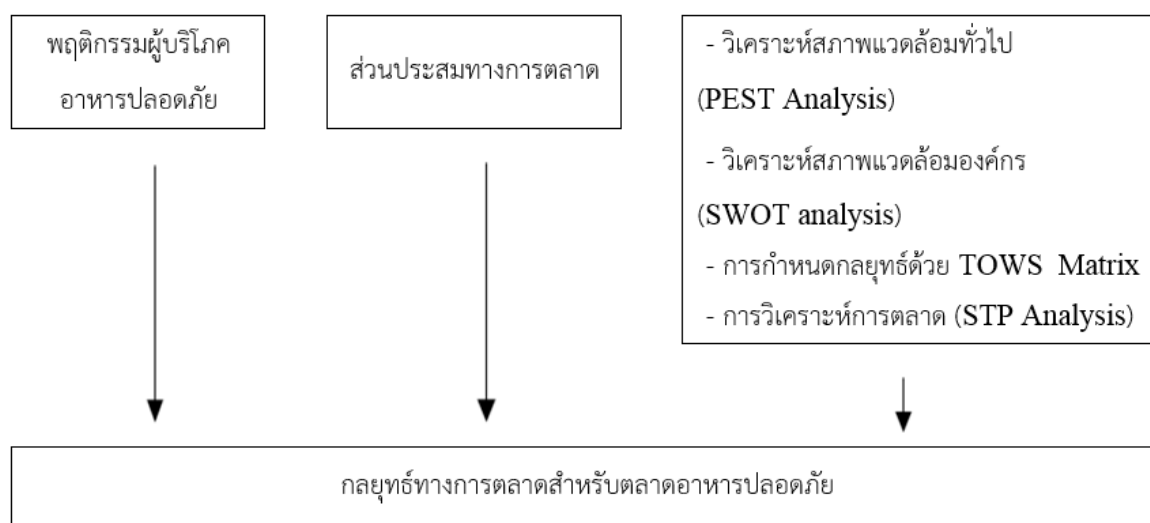
6) การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กรและการวิเคราะห์การตลาด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบลักษณะความต้องการและพฤติกรรม การซื้อและการใช้ของผู้บริโภค โดยคำถามที่ใช้ค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6Ws1H ประกอบด้วย ใครคือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย อะไรคือสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการ ทำไมผู้บริโภคต้องการซื้อสินค้า ผู้บริโภคซื้อสินค้าและบริการเมื่อใด ผู้บริโภคซื้อที่ไหนหรือช่องทางในการซื้อ ใครที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริโภคบ้าง และ ผู้บริโภคซื้ออย่างไร ซึ่งความรู้ที่ได้สามารถนำมาพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดที่ตอบสนองความพึงพอใจผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2543 : 5)

ส่วนประสมทางการตลาดคือ ชุดเครื่องมือที่ใช้ชักจูงลูกค้าเป้าหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาด ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่ (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) บุคลากร (People) ลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อม (Physical Evidence) และ กระบวนการ (Process) (Rafiq and Ahmed, 1995 : 4–15.; Kotler et al., 2007 : 32) ธุรกิจมุ่งสร้างส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 องค์ประกอบเพื่อสร้างการรับรู้ที่ดีและสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ผู้บริโภค (Mahmood and Khan, 2014 : 164-172)

กลยุทธ์ทางการตลาดเป็นวิธีการที่องค์กรพยายามเข้าถึงตลาดเป้าหมาย (Adewale, 2013 : 59–66) เป็นเครื่องมือที่ทำให้องค์กรได้เปรียบในการแข่งขันระยะยาว (Morgan and Hunt, 1999 : 281-290) เป็นวิธีการจัดหาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า เสนอราคาที่เหมาะสมและมีส่วนร่วมในการจัดจำหน่ายที่กว้างขึ้นและมีกลยุทธ์การส่งเสริมการขายที่มีประสิทธิภาพ กลยุทธ์การตลาดเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรม เพิ่มส่วนแบ่งการตลาดและลดผลกระทบของการแข่งขัน (Owomoyela et al., 2013 : 485–496) โดยเครื่องมือที่ใช้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป (PEST Analysis) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT analysis) และการกำหนดกลยุทธ์ โดยใช้ TOWS Matrix ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีข้างต้นมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดงานวิจัยครั้งนี้ซึ่งแสดงดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนมีจำนวน 392 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 60.20 อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 สถานภาพสมรส จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.60 การศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 อาชีพส่วนใหญ่คือนักศึกษาจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 รองลงมาคือข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้เฟซบุ๊กและไลน์ ในการรับข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 84.20 และ 65.6 ตามลำดับ

2. พฤติกรรมการซื้ออาหารปลอดภัย

ความหมายของ “อาหารปลอดภัย” ในมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง คือ อาหารสะอาด สด ใหม่ ปลอดภัย สารพิษหรือสารเคมี อาหารปลอดภัยที่กลุ่มตัวอย่างซื้อมากที่สุดคือ ผัก ร้อยละ 71.40 รองลงมาคือ ผลไม้ ร้อยละ 60.50 กลุ่มตัวอย่างซื้ออาหารปลอดภัยจากตลาดสดมากที่สุด ร้อยละ 93.10 รองลงมาคือซูเปอร์มาร์เก็ต ร้อยละ 63.00 กลุ่มตัวอย่างเลือกสถานที่ซื้ออาหารปลอดภัยโดยพิจารณาจากความใกล้ที่พักหรือที่ทำงาน มากที่สุด ร้อยละ 58.90 รองลงมาคือการเดินทางสะดวก ร้อยละ 55.60 สาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้ออาหารปลอดภัยคือ ดีต่อสุขภาพ มากที่สุด ร้อยละ 93.40 รองลงมาคือ คนในครอบครัวหรือคนใกล้ชิดบริโภค ร้อยละ 43.40 ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออาหารปลอดภัยมากที่สุดคือ ตนเอง ร้อยละ 93.10 รองลงมาคือครอบครัว

ร้อยละ 19.60 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.30 ยินดีซื้ออาหารปลอดภัยในราคาที่สูงกว่าอาหารปกติร้อยละ 5 รองลงมาร้อยละ 33.90 ยินดีซื้อในราคาที่สูงกว่าอาหารปกติร้อยละ 10 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์กานต์ดา เทพวงษ์ (2556 : 41-52) ที่กล่าวว่าเหตุผลในการบริโภคผักปลอดสารพิษคือห่วงใยสุขภาพ และให้ความสำคัญด้านความปลอดภัยมากกว่าด้านราคา

3. ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัย

กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52 S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัยระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยดังนี้ ผู้ขาย (ค่าเฉลี่ย 4.09 S.D. = 0.71) ลักษณะทางกายภาพ และสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.95 S.D. = 0.75) ผลิตภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย 3.92 S.D. = 0.69) กระบวนการ (ค่าเฉลี่ย 3.75 S.D. = 0.94) และราคา (ค่าเฉลี่ย 3.66 S.D. = 0.83) ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัยระดับปานกลางได้แก่ การส่งเสริมการตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.14 S.D. = 1.12) ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัยระดับน้อยได้แก่ สถานที่ (ค่าเฉลี่ย 2.06 S.D. = 0.74) สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์และคณะ (2562 : 105-117.) ที่พบว่าปัจจัยด้านบุคลากรและกระบวนการมีผลต่อการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ วชิระ น้อยนารถ และคณะ (2560 : 136-145) พบว่าปัจจัยด้านบุคลากร ลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการมีผลต่อการเลือกซื้อผักปลอดสารพิษในระดับมาก

4. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปโดยใช้ PEST Analysis

1) สภาพแวดล้อมด้านนโยบายและกฎหมาย ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการยกระดับตลาดเป็นตลาดอาหารปลอดภัยโดยผลกระทบด้านบวกเกิดจากหน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นเมืองน่าอยู่ มีการพัฒนาเมืองและการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคซึ่งส่งผลดีต่อการขนส่งสินค้าและเศรษฐกิจของจังหวัด (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2559 : ออนไลน์) ส่วนผลกระทบด้านลบเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นทุก 4 ปี ทำให้การพัฒนาไม่ต่อเนื่อง

2) สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยผลกระทบด้านบวกเนื่องมาจากอุบลราชธานีเป็นจังหวัดขนาดใหญ่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น รวมทั้งมีแรงงานในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากทำให้ในพื้นที่มีกำลังซื้อสูง (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2559 : ออนไลน์) และจังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ทำให้มีผลผลิตภาคการเกษตร ปศุสัตว์ และประมงตลอดทั้งปี (สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี, 2559 : ออนไลน์) ส่วนผลกระทบด้านลบเนื่องมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศส่งผลให้การพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดชะลอตัวตามไปด้วย (กรุงเทพธุรกิจ, 2562 : ออนไลน์)

3) สภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม ส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยผลกระทบด้านบวกเนื่องมาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยและกระแสการตื่นตัวของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ ทำให้ผู้บริโภคสนใจการบริโภคอาหารปลอดภัยและอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น (ฐานเศรษฐกิจ, 2562 : ออนไลน์) ส่วนผลกระทบด้านลบเนื่องมาจากผู้บริโภคที่เป็นคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มซื้อสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ตหรือห้างสรรพสินค้ามากขึ้นเนื่องจากสะดวก สะอาดและมีสินค้าครบถ้วน (Brand Buffet, 2017 : online)

4) สภาพแวดล้อมด้านเทคโนโลยี ส่งผลกระทบด้านบวกเนื่องจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตคนปัจจุบัน (Positioning, 2019 : online) ทำให้องค์กรต่างๆ มีช่องทางการเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น

5. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรโดยใช้ SWOT Analysis และการกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของตลาดดอนกลาง จุดแข็ง (Strengths) พบว่า (S1) ตลาดตั้งอยู่ในย่านที่อยู่อาศัยและย่านเศรษฐกิจใหม่ของจังหวัด (S2) สินค้าที่จำหน่ายมีความหลากหลายและมีการจัดเรียงร้านค้าเป็นระเบียบแบ่งแยกตามหมวดหมู่ของสินค้า ทำให้หาสินค้าได้ง่าย (S3) เวลาที่เปิดบริการเป็นเวลาหลังเลิกงาน ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมกับการซื้ออาหารมื้อเย็น (S4) สถานที่กว้างขวาง อากาศถ่ายเทและมีระบบสาธารณูปโภคที่ดี (S5) โครงสร้างการบริหารจัดการมีความชัดเจน ได้รับความร่วมมือจากคู่ค้าเป็นอย่างดี (S6) ตลาดมีการดำเนินงานด้านสุขาภิบาลที่มีมาตรฐาน เช่น การแบ่งโซนการขายสินค้า ติดป้ายร้าน ป้ายสินค้าและราคาอย่างชัดเจน (S7) คุณภาพและราคาสินค้าที่จำหน่ายในตลาดมีความหลากหลายครอบคลุมลูกค้าทุกกลุ่ม

จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่า (W1) การจราจรบริเวณหน้าตลาดติดขัด โดยเฉพาะในช่วงเย็นหลังเลิกงาน (W2) สินค้าที่จำหน่ายในตลาดไม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เหมือนตลาดสดอื่นๆ ทั่วไป (W3) ที่จอดรถไม่เพียงพอในช่วงเวลาที่มีผู้มาใช้บริการจำนวนมาก

โอกาส (Opportunities) พบว่า (O1) หน่วยงานภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ส่งผลให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นเมืองน่าอยู่ (O2) การพัฒนาเมืองและการลงทุนในระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคส่งผลดีต่อการขนส่งสินค้าและเศรษฐกิจของจังหวัด (O3) กระแสการตื่นตัวของผู้บริโภคที่ให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ ทำให้สนใจการบริโภคอาหารปลอดภัย และอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น (O4) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุส่งผลต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ การดำเนินชีวิต และพฤติกรรมผู้บริโภคเป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าและบริการสำหรับผู้สูงอายุ (O5) จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดขนาดใหญ่มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น รวมทั้งมีแรงงานในประเทศและแรงงานต่างด้าวจำนวนมากทำให้ในพื้นที่มีกำลังซื้อสูง (O6) จังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ทำให้มีผลผลิตภาคการเกษตร ปศุสัตว์และ

ประมณฑลตลอดทั้งปี (O7) การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล สิ่งเหล่านี้กลายเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตคนปัจจุบันและเป็นช่องทางการเข้าถึงผู้บริโภคได้

อุปสรรค (Threats) พบว่า (T1) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาลและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้การพัฒนาไม่เป็นตามแผน (T2) การชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศส่งผลให้การพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดชะลอตัวตามไปด้วย (T3) สภาพภูมิอากาศและปริมาณฝนที่ไม่แน่นอนทำให้ปริมาณสินค้าเกษตรและราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวน (T4) เหตุการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียง ส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชนในพื้นที่ (T5) ผู้บริโภคที่เป็นคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มซื้อสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ตหรือห้างสรรพสินค้ามากขึ้นเนื่องจากสะดวก สะอาดและมีสินค้าครบถ้วน (T6) มีคู่แข่งที่เป็นตลาดนัดชุมชนที่อยู่ใกล้ที่พักอาศัยหรือที่ทำงานทำให้คนส่วนใหญ่ไม่ค่อยเดินทางไปตลาดสดที่อยู่ไกลออกไป (T7) กลุ่มลูกค้ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำ และยินดีจ่ายเพิ่มสำหรับอาหารปลอดภัยน้อย ซึ่งผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร สามารถนำมากำหนดกลยุทธ์ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix

กลยุทธ์เชิงรุก (SO-Strategy)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO-Strategy)
- ผู้บริหารตลาดสามารถนำเทคโนโลยีและดิจิทัลมาเป็นช่องทางเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้เป้าหมายให้ได้มากยิ่งขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ถึงการดำเนินงานด้านสุขาภิบาลที่มีมาตรฐาน การแบ่งโซนการขายสินค้า ติดป้ายร้าน ป้ายสินค้าและราคาอย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในคุณภาพของสินค้าที่ขายในตลาด (S6O7) - สถานที่ตั้งอยู่ในย่านที่อยู่อาศัยและย่านเศรษฐกิจใหม่ของจังหวัด อยู่บนถนนชยางกูร (ขาออก) มีเวลาจำหน่ายสินค้าตั้งแต่ช่วงบ่าย เวลาประมาณ 15.00 น. จนถึง 21.00 น. เป็นการรองรับการเติบโตและขยายเมืองได้ดีอย่างยิ่ง (S1S3O5) แนวทางการนำกลยุทธ์เชิงรุกไปดำเนินงาน ใช้สื่อช่องทางออฟไลน์ และออนไลน์ในการสร้างการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับความสะอาดและสะอาดของตลาด	- กระแสการตื่นตัวของผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพ ทำให้สนใจการบริโภคอาหารปลอดภัย และอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น ประกอบกับเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ ทางตลาดสามารถสร้างและเสนอจุดเด่นนี้ให้เป็นเอกลักษณ์เพื่อสร้างความแตกต่างได้ (W2O3O4) แนวทางการนำกลยุทธ์เชิงแก้ไขไปดำเนินงาน สร้างเอกลักษณ์ให้กับตลาด เน้นอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารปลอดภัยทั่วทั้งตลาด

ตารางที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์โดยใช้ TOWS Matrix (ต่อ)

กลยุทธ์ป้องกัน (ST-Strategy)	กลยุทธ์เชิงรับ (WT-Strategy)
- สถานที่กว้างขวาง จอดรถได้สะดวก ตั้งอยู่ใกล้แหล่งที่พักอาศัย สามารถสนองกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความสะดวกสบาย ไม่ต้องการเดินทางไกล (S1S4T6) - การบริหารงานที่คล่องตัว ทำให้สามารถปรับปรุงตลาดให้นำใช้บริการ โดยมีสถานที่กว้างขวาง อากาศถ่ายเททำให้ไม่มีกลิ่นเหม็นและมีระบบสาธารณูปโภคที่ดี โดยมีที่จอดรถ ระบบไฟส่องสว่าง ห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ที่ชอบความสะดวกสบาย (S4S5T5) - การบริหารงานที่มีความคล่องตัว ปรับเปลี่ยนได้ง่ายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ตลาดเติบโตอย่างรวดเร็ว แม้ในสถานการณ์ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาลและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองก็ตาม (S5T1) แนวทางการนำกลยุทธ์ป้องกันไปดำเนินงาน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดให้พร้อมบริการลูกค้า เพิ่มพื้นที่นั่งรับประทานอาหารและขยายเวลาให้บริการในเวลากลางคืน เพื่อตอบสนองลูกค้ากลุ่มคนรุ่นใหม่	- สร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวสินค้าแต่ละราย และเอกลักษณ์ของตลาด เพื่อดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ให้เดินทางมาตลาดที่ไม่ไกลจากชุมชน (W2T6) แนวทางการนำกลยุทธ์เชิงรับไปดำเนินงาน ส่งเสริมการพัฒนาสินค้า และการบริการ ให้มีเอกลักษณ์ เพื่อสร้างความประทับใจและการจดจำ

6. การวิเคราะห์การตลาด (STP Analysis)

กลุ่มเป้าหมายหลักคือ กลุ่มคนวัยทำงานและกลุ่มวัยรุ่น อายุต่ำกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี รายได้ปานกลาง ซึ่งเฉลี่ยอยู่ที่ 20,001 – 30,000 บาท สถานภาพ โสด อาศัยอยู่ในเมืองและชานเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี อาชีพนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และพนักงานเอกชน โดยส่วนมากแล้วผู้บริโภคกลุ่มนี้มีความเร่งรีบและมีเวลาที่จำกัดทำให้นิยมบริโภคอาหารปลอดภัยแบบปรุงสุก หรือสำเร็จรูปที่มีความสะอาดสดใหม่ ปราศจากสิ่งเจือปน กลุ่มผู้บริโภคกลุ่มนี้จัดเป็นกลุ่มผู้บริโภค Generation Y หรือ Millennial เป็นกลุ่มที่มักบริโภคตามกระแสนิยม ซึ่งในปัจจุบันกระแสสุขภาพกำลังมาแรง ทำให้ผู้บริโภคหันมาออกกำลังกายและดูแลสุขภาพตนเอง ซึ่งอาหารก็ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะเสริมสร้างสุขภาพที่ดี (ธนาคารเพื่อการ

ส่งออกและนำเข้า, 2562 : ออนไลน์) นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับคุณค่าโดยพิจารณาราคาอาหารกับคุณภาพที่ได้รับ อีกทั้งช่องทางในการรับข่าวสารโดยส่วนใหญ่ผ่านเฟซบุ๊ก และไลน์

7. การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมขององค์กรและการวิเคราะห์การตลาด สามารถนำมากำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด ดังนี้

7.1 กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์และความคุ้มค่า (Product and Value) ผู้วิจัยแบ่งกลยุทธ์ด้านนี้ออกเป็น 2 กลยุทธ์ย่อยดังนี้

1) กลยุทธ์ลักษณะเด่น

เนื่องจากสินค้าที่จำหน่ายในตลาดยังไม่มีเอกลักษณ์ที่จะสามารถทำให้ลูกค้านึกถึงหรือต้องใช้เวลาที่มาเดินตลาดแห่งนี้ ดังนั้นจึงต้องสร้างเอกลักษณ์ให้สินค้าในตลาดโดยกำหนดลักษณะเด่นเป็นอาหารปลอดภัย เพื่อให้ลูกค้ารับรู้และดึงดูดให้มาใช้บริการมากขึ้น โดยกลยุทธ์ประกอบด้วย 1) กำหนดให้มีการสุ่มตรวจสอบคุณภาพของอาหารในตลาดเป็นประจำ ทุก ๆ 2-3 เดือน จากหน่วยงานที่เชื่อถือได้ เช่น สาธารณสุขจังหวัด และให้ตรารับประกันแก่ร้านที่มีคุณภาพ เพื่อใช้แสดงไว้ที่หน้าร้านให้ผู้บริโภคได้รับรู้ 2) กำหนดให้มีป้ายแจ้งวันผลิตของสินค้าในรายการที่สามารถนำเสนอได้ เช่น เนื้อสัตว์ ผัก ผลไม้ 3) กำหนดให้มีการจัดหมวดหมู่สินค้าชัดเจน และจัดวางอาหารเป็นระเบียบ

2) กลยุทธ์ด้านราคา

เนื่องจากอาหารและวัตถุดิบในตลาดมีคุณภาพดี ปลอดภัย และจากการสำรวจพบว่าผู้บริโภคเต็มใจจะจ่ายแพงขึ้นหากสินค้าเป็นสินค้าอาหารปลอดภัย ดังนั้นร้านค้าในตลาดควรใช้การตั้งราคาแบบการบวกจากต้นทุนและคุณภาพ โดยพิจารณาถึงความคุ้มค่ากับคุณภาพ ปริมาณและรสชาติของอาหาร

7.2 กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและความสะดวก (Promotion and Convenience) เพื่อรักษากลุ่มลูกค้าเดิม สร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มผู้บริโภคในเขตพื้นที่อื่นๆ และเพิ่มยอดขายสินค้าจากกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

1) สร้างการรับรู้ (Awareness)

การโฆษณา (Advertising) เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารปลอดภัยของตลาดด้วยป้าย เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้บริโภค ซึ่งสามารถใช้ประเภทการโฆษณาได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การโฆษณาผ่านสื่อกระจายภาพและเสียง (Voice and image Advertising) การโฆษณาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ (Printed Advertising) การโฆษณาผ่านสื่อกลางแจ้ง (Outdoor Advertising) การโฆษณาผ่านสื่อปฏิสัมพันธ์ (Interactive media advertising) ได้แก่ การตลาดบนเฟซบุ๊ก (Facebook Marketing) หรือการโฆษณาบนเว็บไซต์อื่นๆ เลือกการเขียนโฆษณาผ่านเว็บไซต์ที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับการรีวิวอาหาร

การประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และทำให้ตลาดมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาผู้บริโภคและผู้บริโภคเป้าหมาย ตลาดจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นกับลูกค้าและคนในชุมชน อาจจะมีการจัดกิจกรรม สนับสนุน หรือส่งเสริมกิจกรรมของชุมชน

การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เพื่อเป็นการเร่งให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ ตลาดสามารถใช้กลยุทธ์นี้ในการสร้างการรับรู้ได้โดยจัดกิจกรรมการตลาดเชิงกิจกรรม (Event Marketing) การเป็นผู้อุปถัมภ์ (Sponsorship) และการแข่งขัน (Contest)

2) การเพิ่มยอดขายโดยการส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) เพื่อเป็นการเร่งให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ เช่น การแจกสินค้าตัวอย่าง (Samples) การจัดโปรโมชั่นลดราคาสินค้าให้กับลูกค้าเป้าหมาย (Price Off) และการส่งชิงโชค (Sweepstakes)

7.3 กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เพื่อขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้ครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายโดยใช้กลยุทธ์ตลาดสะดวก สร้างความประทับใจ และกลยุทธ์ O2O (Online to Offline Vice Versa) ดังนี้

1) ช่องทางออฟไลน์ ด้วยการจัดหมวดหมู่สินค้าและตกแต่งร้านค้าในตลาดให้เป็นระเบียบ มีการแยกโซนอาหารชัดเจน ตกแต่งป้ายหน้าร้านให้มีความชัดเจน และเพิ่มช่องทางการซื้อสินค้าให้กับกลุ่มผู้บริโภค เช่น มีบริการจัดส่งสินค้าแบบเดลิเวอรี่ เป็นต้น

2) ช่องทางออนไลน์ โดยโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊กแฟนเพจ ไลน์แอด สำหรับการส่งเสริมการตลาด การให้ข้อมูล การประชาสัมพันธ์สินค้าอาหารปลอดภัยในตลาด และเป็นช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าอีกหนึ่งช่องทาง อีกทั้ง เพิ่มช่องทางการชำระสินค้าผ่านทางออนไลน์ เช่น อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง และพร้อมเพย์

7.4 กลยุทธ์ด้านผู้ขาย (Merchant)

ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคคือผู้ขาย ซึ่งผู้ขายรวมถึงผู้ประกอบการและลูกจ้างในฐานะคู่ค้าในตลาดมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริหารตลาด ให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ ตามนโยบายของตลาด ดังนั้น ผู้ประกอบการและลูกจ้างควรมีจิตบริการ ยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นมิตรต่อลูกค้า และควรแต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกสุขลักษณะ อีกทั้ง ตลาดควรจัดอบรมเรื่องการบริการลูกค้า รวมถึงรับฟังปัญหาของกลุ่มผู้ประกอบการเพื่อหาวิธีการดำเนินการแก้ไข

7.5 กลยุทธ์ด้านกระบวนการ (Process)

เนื่องจากผู้บริโภคต้องการความสะดวก สะอาดและสินค้าครบถ้วน ผู้ขายจึงต้องให้บริการอย่างรวดเร็ว โดยต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี และมีการจัดการกับปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี เช่น อาจมีการตักอาหาร หรือจัดอาหารเตรียมไว้แล้วบางส่วน มีการแบ่งหน้าที่สำหรับคนตักอาหารและคนคิดเงิน เป็นต้น อีกทั้ง ควรวางตาชั่งที่ได้มาตรฐานไว้ในจุดที่เข้าถึงง่าย เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถตรวจสอบ

น้ำหนักสินค้า นอกจากนี้ ตลาดอาจจะมีกล่องใส่ความคิดเห็นของลูกค้าและนำข้อเสนอแนะไปแจ้งให้ร้านค้ารับทราบ เพื่อปรับปรุงการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1) จากผลการวิจัยพบว่าตลาดตอนกลางมีผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายมีความหลากหลาย ครอบคลุมทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์ แต่ยังไม่มียี่ห้อที่จะสามารถทำให้ลูกค้านึกถึงหรือต้องซื้อเวลาที่มาเดินตลาดแห่งนี้ ดังนั้นจึงต้องสร้างเอกลักษณ์และตำแหน่งทางการตลาดของสินค้าปลอดภัยให้ลูกค้ารับรู้และดึงดูดให้มาใช้บริการมากขึ้น รวมถึงการตั้งราคาที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกคุ้มค่า สอดคล้องกับ Jain (2017 : 18) ที่กล่าวว่าสิ่งที่แสดงออกมาภายนอกตราสินค้าเป็นพื้นฐานในการสร้างการรับรู้และสัญลักษณ์ให้สินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง เชื่อมโยงด้วยการสื่อสารทางการตลาดและการจัดการตราสินค้า

2) จากผลการวิจัยพบว่าส่งเสริมการตลาดเป็นกลยุทธ์ในการรักษากลุ่มลูกค้าเดิม สร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มผู้บริโภคในเขตพื้นที่อื่นๆ และเพิ่มยอดขายสินค้า สอดคล้องกับ Aghdaie & Honari (2014 : 254-266) ที่ว่าการสร้างความไว้วางใจ และการสร้างทัศนคติในทางบวกโดยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพจะนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยการสร้างการรับรู้ผ่านการโฆษณา เช่น การโฆษณาผ่านสื่อออกสถานที่ การโฆษณาผ่านสื่อปฏิสัมพันธ์ ทั้งทางเฟซบุ๊ก และเว็บไซต์ อีกทั้งการสร้างการรับรู้ยังสามารถผ่านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขาย เช่น การจัดกิจกรรมการตลาดเชิงกิจกรรม การเป็นผู้อุปถัมภ์ การแข่งขันในผู้ประกอบการที่ขายอาหารปลอดภัย การแจกสินค้าตัวอย่าง การจัดโปรโมชั่นลดราคาสินค้าให้กับลูกค้าเป้าหมาย และการส่งชิงโชค

3) จากผลการวิจัยพบว่าการขายช่องทางการจัดจำหน่ายให้ครอบคลุมกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายโดยใช้กลยุทธ์ O2O (Online to Offline Vice Versa) ช่องทางออฟไลน์ เช่น มีการจัดหมวดหมู่สินค้าและตกแต่งร้านค้าในตลาดให้เป็นระเบียบ มีการแยกโซนอาหารชัดเจน ตกแต่งป้ายหน้าร้านให้มีความชัดเจน มองเห็นง่าย มีรายละเอียดครบถ้วน ส่วนช่องทางออนไลน์ เช่น โซเชียลมีเดียสำหรับการนำเสนอสินค้าอาหารปลอดภัยในตลาด และเพิ่มช่องทางการชำระสินค้าผ่านทางออนไลน์ เป็นการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับ Brodie et al. (2013 : 105– 114) ที่ว่าการนำเสนอข้อมูลของผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียเป็นการสร้างการรับรู้ และเผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้บริโภคได้อย่างดี

4) จากผลการวิจัยพบว่ากำหนดกลยุทธ์ด้านผู้ขายเพื่อให้ผู้ประกอบการมีใจรักบริการและกลุ่มผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ โดยผู้ประกอบการและลูกจ้าง ควรมีจิตบริการ ยิ้มแย้ม แจ่มใส เป็นมิตรต่อลูกค้า และมีความรู้ ความเข้าใจในสินค้า สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับอาหารปลอดภัยและสามารถอธิบาย ไขข้อข้องใจต่าง ๆ ให้แก่ลูกค้าได้ อีกทั้งควรแต่งกายสุภาพ สะอาด ถูกสุขลักษณะ เช่น ใส่ผ้ากันเปื้อน หมวกคลุมผม ถูมือสำหรับหยิบจับอาหาร สอดคล้องกับกรณีการ สหัชชี และธีระวัฒน์ จันทิก (2561 : 65-86) ที่กล่าวถึงปัจจัย

ที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้บริโภคร้านอาหาร ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการที่ต้องทำให้เกิดความมั่นใจ ความไว้วางใจ รวมถึงต้องเข้าใจความต้องการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้

5) จากผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ด้านกระบวนการเพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจ รับรู้ถึงความเป็นธรรมและเพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำ ควรให้บริการอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และโปร่งใสเป็นธรรม สอดคล้องราตรี มาลัยแก้ว (2561 : 243-255) ที่กล่าวว่ากลยุทธ์ด้านกระบวนการ เป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่สำคัญส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจตลาดกลางผักและผลไม้ภาคตะวันตกประเทศไทย จึงควรให้ความสำคัญในกระบวนการให้บริการกับผู้ซื้อทุกคนที่เท่าเทียมกัน โดยเน้นการให้บริการ ด้วยความถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผู้ขาย ด้านลักษณะทางกายภาพและสภาพแวดล้อม ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการ และด้านราคา มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัยในระดับมาก ผู้ขายจึงควรนำข้อมูลมากำหนดเป็นกลยุทธ์และดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อเพิ่มยอดขาย

2) งานวิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดสำหรับตลาดอาหารปลอดภัย ด้านผลิตภัณฑ์และความคุ้มค่า ด้านการส่งเสริมการตลาดและความสะดวก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านผู้ขาย และด้านกระบวนการ ซึ่งผู้บริหารตลาดและผู้ขายสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อเพิ่มยอดขาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

จากผลการวิจัยนี้พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารปลอดภัยมากที่สุดคือผู้ขาย ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรจะออกแบบวิธีการให้บริการ และศึกษาประสิทธิภาพของวิธีการให้บริการ เพื่อค้นหาวิธีการให้บริการที่ดียิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ สิทธิชัย และธีระวัฒน์ จันทิก. (2561). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้บริโภคร้านอาหารเพื่อสุขภาพในเขตกรุงเทพฯ. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 11 (1), 65-86.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2562). หนี้ครัวเรือนปี 62 สูงสุดประวัติการณ์ 3.4 แสนบาท. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/856350>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2562). 'นิลเส้น' เผย "เทรดดิ้งสุขภาพ" โต แนะนำผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการตอบโจทย์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/content/398882>

- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า. (2562). ส่งเสริมโลก: Gen Z กับทิศทางตลาดอาหารโลก. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: <https://www.ryt9.com/s/exim/2985705>
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: ปิสนิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2555). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยวรรณ สิริประเสริฐศิลป์ อนุชา กันทรดุษฎี กัญญพัสวีย์ กล่อมธงเจริญ และโสภณ พองเพชร. (2562). การบริโภคสินค้าและอาหารอินทรีย์ของประชาชนในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*. 12 (2), 105-117.
- พิมพ์กานต์ดา เทพวงษ์. (2556). การรับรู้และพฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ ของครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มข.* 6 (1), 41-52.
- ราตรี กล้วยแก้ว. (2561). กลยุทธ์ทางการตลาดและการดำเนินงานของผู้ประกอบการสินค้าที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ ตลาดกลางผักและผลไม้ภาคตะวันตกประเทศไทย. *วารสารวิทยาการจัดการ*. 5 (2), 243-255.
- วชิระ น้อยนารถ พัทธราดี ศรีบุญเรือง และสาวิตรี รังสิภัทร. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรปลอดสารพิษของผู้บริโภค ร้านโกลเด้น เฟลซ สาขามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*. 35 (1), 136-145.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ ศุภร เสรีรัตน์ งามอาจ ปะทวนิช ปริณู ลักษณะานนท์ และสุพรีร์ ลิ้มไทย. (2543). *หลักการตลาด*. กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักงานจังหวัดอุบลราชธานี. (2559). *แผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2561-2564* (ฉบับใหม่). ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2562. แหล่งที่มา: http://www.ubu.ac.th/web/files_up/03f2017041010303944.pdf
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา.
- องค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย. (2563). คู่มือ Go Green Plus ประจำปี 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.market-organization.or.th/files/organization/GoGreenPlus.pdf>

- Adewale, G. (2013). Impact of Marketing Strategy on Business Performance A Study of Selected Small and Medium Enterprises (Smes) In Oluyole Local Government, Ibadan, Nigeria. *IOSR Journal of Business and Management*. 11 (4), 59–66.
- Aghdaie, SFA & Honari, R (2014). Investigating the Role of Brand in Forming the Consumer Involvement. *International Review of Management and Business Research*. 3 (1), 254-266.
- Brand Buffet. (2017). ตลาดยิ่งเจริญกับการปรับตัวสู่ตลาดสดออนไลน์ ในยุคที่ Marketplace แบ่งบาน. *Online*. Retrieved 20 November 2019. from: <https://www.brandbuffet.in.th/2017/08/62yrs-yincharoen-freshmarket-marketplace/>
- Brodie, R. J., A. Ilic, B. Juric, & L. Hollebeek. (2013). Consumer Engagement in a Virtual Brand Community: An Exploratory Analysis. *Journal of Business Research*. 66 (8), 105– 114.
- Jain, R. (2017). Basic branding concepts: brand identity, brand image and brand equity. *International Journal of Sales & Marketing Management Research and Development IJSMRD*. 7 (4), 18.
- Kotler, P., Keller, K. L., Ang, S. H., and Ang S. H. (2007). *Marketing Management an Asian Perspective*. (3rd Ed). Pearson Education Indochina Ltd.
- Mahmood, R., and Khan, S.M. (2014). Impact of Service Marketing Mixes on Customer Perception: A Study on Eastern Bank Limited, Bangladesh. *European Journal of Business and Management*. 6 (34), 164-172.
- Morgan, R. M., & Hunt, S. (1999). Relationship-based competitive advantage: the role of relationship marketing in marketing strategy. *Journal of Business Research*. 46 (3), 281-290.
- Owomoyela S.K, Oyeniyi K.O, and Ola O.S, (2013). Investigating the impact of marketing mix elements on consumer loyalty: An empirical study on Nigerian Breweries Plc. Interdisciplinary. *Journal of Contemporary Research In Business*. 4 (11), 485 –496.
- Positioning. (2019). โพสต์คอนเทนต์ Social Media “วัน-เวลา”ไหน คนไทยสนใจมากที่สุด. *Online*. Retrieved 25 November 2019.. from : <https://positioningmag.com/1239864>
- Rafiq, M., and Ahmed, P. K. (1995). Using the 7Ps as a Generic Marketing Mix. *Marketing Intelligence & Planning*. 13 (9), 4–15.

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อวิชาสังคมศึกษา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยบทเรียนมัลติมีเดีย
**The Study of Academic Achievement and the Satisfaction of Learning
Social Studies of Matthayom Sueksa 5 by Multimedia Lessons**

อัญชลีพร แซ่ตั้ง และ อรนุช ลิมตศิริ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Unchaleepohn Saetang and Oranuch Limtasiri

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : unchaleepohn.s@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย โดยวิธีจับสลาก ซึ่งจับสลากได้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent) ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ที่สร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ: 8 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 23 มกราคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 25 มกราคม 2565

Received: December 8, 2021; Revised: January 23, 2022; Accepted: January 25, 2022

คำสำคัญ: บทเรียนมัลติมีเดีย; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

Abstracts

This research aims of this research were to, 1) to create multimedia lessons on Population and Settlement to meet the criteria standard with the efficiency at 80/80, 2) to compare the learning achievement of social studies before and after using multimedia lessons 3) to study the students' satisfaction toward studying from the multimedia lesson. The samples in this study were Mathayom Sueksa 5/4 consisted of 44 students for Academic Year 2021 of First Semester Debsirin school. The research random sampling was simple random sampling. The study tools were 1) multimedia lessons on Population and Settlement 2) lesson plans of Multimedia lessons 3) an achievement test of social studies and 4) a satisfaction survey for Students' toward teaching by Multimedia lessons. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and the Dependent t-test.

The research results indicated as followings;

1) Multimedia lessons on Population and Settlement met the criteria standard with the efficiency at 80.26/80.11 which was as an efficiency criterion of 80/80.

2) The sample group of the learning achievement in Multimedia lessons statistically significantly higher than before learning at .05 level.

3) The students' satisfactions toward the multimedia lessons was at the highest level.

Keywords: Multimedia Lessons; Student Achievement; Satisfactions

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษา ตามมาตราที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งยังได้ให้ความสำคัญกับสื่อเพื่อการศึกษา โดยกำหนดไว้ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตราที่ 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-70)

สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาในปัจจุบัน ช่วยเปลี่ยนแปลงรูปแบบการศึกษาไปมาก โดยเฉพาะสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) เป็นสื่อการเรียนรู้หนึ่งที่จะทำให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ ปัจจุบันมัลติมีเดียได้รับความนิยมในการใช้งานที่หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่มี เนื่องจากเป็นสื่อที่บูรณาการหรือผสมผสานสื่อหลากหลายรูปแบบ (Multiple Forms) เข้า

ไว้ด้วยกัน ได้แก่ ข้อความ กราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง วิดิทัศน์ แบบทดสอบ หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากข้อความเพียงอย่างเดียว โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อผู้เรียน ทำให้ “มัลติมีเดีย” ถูกนำมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย อีกประการหนึ่งที่สำคัญก็คือ การใช้สื่อประสมมัลติมีเดีย (Multimedia) ในการจัดการเรียนรู้มีประโยชน์หลายประการ เช่น สร้างความสนใจ การค้นหาข้อมูลเชื่อมโยงที่รวดเร็ว ด้วยความสามารถในการเชื่อมโยงที่หลากหลายมิติ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางและมีความหลากหลายได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องเรียนไปตามลำดับเนื้อหา มีการตอบโต้ (Interactive) ระหว่างสื่อและผู้เรียน มีข้อมูลหลากหลาย มีแบบวัดความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนที่ไม่มีความกล้าแสดงออก การใช้สื่อประสมจะช่วยแก้ปัญหาในสิ่งนี้ได้โดยการใช้ในลักษณะการศึกษารายบุคคล (กิดานันท์ มลิทอง, 2543 : 43) โดยเป้าหมายของการใช้สื่อประสมในการศึกษา คือ การฝังประสบการณ์ลงในประสาทสัมผัสของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และสามารถเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ จากการได้ยิน การมองเห็นภาพ และสื่อประสมควรเป็นสื่อที่มีการเสริมแรงกำลังใจให้ผู้เรียนทราบถึงความก้าวหน้าของตน โดยมีสื่อใดสื่อหนึ่งเป็นหลักและมีสื่อชนิดอื่นเป็นสื่อเสริม เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง นำไปสู่การเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้จากการเรียนและแก้ไขปัญหาจากสื่อประสมของผู้เรียน (ดุสิต ขาวเหลือง, 2549 : 29-44) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสื่อมัลติมีเดียหรือสื่อประสมเพื่อการศึกษาในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ถือว่าสำคัญต่อการเรียนการสอนไม่น้อย โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ เป็นเทคนิควิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เป็นสื่อการสอนของครูที่จะสอนประกอบบทเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ที่กระตุ้นความสนใจและทำความเข้าใจเนื้อหาสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุตัวชี้วัดอย่างราบรื่นที่มีทั้งข้อความ ภาพกราฟิก วิดิทัศน์และเสียงประกอบ จะทำให้นักเรียนมีความสนใจ รับรู้และเข้าใจในเนื้อหามากยิ่งขึ้น

ภูมิศาสตร์ เป็นวิชาแขนงหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช) 2551ฉบับปรับปรุง พังงยั้งยึดหลักการ (2560 .ศ. พัฒนาการเรียนรู้ตามธรรมชาติของกลุ่มสาระและพัฒนาการในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ซึ่งได้กำหนดนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสาระภูมิศาสตร์ ที่มีความลุ่มลึกและทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สาระภูมิศาสตร์ ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทัน ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถใช้ทักษะ กระบวนการ ความสามารถทางภูมิศาสตร์ (Geo – Literacy) และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์จัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามสาเหตุและปัจจัย อันจะ

นำไปสู่การปรับใช้ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-70) การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์นั้น ไม่เพียงแต่สร้างความรู้เกี่ยวกับแต่ยังสนใจเรื่องการเฝ้าสังเกตปรากฏการณ์เชิงพื้นที่และการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานที่อย่างเป็นระบบด้วย มุ่งที่จะหาคำอธิบายในการตีความลักษณะที่เปลี่ยนแปลงของพื้นผิวโลกอย่างถูกต้อง เป็นระเบียบ และมีความสมเหตุสมผล นอกจากนี้ ภูมิศาสตร์ยังโยงไปถึงความสัมพันธ์ของผู้คนและสิ่งแวดล้อม ประเด็นของ สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ทั่วโลกต่างให้ความสนใจและมองว่าภูมิศาสตร์กายภาพเป็นเครื่องนำทางที่จะขับเคลื่อนการเรียนการสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมและทางสังคมเป็นสำคัญ (วินัยธร วิชัยดิษฐ์, 2556 : 167-180)

จากสภาพการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ พบว่า การเรียนรู้ภูมิศาสตร์ยังคงเน้นบรรยาย จดจำ เน้นการถ่ายทอดเนื้อหาเป็นหลัก ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในวิชา นักเรียนไม่ค่อยให้ความสำคัญและความสนใจเท่าที่ควร สื่อการสอนที่ไม่หลากหลาย อีกทั้งนักเรียนเรียนรู้ผ่านการทำแบบฝึกหัดเป็นประจำ จึงยังขาดทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนได้พยายามพัฒนาส่งเสริมมาตลอด แต่การเรียนการสอนภูมิศาสตร์ยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร สอดคล้องกับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.90 และการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 38.96 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ของโรงเรียนเทพศิรินทร์ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดกรุงเทพมหานคร (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์) จึงเป็นภาพสะท้อนที่สำคัญของการที่นักเรียนยังขาดทักษะกระบวนการทางภูมิศาสตร์ และการเห็นความสำคัญในการเรียนภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ควรพัฒนาให้เกิดแก่นักเรียนต่อไป

จากสาเหตุที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพศิรินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาสังคม ในเนื้อหาสาระภูมิศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา 3 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimenta Research) ใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน (One group Pretest - Posttest design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 121 คน ซึ่งเป็นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 45 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 จำนวน 44 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/5 จำนวน 32 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเทพศิรินทร์

1.2 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก (Simple Random Sampling) จำนวน 45 คน โดยการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาสังคมศึกษา 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 เรียงจากสูงไปต่ำ และแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 (รายบุคคล) ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากนักเรียนกลุ่มปานกลาง 3 คน และกลุ่มอ่อน 3 คน รวมจำนวน 6 คน

กลุ่มที่ 2 (กลุ่มย่อย) ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากนักเรียนกลุ่มกลุ่มนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน รวมจำนวน 9 คน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มรายบุคคล

กลุ่มที่ 3 (ภาคสนาม) ทำการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับฉลากนักเรียนกลุ่มเก่ง ปานกลาง อ่อน กลุ่มละ 10 คน โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มรายบุคคลและกลุ่มย่อย จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลอง ที่เรียนโดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย ได้แก่ นักเรียนชั้น ม.5/4 ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก (Simple Random Sampling) จำนวน 44 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

- บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

ตัวแปรตาม ได้แก่

- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา 3 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน
- ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่วิจัยเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในรายวิชา สังคมศึกษา 3 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทเรียนมัลติมีเดีย หมายถึง สื่อประสมที่มีการนำสื่อที่เป็นตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพการ์ตูน ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์และเสียง มาใช้ร่วมกันเพื่อนำเสนอเนื้อหาข้อมูล สามารถมีปฏิสัมพันธ์ตอบสนองต่อคำสั่ง มีแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับในรูปแบบต่าง ๆ ได้ โดยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โปรแกรมซอฟต์แวร์ สำเร็จรูป เป็นเครื่องมือในการสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย วิชาสังคมศึกษา 3 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นสื่อเสริมการสอนควบคู่กับการสอนเนื้อหาตามหลักหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง คะแนนจากการเรียนโดยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาตามเกณฑ์ $E1/E2 = 80/80$

เกณฑ์ ตัวแรก คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการ 80E 1 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบฝึกหัดระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย คิดเป็นร้อยละ ไม่ต่ำกว่า 80

เกณฑ์ 80 ตัวหลัง คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post - test) ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย คิดเป็นร้อยละ ไม่ต่ำกว่า 80

3. เนื้อหาวิชาเรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง เนื้อหาวิชาในหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพศิรินทร์ ซึ่งเป็นเนื้อหาอยู่ในสาระภูมิศาสตร์ ในเนื้อหาวิชาประกอบด้วย จำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงประชากร การกระจายของประชากร โครงสร้างประชากร การตั้งถิ่นฐานและความเป็นเมือง และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 เรื่อง เรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพศิรินทร์ เมื่อเรียน เรื่อง

ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ และผ่านการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือแล้ว

5. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย หมายถึง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมงเพื่อใช้ในการเรียนการสอนของกลุ่มทดลอง โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ประกอบการเรียนการสอน

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเทพศิรินทร์

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

เครื่องมือการวิจัย

1. บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งมี 5 เรื่อง
2. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 3 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน โดยใช้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน รวม 10 ชั่วโมง
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และดำเนินการทดลอง ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย โดย ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจภูมิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ศึกษาแนวคิดศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย และโปรแกรมที่ใช้สร้างบทเรียนมัลติมีเดีย กำหนดรูปแบบการจัดการเรียนการสอน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วนำบทเรียนมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อขอข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุง และปรับปรุงแก้ไข เพื่อความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหามากยิ่งขึ้น โดยกำหนดคะแนนระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) จากการประเมินคุณภาพของบทเรียนมัลติมีเดียจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านพบว่า โดยรวมมีคุณภาพระดับ ดีมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11 ทั้งนี้ บทเรียนมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นต้องผ่านเกณฑ์ความเหมาะสมในระดับ ดี ขึ้นไป คือมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.50 จากนั้นนำบทเรียนมัลติมีเดียที่ได้ปรับปรุง

แก้ไขแล้ว ไปทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยจับฉลาก โดยมีขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1. นำคะแนนสอบกลางภาค ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 มาเรียงกันจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด

2. แบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มสูง คือมีผลคะแนนการสอบตั้งแต่ 75 คะแนน ขึ้นไป

กลุ่มปานกลาง คือมีผลคะแนนการสอบ 60 - 74 คะแนน

กลุ่มต่ำ คือ มีผลคะแนนการสอบ ต่ำกว่า 59 คะแนน ลงมา

3. นำบทเรียนมัลติมีเดียที่ผ่านประเมินจากผู้เชี่ยวชาญไปหาประสิทธิภาพ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบบรายบุคคล (Individual Tryout) สุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก จากกลุ่มปานกลาง และต่ำ อย่างละ 3 คน รวมจำนวน 6 คน เพื่อหาข้อบกพร่องและการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนมัลติมีเดียและนำมาหาประสิทธิภาพ 80/80

ขั้นที่ 2 กลุ่มย่อย (Small Group) สุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก ม.5/3 จำนวน 9 คน ที่ได้มาจากการเลือกจากนักเรียนที่มีผลการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ อย่างละ 3 คน ไม่ซ้ำกับนักเรียนที่ทดลองแบบรายบุคคล นำผลการทดลองมาปรับปรุงบทเรียนมัลติมีเดียและนำมาหาประสิทธิภาพ 80/80 ให้มีคุณภาพ

ขั้นที่ 3 ภาคสนาม (Field Tryout) บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำหรับนำไปทดลองภาคสนาม โดยดำเนินการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากการเลือกจากนักเรียนที่มีผลการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ อย่างละ 10 คน ไม่ซ้ำกับนักเรียนที่ทดลองแบบรายบุคคล และกลุ่มย่อย นำผลการทดลองมาหาค่าประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 โดยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา 3 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียจากหนังสือเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมของ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย โดยกำหนดคะแนนระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) จากผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่าโดยรวมมีคุณภาพระดับ ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.09

3. การสร้างเครื่องแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษาการสร้างแบบทดสอบจากตำรา และเอกสารต่าง ๆ วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับ

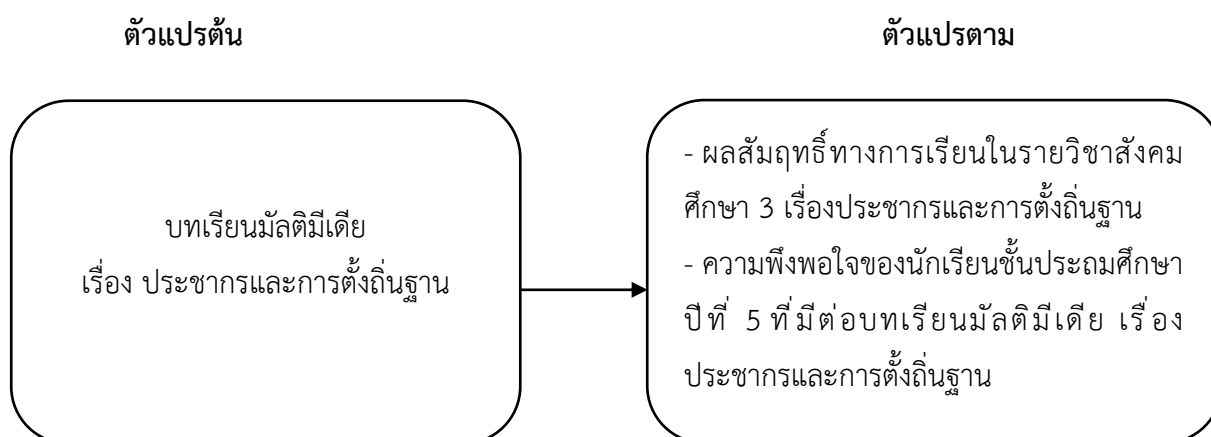
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างตารางกำหนดลักษณะของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีการจำแนกของบลูม (Bloom) เขียนแบบทดสอบตามตารางกำหนดลักษณะของแบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ จากนั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item – Objective Congruence) สรุศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคณะ, (2559 : 328-330) ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อคำถาม โดยคัดเลือกข้อที่มีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีข้อทดสอบที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ 40 ข้อ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.50 ขึ้นไป นำแบบทดสอบที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/7 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก โรงเรียนเทพศิรินทร์ ที่เคยเรียนเรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐานมาแล้ว จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบ แล้วเลือกแบบทดสอบรายข้อที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.2 – 0.8 และ ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่า มีแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.25 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ จากแบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ นำแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ ไปทดลองใช้กับ ม.6/2 โรงเรียนเทพศิรินทร์ จำนวน 30 ที่เคยเรียนเรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐานมาแล้ว ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson Method) บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, (2552 : 93-94) พบว่า แบบทดสอบมีค่าความเชื่อมั่น 0.83 จึงนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐานที่ผ่านเกณฑ์แล้ว ไปใช้ในการทดลองใช้ต่อไป

4. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน โดยศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงพอใจ ซึ่งสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามเป็นแบบปลายปิดมีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและสำนวนภาษา ด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหาจุดประสงค์การเรียนรู้ นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามโดยคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จำนวน 10 ข้อ จึงนำแบบสอบถามความพึงพอใจกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ไปทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียน จำนวน 44 คน
6. จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐานชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กับนักเรียนกลุ่มทดลอง
7. ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน
8. นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 44 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Research) ซึ่งผู้วิจัยทดลองโดยใช้แผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ที่นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 45 คน

กลุ่มที่ทดสอบ	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนระหว่างเรียน (เต็ม 50 คะแนน)		คะแนนทดสอบหลังเรียน 30)คะแนน(	
		คะแนนเฉลี่ย	E_1	คะแนนเฉลี่ย	E_2
รายบุคคล	6	31.67	63.33	20.33	67.78
กลุ่มย่อย	9	39.11	78.22	23.44	78.15
ภาคสนาม	30	41.47	80.26	24.83	80.11

จากตารางที่ 1 พบว่า การหาประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐานที่นำไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 ตามลำดับ 3 ขั้นตอน มีประสิทธิภาพ ดังนี้ ในการหาประสิทธิภาพขั้นที่ 1 (รายบุคคล) จำนวน 6 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 63.33/67.78 ขั้นที่ 2 (กลุ่มย่อย) จำนวน 9 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.22/78.15 และขั้นที่ 3 (ภาคสนาม) จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 นั่นคือ ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดียมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 ที่เรียนโดยบทเรียนมัลติมีเดีย

ผลการทดสอบ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	44	12.23	2.82	-19.53*	0.000
หลังเรียน	44	20.30	3.31		

*P<0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 12.23 คะแนน ค่าเฉลี่ยหลังเรียน 20.30 คะแนน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจในการเรียนด้วย บทเรียนมัลติมีเดีย	4.61	0.71	มากที่สุด
2	การเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา วิชาสังคมศึกษา เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน มากขึ้น	4.61	0.68	มากที่สุด
3	เนื้อหาบทเรียนมัลติมีเดียมีความเหมาะสม	4.64	0.64	มากที่สุด
4	วิธีการใช้งานบทเรียนมัลติมีเดียไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน	4.64	0.68	มากที่สุด
5	การใช้งานปุ่มสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้าใจง่ายและใช้งานได้สะดวก	4.68	0.59	มากที่สุด
6	ตัวหนังสือมีขนาดเหมาะสม สี ภาพ วิดีโอประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา	4.57	0.69	มากที่สุด
7	เสียงบรรยายในบทเรียนมัลติมีเดียช่วยให้นักเรียนเข้าใจ เนื้อหาได้มากขึ้น	4.41	0.78	มาก
8	นักเรียนสามารถโต้ตอบกลับ มีปฏิสัมพันธ์ขณะใช้งานได้ดี	4.36	0.83	มาก
9	การแสดงผลการเรียนทันทีหลังจากทำแบบ ทดสอบ	4.70	0.62	มากที่สุด
10	นักเรียนสามารถควบคุมบทเรียนด้วยตนเองได้	4.30	0.89	มาก
รวม		4.55	0.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.71)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้

1. ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามเกณฑ์ 80/80 เนื่องจากบทเรียนมัลติมีเดีย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นนั้น ผ่านกระบวนการวางแผน ออกแบบ สร้างอย่างมีระบบ มีขั้นตอน พร้อมทั้งได้รับคำแนะนำในทุกขั้นตอนจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผ่านการตรวจสอบหาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งนอกจากจะให้ความรู้แก่นักเรียนในช่วงเวลาเรียนแล้ว นักเรียนยังสามารถนำบทเรียนมัลติมีเดียไปใช้ศึกษานอกเวลาเรียน ทำให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่เรียนช้า เร็วต่างกัน อีกทั้งยังผ่านกระบวนการดำเนินการ

ทดลองถึง 3 ครั้ง คือ แบบรายบุคคลจะทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 6 คน ได้ผลการประเมินประสิทธิภาพเท่ากับ 68.67/66.11 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ พบว่ายังมีข้อปรับปรุง แก้ไขบางประการของตัวบทเรียนมัลติมีเดีย คือข้อคำถามของแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และมีข้อเสนอแนะจากนักเรียนทั้ง 6 คนคือ ขนาดของตัวอักษรเล็กเกินไป และปุ่มกดตัวเลือกคำตอบระหว่างบทเรียนยกเลิกเพื่อเลือกคำตอบใหม่ไม่ได้ จึงทำให้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้นำไปปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง จากนั้นจึงนำไปทดลองแบบกลุ่มย่อยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 9 คน โดยไม่ซ้ำกับการทดลองรายบุคคล ผลปรากฏว่า บทเรียนมัลติมีเดียมีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.22/78.15 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าการทดลองในครั้งแรก แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และยังต้องการปรับปรุงแก้ไขบทเรียนมัลติมีเดียบางประการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของนักเรียนทั้ง 9 คนคือ เสียงบรรยายกับเสียงดนตรีประกอบดังเกินไป ทำให้นักเรียนฟังไม่ชัดเจน นักเรียนกดเล่นวิดีโอประกอบไม่ได้ และไม่มีผลคะแนนระหว่างเรียน มาปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ในการทดลองครั้งที่ 3 แบบภาคสนามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 30 คน โดยไม่ซ้ำกับรายบุคคลและกลุ่มย่อย ผลปรากฏว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 รวมทั้งบทเรียนมัลติมีเดียได้นำเสนอ รูปภาพ เสียงบรรยาย ภาพเคลื่อนไหวประกอบกันทั้งบทเรียน จึงทำให้บทเรียนมัลติมีเดียมีประสิทธิภาพและดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรชิว สายแปลง (2559 : 45-53) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับชุดทดลองการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า 1. บทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับชุดทดลองการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.44/86.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับชุดทดลองที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3. ผลการยอมรับบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับชุดทดลองการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ผู้เรียนมีการยอมรับมากกว่าผู้เรียนที่ไม่ยอมรับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิประภา สร้างเขต (2560 : 45) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = 0.05) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพรรณ ปานศิลา (2564 : 165-180) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง การสร้างงานแอนิเมชัน ผลการวิจัยพบว่า 1. บทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง การสร้างงานแอนิเมชัน ประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แอนิเมชันการเขียนสตอรี่บอร์ด ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับโปรแกรมการสร้างงานแอนิเมชัน รูปแบบและเครื่องมือในการวาดภาพ และการใช้เครื่องมือตกแต่งภาพ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมี ($\bar{x} = 4.30$, S.D = 0.77)

ค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (E1/E2) เท่ากับ 81.60/84.76 2. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนมัลติมีเดีย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 และ 3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนมัลติมีเดียโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$, S.D = 0.50)

2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 12.23 คะแนน ค่าเฉลี่ยหลังเรียน 20.30 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนมัลติมีเดียสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน เนื่องจากบทเรียนมัลติมีเดีย ที่พัฒนาขึ้นได้ออกแบบบทเรียน ตรงตามวัตถุประสงค์ มีการนำเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับคำถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3 ท่าน เห็นสอดคล้องกันทำ อีกทั้งบทเรียนมัลติมีเดีย ได้ผ่านการหาประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขถูกต้องเหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งทำให้บทเรียนมัลติมีเดีย มีประสิทธิภาพจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาเยี่ยมสวัสดิ์ (2560 : 33-45) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง การออกแบบขวดและ การวาดภาพระบายสีบนแก้วเซรามิก สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่องการออกแบบขวดและ การวาดภาพระบายสีบนแก้วเซรามิก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.07/83.29 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.31 สูงกว่าก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.86 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพล แสนบุญสูง (2561 : 1-15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมค้นหา สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพระขาว (ประชานุเคราะห์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1. สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคและการออกแบบสื่อคอมพิวเตอร์มีคุณภาพอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D = 0.47) 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D = 0.55)

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่จัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง ประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D = 0.71) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศระ ขวาน้ำคำ (2558 : 36-42) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.51$, S.D = 0.05) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา

ยงประเดิม (2559 : 34) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องโรคและการป้องกันโรค วิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องโรคและการป้องกันโรค วิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 84.22/83.67 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3. ความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 80.00 และ 4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.65)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะที่คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การสร้างบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ควรออกแบบโดยใช้สีของอักษรที่ทำให้ชัดเจน ขนาดของข้อความ ให้มีความเหมาะสมกับขนาดของจอภาพ และระดับของผู้เรียนมัธยมศึกษา และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อให้มากที่สุด แต่เนื้อหาจะต้องสัมพันธ์กัน เข้าใจง่ายและเรียนได้ด้วยตนเอง

1.2 ในส่วนของปุ่มแสดงสัญลักษณ์ ก่อนหน้า ถัดไป ควรปรับขนาดให้ใหญ่ขึ้น ควรมีปุ่มเมนูแบบฝึกหัดเรื่องแต่ละเรื่องเพิ่ม เพื่อลดความซับซ้อน ง่ายต่อการใช้งานของผู้เรียน

1.3 การจัดการเรียนการเรียนรู้ด้วยบทเรียนมัลติมีเดีย ผู้สอนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนด้วยเช่นกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และเปิดโอกาสให้นักเรียนไปซักถามข้อสงสัย กับครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่องประชากรและการตั้งถิ่นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ลงในช่องทางอื่น ๆ เช่น ทำเป็น Web application หรือ Web – Based Instruction เพื่อศึกษาช่องทางที่จะสามารถเรียนรู้บทเรียนมัลติมีเดียช่องทางอื่นได้

2.2 ควรมีการศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เรียนจากบทเรียนมัลติมีเดีย ในวิชาอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและได้สื่อที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤติยา ยงประเดิม. (2559). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เรื่องโรคและการป้องกันโรค วิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาตินานาชาติ ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยมหาดไทย.
- กัญญา เยี่ยมสวัสดิ์. (2560). *การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง การออกแบบลวดลายและการวาดภาพพระบา สีนแก้วเซรามิกสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรวิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม*. 12 (2), 33-45.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ขาว สายแปลง.(2559) . *การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียร่วมกับชุดทดลองการเชื่อมต่อระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*. 9 (2), 45-53.
- ดุสิต ขาวเหลือง. (2549). *การบูรณาการใช้สื่อประสมและสื่อหลายมิติเพื่อการสอนและการเรียนรู้. วารสาร ศึกษาศาสตร์*. 18 (1), 29-44.
- วินัยธร วิชัยดิษฐ์. (2556). *การพัฒนาแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาภูมิศาสตร์ที่ส่งเสริมคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักศึกษาครุศาสตร์ สาขาวิชาสังคมศึกษา. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 5 (2), 167-180.
- ศศิประภา สร้างเขต .(2561) . *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. งานประชุมวิชาการ ระดับชาติครั้งที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 10.
- ศิริพล แสงบุญส่ง.(2561) . *การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ เรื่อง โปรแกรมค้นหา สำหรับนักเรียน ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดพระขาว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ประชานุเคราะห์). วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*. 4 (2), 1-15.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของ โรงเรียนเทพศิรินทร์ ปีการศึกษา 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: <http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>.*
- อัจฉราพรรณ ปานศิลา.(2564) . *การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดีย เรื่อง การสร้างงานแอนิเมชัน. วารสารวิชาการ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 11(1), 165-180.

- อิสระ ขวาน้ำคำ. (2558). การพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียเรื่องจริยธรรมในโลกของข้อมูล สำหรับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5. วารสารโครงการวิทยการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. 1 (2), 36-42.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2552). พื้นฐานการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กทม: ประสานการ
พิมพ์.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์, บุญมี พันธุ์ไทย และ สมจิตรา เรืองศรี. (2559). ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์
ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

การประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี

พระอารามหลวง เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

Project Evaluation of The Dhamma Study Examination in Wat Samian Nari : The Royal Temple of Chatuchak District in Bangkok Project Evaluation of the Dhamma Studies Examination of the Wat Samian Nari Royal Temple, Chatuchak district, Bangkok

สุดใจ เกิดสติ และ ศาสวัต เพ่งแพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Sudjai Kerdsati and Sasawat Pengpae

Chandrakasem Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Kerdsati.S@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model (2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะการพัฒนาการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง และ (3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ของโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการสอบธรรมศึกษา จำนวน 400 คน กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า (1) การประเมินโครงการสอบธรรมศึกษา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .927) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) สำหรับปัญหาอุปสรรคพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า บุคลากรบางส่วนยังไม่มีความรู้ที่เพียงพอ ด้านบริบท การกำหนดเวลาในการ

* วันที่รับบทความ: 29 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 22 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2564

Received: November 29, 2021; Revised: December 22, 2021; Accepted: December 23, 2021

เรียนภาษาบาลีสั้นเกินไป ด้านกระบวนการ ยังใช้วิธีการสอนแบบเดิมไม่ทันต่อสถานการณ์ ด้านผลผลิตคนเรียนส่วนหนึ่งยังไม่มีความรู้เพียงพอ

(-) (3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นธรรมศึกษา จำนวนครั้งที่สอบ และแรงจูงใจ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) จุดแข็งในการดำเนินโครงการ คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่สนใจสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนด้านพระพุทธศาสนาได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น หลักสูตรธรรมศึกษาช่วยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน เนื้อหาของหลักสูตรธรรมศึกษาน่าสนใจ นำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ และการบริหารจัดการโครงการสอบธรรมศึกษามีหน่วยจัดสอบครอบคลุม สะดวกทั่วถึง

คำสำคัญ: การประเมินผลโครงการ; โครงการสอบธรรมศึกษา; ความรู้ความเข้าใจ; แบบจำลองชิปปี้

Abstracts

The objectives of this study were to: (1) evaluate the Dhamma Studies Examination by the Wat Samian Nari Royal Temple using the CIPP Model, (2) study the problems, obstacles, and suggestions to improve the Dhamma Studies Examination by the Wat Samian Nari Royal Temple, and (3) compare personal factors affecting the assessment of context, inputs, processes, and outputs of the Dhamma Studies Examination by the Wat Samian Nari Royal Temple. The study conducted using a quantitative method, questionnaire-based survey study by accidental sampling method, used 400 people who participated in the Dhamma Studies Examination as a sample group and 0.05 level error was determined. In-depth interviews with 20 key informants were used in qualitative research.

The findings of the study founded that (1) Context, Input, Process, and Product aspect of the Dhamma Studies Examination Project Overall, the respondents had a high average opinion ($\bar{X} = 3.98$, $SD = .927$), it was discovered that the respondents had a high level of opinion in each. (2) The results of a comparative analysis of the respondents' opinions on Dhamma Studies Examination Project revealed that personal factors such as sex, age, educational level, and moral education level influenced respondents' opinions. Their opinions on the project as a whole varied depending on the number of exams and motivation. The difference was statistically significant at the .05 level, and differences in opinions were found in the Context, Input, Process, and Productivity aspect. (3) The project's implementation strength is the opportunity for the general public to have easier and more convenient access to learning about Buddhism. Learners' morality and ethics are promoted through the program. The Dharma Studies course has a lot of interesting material. It's a tool that can be used in everyday life. And the Dhamma Studies Examination Project's administration has a comprehensive examination unit that is both convenient and thorough. (4) The project's problem is that the total duration for learning Pali language is totally inadequate. During the COVID-19 situation, classroom teaching techniques are ineffective.

Keywords: Project Evaluation; Dhamma Studies Examination Project; The Royal Temple ; CIPP Model

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของชาติ ถือเป็นศูนย์รวมศรัทธาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชน การดำเนินชีวิตหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาทำให้ประชาชนในชาติมีความมั่นคงทางด้านจิตใจ สังคมมีความสุข (พระมหาปริชา สาเส็งและคณะ, 2560 : 23-34.) อีกทั้งพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน มีบทบาทในการให้การศึกษาทางด้านความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม อาชีพ และการดำเนินชีวิต ประชาชนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ยังคงนับถือพระพุทธศาสนาและรัฐธรรมนูญกำหนดให้รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา การรักษาและสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาจึงมีส่วนสำคัญที่พุทธบริษัทจะต้องถือเป็นหน้าที่และภารกิจที่จะต้องส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ทำหน้าที่ศึกษาและเผยแผ่หลักธรรมคำสอน

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมหรือที่เรียกว่า นักธรรม เกิดขึ้นตามพระราชดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเป็นการศึกษาพระธรรมวินัยในภาษาไทย การศึกษาพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยแต่โบราณมักนิยมศึกษาเป็นภาษาบาลีที่เรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ยากสำหรับภิกษุสามเณรทั่วไป พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวราลงกรณฯ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า วัดราชบพิธ ทรงพิจารณาเห็นว่า การศึกษานักธรรมมิได้เป็นประโยชน์ต่อภิกษุสามเณรเท่าที่ควร แม้แต่ผู้ที่ยังครองฆราวาสวิสัยก็จะได้ประโยชน์จากการศึกษานักธรรมด้วย โดยเฉพาะสำหรับเหล่าข้าราชการครู ในปีพ.ศ. 2472 จึงทรงตั้งหลักสูตรนักธรรมสำหรับฆราวาสขึ้น เรียกว่า ธรรมศึกษา มีครบ 3 ชั้น คือ ชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก ซึ่งมีเนื้อหาเช่นเดียวกับหลักสูตรนักธรรมของภิกษุสามเณร เว้นแต่วินัยบัญญัติที่ทรงกำหนดใช้เบญจศีล เบญจธรรม และอุโบสถศีลแทน ได้เปิดสอบธรรมศึกษาชั้นตรีครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2472 และเปิดสอบครบทุกชั้นในเวลาต่อมา มีฆราวาสทั้งหญิงและชายเข้าสอบเป็นจำนวนมาก นับเป็นการส่งเสริมการศึกษาและยกระดับความรู้ความเข้าใจในพระพุทธศาสนาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตราบจนถึงทุกวันนี้ (กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2549 : 43)

จากบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา ระหว่างสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2557 มีเจตจำนงร่วมกันในการจัดให้มีการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนและเข้าใจ

หลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน 2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและเสริมสร้างศีลธรรมเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ 3. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข และ 4. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และการสอบธรรมศึกษา โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจการพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้บรรลุข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าว หน่วยงานข้างต้นจึงมีข้อตกลงร่วมกัน โดยให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการ ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรและมืองค์กรหลักรับผิดชอบและดำเนินการจัดการเรียนการสอนและจัดสอบธรรมศึกษาในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมในส่วนของทรัพยากรบุคคล สถานที่ อุปกรณ์การเรียน การสอน การสอบ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักส่งเสริมกิจการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการจัดทำคำของบประมาณ และจัดทำแผนปฏิบัติการในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยความเห็นชอบจากสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนธรรมศึกษา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และงบประมาณในการดำเนินการและการดำเนินการประสานงานด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การจัดการเรียนการสอน และการสอบธรรมศึกษาในสถานศึกษา บรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยแนะนำจากสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง

แต่ในการศึกษาและการสอบธรรมศึกษานั้น ที่ผ่านมามีการประเมินผลเลยว่าการดำเนินโครงการที่ดำเนินการมาเป็นเวลาหลายสิบปีนั้นมีผลการประเมินการดำเนินงานเป็นอย่างไร โดยเฉพาะการประเมินผลการดำเนินงานของวัดต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยในการนำนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาไปปฏิบัติ วัดจึงเป็นกลไกสำคัญที่สามารถสะท้อนผลการดำเนินนโยบายการสอบธรรมศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นหน่วยที่ประชาชนได้เข้าไปสมัครและเข้าไปศึกษาจนถึงใช้เป็นสนามในการสอบธรรมศึกษาเมื่อเรียนครบหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น อย่างไรก็ตามจำนวนวัดที่นำนโยบายการสอบธรรมศึกษาไปสู่การปฏิบัติพบว่า มีจำนวนมาก แต่มีวัดหนึ่ง คือ วัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ถือว่าเป็นวัดที่น่าสนใจอย่างยิ่งในการเลือกมาทำการศึกษาค้นคว้า เนื่องจากข้อมูลสำนักงานพระพุทธศาสนาพบว่า วัดเสมียนนารี ในปี พ.ศ. 2552 มีผู้สอบผ่านธรรมศึกษามากที่สุดเป็นอันดับ 10 แต่อย่างไรก็ตาม จนถึงปี พ.ศ. 2562 มีผู้สมัครขอเข้าสอบธรรมศึกษา จำนวนถึง 13,904 คน มีจำนวนผู้ลงสอบธรรมศึกษา 11,121 คน และจำนวนผู้สอบผ่านธรรมศึกษาจำนวนสูงถึง 8,627 คน และเป็นวัดที่ได้รับรางวัลสำนักเรียนพระปริยัติธรรมดีเด่น ในส่วนของการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมศึกษาที่มีผู้สอบได้มากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของส่วนกลาง วัดเสมียนนารี พระอารามหลวงจึงมีความน่าสนใจของการศึกษาครั้งนี้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาที่จะประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีพระอารามหลวง ซึ่งปัจจุบันเป็นโครงการต่อเนื่องที่ต้องทำทุกปี จึงจำเป็นที่จะศึกษาทบทวนโครงการเพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนา และเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีพระอารามหลวง และจะได้นำเสนอเพื่อจะนำไปปรับปรุงการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาต่อไป การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินตามแบบชิปปี้โมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Danial . L. Stufflebeam. 2007 : 150) เพื่อการประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีพระอารามหลวง เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยในการดำเนินงาน (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีพระอารามหลวง เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเพื่อการทำผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีพระอารามหลวงไปปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะการพัฒนาการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำนวน 13,366 คน (ข้อมูล ณ ปี พ.ศ.2563)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จากการคำนวณด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 388.43 ตัวอย่าง (คน) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นงานวิจัยนี้ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

1.2 ประชากรการวิจัยเชิงคุณภาพ

สำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ พระฝ่ายบริหารวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำนวน 5 รูป เป็นตำแหน่งระดับผู้ช่วยเจ้าอาวาสขึ้นไป พระสอนศีลธรรม 5 รูป ที่เป็นพระจำพรรษา 5 ปีขึ้นไปรวมทั้งประชาชนที่สอบผ่านเกณฑ์โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำนวน 5 คน และประชาชนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวงจำนวน 5 คนเป็นการเลือกกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย สถานภาพของผู้เกี่ยวข้องกับโครงการสอบธรรมศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ระดับชั้นธรรมศึกษา จำนวนครั้งที่มาสอบ และแรงจูงใจที่มาสอบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 ประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ประเมินจากการสอบถามประชาชนที่ร่วมโครงการ แบ่งข้อคำถามเป็น 4 ส่วนย่อย คือ ด้านบริบท (Context) ของโครงการด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการดำเนินงาน (Process) และด้านผลผลิต (Product) ของโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยใช้แบบประเมิน แบ่งมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) กำหนด ค่าระดับ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากเอกสาร เว็บไซต์ รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เคยเข้าร่วมโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง

3.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและขอคำแนะนำ

3.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมตรงตามประเด็นการศึกษา รวมทั้งความสอดคล้องกับทฤษฎี ที่ใช้เป็นกรอบของการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยนำแบบสอบถามปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) มีค่าเท่ากับ 0.663.5 ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 ราย จากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าเชื่อมั่นแอลฟา ($\alpha = 0.85$) แล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้รับข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับการตอบครบถ้วนสมบูรณ์แล้วทางผู้วิจัยจึงดำเนินการประมวลผลโดยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

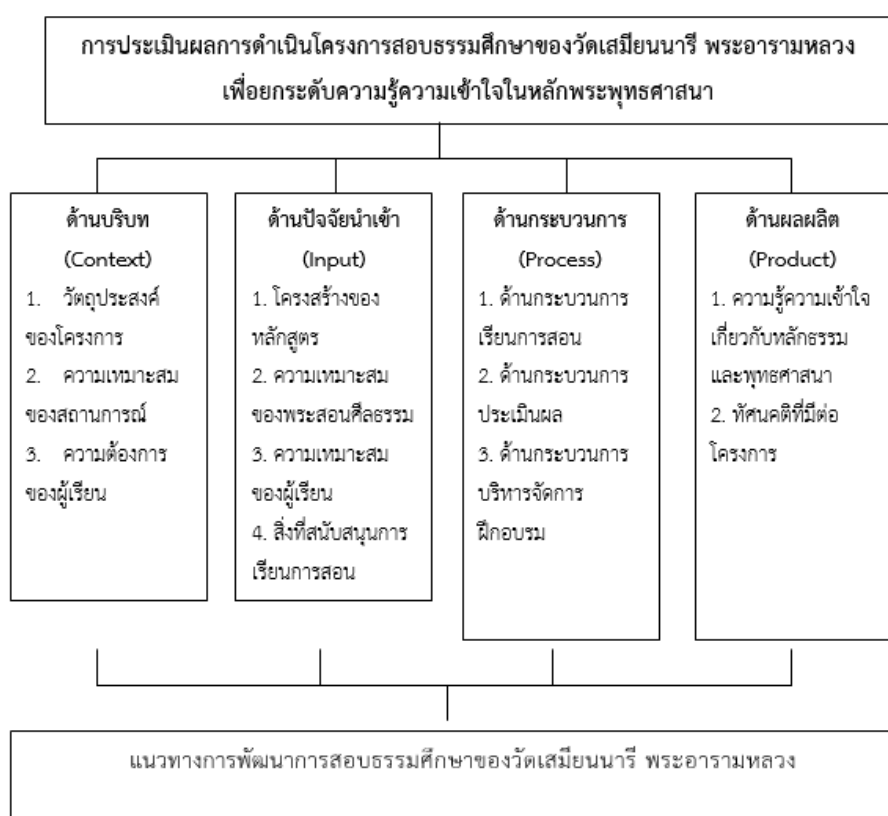
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นการดำเนินงานประเมินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต และวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน ใช้การวิเคราะห์ Independent Samples T-test และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการประเมินที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประยุกต์ใช้ในงานวิจัยร่วมกับรูปแบบการประเมินในภาพรวมตามแบบชิปโมเดล (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ในการประเมินผลการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง กำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อประเมินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนะการพัฒนาการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยมีข้อค้นพบ สรุปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 66.5 ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 15 - 22 ปีจำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 จบการศึกษาระดับปวส. หรือเทียบเท่าจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0 สอบธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 ส่วนใหญ่สอบ 1-2 ครั้ง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 แรงจูงใจที่มาสอบ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สมัครใจมาด้วยตนเอง จำนวน 384 คน คิดเป็นร้อยละ 96.0

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ประเมินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model

โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .927) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .917) ด้านกระบวนการ (Process) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .923) ด้านผลผลิต (Product) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .932) และด้านบริบท (Context) ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .939) ตามลำดับ

ด้านบริบท (Context) ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด คือ โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี มีความจำเป็นต่อสังคม ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาได้แก่ โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี มีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.99$) โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.98$) โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี สามารถตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของผู้ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ ($\bar{X} = 3.96$) และน้อยที่สุด คือ โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี ความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด คือ อาจารย์ผู้คุมสอบมีความเข้มงวดในการสอบ ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาได้แก่ บุคลากร (พระอาจารย์ที่สอน) มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 4.03$) บุคลากร (พระอาจารย์ที่สอน) มีเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ รู้จักการคิด วิเคราะห์ และ

การแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.01$) วัดเสมียนนารีมีอาคารสถานที่ ห้องเรียนเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.00$) สถานที่สอบมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.95$) วัดเสมียนนารีนีมีวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.94$) และน้อยที่สุด คือโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี มีงบประมาณเพียงพอ ($\bar{X} = 3.91$) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด คือ คณะทำงานมีการประสานงานระหว่างผู้เข้าอบรมกับอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมาได้แก่ คณะทำงานมีการประชุมชี้แจงและให้คำแนะนำในการเรียนการสอนและการสอบ ($\bar{X} = 4.03$) คณะทำงานมีการดำเนินงานตามขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ ($\bar{X} = 4.00$) การกำหนดช่วงเวลาการอบรมโครงการสอบธรรมศึกษาวัดเสมียนนารีมีการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.99$) การจัดทำแบบทดสอบที่ใช้ในการสอบธรรมศึกษามีความเหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.96$) การจัดลำดับเนื้อหาที่เหมาะสมต่อเนื่องกัน ($\bar{X} = 3.94$) และน้อยที่สุด คือ การกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการ ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ มากที่สุด คือ การเข้าร่วมโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีมีความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมาได้แก่ การจัดโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารีควรดำเนินต่อไป ($\bar{X} = 3.99$) ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา เท่ากันกับ ผู้เรียนได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.98$) ผู้เรียนได้รู้จักการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนิกชนและมารยาททางสังคม ($\bar{X} = 3.97$) และน้อยที่สุด คือ การเรียนโครงการนี้สามารถทำให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

3.วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาและผลการวิเคราะห์ จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ดังนี้

3.2 ปัญหาของโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง พบประเด็นปัญหาในแต่ละด้าน มีดังนี้

1) ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ได้แก่ การกำหนดเวลาในการเรียนภาษาบาลีสันสกฤตไป ช่วงระยะที่มีการดำเนินการอบรมและจัดสอบธรรมศึกษาเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19

“การเรียนธรรมศึกษาโดยเฉพาะภาษาบาลีสันสกฤตที่จริงควรต้องให้เวลาในการเรียนที่นานกว่านี้ การเรียนที่เวลาน้อยไป สันสกฤตนั้นอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ในช่วงที่มีการระบาดของโควิดยิ่งทำให้การเรียนลดเวลาลงไปอีก” (บทสัมภาษณ์พระผู้สอนธรรมศึกษา วัดเสมียนนารี)

2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครอบบรมครูก่อนมาสอน สถานศึกษาส่วนมากไม่มีชั่วโมงสอนให้หรือมีน้อยมาก จัดเวลาเรียนไม่พอกับเนื้อหา และไม่ค่อยมีแรงจูงใจในการมาเรียน

“ครอบบรมครูผู้สอนว่าควรสอนแบบใดมาก่อน บางท่านอาจมีความรู้แต่ไม่มีทักษะการสอน ดังนั้นก่อนเข้ามาสอนธรรมศึกษาควรอบรมมาก่อน ตามโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับวัดเสมียน ครูบางคนอาจยังไม่มีความรู้ที่เพียงพอ และโรงเรียนหลายที่ก็ไม่มีชั่วโมงในการสอนธรรมหรือมีก็น้อยมาก” (บทสัมภาษณ์พระผู้บริหารวัดเสมียนนารี)

“การสอนธรรมนั้นจักตารางเรียนไม่พอกับเนื้อหาที่สอน เนื้อหานั้นมีมากที่ต้องสอนแต่เวลาที่สอนกับไม่สอดคล้องเท่าไร และการเรียนก็ไม่ค่อยมีแรงจูงใจในการทำให้อยากเข้ามาเรียนสักเท่าไร” (ประชาชนผู้เข้าอบรมโครงการธรรมศึกษา วัดเสมียนนารี)

3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่ค่อยเหมาะสมกับช่วงสถานการณ์โควิด-19

“เทคนิคที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับการแพร่ระบาดของโควิด ยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมๆ หากมีการปรับให้เหมาะสมจะทำให้คนเรียนได้ประโยชน์มาก” (ประชาชนผู้เข้าอบรมโครงการธรรมศึกษา วัดเสมียนนารี)

4) ด้านผลผลิต ได้แก่ ยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจที่ดีในเนื้อหาที่เรียน

“แม้จะเข้ามาอบรมในระยะหนึ่ง แต่ก็ยังไม่ค่อยมีความรู้มากนักเกี่ยวกับธรรมะที่เรียนมากนัก แม้จะมีพระ ครูที่สอนหลายรูปหลายคนมาสอนก็ตาม” (ประชาชนผู้เข้าอบรมโครงการธรรมศึกษา วัดเสมียนนารี)

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง สรุปได้ดังนี้

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวงในภาพรวมและในรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับชั้นธรรมศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.5 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนครั้งที่สอบที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.6 ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีแรงจูงใจที่มาสอบแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของงานวิจัย นำมาวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การประเมินผลโครงการตามแนวความคิด CIPP โดย แดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม (Daneil L. Stufflebeam) ที่เรียกกันทั่วไปว่า ชิปปโมเดล (CIPP Model) จากข้อค้นพบในงานวิจัย ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวงในภาพรวม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินโครงการฯ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และ ด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (= 3.99) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบริบท (Context) เท่ากันกับ ด้านผลผลิต (Product) (= 3.99) รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เท่ากันกับ ด้านกระบวนการ (Process) (= 3.98) ตามลำดับ ข้อค้นพบดังกล่าวสำหรับการวิจัยในเชิงปริมาณนั้นสอดคล้องกับ งานวิจัยของณัฐวรรณ แย้มละมัย (2560 : 34) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่นำรูปแบบชิปป (CIPP model) ทำการประเมินทั้ง 4 ด้าน ผลการวิจัย พบว่า คิดเห็นเกี่ยวกับผลดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลด้านบริบทเกี่ยวกับผลดำเนินโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีตามความคิดเห็นของผู้แบบสอบถามเข้าร่วมกิจกรรม เหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลด้านปัจจัยนำเข้าเกี่ยวกับความเหมาะสมของทรัพยากรการดำเนินโครงการ และด้านการสนับสนุน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลด้านกระบวนการ ในเรื่องการส่งเสริมกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และการประเมินผลด้านผลผลิต พบว่า โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุได้รับการดูแลและการให้ความรู้ด้านสุขภาพและจิตใจ มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

2. สำหรับผลของการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นธรรมศึกษา จำนวนครั้งที่สอบ และแรงจูงใจที่มาสอบ ที่แตกต่างกันจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวงโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ข้อค้นพบ

ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทียนสิน ทบศิลป์ (2538 : 64) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมข้าราชการ ชีวิตดีมีคุณค่าของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยใช้รูปแบบจำลองชิป (CIPP Model) ผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ บุคลากร สถานที่ฝึกอบรมและสื่ออุปกรณ์ มีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนงบประมาณมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง กระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ หลักสูตรวิทยากรและกิจกรรมในกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก เนื้อหาวิชาหลักสูตรมีประโยชน์สอดคล้องและตอบสนองวัตถุประสงค์ของโครงการ วิทยากรตรงต่อเวลาเป็นแบบอย่างที่ดี และยกย่องผู้เข้ารับการอบรมข้าราชการครูผู้ผ่านการอบรมได้น้าความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในระดับมาก ข้าราชการครูผู้ผ่านการฝึกอบรมมีความต้องการให้มีโครงการเช่นนี้อีก ในระดับมาก และให้มีการติดตามและประเมินผลการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

3. ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ได้แก่ การกำหนดเวลาในการเรียนภาษาบาลีสั้นเกินไป ช่วงระยะที่มีการดำเนินการอบรมและจัดสอบธรรมศึกษาเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครอบบรมครูก่อนมาสอน สถานศึกษาส่วนมากไม่มีชั่วโมงสอนให้หรือมีน้อยมาก จัดเวลาเรียนไม่พอกับเนื้อหา และไม่ค่อยมีแรงจูงใจในการมาเรียน ด้านกระบวนการ ได้แก่ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่ค่อยเหมาะสมกับช่วงสถานการณ์โควิด-19 และ ด้านผลผลิต ได้แก่ ยังไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจที่ดีในเนื้อหาที่เรียน

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุรชาติ สิริเตโช (2556 : 1-12) ศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนธรรมศึกษาของนักเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดย ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อการเรียนธรรมศึกษาของนักเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ได้แก่ วุฒิภาวะของนักเรียน ยังมีความไม่พร้อม กับเนื้อหาวิชาที่ยากเกินไป หลักสูตรมีเนื้อหาสาระที่เข้าใจยาก เนื้อหาวิชาที่ทำการสอนมากเกินไป ศัพท์ภาษาธรรมะในหลักสูตรที่ใช้สอนมีมากเกินไป ด้านบุคลิกภาพของภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา พระสอนส่วนมากมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียนน้อยเกินไป การใช้วาจาที่ไม่สุภาพ การแสดงกิริยามารยาทให้เหมาะสม ด้านการเรียนการสอน การดำเนินการสอนไม่ค่อยแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน การดำเนินการสอนไม่ค่อยแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน ด้านเอกสารในการสอนไม่เพียงพอ ใช้ภาษาที่เข้าใจยาก อธิบายหลักธรรมไม่ชัดเจน ด้านการวัดและการประเมินผล ควรจัดทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการฝึกหัดและทบทวนบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ผลการสอบไม่ควรนานเกินไป และข้อสอบยากเกินไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 โครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง เป็นโครงการที่ดี ควรดำเนินจัดโครงการนี้ต่อไป เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และการช่วยเหลือคนรอบข้าง ขณะที่ในการดำเนินงานควรมีการศึกษารวบรวมและสรุปปัญหา หรือ อุปสรรคในการดำเนินงานการจัดสอบธรรมศึกษาเพื่อเข้าใจสภาพปัญหา และดำเนินการพัฒนาภาพรวม

1.2 ในการดำเนินงานโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง จำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบงาน ส่งเสริมให้มีการประสานงานระหว่างผู้สอน(วัด) และผู้สนับสนุน (โรงเรียน) ตลอดจนการสอบถามความต้องการของผู้เรียนในด้านต่างๆเพื่อนำมาพัฒนาระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และเห็นควรต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านบุคลากรและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์

1.3 ควรปรับระบบคิดและทำความเข้าใจ มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้เรียนตลอดกระบวนการ และควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีที่หลากหลาย โดยเฉพาะให้มีการเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น การจัดทัศนศึกษา เพื่อเพิ่มความสนใจและเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้น

1.4 การดำเนินงานโครงการสอบธรรมศึกษาของวัดเสมียนนารี พระอารามหลวง ควรเพิ่มอุปกรณ์ และพัฒนาระบบให้ทำงานให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เอกสารในการสอน และควรปรับการวัดและการประเมินผล ควรจัดทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการฝึกหัดและทบทวนบทเรียนให้เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ผลการสอบไม่ควรนานเกินไป และข้อสอบยากเกินไป

2. ข้อเสนอแนะในการการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียน หรือ ประชาชนที่มีต่อโครงสร้างหลักสูตร เนื้อหากระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลโครงการสอบธรรมศึกษา

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการและประเมินนโยบายทางการศึกษา ตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ แผนแม่บทการบริหารจัดการเพื่อนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการจัดโครงการสอบธรรมศึกษา

2.3 ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการสอบธรรมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (2549). *ธรรมศึกษาชั้นเอก ฉบับปรับปรุงใหม่ที่ประกาศใช้ในปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- ณัฐวรรณ แยมละมัย. (2560). *การประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทียนสิน ทบศิลป์. (2538). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมข้าราชการ ชีวทัศน์มีคุณค่าของสำนักงาน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พระมหาปรีชา สาเล็ง และคณะ. (2560). ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตอาสาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 12 (3), 23-34.
- พระมหาสุรชาติ สิริเตโช. (2556). ความคิดเห็นต่อการเรียนธรรมศึกษาของนักเรียนในเขตตำบลหนองแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*. 2 (1), 1-12.
- Stufflebeam, D.L. and Shinfeld, A.J. (2007). *Evaluation theory, models and applications*. San Francisco : Jossey-Bass.

The Development of English Speaking Ability for Communication of Vocational Certificate I Students by Team-Based Learning

Arpassara Sangkhawasee and Anchalee Jansem

Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: arpassara.sangkhawasee@g.swu.ac.th

Abstracts

The purposes of this study are to examine the ability of the students to communicate, their English-speaking abilities using team-based learning, and to survey the satisfaction levels of students toward studying communicative English and using team-based learning. The sample group consisted of Vocational Certificate Level One students at Donmueang Technical College, Bangkok, in the first semester of the 2021 academic year. The sample group was made up of 40 students by cluster random sampling by raffle. The duration of the study was 12 hours over six weeks, at two hours per week and two hours for the pre-test and post-test, for a total of 16 hours. The research instruments used in this study were six lesson plans, a pre-test and a post-test. The Evaluation Criteria of English-Speaking Skills for Communication and the questionnaire measured the satisfaction of the students with their English-speaking ability for communication and using team-based learning. The data were analyzed by means of the standard deviation scores and a t-test. The results revealed the following: (1) the English communication ability of Vocational Certificate Level One students by Team-based learning after the experiment was higher at a statistically significant level of .05; (2) the satisfaction of the students with learning to speak English for communication through team-based learning after the experiment was higher at a statistically significant level of .05.

Keywords: Team-Based Learning; English speaking skills; English Speaking; Communication; Vocational certificate

Introduction

Nowadays, world society is changing rapidly in terms of economy, society, culture, and more modern technology. Thailand has to accelerate the country's development to have more potential to keep up with the changes of the world, especially the entry into the ASEAN Community. Since English is the universal language of the international community, it gives English speakers an advantage in every way. This idea aligns with the Ministry of Education's goal of setting a policy to reform English language teaching to enable learners to keep pace with the world and use English as an educational tool. It prepares to produce workforce and develop people's capabilities to adapt to future changes in the 21st century where learning a foreign language is necessary. The same goes with the government's policy to promote and improve the quality of English as a communication tool in seeking further knowledge and securing an occupation. As well as developing the country towards economic competition, understanding political differences and culture as a global

* Received: November 25, 2021; Revised: December 8, 2021; Accepted: December 9, 2021

citizen in the age of globalization, and studying a foreign language give students a broader perspective.

Learning the language enables the learners to communicate correctly with foreigners and transfer Thai culture and identity to the world society. It also works as a tool for researching knowledge in learning other subjects in further education, including careers that are important goals of learning reform. This is in line with the 12th National Education Development Plan (2017-2036), which states that future Thai education must develop people with essential knowledge, abilities, and skills to survive in a globalized society.

The Communicative Approach should be used in teaching English in the modern-day, allowing students to develop listening, speaking, reading, and writing abilities, mainly speaking skills, which are vital in learning foreign languages. It is a skill that demonstrates success in language learning. It is a skill that is indispensable in everyday communication because the speaker must have vocabulary skills, grammatical structure to convey and let others understand the content. (Phatrawadee Yuanchuen, 2010 : 23) pointed out that speaking skills are the basic skills used in communication. Speaking is an example of an expressive skill that may be developed with focused practice and immediate feedback.

Speaking, especially in English communication, is necessary for daily life and at work. Fluent speaking comes from practice and learning until understanding the full context, compiled into messages or words conveyed to the listener. However, teaching in Thailand only focuses on grammar correctness; the students study for exams and memorize. When meeting foreigners, they will not dare to speak English. One of the significant obstacles to improving English speaking skill proficiency is that Thai students are in non-English speaking environments, making it almost impossible to speak English apart from learning English in the classroom. This does not allow students to practice speaking skills regularly, and students do not have opportunities in their daily life. Ur and Brown believe learners fail to learn a second language because they do not dare to speak English while meeting foreigners for fear of being insulted. They are worried about making mistakes, not knowing what to say, and using the mother language while practicing a second language. noted that one of the main obstacles in developing English proficiency is that Thai students are in an environment that does not speak English, making it almost impossible to speak English. Speaking English in the classroom allows students to practice their speaking skills regularly. Teachers should design various activities for students to learn the language effectively, especially when deploying team-based learning.

Team-based learning is a teaching method adapted from passive learning to active learning in a team to increase students' problem-solving skills and participation in the classroom. This teaching strategy encourages students to work together and create learning achievements through group learning management principles with appropriate sub-teams. The teacher divides the students into small groups and exchanges ideas from the concept of group learning. The grouping is based on the student's skills and abilities with at least 7-12 students in a group. Students will receive timely feedback on improving speaking skills using team-based learning. There are many activities such as role-playing, group activities, case studies, group discussions, dramas, cooperative learning, etc.

The researcher undertook the study to present ideas and solutions for improving students' English-speaking skills to teachers, administrators, and students themselves. This research would determine and assess students' readiness for pre-class assignments, positively impacting their group contribution and other skills. It would also provide students with the knowledge and skills to bridge between engagement and effective speaking communication in English.

In an effort to address the educational concerns, language teaching in educational institutions under the Office of Vocational Education Commission focuses on students developing their potential in using English for communication because foreign languages are essential. This goal aligns with Thailand's 12th National Education Development Plan (2017-2036). Also, learning the language enables the learners to communicate correctly with foreigners and transfer Thai culture and identity to the world society.

This led the researcher to investigate the importance of developing English speaking skills. Therefore, the researcher is interested in developing students' English speaking communication skills at the vocational certificates level. This is because the researchers are aware of the problems and need to improve their communication skills using team-based learning. The importance must also be addressed because learners must go to internships in domestic and international enterprises.

For this reason, the researcher must study whether the development of English-speaking ability for communication by using team-based learning as a guideline to develop the communication abilities of students at the Vocational Certificate Level 1.

Research Objectives

1. To compare the development of student's English speaking ability at the Vocational Certificate Level using Team-based learning.
2. To study the satisfaction of vocational certificate students towards teaching and learning using Team-based learning.

Research Methodology

This quasi-experimental research study consisted of 40 students in the 1st year vocational certificate level, Department of Electrical Power. Teaching was conducted in the first semester by using Cluster Random Sampling.

1. Research population

1.1 The population used in this research was 170 first-year vocational certificate students. They studied English listening-speaking in semester 1 of the academic year 2021, including the Department of Automobile Engineering, Electrical Power, Electronics, Construction Engineering Department, Department of Architecture, Department of Furniture, and Interior Technician.

1.2 The samples used in the research

The sample group used in this research consists of 40 first-year vocational certificate students in the Department of Electrical Power.

2. Research Instrument

In this research, the instruments used in the research were:

2.1 Learning Management Plan that uses six plans of speaking activities for communication.

2.2 A test to measure the ability to speak English for communication was divided into 2 parts: Part 1, an individual question-and-answer test, part 2, a team test by drawing lots to choose the situation.

2.3 Criteria for assessing the ability of English-speaking skills for communication in 5 areas were as follows:

Grammar

Vocabulary

Pronunciation

Understanding

Fluency

Each component was assessed on a 5-level scale, from 1 – 5 (least - highest).

3. The questionnaire measures the satisfaction of learning to speak English for communication using Team-based learning by a 5-level rating scale set with scoring criteria as follows:

5 means the most satisfied

4 means very satisfied

3 means moderate satisfaction

2 means low satisfaction

1 means having the least satisfaction

4. A questionnaire was developed based on the indicators of the elements obtained from the results of studies, documents, and research investigations, as well as a review of the research instrument by three experts.

5. Data collection in this research

These were the procedures for experimenting and collecting the data as follows:

5.1 The researcher pre-tested students' ability to speak English for communication using the English Speaking Proficiency Test for Communication.

5.2 Conducted teaching according to the prescribed lesson plan for a total of 12 hours.

5.3 The researcher gave a post-test to measure the students' English speaking ability using the English Speaking Proficiency Test for Communication.

5.4 Surveyed learners' satisfaction in teaching using Team-based learning.

5.5 Data collection and statistical analysis by using a computer processing program.

6. Data Analysis

6.1 Find the mean from the English speaking ability tests of the students randomly obtained from the sample group by three evaluators, both before and after the experiment. The Dependent Group t-test formula was used to calculate and compare proficiency scores in English for Communication Skills.

6.2 Calculate the average each time the activity was performed by using the observational behavioral questionnaire, and the scale consisted of 5 point with its description as follows:

4.51–5.00	Strongly agree
3.51–4.50	Agree
2.51–3.50	Moderately agree
1.51–2.50	Slightly agree
1.00–1.50	Disagree

The researcher used the One-group Pretest-Posttest Design data collection model, and the statistical method used was a Dependent group t-test using the packaged program to compare the test before and after classes.

Conceptual framework

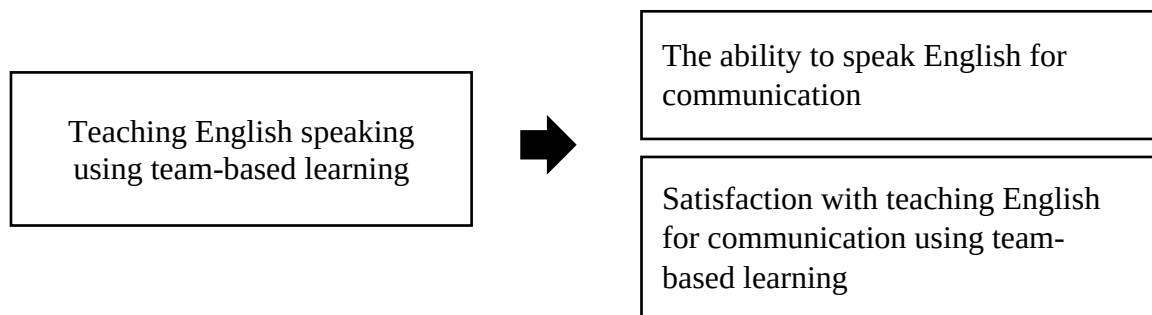

Figure 1 Conceptual Framework

Results

The results of the study correspond to the research question as follows;

1. To compare the development of student's English speaking ability at the Vocational Certificate Level using Team-based learning

1.1 The tests revealed a significant result of the students' English communication skills from pre-test to post-test. The respondents were 40 first-year vocational certificate level students from the Electrical Power Department at Donmueang Technical College under the Office of Vocational Education Commission, Ministry of Education, Thailand.

Table 1 The results of comparisons in the students' English communication skills from a pre-test and a post-test based on Team-based learning.

Score	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig.
Pre-test	40	17.50	1.536	-87.47*	39	0.000
Post-test	40	43.10	1.172			

** statistical probability .05

According to the data in table 1, the students' English communication skills differed significantly between the two tests, with a statistical likelihood of .05. After studying the Team-based learning technique, the students were able to speak English more fluently than before.

2. To study the satisfaction of vocational certificate students towards teaching and learning using Team-based learning.

2.1 The survey showed a significant result in the students' satisfaction towards lessons based on Team-based learning. The respondents were 40 first-year vocational certificate level students from the Electrical Power Department at Donmueang Technical College under the Office of Vocational Education Commission, Ministry of Education, Thailand

The results of the students' satisfaction were based on a five-point Likert scale, with its descriptions as follows:

4.51–5.00	Strongly agree
3.51–4.50	Agree
2.51–3.50	Moderately agree
1.51–2.50	Slightly agree
1.00–1.50	Disagree

Table 2 The students' satisfaction towards lessons based on Team-based learning.

Topic	$\bar{x}$	S.D.	Meaning
1. Learning process			
1.1 The lesson is relevant to the reality	4.58	0.50	Strongly Agree
1.2 The lesson is respectively settled.	4.60	0.50	Strongly Agree
1.3 The lesson is appropriate.	4.53	0.51	Strongly Agree
1.4 The new lesson process	4.48	0.51	Agree
1.5 The conclusion and discussion	4.63	0.49	Strongly Agree
Average	4.56	0.50	Strongly Agree

Table 2 The students' satisfaction towards lessons based on Team-based learning.

Topic	$\bar{x}$	S.D.	Meaning
2. Teaching atmosphere			
2.1 The students' collaboration in activities.	4.63	0.49	Strongly Agree
2.2 The various activities	4.63	0.49	Strongly Agree
2.3 The students' new knowledge occurred	4.63	0.49	Strongly Agree
2.4 The students' free expression	4.63	0.49	Strongly Agree
2.5 The relationship between a teacher and students.	4.63	0.49	Strongly Agree
Average	4.63	0.49	Strongly Agree
3. Teaching medias			
3.1 Using the right medias for lessons	4.65	0.48	Strongly Agree

3.2 A teacher arrange the medias for lessons	4.58	0.50	Strongly Agree
3.3 Students are able to benefit from teaching media.	4.73	0.45	Strongly Agree
3.4 A teacher suggest students more sources of learning.	4.55	0.50	Strongly Agree
3.5 Students are able to find knowledge themselves.	4.60	0.50	Strongly Agree
Average	4.62	0.49	Strongly Agree
4. Estimation			
4.1 Students are a part of their estimation.	4.50	0.60	Agree
4.2 Estimating the activity and the students' work.	4.43	0.50	Agree
4.3 Students are fond of studying English.	4.50	0.51	Agree
4.4 Students work as a team	4.60	0.50	Strongly Agree
4.5 Student can use a new knowledge in daily life.	4.63	0.49	Strongly Agree
Average	4.53	0.52	Strongly Agree
Total	4.59	0.50	Strongly Agree

The table above showed that the total satisfaction result was at the highest level with a score of $\bar{X} = 4.59$, and S.D. = 0.50.

Discussion

The research was Quasi-Experimental Research. The research focused on improving the vocational certificate students speaking ability in English communication by using Team-Based Learning. All analytical information from the results is shown below.

1. To compare the development of student's English speaking ability at the Vocational Certificate Level using Team-based learning

The students taught with Team-Based Learning could communicate English better than before at a statistical level at .05. The level of their communication skill from the first and second trials was at medium level, and it was averaged at 17.50, and their communication skill level after being taught was at a good level with a scoring average of 43.10.

The research found that their communication skill was higher because of learning through Team-Based learning pedagogical strategy. In most cases, team-based learning follows a set procedure.

Step 1. The team should be properly organized. Divide the sub-teams according to their abilities (Group Formation). The team arrangement should be a permanent team. In the first hour of teaching, 1) teachers should identify the students' learning attributes that affect learning, such as leadership skills, research, critical thinking, and presentation. 2) teachers help supervise grouping to reduce conflicts and discrimination. Students must learn to work with different ideas or perspectives, different cultures, and the teacher will use the group information process. 3) Distribute

the qualities of team members so that the group performs effectively because some students' experience may not be sufficient. The teacher has to decide how to form a group. 4) It should be a permanent group for learning, problem-solving, and development, which may take the whole semester.

Step 2. Students need to prepare before entering the classroom, and students are responsible for individual and group work (Accountable). Teachers assign tasks that require self-study in advance. Before joining the group to exchange learning, teachers must: 1) Assign self-study tasks in advance. 2) Conduct individual pre-study tests or Individual Readiness Assurance Test to assess what each student learned from their pre-class assignments. (Michaelson and Black, 1994 : 41-51) described that the first teaching phase was the Readiness Assurance Test (RAT). 3) Bring the test results to discuss in the group. 4) It shows the quality of learning through the group process. 5) Gets feedback from the teacher with additional information on points that are still unclear in the group, and enhance the appropriate learning process by the appropriate method.

Step 3. Assignment Group exercises must promote teaching and team development (Assignment Quality) by assigning moderately difficult tasks in the group process by 1) Assigning learning-based tasks in groups. 2) Assigning complex tasks to promote the thinking process and make decisions within the group. The assignment should consist of 4 Ss principles: (1) Significant Problem (2) Same problem in every group (Same problem) (3) Problem with a solution and Specific Choice (4) Simultaneously reporting during the same period. (Simultaneous Reporting). Present the learning outcomes orally and provide inter-group discussion as well.

Step 4: Learners will receive timely and consistent feedback, covering key issues: 1) the learning outcomes of the team. 2) The feedback happens immediately throughout or after the learning process to follow-up any progress.

By evaluating the learning, the learning subject should be covered; the researcher has prepared a variety of media and learning resources such as the Internet to search for information. Video clips from websites or YouTube, applications, pictures from books or websites are consistent with the concept of Seaford and Residence that the use of authentic documents found in everyday life is helpful in teaching English.

It helps learners become interested and motivated in learning because it can be involved and used in daily life. The concept of Gower, Philips, and Walters that the media used for teaching and learning must be diverse. Moreover, they must use real media (Authentic materials), which positively affects the learners because it is an authentic medium. They motivate and encourage learners to gain confidence and understanding. (Aiyakorn, S, 2020 : 40-41)

Therefore, Team-based learning is a teaching model that emphasizes collaboration in creative learning. There is a small team collaboration based on individual differences, with clear goals within the team, different people having responsibility, and good interaction. Moreover, education management must focus on

students' learning and development skills, with various learning processes, content, and activities relevant to interests.

2.To study the satisfaction of vocational certificate students towards teaching and learning using Team-based learning.

The satisfaction of vocational students towards the teaching and learning using team-based learning was found to be at the highest level. The result is consistent with study on the learning achievement and satisfaction in teaching methods of electronic office subjects using cooperative learning and peer-to-peer activities. Towards cooperative learning, peer-to-peer activities at a high level were 4.22, and concluded that the students' opinions on group activities affected their attitudes towards themselves. Joining the group represents acceptance by the group, and it creates a feeling of pride, warmth, and self-worth resulting in a feeling of belonging. As their group, they will cooperate and work together. Therefore, the group process is helpful in terms of acceptance and seeing their worth, having a positive attitude towards others, and problem-solving group work. By using team-based learning, it is essential and crucial for learners to develop their English-speaking skills.

Team-based learning activities have the nature of group work. It engages students in good interaction in the team to have mutual help. There is a division of duties in the team. When students are familiar with it, the work will reach their goals. (Michaelsen et al., 2004 : 45-49) states that the benefit of team-based learning management is a team-based learning environment. Permanently the same group allows achieving significant results that are impossible in the temporary group and creates good human relations in the team. There is a helping to enhance the experience. They help each other to lead to the goals of the team.

It creates a democratic society in the classroom. Each person's experiences are brought to share and learn, making the students better. The vulnerable group had more knowledge and mutual trust comments and accepted opinions. Therefore, the study found that team-based learning management helps accept self-worth and have a positive attitude towards others and problem-solving together. Working together gives students confidence and skills in working as a team. This is very useful in future studies and careers. As a result, students are satisfied with teaching and learning using team-based learning at the highest level.

Suggestion

1. Using Team-Based Learning in the first period, allowing the students to be accustomed to doing the activity as a team, learning before a class, and analyzing lessons. The teacher should give them time to adjust, understand the learning process, and encourage them to speak English.

2. During each activity, the teacher should clearly explain the students' process by providing examples, demonstrations, and Q&A.

3. The teacher should use English as the primary medium of instruction in teaching, and it indeed encourages the students to speak English, be braver to use it, and be fluent in communication. Moreover, the students should be open to interacting with other friends.

4. Having a variety of learning activities is essential to change the atmosphere for learning, such as a "direction activity" that focuses on asking and answering how to go to places.

5. The activity is focused on the students using English. When the problems occur, the teacher will let them solve the problems independently, giving them more confidence.

References

- Aiyakorn, S. (2020). Vocational Students' Motivation toward Studying English. *The journal of Faculty of Applied Arts*. 12 (2), 40-41
- Michaelson, L. K., & Sweet, M. (2011). Team-based learning. *New Directions for Teaching and Learning*.. 11 (128), 41-51.
- Patravadee Yuanchuen. (2010). *Comparison of listening ability. english speaking and the interest in teaching English of Mathayomsuksa 2 students who were taught by using center learning activities based on natural theory and traditional teaching methods*. Master's Degree Thesis. Graduate School: Srinakharinwirot University.

การพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ
ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ
**Development of a Health Literacy Model to Enhance Health Behaviours
According the “3A” Principle of the Elderly**

โสภณา จีรวงศ์นุสรณ์ และ ณัฐวดี จิตрманะศักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Sopana Jirawongnusorn and Nuttawadee Chitmanasak

Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sopana2010@gmail.com

บทคัดย่อ

ผู้สูงอายุที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ส่งผลให้มีสุขภาพดี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบและทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานและใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลม่วงค่อม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ระยะที่ 2 การทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม จำนวน 83 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดความรู้ด้านสุขภาพและแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired samples t-test ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความรู้ด้านสุขภาพ เท่ากับ .859 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบ เท่ากับ .804

ผลการศึกษาพบว่ารูปแบบที่ถูกพัฒนาใช้แนวคิดแบบจำลอง V-Shape ประกอบด้วย 18 กิจกรรม ผลการทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบ ดังนี้ 1) ผู้สูงอายุมีคะแนนความรู้ด้านสุขภาพเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = .574) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ มีประสิทธิผลอยู่ในระดับดีมาก ดังนั้นรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุจึงสามารถนำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้

* วันที่รับบทความ: 23 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 8 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 9 ธันวาคม 2564

Received: November 23, 2021; Revised: December 8, 2021; Accepted: December 9, 2021

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบตามหลัก 3อ; เสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ; ความรอบรู้ด้านสุขภาพ;
ตามหลัก 3

Abstracts

The elderly who has health literacy is able to modify desirable behavior, resulting in a good health. The purpose of this research was to create and develop a model and test the effectiveness of a health literacy model to enhance health behaviours according to the 3A principle of the elderly. It is a research and development that uses integrated research processes and employs active participation techniques. The research was divided into 2 phases. Phase 1 Creating and developing a model by stakeholders. Muang Khom Subdistrict, Chai Badan District Lopburi Province. Phase 2 Testing the effectiveness of the Model A sample group including the elderly who are members of the School for the Elderly, Muang Khom Subdistrict Administrative Organization, a total of 83 people. Data were collected using the health literacy scale and the satisfaction assessment form. Analyzing the data with average statistics, Standard deviation and Paired samples t-test. The confidence value of the Health Literacy Scale was .859. And, the confidence value of the satisfaction questionnaire on the model was .804.

The results showed that the model developed using the V-Shape model concept consists of 18 activities. The efficacy test results of the model were as follows: 1) The elderly had higher average health literacy scores with statistical significance at 0.05 2) The satisfaction with the style was at the highest level. ($= 4.62$, S.D. = .574) The results of the study showed that the health literacy model for enhancing health behaviours according to the 3A principle had a high level of effectiveness. Therefore, health literacy models enhance health behaviours. The principle of 3 A of the elderly can be used to achieve results.

Keywords: Development of Model According the “3A”; Health Literacy; Health Behavior; Enhancement 3A

บทนำ

ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมานับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 และใน ปี พ.ศ. 2562 นับเป็นปีแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2562 มีมากถึง 11.6 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 17.5 ของประชากรทั้งหมดจำนวน 69.3 ล้านคน และในปี 2565 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) หรือหมายถึงสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ก่อนที่ในปี 2576 ประเทศไทยจะเป็นสังคมสูงอายุนี้อายุระดับสุดยอด (Hyper Aged Society) หรือมีสัดส่วนประชากรสูงอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงขึ้นถึงร้อยละ 28 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ, 2564 : ออนไลน์) เมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนแล้ว ไทยมีสัดส่วนประชากรสูงอายุต่อประชากรทั้งหมด มากเป็นอันดับ 2 ซึ่งเป็นรองเพียงประเทศสิงคโปร์เท่านั้น ประเทศไทยถูกคาดการณ์ว่าจะเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศแรกของโลกที่ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุแบบสมบูรณ์เต็มรูปแบบ

แบบอย่างรวดเร็ว เนื่องจากจำนวนการเกิดเริ่มมีอัตราที่ติดลบหรือหดตัวลง ทั้งนี้หากสถานการณ์ยังเป็นเช่นนี้ต่อไป นอกจากจำนวนประชากรไทยจะเริ่มลดลงในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าแล้ว ประเทศไทยน่าจะขยับขึ้นเป็นสังคมสูงอายุแบบสุดยอด โดยใช้เวลาเพียง 9 ปี ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่รวดเร็วกว่าประเทศญี่ปุ่นที่ใช้ระยะเวลา 11 ปี

การเข้าสู่สังคมสูงอายุกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในระยะยาวทั้งด้านงบประมาณ เศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวม ซึ่งตามมาด้วยปัญหาสุขภาพและโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs: Non-Communicable Diseases) ซึ่งเป็นปัญหาสุขภาพอันดับหนึ่งของโลกและประเทศไทยก็เช่นกัน ทั้งในมิติของจำนวนการเสียชีวิตและภาระโรคโดยรวม จากข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกรไทยประเมินว่า จำนวนประชากรผู้สูงอายุไทยที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีในระดับปานกลางขึ้นบนน่าจะมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 80 อาจมีรายได้เฉลี่ยต่อปีในระดับปานกลางลงล่าง ในขณะที่วัยก่อนการใช้จ่ายของกลุ่มผู้สูงอายุน่าจะมีแนวโน้มขยายตัวเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 5 ต่อปี หรืออาจอยู่ที่ไม่ต่ำกว่า 350,000 บาทต่อคนต่อปี โดยค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพจะมีสัดส่วนเพิ่ม สาเหตุจากการเสื่อมสมรรถภาพของร่างกายและความเจ็บป่วยจากโรค โดยเฉพาะโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน มะเร็ง หลอดเลือดหัวใจ ปอดอักเสบ เป็นต้น (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564 : ออนไลน์) สาเหตุสำคัญของกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง คือ พฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหารรสจัดประเภทหวานจัด เค็มจัด อาหารที่มีไขมันสูง อาหารปิ้งย่าง การไม่ออกกำลังกาย การมีความเครียดสูง การนอนดึก การรับประทานยาโดยไม่ปรึกษาแพทย์ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ เป็นต้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศและการสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัยและปฏิรูประบบเพื่อสร้างสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพและรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ ด้วยเหตุนี้ การติดอาวุธทางปัญญาให้ผู้สูงอายุมีความรอบรู้ด้านสุขภาพจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสภาพดี ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมจะมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพตนเองได้ ส่งผลให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้ความรอบรู้ด้านสุขภาพขึ้นอยู่กับทักษะของบุคคลในการเผชิญกับสถานการณ์สุขภาพ ปัจจัยด้านระบบดูแลสุขภาพ ระบบการศึกษา ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน และในชุมชน ปัจจุบันความรอบรู้ด้านสุขภาพได้รับการบรรจุอยู่ในแผนการปฏิรูปประเทศ เป็นหนึ่งในสิบประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2561 เป้าหมายการพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงเชิงกระบวนการในการจัดบริการของแต่ละองค์กร ด้วย V shape

3อ มีความสำคัญยิ่งต่อผู้สูงอายุ การเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก ด้วย 1) อ: อาหาร มีความจำเป็นมากต่อการดำรงชีวิต หากร่างกายขาดอาหารหรือได้รับอาหารมากเกินไปจนเกินความจำเป็นของร่างกายจะเกิดโรค จากการศึกษาของ สุนิศา แสงจันทร์ และคณะ (2558 : ออนไลน์) เกี่ยวกับแบบแผนการบริโภคอาหารภาวะโภชนาการ และปัจจัยขับเคลื่อนชุมชนผู้สูงอายุสุขภาพดีพบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าหนึ่งในสามมีภาวะเสี่ยงต่อโรคอ้วน คือ ดัชนีมวลกาย เส้นรอบเอว และสัดส่วนเอวกับสะโพกเกินเกณฑ์ ปริมาณไขมันในเลือดอยู่ในระดับสูง 2) อ: ออกกำลังกาย เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญสำหรับผู้สูงอายุที่จะต้องออกกำลังกายเป็นประจำและสม่ำเสมอ และออกกำลังกายให้เหมาะสมกับวัยและโรคประจำตัว เพื่อช่วยเสริมความแข็งแรงของร่างกายและป้องกันโรคได้ ช่วยลดภาระในการดูแล และให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมาก และ 3) อ: อารมณ์ คือ การจัดการกับอารมณ์ตนเอง โดยสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางโครงการจากเดิมเป็นครอบครัวขยาย ปัจจุบันพบว่าเป็นครอบครัวเดี่ยว ผู้สูงอายุอยู่โดยลำพังมากขึ้น จากการสำรวจสถานการณ์ ผู้สูงอายุไทยในปี พ.ศ. 2554 พบว่าผู้สูงอายุไทยเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางทางจิตใจอันเนื่องมาจากการสูญเสียสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจและต้องพึ่งพาผู้อื่นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ถ้าผู้สูงอายุปรับตัวปรับใจไม่ทันจะนำไปสู่ปัญหาภาวะสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ทั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุไทยจะมีปัญหาทางด้านจิตใจที่สำคัญ 5 อันดับแรก คือ เครียด วิตกกังวล โรคจิต สมองเสื่อม ซึมเศร้า และการติดสารเสพติด การให้การดูแลทางสังคมจิตใจด้วยการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อให้ ผู้สูงอายุรับรู้เข้าใจถึงปัจจัยต่างๆ ทางด้านสังคม จิตใจ ที่มีผลต่อภาวะอารมณ์เจ็บป่วยที่เกิดขึ้นและสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม จะช่วยให้ผู้สูงอายุรับมือกับสภาวะอารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต, 2558 : ออนไลน์)

จากสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562 มีประชากรผู้สูงอายุในจังหวัดลพบุรี จำนวน 140,685 คน คิดเป็นร้อยละ 18.62 ของประชากรในจังหวัด และเป็นอันดับที่ 19 จากทั้งหมด 77 จังหวัด (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2563 : ออนไลน์) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะส่งเสริมสุขภาพกับผู้สูงอายุกลุ่มนี้ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยศึกษาการพัฒนาารูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ ตามแนวคิด V shape ประยุกต์เข้ากับเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษารั้้นนี้สามารถนำไปเป็นตัวอย่างขยายผลการจัดกิจกรรมสร้างเสริมการปฏิบัติตนด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดีขึ้นทั้งกาย จิต สังคม และปัญญา ช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเอง หรือลดภาระในการดูแลผู้สูงอายุ ป้องกัน และลดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังในผู้สูงอายุ อันเป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ
2. เพื่อทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยและพัฒนาที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานและใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามระยะที่ศึกษา ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ พัฒนาโดยใช้แนวคิดแบบจำลอง V-Shape ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์ เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ของเทศบาลตำบลม่วงค่อม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม จำนวน 1 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชนชำนาญการองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม จำนวน 1 คน ประธานโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม จำนวน 1 คน ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลม่วงค่อม จำนวน 1 คน อาสาสมัครสาธารณสุขตำบลม่วงค่อม จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน

ระยะที่ 2 ทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ในระยะนี้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลม่วงค่อม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน 83 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ ใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบ ได้แก่
 - 2.1 แบบวัดความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ โดยประยุกต์ใช้จากณัฐวดี จิตรมานะศักดิ์ และคณะ (2563 : 282-303)

2.2 แบบวัดความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีต่อรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด ระยะเวลาที่ศึกษา พฤษภาคม 2563 – ธันวาคม 2563

2. การทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบวัดความรู้ด้านสุขภาพ และแบบวัดความพึงพอใจ ระยะเวลาที่ศึกษา มกราคม 2564 – เมษายน 2564

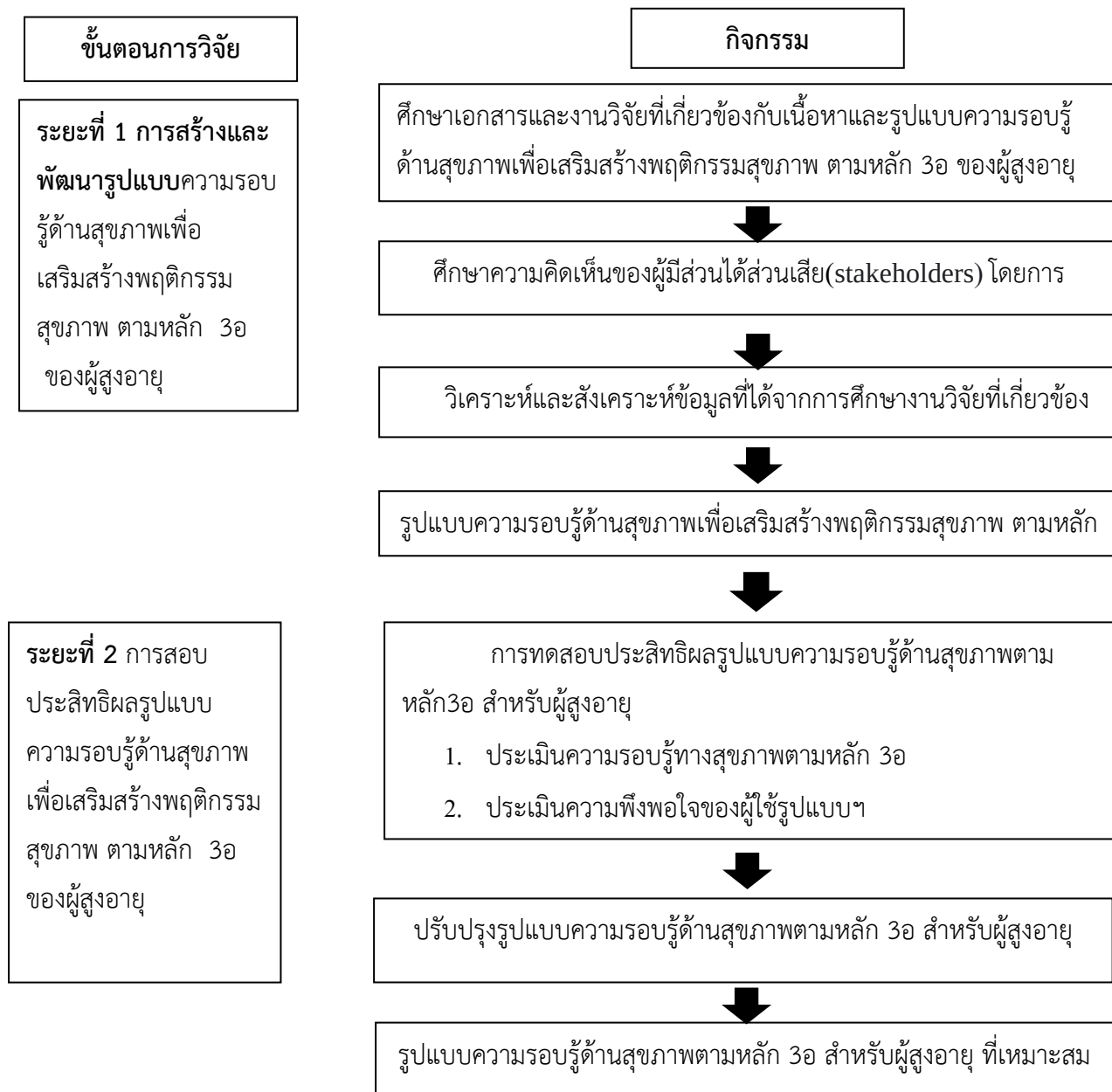
การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลเชิงปริมาณใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย (Compare means) ภายในกลุ่มด้วยสถิติเชิงอนุมานคือ Paired Samples t-test กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบรูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 ของผู้สูงอายุ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์สร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. รูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุพัฒนาโดยใช้แนวคิดแบบจำลอง V-Shape ประกอบไปด้วย 18 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1-3 ความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูล 3อ ได้แก่

ความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูลเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพเรื่อง 3อ: อาหาร 3อ:ออกกำลังกาย 3อ:อารมณ์ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูล ในเรื่อง 3อ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบค้นพบความรู้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อทัศนูปกรณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้แบบประสบการณ์ การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากอภิปรายเพื่อระดมสมอง โดยผู้สูงอายุร่วมกันบอกถึงแหล่งที่มาของข้อมูล และฝึกทักษะในการใช้สื่อเพื่อกระตุ้นให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลจากกูเกิ้ล ยูทูบ และไลน์ กิจกรรมการวิเคราะห์แหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ โดยการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์เพื่อตอบปัญหา และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุฝึกคิด และเรียนรู้ด้วยตนเอง และร่วมกันสรุปแนวทางการสร้างเสริมความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูลจากการใช้สื่อออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การประเมินผลสังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน โปรแกรมการนำเสนอ

กิจกรรมที่ 4-6 ความสามารถหรือทักษะความเข้าใจข้อมูล 3อ ได้แก่

ความสามารถหรือทักษะความเข้าใจข้อมูล เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ เรื่อง 3อ: อาหาร 3อ:ออกกำลังกาย 3อ:อารมณ์ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถหรือทักษะความเข้าใจข้อมูล ในเรื่อง 3อ โดยฝึกปฏิบัติการจับประเด็นการสนทนาและการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีตัวอย่าง การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากผู้สูงอายุนำเสนอปัญหาสุขภาพที่มาจาก 3อ การฝึกทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีตัวอย่างโดยสืบค้นข้อมูลจากกูเกิ้ล ยูทูบ และไลน์ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุฝึกคิด และเรียนรู้ด้วยตนเอง การประเมินผลสังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน โปรแกรมการนำเสนอ

กิจกรรมที่ 7-9 ความสามารถหรือทักษะการโต้ตอบซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่

ความสามารถหรือทักษะการโต้ตอบซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ เรื่อง 3อ: อาหาร 3อ:ออกกำลังกาย 3อ:อารมณ์ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถหรือทักษะการโต้ตอบซักถาม ในเรื่อง 3อ โดยฝึกปฏิบัติการโต้ตอบซักถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีตัวอย่างโดยสืบค้นข้อมูลจากกูเกิ้ล ยูทูบ และไลน์ ดังนี้

อ: อาหาร การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนการรับประทานอาหารที่ลดความเสี่ยงในการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องการรับประทานอาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) การฝึกการตั้งคำถามเชิงบวกเรื่องอาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

อ: ออกกำลังกาย การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การฝึกปฏิบัติการโต้ตอบซักถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจากกรณีตัวอย่าง การฝึกการตั้งคำถามเชิงบวกเรื่องการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

อ: อารมณ์ การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการพูดคุยแลกเปลี่ยนวิธีการจัดการอารมณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ใช้การฝึกปฏิบัติการโต้ตอบซักถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการอารมณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุจากกรณีตัวอย่าง การพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องงานอดิเรกสำหรับผู้สูงอายุ การฝึกการตั้งคำถามเชิงบวกเรื่องอารมณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การประเมินผล สังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน

กิจกรรมที่ 10-12 ความสามารถหรือทักษะการตัดสินใจ 3อ ได้แก่

ความสามารถหรือทักษะการตัดสินใจ เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ เรื่อง 3อ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถหรือทักษะการตัดสินใจ ฝึกปฏิบัติการตัดสินใจ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีตัวอย่างโดยสืบค้นข้อมูลจากกูเกิ้ล ยูทูบ และไลน์ เริ่มจากเปรียบเทียบผลดีและผลเสียเรื่อง 3อ ก่อนการตัดสินใจเลือก การฝึกการตัดสินใจกำหนดทางเลือกจากการวิเคราะห์ผลดีและผลเสียเรื่อง 3อ การประเมินผล สังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน โปรแกรมการนำเสนอ

กิจกรรมที่ 13-15 ความสามารถหรือทักษะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง 3อ ได้แก่

ความสามารถหรือทักษะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ เรื่อง อ: อาหาร อ:ออกกำลังกาย อ:อารมณ์ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ การดำเนินกิจกรรมเพื่อเพิ่มความสามารถหรือทักษะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง ในเรื่อง 3อ โดยฝึกตั้งเป้าหมายการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง และการฝึกปฏิบัติ ได้แก่

อ: อาหาร การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการวางแผนการปรับพฤติกรรมการรับประทานอาหาร (ผู้สูงอายุได้ตัดสินใจเลือกไว้ในกิจกรรมที่ 10) โดยการลดการรับประทานอาหารประเภท หวาน มัน เค็ม และการจัดสัดส่วนการรับประทานอาหารที่เหมาะสมใน 1 วัน การฝึกปฏิบัติการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ โดยลดอาหารประเภท หวาน มัน เค็ม และการจัดสัดส่วนการรับประทานอาหารที่เหมาะสมใน 1 วัน

การประเมินผลโดยการสังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อ และอุปกรณ์ วัสดุดิบ ผัก เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ และผลไม้ ที่ผู้สูงอายุวางแผนการฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์ครัว คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน

อ: ออกกำลังกาย การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการวางแผนการปรับพฤติกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ (ผู้สูงอายุได้ตัดสินใจเลือกไว้ในกิจกรรมที่ 11) การฝึกปฏิบัติการออกกำลังกายที่ได้จาก กลุ่ม

อ: อารมณ์ การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการวางแผนการปรับพฤติกรรมการจัดการอารมณ์ (ผู้สูงอายุได้ตัดสินใจเลือกไว้ในกิจกรรมที่ 12) การฝึกสมาธิ และการกำหนดลมหายใจ การฝึกปฏิบัติการทำสมาธิ และกำหนดลมหายใจ

การประเมินผลโดยการสังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อ และอุปกรณ์ วัสดุดิบ ผัก เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ และผลไม้ ที่ผู้สูงอายุวางแผนการฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์ครัว คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน และโปรแกรมการนำเสนอ

กิจกรรมที่ 16-18 ความสามารถหรือทักษะการบอกต่อ 3อ ได้แก่

ความสามารถหรือทักษะการบอกต่อและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่อง อ: อาหาร อ:ออกกำลังกาย อ:อารมณ์ ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การดำเนินกิจกรรมเริ่มจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การซักชวน การตั้งคำถาม การฝึกทักษะ การพูดจูงใจ / โน้มน้าว เสริมแรงในการปรับพฤติกรรมสุขภาพให้ผู้อื่นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 อ และสรุปการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ โดยใช้ความรู้ด้านสุขภาพเป็นฐานการปรับพฤติกรรมสุขภาพ เสริมแรงในการปรับพฤติกรรมสุขภาพ การประเมินผล สังเกตจากความสนใจ และการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ สื่อและอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์ ไมโครโฟน โปรแกรมการนำเสนอ

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบ

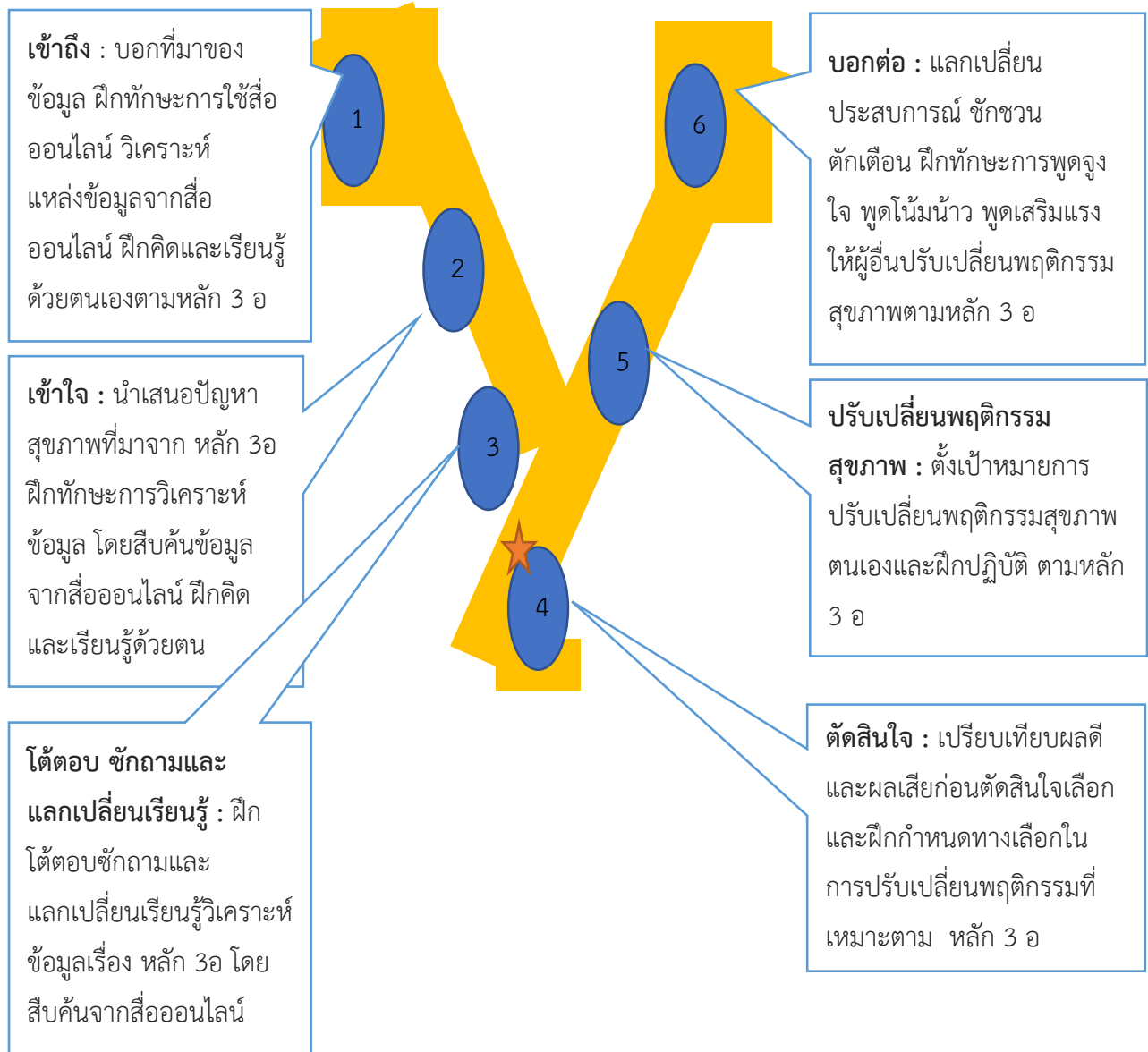
ความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ	$\bar{x}$	S.D.	t	p-value
ก่อนการทดลอง	136.04	14.389	25.679	.000
หลังการทดลอง	173.96	7.3145		

$p < 0.05$

จากตารางที่ 1.1 พบว่า ก่อนการทดลองผู้สูงอายุมีความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 136.04 (S.D.= 1.4389) และภายหลังการทดลองใช้รูปแบบ ผู้สูงอายุมีความรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 173.96 (S.D.= 7.3145) เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองพบว่าคะแนนหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก3อ ของผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.62, S.D.= .574) เมื่อแยกรายประเด็น พบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด คือ การใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{x}$ =4.84, S.D.= .427) รองลงมาพึงพอใจต่อมีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ ($\bar{x}$ =4.76, S.D.= .576) รูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ได้จริง ($\bar{x}$ =4.75, S.D.=.576

สรุป รูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ

แผนภาพที่ 2 รูปแบบความรอบรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสร้างและพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3 อ ของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3 อ ของผู้สูงอายุ ที่ถูกสร้างและพัฒนาขึ้นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ของเทศบาลตำบลม่วงค่อม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ตามแนวคิดของแบบจำลอง V-shape สอดคล้องกับเอกสารประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ประเด็น ความรอบรู้ด้านสุขภาพ เรื่องการปฏิรูปด้านสาธารณสุข : ประเด็นความรู้ด้านสุขภาพ ของกระทรวงสาธารณสุข (2561 : 33) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความรอบรู้ด้านสุขภาพ ตามแบบจำลอง V-Shape 6 องค์ประกอบ คือ การเข้าถึง การเข้าใจ การโต้ตอบซักถาม และแลกเปลี่ยน การตัดสินใจ การเปลี่ยนพฤติกรรม และการบอกต่อ และสอดคล้องกับงานอนามัยวัยเรียน ศูนย์อนามัยที่ 8 อุดรธานี (2561 : 20) กล่าวว่า การดำเนินงานส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและพัฒนาองค์ความรู้ด้านสุขภาพ การสร้างความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) เป็นทักษะใหม่ที่สำคัญและจำเป็น ในการสร้างพฤติกรรมสุขภาพส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาขีดความสามารถในระดับบุคคล เพื่อการรักษาสุขภาพของตนเองอย่างยั่งยืนโดยกระบวนการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพด้วย วีเชฟ (V-shape) โดยกิจกรรมที่กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันพัฒนารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3 อ ของผู้สูงอายุ ตามแบบจำลอง V-Shape ทั้ง 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 18 กิจกรรม มีลักษณะเด่นดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูล ผู้สูงอายุต้องการเรียนรู้เรื่องการเข้าถึงข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ ดังนั้นกิจกรรมจึงสามารถตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุทำให้ผู้สูงอายุมีความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูลเพิ่มขึ้น

1.2 องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะความเข้าใจข้อมูล เนื่องจากการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างที่เป็นปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ และมีการกระตุ้นให้ฝึกคิด วิเคราะห์ จึงทำให้มีความสามารถหรือทักษะความเข้าใจข้อมูลเพิ่มขึ้น

1.3 องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการโต้ตอบซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื่องกิจกรรมให้การพูดคุย แลกเปลี่ยน และการตั้งคำถามเชิงบวก ซึ่งเป็นทักษะที่ทำให้ผู้สูงอายุทุกคนมีส่วนร่วม และสามารถโต้ตอบซักถามกันเองภายในกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น และกระตุ้นให้คิดและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง จึงทำให้มีความสามารถหรือทักษะการโต้ตอบซักถามเพิ่มขึ้น

1.4 องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการตัดสินใจ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นฝึกปฏิบัติการตัดสินใจ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเปรียบเทียบผลดีและผลเสียจากกรณีตัวอย่างของผู้สูงอายุเอง ส่งเสริมให้เกิดความสนใจในการแสดงความคิดเห็น จนนำไปสู่ความสามารถหรือทักษะการตัดสินใจ

1.5 องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพตนเอง ผลจากการดำเนินกิจกรรมตามองค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการเข้าถึงข้อมูล องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะความเข้าใจข้อมูล องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการโต้ตอบซักถาม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และองค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการตัดสินใจ ก่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกกิจกรรม โดยมีการวางแผนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลัก 3อ และนำมาฝึกปฏิบัติ เรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และการจัดการอารมณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

1.6 องค์ประกอบความสามารถหรือทักษะการบอกต่อ จากกิจกรรมการฝึกทักษะการพูดจูงใจ / โน้มน้าว และตักเตือน รวมทั้งการเสริมแรงบวกเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืน ส่งผลให้ผู้สูงอายุเพิ่มความสามารถหรือทักษะการบอกต่อและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. การทดสอบประสิทธิผลของรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุ ดังนี้

2.1 ผู้สูงอายุมีคะแนนความรู้ด้านสุขภาพเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวที่ถูกพัฒนาขึ้นจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเข้าใจบริบทปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมทั้งและเป็นแกนนำในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุนั้นเป็นผู้สูงอายุที่มีความตื่นตัวจึงพร้อมเรียนรู้ในสิ่งใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมรทิพย์ วิภาวนิช และนรินทร์ สังข์รักษา (2559 : ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสุขภาวะชุมชน พบว่า ผลการทดสอบความรู้ สอบถามเจตคติต่อการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการศึกษาของทัดดา สุภากุลย์ (2561 : 178) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ทุรกันดาร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า หลังใช้รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ทุรกันดาร ของกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมสุขภาพของเด็กนักเรียนตามชุดความรู้การดูแลสุขภาพเด็กวัยเรียนแบบ 2 ภาษา (ไทย-กะเหรี่ยง) ที่ได้รับการพัฒนาจาก NuPETHS สูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบในทุก ๆ ด้าน โดยพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านโภชนาการ ด้านกิจกรรมทางกาย ด้านทักษะชีวิตความปลอดภัยและพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม ด้านฟัน

และด้านสุขอนามัย ทักษะชีวิต และพฤติกรรมทางเพศ ส่วนด้านการนอนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ แต่ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อรูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = .574) สอดคล้องกับงานวิจัยของสมรทิพย์ วิภาวนิช และนรินทร์ สังข์รักษา (2559 : ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสุขภาวะชุมชน พบว่าความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อรูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสุขภาวะชุมชนในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ มีประสิทธิผลอยู่ในระดับดีมาก รูปแบบความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ของผู้สูงอายุจึงสามารถนำไปใช้ปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการสร้างและพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ตามหลัก 3อ ในส่วนของการเก็บข้อมูลของผู้สูงอายุผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ แต่เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจึงควรศึกษาในเชิงคุณภาพในด้านการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุตามหลัก 3อ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลปรับปรุงรูปแบบจนสามารถยกระดับความรู้ด้านสุขภาพทางสุขภาพ 3อ และสามารถปรับพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษากับผู้สูงอายุที่อยู่ในจังหวัดลพบุรี ในการศึกษารั้งต่อไปควรศึกษากับผู้สูงอายุที่พักอาศัยในจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากมีบริบททางสังคมที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. (2563). สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2562. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา: https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1580099938-275_1.pdf
- กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต. (2558). แนวทางการดูแลทางด้านสังคมจิตใจของผู้สูงอายุ เพื่อป้องกันปัญหาสุขภาพจิต (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://164.115.41.179/promote/sites/default/files/sites/default/files/sw/1.pdf>
- ทัตตา สุภากุลย์. (2561). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพสำหรับเด็กนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ทุรกันดาร อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการส่งเสริมสุขภาพ คณะศิลปศาสตรมหาวิทยาลัยเกริก. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา: https://mis.krirk.ac.th/librarytext/SAS/2561/F_adta_%20%20Supakool.pdf
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุ. (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย 2562 ประวัติศาสตร์ใหม่ จำนวนผู้สูงอายุมากกว่าเด็กเป็นปีแรก. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://thaitgri.org/?p=39457>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). สังคม สูงอายุ...แบบสมบูรณ์ คนไทยพร้อมแล้วหรือยัง?. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Aging-society-FB-.21-04-30.aspx>
- สมรทิพย์ วิภาวนิช และ นรินทร สังข์รักษา. (2559). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสภาวะชุมชน. ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9 (2), 1207-1233. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา: [file:///C:/Users/user/Downloads/67140-Article%20Text-157099-1-10-20160920%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/67140-Article%20Text-157099-1-10-20160920%20(1).pdf)
- สุนิศา แสงจันทร์ และคณะ. (2558). รายงานวิจัยเรื่อง แบบแผนการบริโภคอาหาร ภาวะโภชนาการ และปัจจัยขับเคลื่อน ชุมชนผู้สูงอายุสุขภาพดี. สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา: <http://dspace.lib.buu.ac.th/xmlui/handle/1234567890/1671?show=full>
- ณัฐวดี จิตรมานะศักดิ์ และคณะ. (2563). การพัฒนาแบบวัดความรู้ด้านสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพื่อรองรับไทยแลนด์ 4.0. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงสาธารณสุข กรมอนามัย. (2561). เอกสารประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข ประเด็นความรู้ด้านสุขภาพ. เรื่องและประเด็นการปฏิรูปด้านสาธารณสุข : ประเด็นความรู้ด้านสุขภาพ.

งานอนามัยวัยเรียน ศูนย์อนามัยที่ 8 อุตรธานี. (2561). *คู่มือแนวทาง การพัฒนาโรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy School : HLS)*. ศูนย์อนามัยที่ 8 จังหวัดอุตรธานี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. กรุงเทพมหานคร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2563. https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

การศึกษาความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ
ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

**A Study of the Relationship Between the Administrators' Power
Implementation and Satisfaction of Teachers in Colleges under
the office of Phichit Province Vocational Education**

ชาลิดา วงศ์ใหญ่ และ อุดลย์ วังศรีคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Chalida Wongyai and Adul Wangsrikoon

Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: chalida.w@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร รวมทั้งสิ้น 259 คน ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พลังอำนาจการให้รางวัล รองลงมา คือ พลังอำนาจการบังคับ และพลังอำนาจความเชี่ยวชาญ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพลังอำนาจตามกฎหมาย

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การได้รับการยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในงานรองลงมา คือ ความสำเร็จในการทำงาน และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความรับผิดชอบ

* วันที่รับบทความ: 3 ธันวาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 9 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 10 ธันวาคม 2564

Received: December 3, 2021; Revised: December 9, 2021; Accepted: December 10, 2021

3. ความสัมพันธ์ของการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสมมติฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารควรมีการพัฒนาทักษะความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อที่จะนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะทางด้านการบริหารจัดการและวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจที่ผู้บริหารได้ประพุดิตนให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มความสามารถ ควรประพุดิตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเป็นที่ประทับใจของครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ อีกทั้งสามารถบริหารให้ครูผู้สอนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้ สามารถทำให้ผู้อื่นชื่นชมและนำไปเป็นแบบอย่างได้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถประพุดิตนไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำสำคัญ: พลังอำนาจ; ผู้บริหารสถานศึกษา; ความพึงพอใจ

Abstracts

A Study of the Relationship Between the Administrators' Power Implementation and Satisfaction of Teachers in Colleges Under the office of Phichit Province Vocational Education with the objective of research 1) to study the use of power of educational institution administrators under the office of Phichit province vocational education; 2) to study the satisfaction of teachers' performance under the vocational education in Phichit Province; 3) to study the relationship between the administrators' power implementation and satisfaction of teachers under the vocational education in Phichit Province. The population used in this study were school administrators and teachers. In vocational education, Phichit Province, including 259 people in this study, the researcher collected data with the entire population. The statistics used in the data analysis were mean, standard deviation, pearson correlation coefficient, and content analysis.

The results showed that:

1. Using the power of the administrators' colleges overall, it's at a high level. considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the reward power, followed by the coercive power and expert power, and the lowest is the legitimate power, respectively.

2. Satisfaction in the performance of teachers in educational institutions overall, it's at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was being accepted and respected and progress in work, followed by success at work and the nature of the work performed, and the lowest is responsibility, respectively.

3. Relationship between the use of power of administrator's colleges and satisfaction in the performance of teachers under the office of phichit province vocational education

overall, there was a positive correlation and most of them had a moderate correlation consistent with the assumptions statistically significant at 0.01 level.

4. Management development guidelines should develop their own skills and abilities to be higher to effectively transfer knowledge to teachers and personnel in educational institutions. Develop skills in systematic management and operational planning for teachers to be satisfied that administrator have acted as a suitable role model and perform duties in full capacity should behave as a role model for teachers and personnel in educational institutions to be impressed by teachers and other personnel it can also manage teachers to have a sense of unity able to make others admire and lead by example enabling teachers to behave in the same way and can operate with maximum efficiency.

Keywords: Power; School administrators; Satisfaction

บทนำ

สถานศึกษาถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการยกระดับการศึกษา ดังนั้นระดับการศึกษาของประเทศจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับปฏิบัติงานของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งการที่สถานศึกษาจะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู ชุมชน ผู้ปกครอง และการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ โดยปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานของสถานศึกษานั้นบรรลุเป้าหมายก็คือ ผู้บริหาร เพราะผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 314) และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา และบริหารครูให้ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อม ปัจจัยและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่ง ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักการแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาให้ การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (ระดมพล ช่วยชูชาติ, 2555 : ออนไลน์) ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์องค์กร และมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) งบประมาณ 3) ครู 4) นักศึกษา 5) ผู้ปกครอง ซึ่งทุกปัจจัยล้วนมีความสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ หากขาดสิ่งใดไป จะทำให้การบริหารไม่สมบูรณ์ ดังนั้น ทุกฝ่ายจึงต้องให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อให้สถานศึกษาในประเทศไทยมีความสมบูรณ์ สามารถผลิตนักศึกษาให้มีศักยภาพที่ทัดเทียมนานาชาติได้

คุณภาพการศึกษาและคุณภาพของสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นตัวจักรและกลไกที่สำคัญในการสร้างสรรค์ให้เกิดคุณภาพ ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อดำเนินการให้บรรลุภารกิจที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ เทคนิค ตลอดจนต้องมีพลังอำนาจเป็นเครื่องมือในการบังคับบัญชาหรือสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (เนตร์พัฒนา ยาวีราข, 2552 : 12) ดังที่แคนเทอร์ (Kanter, 1979 : 65-75) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรต้องใช้พลังอำนาจเพราะต้องจัดการหรือบริหารพลังอำนาจเป็นสิ่งที่ดี การใช้พลังอำนาจให้เป็นและเกิดประโยชน์เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ

การใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเป็นบริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น ๆ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2556 : 1-7) โดยผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหาร ซึ่งต้องอาศัยการใช้พลังอำนาจ (Power) ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ตามทฤษฎีของ French and Raven (2001 : 321-326) ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) พลังอำนาจการให้รางวัล (Reward Power) 2) พลังอำนาจการบังคับ (Coercive Power) 3) พลังอำนาจตามกฎหมาย (Legitimate Power) 4) พลังอำนาจอ้างอิง (Referent Power) 5) พลังอำนาจความเชี่ยวชาญ (Expert Power) อย่างไรก็ตาม วิธีการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ เมื่อบุคลากรมีความสุขในการทำงานก็ส่งผลบวกต่อการปฏิบัติงาน ผลงานก็มีคุณภาพ ดังนั้น หากผู้บริหารขององค์การให้ความสำคัญกับการสร้างความผาสุก และความพึงพอใจในการทำงานก็มักจะได้ผลลัพธ์ และผลการดำเนินการเป็นที่น่าพอใจ ในทางตรงกันข้ามหากองค์การใด พนักงานไม่มีความผาสุกและความพึงพอใจในการทำงานแล้ว ก็จะเป็นต้นเหตุประการหนึ่งที่ทำให้อัตราการขาดงาน และการลาออกจากงานสูง มีปัญหาทางวินัยและปัญหาอาชญากรรม ซึ่งส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลง และในที่สุดผลลัพธ์และผลการดำเนินการขององค์การก็ไม่เป็นที่น่าพอใจ (เพ็ญศรี คมขำ, 2556 : 11)

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทั้งสภาพการทำงานที่ดี สบายงาน ระบบงานดี เพื่อนร่วมงานดี ผู้บังคับบัญชาดีจะทำให้เกิดสภาพทางสังคมสูง และสามารถปรับบุคลิกภาพของตนให้เข้ากับสภาพสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้ ดังนั้น เมื่อบุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมทั้งภายในและภายนอกองค์กรและสามารถตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน ย่อมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และสามารถทำงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถเพื่อให้เกิดการพัฒนาการปฏิบัติงานและบรรลุเป้าหมายขององค์กรทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงาน (ปริญญญา สัตยธรรม, 2550 : 9)

อาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ มีสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ทั้งสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐ และอาชีวศึกษาภาคเอกชน ซึ่งสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและเอกชนในจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยวิทยาลัยต่าง ๆ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) วิทยาลัยเทคนิคพิจิตร 2) วิทยาลัยสารพัดช่างพิจิตร 3) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร 4) วิทยาลัยเทคโนโลยีบริหารธุรกิจพิจิตร 5) วิทยาลัยเทคโนโลยีสิริวัฒนาบริหารธุรกิจ (อิศรา อยู่ยิ่ง, 2560 : 14) โดยมีผู้บริหารวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งผู้บริหารวิทยาลัยแต่ละคนมีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถประสบการณ์และทักษะการบริหารงานแตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทางด้านการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้บริหารวิทยาลัยจึงเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผนและบริหารงานภายในวิทยาลัยด้วยตนเอง โดยใช้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับตามตำแหน่งเป็นเครื่องมือหลักในการสั่งการ ชี้แนะหรือชักชวนด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและยังใช้อำนาจเป็นเครื่องมือให้คุณ ให้โทษแก่ผู้ที่ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามนโยบายด้วย ขณะเดียวกันผู้บริหารวิทยาลัยยังต้องใช้อำนาจส่วนตัวเป็นเครื่องมือสร้างความเชื่อถือ และเป็นการสร้างการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้พลังอำนาจเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและในขณะเดียวกัน ผู้ถูกใช้พลังอำนาจ คือ ครูผู้ปฏิบัติงาน จะเกิดความรู้สึกยินดีในการร่วมปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ฉะนั้นการใช้พลังอำนาจในการตัดสินใจประเมิณผลให้รางวัล หรือการลงโทษภายในขอบเขต ตลอดจนการคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชา หรือครู จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารพึงกระทำ อีกทั้งการใช้พลังอำนาจในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษายังไม่เป็นที่แพร่หลายเหมือนกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น ข้าพเจ้าในฐานะบุคลากรของอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักการใช้พลังอำนาจที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครูผู้สอน จำนวน 238 คน รวมทั้งสิ้น 259 คน (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร, 2560 : ออนไลน์) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน ของการใช้พลังงานอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1. พลังอำนาจการให้รางวัล 2. พลังอำนาจการบังคับ 3. พลังอำนาจตามกฎหมาย 4. พลังอำนาจการอ้างอิง และ 5. พลังอำนาจความเชี่ยวชาญ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือทั้ง 2 ชุด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดกำหนดนิยาม โครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 สร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละมิติและสร้างแบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อความในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และกำหนดไว้เป็นนิยามศัพท์เฉพาะและนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC (Index of item Objective Congruence) ซึ่งต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 106) พบว่า การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 116) พบว่า การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.945

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยตรวจสอบเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

4.2 ผู้วิจัยส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากประชากร จำนวน 242 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.44 และหาข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีที่ข้อมูลไม่สมบูรณ์ นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปดำเนินการตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

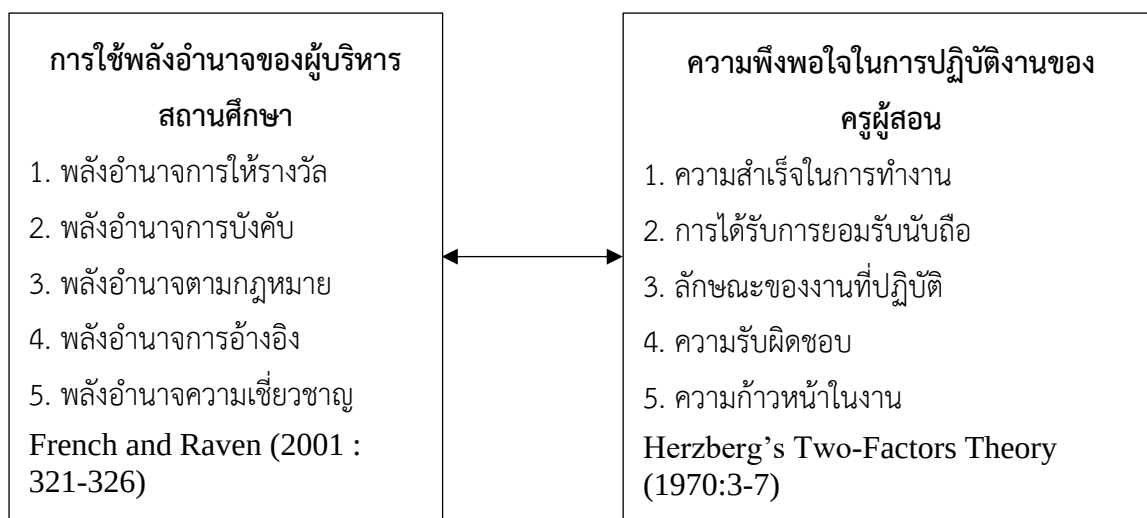
5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (IOC: Index of item objective congruence) และการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5.3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร โดยผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหาร ซึ่งต้องอาศัยการใช้พลังอำนาจ (Power) ให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ตามทฤษฎีของ French and Raven (2001 : 321-326) อย่างไรก็ตาม วิธีการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย โดยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามทฤษฎีของ Herzberg's Two-Factors Theory (1970 : 3-7) มีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ เมื่อบุคลากรมีความสุขในการทำงานก็ส่งผลบวกต่อการปฏิบัติงาน ผลงานก็มีคุณภาพ ดังนั้น หากผู้บริหารขององค์การให้ความสำคัญกับการสร้างความผาสุก และความพึงพอใจในการทำงานก็มักจะได้ผลลัพธ์ และผลการดำเนินการเป็นที่น่าพอใจ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการจัดทำเครื่องมือ ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พลังอำนาจการให้รางวัล รองลงมา คือ พลังอำนาจความเชี่ยวชาญ และ พลังอำนาจการบังคับ และต่ำที่สุด คือ พลังอำนาจตามกฎหมาย แสดงดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ข้อ	การใช้พลังอำนาจ	ระดับความคิดเห็น		
		n = 242		ระดับ
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	พลังอำนาจการให้รางวัล	4.30	0.59	มาก
2.	พลังอำนาจการบังคับ	4.28	0.53	มาก
3.	พลังอำนาจตามกฎหมาย	4.16	0.56	มาก
4.	พลังอำนาจอ้างอิง	4.23	0.55	มาก
5.	พลังอำนาจความเชี่ยวชาญ	4.28	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.25	0.44	มาก

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิจิตร

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความก้าวหน้าในงาน และการได้รับการยอมรับนับถือ รองลงมา คือ ความสำเร็จในการทำงาน และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และต่ำที่สุด คือ ความรับผิดชอบ แสดงดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ข้อ	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน	ระดับความพึงพอใจ		
		n = 242		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.	
1.	ความสำเร็จในการทำงาน	4.26	0.50	มาก
2.	การได้รับการยอมรับนับถือ	4.28	0.51	มาก
3.	ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.26	0.52	มาก
4.	ความรับผิดชอบ	4.25	0.49	มาก
5.	ความก้าวหน้าในงาน	4.28	0.48	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม		4.27	0.43	มาก

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านพลังอำนาจความเชี่ยวชาญกับความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง รองลงมา ด้านพลังอำนาจอ้างอิงกับลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านพลังอำนาจความเชี่ยวชาญกับลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าสหสัมพันธ์ (r) ของการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

การใช้พลังอำนาจของ ผู้บริหาร สถานศึกษา	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา					
	ความสำเร็จ ในการทำงาน	การได้รับการ ยอมรับนับถือ	ลักษณะของ งานที่ปฏิบัติ	ความ รับผิดชอบ	ความก้าวหน้า ในงาน	โดยรวม
พลังอำนาจ การให้รางวัล	0.532**	0.523**	0.483**	0.520**	0.583**	0.610**
พลังอำนาจ การบังคับ	0.456**	0.491**	0.518**	0.515**	0.626**	0.602**
พลังอำนาจ ตามกฎหมาย	0.433**	0.457**	0.541**	0.479**	0.498**	0.558**
พลังอำนาจ อ้างอิง	0.486**	0.514**	0.763**	0.569**	0.555**	0.670**
พลังอำนาจ ความ เชี่ยวชาญ	0.614**	0.555**	0.726**	0.935**	0.652**	0.805**
โดยรวม	0.625**	0.631**	0.749**	0.743**	0.722**	r = 0.803**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ พลังอำนาจการให้รางวัล รองลงมา คือ พลังอำนาจการบังคับ และพลังอำนาจความเชี่ยวชาญ พลังอำนาจอ้างอิง และต่ำที่สุด คือ พลังอำนาจตามกฎหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อครูผู้สอนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ผู้บริหารมีการกล่าวคำยกย่อง

ชมเชย หรือมอบเกียรติบัตรแสดงคุณงามความดี เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูผู้สอน อีกทั้งได้มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน โดยพิจารณาการให้รางวัลตามประสิทธิภาพการทำงานของครูผู้สอน ผู้บริหารสามารถควบคุมกำกับ ติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนอย่างเคร่งครัด โดยไม่ปล่อยให้มีอิสระในการปฏิบัติงาน มีนโยบายการลงโทษอย่างชัดเจน และสืบสวนถึงข้อเท็จจริงก่อนลงโทษทุกครั้ง ผู้บริหารมีความรู้ และทักษะทางวิชาการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอน และยังสามารถบริหารจัดการ วางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ จึงทำให้ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชา มั่งกะลัง (2560 : 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 การรับรู้ของครูในเรื่องการใช้อำนาจการให้รางวัล การใช้อำนาจการบังคับ การใช้อำนาจตามกฎหมาย การใช้อำนาจอ้างอิง และการใช้อำนาจเชี่ยวชาญร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเมื่อคัดเลือกการใช้อำนาจด้วยวิธีต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับทฤษฎีของ French and Raven (2001 : 321-326) ได้กล่าวว่า การใช้พลังอำนาจ คือความสามารถของผู้นำในการให้รางวัลที่มีคุณค่าแก่บุคคลอื่น ความสามารถของผู้นำที่จะดำหนิ ลดตำแหน่ง ไม่ขึ้นเงินเดือน หรือใช้วิธีอื่นในการลงโทษบุคคล ความสามารถของผู้นำที่จะสามารถปลุกเร้าความเคารพ ความชื่นชมและความจงรักภักดี มักเกิดขึ้นจากคุณสมบัติของบุคคลโดยตรง และทักษะ ความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้นำพลังอำนาจนี้จะเกี่ยวพันกับความสามารถของบุคคลผู้บริหารจะมีพลังอำนาจความเชี่ยวชาญมากขึ้นเมื่อได้รับการยอมรับความสามารถ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา ในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ และความก้าวหน้าในงานรองลงมา คือ ความสำเร็จในการทำงาน และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และต่ำที่สุด คือ ความรับผิดชอบ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูผู้สอนสามารถทำให้เพื่อนร่วมงานยอมรับในความรู้อยู่ ความสามารถในการปฏิบัติงานของตนได้ พึงพอใจที่ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและสังคมได้กล่าวยกย่อง ชมเชยเมื่อทำงานได้สำเร็จ ครูผู้สอนยังได้รับการฝึกฝนอบรมศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจากนโยบายของผู้บริหาร และยังได้รับการสนับสนุนให้บุคลากร ในสถานศึกษาได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิและความรู้ อีกทั้งครูผู้สอนยังมีความมั่นใจว่าจะได้รับความยุติธรรมในการพิจารณาความดี ความชอบในการเลื่อนขั้นเงินเดือนจากผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติภัทร โสภิตวราทร (2559 : 87-89) ได้ศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 และสอดคล้องกับทฤษฎีของ Herzberg's Two-Factors Theory (1970 : 3-7) ได้กล่าวว่า ความรู้สึกรวม ๆ ของครูผู้สอนต่อการทำงานในทางด้านดีที่เกิดจากการทำงาน ทำให้ได้รับผลตอบแทนเกิดความพึงพอใจ เกิดความรู้สึก กระตือรือร้น มุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงาน รวมถึงความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร

ความสัมพันธ์การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก และส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านพลังอำนาจความเชี่ยวชาญกับความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง รองลงมา ด้านพลังอำนาจอ้างอิงกับลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และด้านพลังอำนาจความเชี่ยวชาญกับลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความรู้และทักษะทางวิชาการในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอน อีกทั้งยังสามารถแสดงความสามารถทางวิชาการจนเป็นที่ยอมรับของครูผู้สอนในสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นได้ มีพฤติกรรมเป็นที่ประทับใจของครูผู้สอน ทำให้ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว และรู้สึกว่าผู้บริหารสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นได้ ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจที่ผู้บริหารได้ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างเต็มความสามารถ ส่งผลทำให้สถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐชา มังกะลัง (2560 : 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า การรับรู้ของครูในเรื่องการใช้อำนาจการให้รางวัล การใช้อำนาจการบังคับ การใช้อำนาจตามกฎหมาย การใช้อำนาจอ้างอิง และการใช้อำนาจเชี่ยวชาญร่วมกัน มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และเมื่อคัดเลือกการใช้อำนาจด้วยวิธีต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่า การรับรู้การใช้อำนาจเชี่ยวชาญมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมา คือ การรับรู้ การใช้อำนาจอ้างอิง การรับรู้การใช้อำนาจการให้รางวัล การรับรู้การใช้อำนาจตามกฎหมาย และการรับรู้การใช้อำนาจการบังคับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติภัทร โสภิตวราทร (2559 : 87-89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอขลุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1961 : 263) ที่กล่าวว่า บุคคลที่จะทำงานได้ทั้งหมดขององค์การให้สำเร็จลุล่วงไปได้นั้น ผู้บริหารต้องบริหารงานเพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ทำงานเพื่อองค์การ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีพลังอำนาจในการบริหาร ฉะนั้นพลังอำนาจจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นผู้นำ ส่วนการใช้พลังอำนาจอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำแต่ละคนที่จะสามารถทำให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำเสนอผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านพลังอำนาจความเชี่ยวชาญ มีความสัมพันธ์ทางบวกความรับผิดชอบ และลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารมีการพัฒนาทักษะ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น เพื่อที่จะนำมาถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะทางด้านการบริหารจัดการและวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจที่ผู้บริหารได้ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มความสามารถส่งผลทำให้สถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างสูงสุด

2. ด้านพลังอำนาจอ้างอิง มีความสัมพันธ์ทางบวกลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ดังนั้น ผู้บริหารควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูผู้สอนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเป็นที่ประทับใจของครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ อีกทั้งสามารถบริหารให้ครูผู้สอนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวได้ สามารถทำให้ผู้อื่นชื่นชมและนำไปเป็นแบบอย่างได้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถประพฤติตนไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาจากประชากรอื่นเพิ่มเติม เช่น ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น จะทำให้พฤติกรรมการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาในเชิงประจักษ์

2. ควรศึกษาการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายกรณี เช่น ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา และได้รับรางวัลดีเด่นด้านต่าง ๆ หรือผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานดีเด่น เป็นต้น จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาจากผู้ได้บังบัญชาตามสภาพความเป็นจริง

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้น ในการศึกษารั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมใน ส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นการเจาะข้อมูลเชิงลึก และให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทร โสภิตวรนาท. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังอำนาจของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขต อำเภอลำปาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐชา มั่งกะลัง. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เนตรพัฒนา ยาวีราข. (2552). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปริญญา สัตยธรรม. (2550). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา : บริษัทวาย เอช เอส อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษย และองค์การ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพ็ญศรี คมขำ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้พลังงานของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอดงพิกุล จังหวัด กาญจนบุรี. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ระดมพล ช่วยชูชาติ. (2555). แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษา. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2563. แหล่งที่มา: http://www.radompon.com/weblog/?page_id=113.
- สมหมาย อ่อนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7 (1), 1-7.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552 - พ.ศ. 2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร. (2560). รายงานประจำปี 2563 ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดพิจิตร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://bme.vec.go.th/รายงานประจำปีสอศ.aspx>.
- อิศรา อยู่ยิ่ง. (2560). การศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- French, J. R. P., and Raven B. H. (2001). *The Bases of Social Power Group Dynamics*. New York: N.Y.
- Herzberg, F. (1970). *The Motivation-Hygiene Theory in V. H. Vroom and E. L. Deci(Eds), Management and Motivation*. Valtimore, MD: Penguin Books.
- Kanter, R. M. (1979). Power Failure in Management Circuits. *Harvard Business Review*. 57 (2), 65-75.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขต

กรุงเทพมหานคร

Factors Affecting the Consumption Behavior Bakery of Consumers in Bangkok

วรงค์ ภูระหงษ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Warong Purahong

Ramkhamhaeng University, Thailand

E-mail: warong.p@ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคขนมอบ จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ แบ่งเป็น 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านประเภทของขนมอบ และด้านปัจจัยการบริโภค และแบบสอบถามข้อมูลส่วนประสมทางการตลาด (4P) ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ค่าที (t-test) แบบ Independent Samples วิเคราะห์โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé method) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 – 30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นนักเรียน / นิสิต นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 15,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อขนมอบต่อครั้ง 101 – 200 บาท รับประทานขนมอบ สัปดาห์ละ 2 – 6 วัน ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขนมอบ หรือ ร้านขนมอบจากสื่อออนไลน์ ซื้อขนมอบจากห้างสรรพสินค้า / ซูเปอร์มาร์เก็ต เหตุผลหลักใน

* วันที่รับบทความ: 4 ธันวาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 14 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 15 ธันวาคม 2564

Received: December 4, 2021; Revised: December 14, 2021; Accepted: December 15, 2021

การเลือกซื้อขนมอบ คือ บริโภคเอง ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกรับประทานขนมอบมากที่สุด คือ รสชาติอร่อยถูกปาก และยี่ห้อขนมอบที่นิยมซื้อมากที่สุด คือ Mister Donut มีข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคขนมอบในภาพรวมทุกด้าน ระดับบริโภคบางครั้ง และข้อมูลส่วนประสมทางการตลาด ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ พบว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ ส่วนด้านราคามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านปัจจัยการบริโภค แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านประเภทของขนมอบ

คำสำคัญ: เบเกอรี่; พฤติกรรมการบริโภคขนมอบ; ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the bakery consumption behavior of consumers in Bangkok, 2) to study marketing mixed factors affecting the bakery consumption behavior of consumers in Bangkok, 3) to study and compare factors influencing bakery consumption behavior of consumers in Bangkok area classified by personal status, and 4) to study the relationships between the marketing factors and consumption behavior of consumers in Bangkok. Questionnaires were used to randomly collect data from 400 samples in Bangkok who consume bakery. The data were divided into 2 aspects: types of bakery; and consumption factors and marketing mixed (4P) questionnaire consisting of Products, Prices, Distribution channels and Marketing promotion. The statistics that were used to analyze the data were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics that were used to test the hypotheses were: t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Scheffé's paired comparison, and Pearson's product moment correlation coefficient. Results were found to be significant at the level of 0.05.

The results of this research revealed that most of the respondents were female, aged 21 – 30 years, single status, with a bachelor's degree. They reported that on average, they earned income less than 15,000 baht per month, spending 101 – 200 baht per time in buying bakery, eating bakery 2 – 6 days a week. They also reported that they received information about bakery or bakery shops from online media (social media) and they bought bakery from department stores/supermarkets. The main reason for choosing bakery was for their own consumption. The most important factor in choosing bakery was the delicious taste. The most selected bakery brand was Mister Donut. There were data on bakery consumption behavior across all aspects of consumption at the level 'sometimes.' Besides, marketing mix (4P) in all aspects was found at a high level. When studying and comparing personal status factors influencing bakery consumption behavior, it was found that different gender, status, occupation, and average monthly income had no significant difference in bakery consumption behavior. Age and educational level had significantly different bakery consumption behavior.

at the level of 0.05 . In terms of marketing promotion, there was a positive correlation across all aspects of bakery consumption behaviors. The price aspect was positively correlated with the consumption factors, but there was a negative correlation with the types of bakery.

Keywords: Bakery; Consumption behavior bakery; Consumers in Bangkok

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยได้รับอิทธิพลสังคมชาวตะวันตกและสังคมทั่วโลกมากยิ่งขึ้น วิถีชีวิตการเป็นอยู่และการรับประทานอาหารมีการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น เกิดวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วัฒนธรรมไทยในการเป็นอยู่ในปัจจุบัน การรับประทานอาหารคือส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลง เกิดอาหารหลากหลายสัญชาติขึ้นในสังคมไทย และเริ่มคุ้นเคยกับอาหารหลากหลายสัญชาติมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอาหารตะวันตกที่มีบทบาทในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นอาหารหรือขนมหวาน ในขนมหวานมีหลากหลายประเภท เช่น ประเภทของขนมอบซึ่งมีกลิ่นหอม รสชาติหวานมัน โดยมีร้านขนมอบเปิดตัวขึ้นมาเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้บริโภคเข้าถึง หาซื้อได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับในท้องตลาด ซึ่งเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยในปัจจุบัน

ขนมอบ หรือ เบเกอรี่ (Bakery) เป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับเศรษฐกิจของประเทศและความเป็นอยู่ของประชาชนในทุกประเทศทั่วโลก โดยสามารถแบ่งอุตสาหกรรมเบเกอรี่ได้เป็น 2 ประเภทหลัก คือ ขนมอบ และขนมปัง โดยมีวัตถุดิบหลักในการผลิต เช่น แป้ง เนย น้ำตาล ครีม ไข่ เป็นต้น และผ่านขั้นตอนการผสมแป้ง ขึ้นรูป หมัก ทอด อบ เป็นต้น (กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2563 : ออนไลน์) ในขณะที่ ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร (2563 : ออนไลน์) กล่าวในบทความ “ตลาดขนมอบในประเทศไทย” เดือนมีนาคม 2563 ไว้ว่า การใช้เทคโนโลยีด้านนวัตกรรม เข้ามามีบทบาทกับผู้บริโภคมากขึ้น และยังมีหลากหลายแต่ละประเภท เช่น ขนมปัง เพสตรี้ ขนมเค้ก ขนมอบแบบแช่แข็ง และขนมหวานแบบอบอื่น ๆ ที่มีชื่อเรียกตามแต่ละลักษณะหรือกระบวนการทำแต่ละขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป

จากการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม ปัจจัย อิทธิพลของผู้บริโภคต่อขนมอบ หรือ เบเกอรี่ และขนมหวานต่าง ๆ ดังนี้ พิมพ์จิรา ผิวง่อง (2560 : 2) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคร้านขนมหวานในอำเภอหัวหิน มีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และราคาเหมาะสมกับปริมาณ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ปัจจัยด้านที่จอดรถและเมนูมีความแปลกใหม่ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและราคาเหมาะสมกับคุณภาพ ปัจจัยด้านการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยด้านบุคลากร ตามลำดับ ขณะที่ ชนัญญา พรศักดิ์วิวัฒน์ (2560 : จ) กล่าวว่า เพศ อายุ อาชีพ ลักษณะที่อยู่อาศัย สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคอาหาร โดยเฉพาะลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลด้านสถานภาพและอาชีพ นอกจากนี้ กิ่งกาญจน์ สำเร็จ และคณะ (2559 : 375) กล่าวว่า นักศึกษามีความถี่ในการบริโภคขนมไทย 1 – 5 ครั้งต่อสัปดาห์ นิยมเลือกซื้อขนมไทยจากตลาดสด จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศและอายุ ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมไทยที่แตกต่างกัน จากการศึกษาของ ฐริษา กรพุดนิษฐ์

(2559 : ง) สรุปได้ว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตทัศนคติต่อขนมไทย และปัจจัยส่วนประสมการตลาด มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมไทย ขณะเดียวกัน สุขญา อาภาภัทร (2559 : 1) กล่าวสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่แบบ Take Away ของกลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มี 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านกายภาพและการให้บริการ ปัจจัยด้านรสชาติและความสดใหม่ ปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย ปัจจัยด้านรูปลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ และตราสินค้า ปัจจัยด้านราคา และปัจจัยด้านส่งเสริมการขายและการตกแต่งร้าน ตามลำดับ นอกจากนี้ ปุณยณัฐ ไตรทิพย์วิทยากร (2562 : ข) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมทางการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกายภาพ และด้านกระบวนการ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครว่าผู้บริโภคในปัจจุบันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบโดยคำนึงถึงปัจจัยด้านประเภทของขนมอบ ปัจจัยด้านการบริโภค และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (4P) ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับขนมอบให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้บริโภคขนมอบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากรเป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคหรือเคยบริโภคขนมอบ
- 1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคหรือเคยบริโภคขนมอบจำนวน 400 คน และใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ คือ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความสมัครใจในการตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล และคำถามทั่วไป เป็นแบบสอบถามให้
เลือกตอบ (Check list) จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริหารคนมอบ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา
ส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ คือ ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด(5) ปฏิบัติ
ประจำ(4) ปฏิบัติบางครั้ง(3) ปฏิบัติน้อยครั้ง(2) และไม่เคยปฏิบัติ(1) จำนวน 2 ด้าน รวม 25 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลส่วนประสมทางการตลาด (4P) เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา
ส่วนประเมินค่า (Rating scale) โดยกำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด(5) เห็นด้วยมาก(4)
เห็นด้วยปานกลาง(3) เห็นด้วยน้อย(2) และเห็นด้วยน้อยที่สุด(1) จำนวน 4 ด้าน รวม 20 ข้อ

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบและ
ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารในเขต
กรุงเทพมหานครที่บริหารคนมอบที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น
(Reliability) โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.874

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

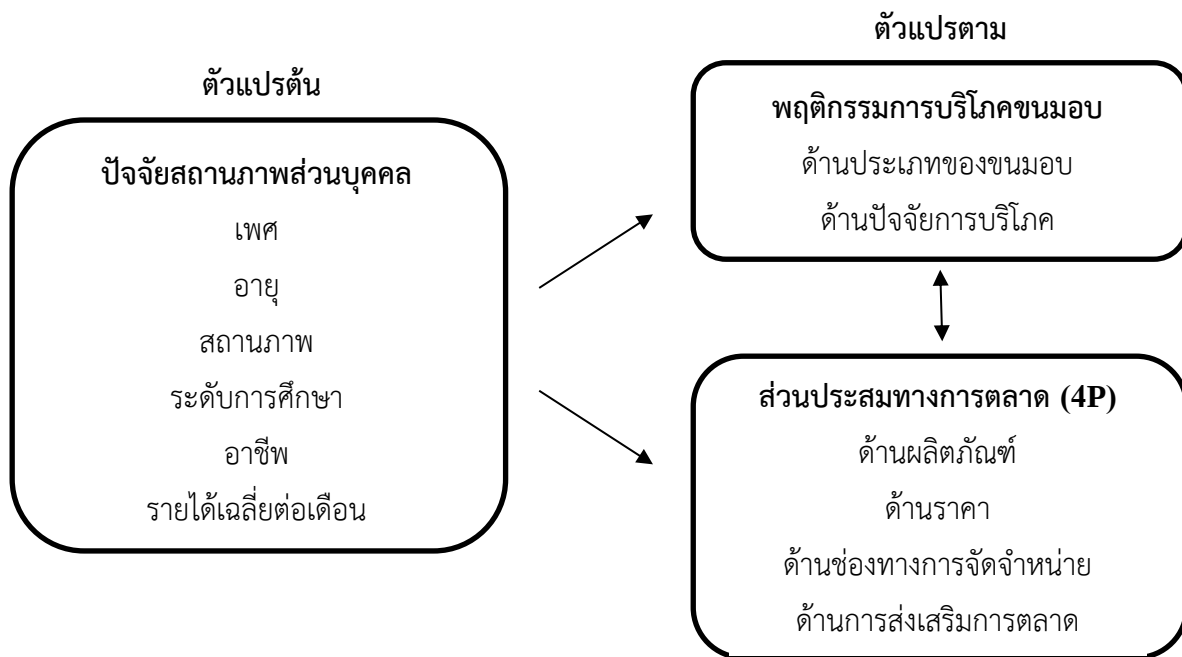
ผู้วิจัยจัดทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 400 ฉบับ ได้ข้อมูลกลับคืนมาจำนวน
400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ค่าที (t-test) แบบ Independent Samples วิเคราะห์โดยใช้ค่า
ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจะทดสอบ
ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé method) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์
โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product- moment correlation coefficient)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคขนมอบ จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 76.25 มีอายุ 21 – 30 ปี ร้อยละ 40.00 สถานภาพโสด ร้อยละ 76.25 ระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 46.25 เป็นนักเรียน / นิสิต นักศึกษา ร้อยละ 36.25 พบว่ามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 43.25 ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อขนมอบต่อครั้ง 101 – 200 บาท ร้อยละ 41.00 ส่วนใหญ่รับประทานขนมอบ สัปดาห์ละ 2 – 6 วัน ร้อยละ 28.50 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขนมอบ หรือ ร้านขนมอบจากสื่อออนไลน์ (Social Media) ร้อยละ 84.00 ซื้อขนมอบจากห้างสรรพสินค้า / ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้อยละ 73.00 เหตุผลหลักในการเลือกซื้อขนมอบคือบริโภคเอง ร้อยละ 95.00 ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกรับประทานขนมอบมากที่สุด คือรสชาติอร่อยถูกปาก ร้อยละ 91.25 และยี่ห้อขนมอบที่นิยมซื้อมากที่สุดคือ Mister Donut ร้อยละ 18.00 รองลงมาคือ S&P ร้อยละ 14.50

2. ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคขนมอบ จำนวน 400 คน พบว่า ในภาพรวมทุกด้าน บริโภคบางครั้ง ($\bar{X}=3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ (ตารางที่ 1)

2.1 ด้านประเภทของขนมอบ อยู่ในระดับบริโภคบางครั้ง ($\bar{X}=3.18$) พบว่า บริโภคขนมอบประเภทเค้กเป็นประจำ ($\bar{X}=3.65$) นอกนั้นบริโภคเป็นบางครั้ง คือ ประเภทเพสตรี ($\bar{X}=3.31$) ประเภทขนมปัง ($\bar{X}=3.09$) และประเภทคุกกี้ ($\bar{X}=2.66$) ตามลำดับ

2.2 ด้านปัจจัยการบริโภค อยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง ($\bar{X}=2.83$) พบว่า อยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง คือ บริโภคขนมอบเป็นอาหารว่าง ($\bar{X}=3.38$) ซื้อขนมอบกับร้านประจำทุกครั้ง ($\bar{X}=3.18$) ซื้อขนมอบแบบเดิมทุกครั้ง ($\bar{X}=3.13$) เมื่อไปจับจ่ายสินค้าจะต้องซื้อขนมอบกลับบ้าน ($\bar{X}=3.06$) วันหยุดพักผ่อนต้องการไปเลือกซื้อขนมอบ ($\bar{X}=2.74$) นอกนั้นอยู่ในระดับปฏิบัติน้อยครั้ง คือ บริโภคขนมอบหลังอาหารมื้อหลัก ($\bar{X}=2.54$) บริโภคขนมอบเป็นอาหารมื้อหลักบริโภคแทนข้าว ($\bar{X}=2.47$) และงานอดิเรกคือการทำขนมอบ ($\bar{X}=2.10$) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบ

พฤติกรรมกรรมการบริโภค ขนมอบ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับที่
ด้านประเภทของขนมอบ	3.18	1.15	บางครั้ง	1
ด้านปัจจัยการบริโภค	2.83	0.99	บางครั้ง	2
รวม	3.01	1.07	บางครั้ง	

3. ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาด (4P) ของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่บริโภคขนมอบ จำนวน 400 คน พบว่า ในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ (ตารางที่ 2)

3.1 ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ รสชาติของขนมอบ และ ขนมอบใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดี ($\bar{X}=4.13$) มีขนมอบให้เลือกหลากหลาย ($\bar{X}=3.97$) ภาพลักษณ์ของตราผลิตภัณฑ์ ก่อให้เกิดการรับรู้ที่ดีต่อคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีผลต่อการซื้อขนมอบ ($\bar{X}=3.95$) และมีผลิตภัณฑ์ขนมอบที่เน้นสุขภาพ ($\bar{X}=3.76$) ตามลำดับ

3.2 ด้านราคา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ มีป้ายบอกราคาที่เห็นชัดเจน และ ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X}=4.19$) ราคาขนมอบมีความหลากหลายภายในร้าน

($\bar{X}=4.09$) ราคามีความเหมาะสมกับปริมาณและขนาด ($\bar{X}=4.08$) และราคาของขนมอบมีราคาคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

3.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ มีป้ายร้านแสดงชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ($\bar{X}=4.20$) มีบริการส่งขนมอบหลากหลายช่องทาง เช่น ทางโทรศัพท์ ทางออนไลน์หรือฟู้ดเดลิเวอรี่ต่าง ๆ ($\bar{X}=4.19$) มีการจัดวางขนมอบที่สะดวกต่อการซื้อ ($\bar{X}=4.15$) ทำเลที่ตั้งร้านสะดวกต่อการเดินทางมาใช้บริการ ($\bar{X}=4.12$) และมีการอำนวยความสะดวกในการจัดหาที่จอดรถ ($\bar{X}=4.06$) ตามลำดับ

3.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$) พบว่า อยู่ในระดับมาก คือ มีรูปภาพขนมอบในเมนูแสดงให้เห็นตรงกับขนมอบที่ได้รับจริง ($\bar{X}=4.06$) มีการส่งเสริมการตลาด การให้ส่วนลด ของแถม “10 ชิ้น ฟรี 1 ชิ้น” เป็นต้น ($\bar{X}=3.82$) มีการโฆษณา และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อออนไลน์ แผ่นพับใบปลิว ติดป้ายโฆษณา เป็นต้น ($\bar{X}=3.79$) มีการส่งเสริมการตลาด บัตรสะสมแต้ม บัตรสะสมคะแนนแลกของรางวัล ($\bar{X}=3.75$) และมีการจัดออกบูธนอกสถานที่ เช่น ศูนย์การจัดแสดงสินค้า ศูนย์ประชุม เป็นต้น ($\bar{X}=3.65$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{x}$	SD	ระดับ	อันดับที่
ด้านผลิตภัณฑ์	3.99	0.85	มาก	3
ด้านราคา	4.09	0.81	มาก	2
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.14	0.83	มาก	1
ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.81	0.96	มาก	4
รวม	4.01	0.86	มาก	

ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบแตกต่างกัน ผลการศึกษา พบว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($P>0.05$) ดังตารางที่ 3 – 4

ตารางที่ 3 เพศที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกัน

เพศ	$\bar{x}$	SD	t	P
ชาย	3.11	0.66	0.241	0.810
หญิง	3.10	0.60		

ตารางที่ 4 สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อายุ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกัน

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
สถานภาพ	ระหว่างกลุ่ม	1.351	2	0.676	1.803	0.166
	ภายในกลุ่ม	148.725	397	0.375		
	รวม	150.076	399			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2.689	6	0.448	1.195	0.308
	ภายในกลุ่ม	147.387	393	0.375		
	รวม	150.076	399			
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ระหว่างกลุ่ม	3.134	4	0.783	2.106	0.079
	ภายในกลุ่ม	146.942	395	0.372		
	รวม	150.076	399			
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	6.749	5	1.350	3.710	0.003*
	ภายในกลุ่ม	143.327	394	0.364		
	รวม	150.076	399			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.424	3	1.141	3.082	0.027*
	ภายในกลุ่ม	146.652	396	0.370		
	รวม	150.076	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ อายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé method) พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้เพราะค่า α จะมีค่าสูงขึ้นตามจำนวนคู่ที่เปรียบเทียบ เรียกว่า Experimentalwise error

จึงสรุปได้ว่า อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกัน

ส่วนระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé method) พบว่า ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาโท มีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบแตกต่างกันกับระดับปริญญาตรี และปริญญาโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านราคามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ด้านปัจจัยการบริโภค มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับด้านประเภทของขนมอบ ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ แต่ด้านประเภทของขนมอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านปัจจัยบริโภคมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ แต่ด้านปัจจัยบริโภคมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ

พฤติกรรมการบริโภค ขนมอบ	ส่วนประสมทางการตลาด			
	ด้านผลิตภัณฑ์	ด้านราคา	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ด้านการส่งเสริมการตลาด
ด้านประเภทของขนมอบ	0.163**	- 0.023	0.100*	0.059
ด้านปัจจัยการบริโภค	0.251**	0.110*	0.212**	0.103*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 21 – 30 ปี สถานภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นนักเรียน / นิสิต นักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการเลือกซื้อขนมอบต่อครั้ง 101 – 200 บาท รับประทานขนมอบ สัปดาห์ละ 2 – 6 วัน ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขนมอบ หรือ ร้านขนมอบจากสื่อออนไลน์ (Social Media) ชื่อ

ขนมอบจากห้างสรรพสินค้า / ซูเปอร์มาร์เก็ต เหตุผลหลักในการเลือกซื้อขนมอบ คือ บริโภคเอง ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกรับประทานขนมอบมากที่สุด คือ รสชาติอร่อยถูกปาก และยี่ห้อขนมอบที่นิยมซื้อมากที่สุด คือ **Mister Donut** ซึ่งผู้บริโภคขนมอบส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นถึงวัยทำงานที่ซื้อของตามห้างสรรพสินค้าในการบริโภคเองและนิยมซื้อขนมอบที่รสชาติอร่อยถูกปาก ซึ่งสอดคล้องกับ สุขญา อาภาภัทร (2559 : 61) พบว่า สถานที่ส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมซื้อเบเกอรี่แบบ **Take away** คือ ร้านในห้างสรรพสินค้า และเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซื้อเบเกอรี่แบบ **Take away** คือ รสชาติอร่อย

ข้อมูลพฤติกรรมการบริโภคขนมอบในภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง ซึ่งในด้านประเภทของขนมอบ และด้านปัจจัยการบริโภค อยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่ขนมอบมีหลากหลายประเภท ประเภทของขนมอบที่นิยมมากที่สุด คือ เค้ก ซึ่งเป็นขนมอบที่มีการวางจำหน่ายในท้องตลาด สามารถหาซื้อได้ง่าย และเป็นขนมอบที่ผู้บริโภคนิยมซื้อมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ พิมพินิจ ผิวผ่อง (2560 : 54) พบว่า ประเภทขนมหวานที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบมากที่สุด คือ เค้ก และสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ อุมาวดี วุฒินาม (2556 : 51) พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมซื้อเค้กมากที่สุด

2. ผลการศึกษาศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ข้อมูลส่วนประสมทางการตลาด (4P) ภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ บรรณ ฑาสอน (2563 : 128) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกันกับ ฐริชา กรพูนันท์ (2559 : 88) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยสูงสุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมา ด้านราคา ด้านส่งเสริมการตลาด และด้านสถานที่จัดจำหน่าย ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยสถานภาพส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้ น่าจะมาจากเหตุผลที่ว่า เพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนบางปัจจัยอาจมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไปในทิศทางเดียวกันที่เกี่ยวกับการบริโภคเค้ก เค้ก เพสตรี้ ขนมปัง หรือปัจจัยการบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ พิมพินิจ ผิวผ่อง (2560 : 41-42) พบว่า อาชีพและรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคขนมหวานในอำเภอหัวหิน ซึ่งต่างกับผลการศึกษาของ สุชาดา จิตรโรจนรักษ์ (2558 : 61-64) อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าร้านศรีฟ้าเบเกอรี่ จังหวัดกาญจนบุรี

ส่วนอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า อายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการบริโภคขนมอบไม่แตกต่างกัน เนื่องจากทุกช่วงอายุนิยมบริโภคขนมอบเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นขนมอบที่รักษาสุขภาพเหมาะกับวัยทำงานหรือผู้สูงอายุ และขนมอบที่มีรสชาติดหวานมันสีสนับรับประทานเหมาะกับเด็กหรือวัยรุ่น ขณะเดียวกันระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและสูง

กว่าปริญญาโท มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบแตกต่างกันกับระดับปริญญาตรี และปริญญาโท อาจเป็นเพราะว่าระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบในทิศทางบริโภคที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการบริโภคคุกกี้ เค้ก เพสตรี้ ขนมปัง หรือปัจจัยการบริโภค ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุชาดา จิตรโรจนรักษ์ (2558 : 56-59) พบว่า อายุและระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าร้านศรีฟ้าเบเกอรี่ จังหวัดกาญจนบุรีแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ พิมพินิจ ผิวผ่อง (2560 : 38-39) พบว่า อายุที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคร้านขนมหวานในอำเภอหัวหิน แต่ต่างกับระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคร้านขนมหวานในอำเภอหัวหิน

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบ ไม่ว่าจะเป็นด้านประเภทของขนมอบ การบริโภคคุกกี้ เค้ก เพสตรี้ ขนมปัง หรือด้านปัจจัยการบริโภค ทั้งนี้ น่าจะเป็นเหตุผลที่ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับรสชาติของขนมอบ วัตถุดิบที่มีคุณภาพดี มีให้เลือกหลากหลาย ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ และขนมอบที่เน้นสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ พิมพินิจ ผิวผ่อง (2560 : 35) พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกบริโภคร้านขนมหวานในอำเภอหัวหินมากที่สุด เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ อุมาวดี วุฒินาม (2556 : 58) พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ คือ คุณภาพความสดใหม่ของเบเกอรี่

ส่วนด้านราคามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านปัจจัยการบริโภค ทั้งนี้ น่าจะเป็นเหตุที่ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพ ปริมาณและขนาด ราคามีความหลากหลาย มีป้ายบอกราคาที่ชัดเจน และราคาของขนมอบคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ สุขญา อาภาภัทร (2559 : 58) พบว่า ปัจจัยในด้านราคาเหมาะสมกับคุณภาพผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์มีหลากหลายระดับราคาให้เลือก และราคาเหมาะสมกับปริมาณของผลิตภัณฑ์ เช่นเดียวกันกับ สุชาดา จิตรโรจนรักษ์ (2558 : 42) พบว่า ปัจจัยด้านราคา มีความสัมพันธ์กับการเลือกซื้อสินค้าร้านศรีฟ้าเบเกอรี่ จังหวัดกาญจนบุรี

ส่วนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทุกด้านของพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมอบ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเหตุที่ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการจัดวางขนมอบที่สะดวกต่อการซื้อ ทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางมาใช้บริการ ป้ายหน้าร้านมองเห็นง่าย อำนวยความสะดวกในการจัดหาที่จอดรถ และมีบริการส่งหลากหลายช่องทาง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ บรรณ ทัศน (2563 : 136) พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรมีการบริการสั่งซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ มีรูปภาพประกอบที่ชัดเจนเพื่อลดข้อผิดพลาดในการสั่งซื้อ และมีบริการจัดส่งถึงที่จากร้านสู่ลูกค้าจะได้ให้บริการแก่ลูกค้าในการซื้อเบเกอรี่ที่สะดวกสบาย เช่นเดียวกับ สุขญา อาภาภัทร (2559 : 58) พบว่า ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่แบบ Take Away ซึ่งตั้งอยู่ในย่านชุมชน / ย่านธุรกิจที่เข้าถึงได้สะดวก ร้านเบเกอรี่มีจำนวนหลายสาขาให้เลือกซื้อและสถานที่ตั้งของร้านเบเกอรี่ ลูกค้ามองเห็นได้ง่าย ชัดเจน

ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับด้านปัจจัยการบริโภคทั้งนี้ น่าจะเป็นเหตุที่ว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการตลาดให้ส่วนลด ของแถม บัตรสะสมแต้ม บัตรสะสมคะแนน แลกของรางวัล การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ จัดออกบูธนอกสถานที่ และมีรูปภาพขนมอบในเมนู แสดงให้เห็นตรงกับขนมอบที่ได้รับจริง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ อุมาวดี วุฒินาม (2556 : 59) พบว่า ด้านส่งเสริมการขาย คือ การมีส่วนลดราคาสำหรับสมาชิกของร้านเบเกอรี่ เช่นเดียวกับ พิมพิณจิ ผิวดอง (2560 : 35) พบว่า ด้านส่งเสริมทางการตลาด ผู้บริโภคร้านขนมหวานในอำเภอหัวหินมักมีร้านและเมนูที่ชื่นชอบอยู่แล้ว ทำให้การมีโปรโมชั่นส่งเสริมการตลาดต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคขนมอบส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นถึงวัยทำงานที่ซื้อของตามห้างสรรพสินค้าในการบริโภคเองและนิยมซื้อขนมอบที่รสชาติอร่อยถูกปาก ประเภทของขนมอบที่นิยม คือ เค้ก ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับรสชาติของขนมอบ วัตถุดิบที่มีคุณภาพดี มีให้เลือกหลากหลาย ขนมอบที่เน้นสุขภาพ ราคา มีความเหมาะสมกับคุณภาพ ปริมาณและขนาด ราคาของขนมอบคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย การจัดวางขนมอบที่สะดวกต่อการซื้อ ทำเลที่ตั้งสะดวกต่อการเดินทางมาใช้บริการ มีบริการส่งหลากหลายช่องทาง มีการส่งเสริมการตลาดให้ส่วนลด ของแถม บัตรสะสมแต้ม บัตรสะสมคะแนน แลกของรางวัล การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาข้อมูลในเชิงลึก การวิจัยเชิงคุณภาพในการเก็บข้อมูลรูปแบบอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ควบคู่ไปกับการทำแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบในด้านต่าง ๆ จากวิจัยในครั้งนี้
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมส่วนประสมทางการตลาด 7P ซึ่งจะได้ข้อมูลในเชิงคุณภาพที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมอบ เพื่อได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิ่งกาญจน์ สำเร็จ และคณะ. (2559). พฤติกรรมการบริโภคขนมไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *ประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*. 3 (1), 375 – 383.
- กรมการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2563). แนวโน้มการพัฒนาอุตสาหกรรมเบเกอรี่จีน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: https://ditp.go.th/ewt_news_ditp2.php?content=614032&cate=762&d=.
- ชนัญญา พรศักดิ์วิวัฒน์. (2560). พฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพรูปแบบอาหารคลีน (*Clean Food*) กลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ*. คณะบัณฑิตวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- บรรณกร ทาสอน. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อเบเกอรี่แบบ *Take Away* ของกลุ่มนักศึกษาในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*. 38 (2), 127 – 138.
- บุญนุช ไตรทิพย์วิทยากร. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อขนมหวาน ร้าน *อาฟเตอร์ยู* สาขาเซ็นทรัล พลาซ่า ปิ่นเกล้า. *การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบัณฑิตวิทยาลัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม.
- พิมพ์นิช ผิวผ่อง. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภคขนมหวานในอำเภอหัวหิน. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภูริชา กรพัฒน์นันท. (2559). อิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคขนมไทยของคนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศูนย์วิจัยเพื่ออุตสาหกรรมอาหาร. (2563). ตลาดขนมอบในประเทศไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://fic.nfi.or.th/MarketOverviewDomesticDetail.php?id=286>.
- สุชญา อาภาภัทร. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเบเกอรี่แบบ *Take Away* ของกลุ่มคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาดา จิตรโรจนรักษ์. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าร้านครีฟาเบเกอรี่ จังหวัดกาญจนบุรี. *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุมาวดี วุฒินาม. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปิดร้านเบเกอรี่บริเวณมหาวิทยาลัยมหิดล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *วิทยานิพนธ์คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
**Analysis of the component of Creative Leadership of Primary School
Administretor in Phitsanulok Primary Education Servive Area Office 1**

รัตนภรณ์ ชูรา และ สติรพร ชาวนชัย

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Rattanaphorn Choorra and Sathiraporn Chaowachai
Naresuan University, Thailand
Corresponding Author, Email: rattanaphornc63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ปีการศึกษา 2564 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 144 คน และวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูแต่ละกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis : PCA) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax Rotation) ผลการวิจัยพบว่า

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of Variance) เท่ากับ 72.67 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสร้างความไว้วางใจ ด้านการทำงานเป็นทีมที่มุ่งความสำเร็จ ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร และด้านการมีความคิดยืดหยุ่นและการปรับตัว

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; การบริหารสถานศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

This research's objective was to analyze the components of Creative Leadership of School Administrator Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 by analyzing the components from the sample group including school administrators and teachers under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 , academic year 2021 that consisted of 345 people. Obtained by selectively selecting 144 school administrators and a stratified randomization method according to the proportion of 231 teachers in each group of schools under the Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1. The research tool used to collect data was a questionnaire. The statistics used in the data analysis were Exploratory Factor Analysis (EFA) by using the Principal Component Analysis (PCA) and Orthogonal Rotation by Varimax Rotation. The research results were as follows

Analysis of the components of Creative Leadership of School Administrator Under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1 had percentage of variance equal to 72.67 which it consists of 5 components as follows: the ability to solve problems creatively of school administrator, the aspect of having the right personality and building trust, teamwork that aims for success, having a vision in leading the organization and flexibility and adaptability.

Keywords: Creative Leadership; Education Administration; School Administrator

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมปัจจุบันเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรในนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่เรียกว่ามีอาชีพและเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญต่อการบริหารและจัดการศึกษาให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่พึงประสงค์ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารจัดการ และ มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการบริหารและจัดการศึกษา ชีระ รุญเจริญ (2550 : 1) ดังนั้นผู้นำจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในทุกระดับของสังคมเพราะผู้นำเป็นผู้ริเริ่มการกระทำ และแสดงบทบาทที่สำคัญในการตัดสินใจขององค์กรรัตนดิกรณ์ จงวิศาล (2556 : 3) ในฐานะผู้นำจะมีบทบาทสำคัญในการบริหารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้แล้ว ยังหมายรวมถึงบุคคลในองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่ดีย่อมส่งผลต่อ องค์กรให้ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ John Zenger and Joseph Folkman, (2002 อ้างถึงใน นัยนพพร แก้วจิราสิน, 2562 : 96)

ผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการแสดงออกของผู้นำในการปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ความสามารถผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งตาม ด้านการคิดต่าง ๆ คิดหลายมิติ กล้าในการตัดสินใจที่จะดำเนินการตามความคิดใหม่ ๆ มีความยืดหยุ่น สร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ เป็นผู้ที่มีการวางแผนที่เป็นระบบ สร้างบรรยากาศ โดยกระบวนการใหม่ ๆ

เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ กาญจนา ศิลา (2556 : 7) อีกทั้งจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งรู้จักกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของผู้อื่น โดยเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่จะสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ โดยอาศัยการเรียนรู้เนื้อหาความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ ฤทธิ์พย บั่นก้อง (2559 : 32)

การบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ซึ่งได้ให้ความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านนโยบายที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาและเป็นผู้กำหนดนโยบายกำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผนตลอดจนวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีการบริหารโรงเรียนที่บรรลุผลสอดคล้องตามวัตถุประสงค์และนโยบายรัฐที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรทางการศึกษานี้ จะมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาจะต้องตระหนักถึงความสำคัญในอาชีพและหน้าที่ของตนเอง โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1, 2564 : 6) จะเห็นได้ว่านโยบายที่ 3 มีการกล่าวถึงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพผู้บริหาร ในที่นี้จะรวมไปถึงการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานภายในสถานศึกษามีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ผู้วิจัยจึงอยากจะศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการบริหารปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบันและนำไปปรับใช้ในการวางแผน หรือสร้างเกณฑ์ประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 เพื่อหาองค์ประกอบที่จะสามารถพัฒนาภาวะผู้นำด้านของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในเรื่องของการบริหารงานและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน การศึกษาชาติและมาตรฐานสากลทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีการพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้และเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไปอันนำไปสู่การบริหารสถานศึกษาที่ยั่งยืน มีการบริหารงานอย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่ององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในครั้งนี้มุ่งศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยจำแนกจากการสังเคราะห์พฤติกรรมจากองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 114 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 114 คน และ ครู จำนวน 1,618 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,732 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ปีการศึกษา 2564 โดยผู้วิจัยได้เลือกเกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Comrey, A. L., & Lee (2013 : 3) ได้เสนอว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 300 คน ถือว่าดี (As a Good) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน และผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีก 45 คน เนื่องจากคาดว่าจะได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 70-90 Wiersma 1991 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช (2562 : 204) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 345 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 144 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และครูจำนวน 231 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามสัดส่วนของครูแต่ละกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 8 ด้าน 48 ข้อ ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ ด้านการสร้างควมไว้วางใจ ด้านการทำงานมุ่งความสำเร็จ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านบุคลิกภาพที่ดี ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีเกณฑ์ให้เลือกตอบในส่วนของพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใช้

วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนัก โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับนี้ไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ปรากฏว่าได้ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 จำนวน 48 ข้อและนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.933

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

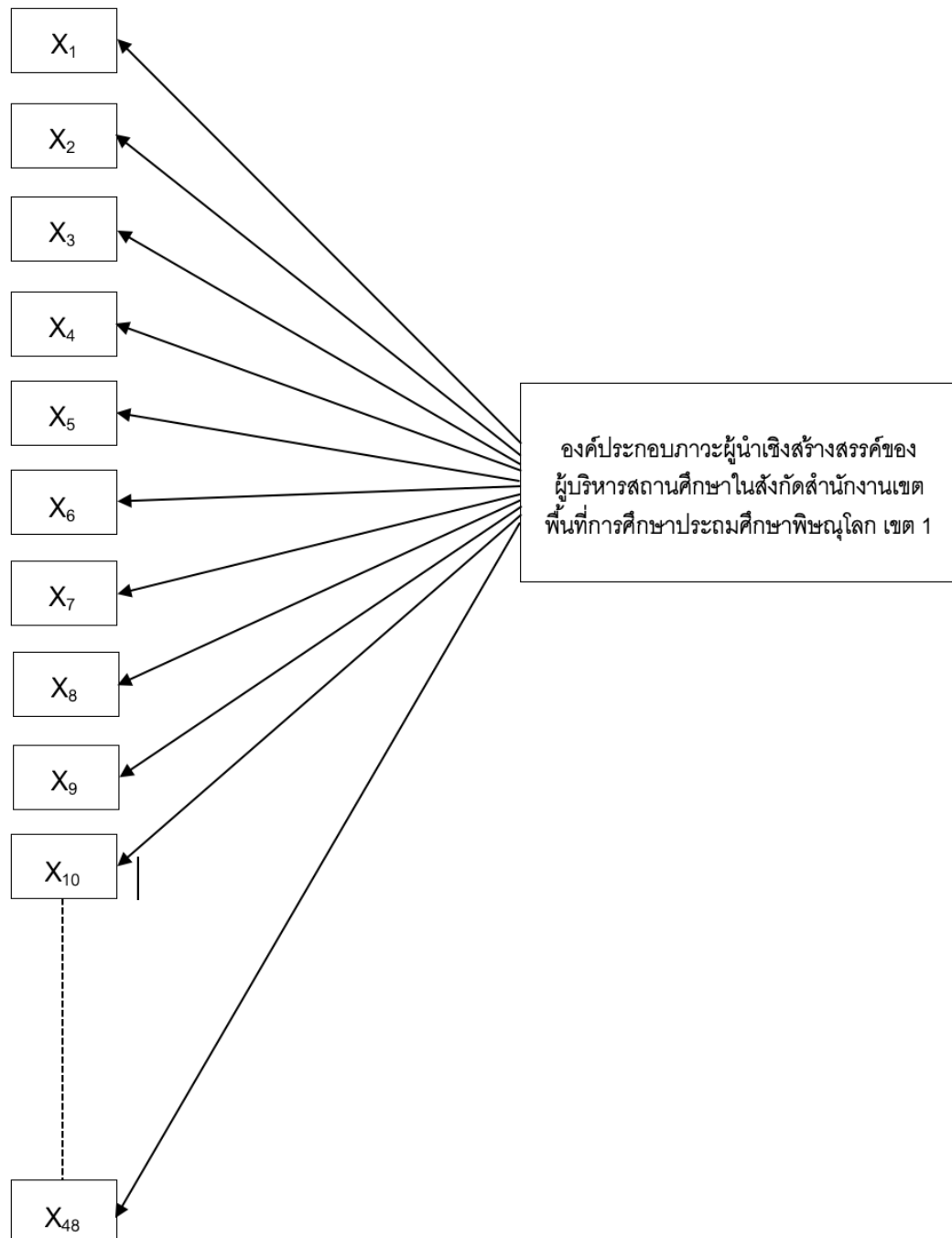
1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

1.1 วิเคราะห์ค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) และค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ผู้วิจัยจะพิจารณาจากค่า KMO มีค่ามาก (เข้าสู่วัดหนึ่ง) แสดงว่าเทคนิค Factor Analysis เหมาะสมกับข้อมูลที่มีอยู่ กัลยา วานิชย์บัญชา (2564 : 13)

1.2 วิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบตามเกณฑ์ คือ องค์ประกอบที่สำคัญนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigenvalues) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และมีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยในแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ยุทธ ไกยวรรณ (2557 : 78)

1.3 ตั้งชื่อองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. ผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนี Kaiser – Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) มีค่าเท่ากับ 0.983 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นี้เหมาะสม กลยา วาณิชยบัญชา (2564 : 13) ที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 37110.907 มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ที่ได้ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะข้อรายการต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันสามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้

2. ผลวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) หลังหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax Rotation) แสดงตามตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และผลบวกสะสมร้อยละของความแปรปรวนขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

องค์ประกอบ	Eigen Values	% of Variance	Cumulative % of Variance
1	34.88	72.67	72.67
2	2.89	6.02	78.70
3	2.63	5.48	84.17
4	2.35	4.89	89.06
5	1.38	2.87	91.94

จากตาราง 1 พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalues) มากกว่า 1 ขึ้นไปอยู่ที่ 5 ค่า แสดงว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จัดเป็น 5 องค์ประกอบ

3. ผลการตั้งชื่อองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่องความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ผู้บริหารเป็นผู้แสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหที่สร้างสรรค์มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.814 ผู้บริหารสามารถสร้างสรรค์ความคิดที่แปลกใหม่ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.804 ผู้บริหารสามารถกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของปัญหา เพื่อหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่ชัดเจน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.760

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสร้างความไว้วางใจ ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง บุคลิกภาพที่ดี การสร้างความไว้วางใจ เช่น ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.849 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มองภาพลักษณ์ของตนเองในทางที่ดี มั่นใจในตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.832 ผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตร และสร้างขวัญกำลังใจ ในการทำงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.764

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการทำงานเป็นทีมที่มุ่งความสำเร็จ ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง การทำงานมุ่งความสำเร็จ การทำงานเป็นทีม เช่น ผู้บริหารเป็นผู้พัฒนาปรับปรุงงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.833 ผู้บริหารสามารถเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น อยู่เสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.819 ผู้บริหารมีความสามารถจูงใจสร้างความร่วมมือ ในการทำงานจากครูภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.817

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง การมีวิสัยทัศน์ของผู้นำ เช่น ผู้บริหารมีการเตรียมข้อมูลและใช้ข้อมูลในการกำหนด วิสัยทัศน์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.833 ผู้บริหารสามารถทำให้ครูรับรู้วิสัยทัศน์และทำความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.831 ผู้บริหารสามารถแสดงวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.825

องค์ประกอบที่ 5 ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเรื่อง ความยืดหยุ่นและการปรับตัว เช่น ผู้บริหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.721 ผู้บริหารมีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ ในการบริหารงาน ให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.698 ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการ เมื่อได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.696

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 34.88 ประกอบด้วย 12 ตัวแปร ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้แสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.814 ผู้บริหารสามารถแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.813 ผู้บริหารสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.805 ผู้บริหารสามารถสร้างสรรค์ความคิดที่แปลกใหม่ไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้น มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.804 ผู้บริหารมีทักษะในการคิด สังเกต มองรายละเอียดปลีกย่อยอย่างรอบด้าน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.797 ผู้บริหารสามารถสร้างสรรค์ความคิด

ที่แปลกใหม่และเป็นที่ยอมรับ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.791 ผู้บริหารมีความสามารถใช้กระบวนการจรรยาบรรณเพื่อแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.775 ผู้บริหารสามารถคิดหาวิธีแก้ปัญหาอย่างหลากหลายมิติและเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ ด้วยทัศนคติเชิงบวก มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.769 ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.765 ผู้บริหารสามารถกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของปัญหา เพื่อหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่ชัดเจน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.760 ผู้บริหารเป็นผู้ที่สามารถมองปัญหาได้ทะลุปรุโปร่ง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.760 ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้ความรู้จากประสบการณ์เดิมมาคิดใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.522

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสร้างความไว้วางใจ มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 2.89 ประกอบด้วย 12 ตัวแปร ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.849 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มองภาพลักษณ์ของตัวเองในทางที่ดี มั่นใจในตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.832 ผู้บริหารมีความสามารถในการเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.828 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นของตนเอง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.822 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบุคลิกกระฉับกระเฉง มีความตื่นตัวในการทำงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.817 ผู้บริหารมีอารมณ์ขัน มีอารมณ์และความสามารถในการจูงใจอย่างฉลาดทางอารมณ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.816 ผู้บริหารสามารถรับมือกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ความขัดแย้งและความวุ่นวายได้ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.816 ผู้บริหารมีความเป็นกัลยาณมิตร และสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.764 ผู้บริหารมีความเอาใจใส่ เห็นความสำคัญกับครูทุกคนในโรงเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.744 ผู้บริหารเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.740 ผู้บริหารสามารถเป็นที่ไว้วางใจให้กับครูในโรงเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.735 ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติงาน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.470

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการทำงานเป็นทีมที่มุ่งความสำเร็จ มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 2.63 ประกอบด้วย 11 ตัวแปร ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้พัฒนาปรับปรุงงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.833 ผู้บริหารสามารถเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.819 ผู้บริหารมีความสามารถจูงใจสร้างความร่วมมือในการทำงานจากครูภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.817 ผู้บริหารส่งเสริมการเรียนรู้ของครูภายในทีม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.809 ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาด้วยการเรียนรู้แบบทีม มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.808 ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดบทบาท มอบหมายงานและการวางแผนร่วมกับสมาชิกเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมาย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.801 ผู้บริหารสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นจนงานสำเร็จ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.800 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจพื้นฐาน

ของระบบเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.762 ผู้บริหารสามารถใช้ข้อผิดพลาดเป็นบทเรียนให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.762 ผู้บริหารสามารถส่งเสริมครูในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.757 ผู้บริหารเป็นผู้แนะแนวทางในการทำงานแก่ครู มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.757

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 2.35 ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ ผู้บริหารมีการเตรียมข้อมูลและใช้ข้อมูลในการกำหนด วิสัยทัศน์ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.833 ผู้บริหารสามารถทำให้ครูรับรู้วิสัยทัศน์และทำความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.831 ผู้บริหารสามารถแสดงวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.825 ผู้บริหารสามารถสื่อสารให้ครูเข้าใจต่อวิสัยทัศน์และทำให้เกิดผลสำเร็จ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.823 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ต่อการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.813 ผู้บริหารสามารถชักนำครูให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.810 ผู้บริหารสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางที่จะนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ชัดเจน มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.803

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีความคิดยืดหยุ่นและการปรับตัว มีค่าไอเกน (Eigenvalues) เท่ากับ 1.38 ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ ผู้บริหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.721 ผู้บริหารมีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.698 ผู้บริหารสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการ เมื่อได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.696 ผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ต่อวิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.694 ผู้บริหารมีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจต่อสถานการณ์ที่แตกต่าง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.694 ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.689

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสามารถอภิปรายผล ดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารที่สามารถแสดงความคิดที่หลากหลาย มีทักษะในการคิด การสังเกต มองรายละเอียดปลีกย่อยอย่างรอบด้าน แสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหที่สร้างสรรค์สามารถใช้กระบวนการเจรจาต่อรองพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาให้ประสบผลสำเร็จ มีทัศนคติเชิงบวกเป็นที่ยอมรับและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานตามสถานการณ์ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา โดยเฉพาะเมื่อครูในโรงเรียนเกิดปัญหาขัดข้องในการทำงานสามารถนำปัญหาเข้าปรึกษาผู้บริหาร เพื่อขอคำแนะนำและแนวทางการแก้ปัญหาได้ ในที่นี้การมีคุณสมบัติ

การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จะทำให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อน (2559 : 32) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาและดำเนินงานตามสถานการณ์ โดยอาศัยการเรียนรู้เนื้อหาความคิดใหม่ ๆ อยู่เสมอ สอดคล้อง Robinson (2007 : 120-124) ได้กล่าวว่า การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมที่เป็นทั้งกระบวนการและผลผลิตในด้านของกระบวนการความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่จะเห็นความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ระหว่างวัตถุกับเหตุการณ์เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นได้ และยังสอดคล้องกับสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : 2-14) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ในองค์ประกอบ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกตนเองให้มีความคิดสร้างสรรค์อยู่เสมอ มีความสามารถในการบริหาร มีความเฉลียวฉลาดไหวพริบดี เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน มีทักษะการตัดสินใจ รอบคอบ ผ่านกระบวนการคิดและแก้ปัญหาในการทำงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับจุฑามาส ชื่นห้วน (2562 : 6) ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีในองค์ประกอบ ด้านการแก้ปัญหา

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสร้างความไว้วางใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารในการเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระ มีบุคลิกกระฉับกระเฉง มีความตื่นตัวในการทำงาน อารมณ์ขัน มีอารมณ์ และมีความสามารถในการจูงใจอย่างฉลาดทางอารมณ์ เป็นกัลยาณมิตร น่าเชื่อถือ และเป็นที่ไว้วางใจให้กับครูในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่มีความเหมาะสมกับคำว่าผู้บริหาร มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับแก่คณะครู ในการบริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยความเป็นกัลยาณมิตรจากผู้บังคับบัญชา เพื่อส่งเสริมให้การทำงานสำเร็จลุล่วงได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Bennis (2002 : 29-34) ได้กล่าวว่า ผู้นำจะต้องรู้วิธีการที่จะสร้างและรักษาความเชื่อถือไว้วางใจ โดยการแสดงความคิด ความสามารถในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องกับวิสัยทัศน์อย่างซื่อสัตย์ สอดคล้อง Dubrin 2006 อ้างถึงใน ธนาภรณ์ นิลพันธ์นันท (2562 : 32) ได้กล่าวว่า ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องเป็นคนที่มีภาพลักษณ์ตัวเองในทางที่ดี แต่ไม่ไข่มั่นใจในตัวเองมากจนไม่สนใจคนรอบข้าง เพราะความมั่นใจในตัวเองจะช่วยให้สามารถรับมือกับข้อวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและนำไปใช้จริงได้ เป็นผู้ที่สามารถรับมือกับความขัดแย้งและความวุ่นวายได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับกาญจนา ศิลา (2556 : 64) ได้ทำวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับครู มีการไว้วางใจและการเจรจาที่ดี ซึ่งแปลว่าผู้บริหารต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ เมตตา ยุติธรรม เป็นกลาง กล้าหาญ อดทน มีวินัย มุ่งมั่น ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการบริหารและการเป็นแม่แบบที่ดี และสอดคล้องกับปราโมทย์ พรหมนิล (2560 : 24-33) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบภาวะผู้นำเชิง

สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6 พบว่าม็อดค์ประกอบบางตัวได้สอดคล้องกับด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสร้างความไว้วางใจ ได้แก่ 1) ด้านปัจเจกบุคคล 2) ด้านความเชื่อมั่น 3) ด้านการประพฤติตนเป็นตัวอย่าง และด้านความไว้วางใจ

2.3 องค์ประกอบที่ 3 ด้านการทำงานเป็นทีมที่มุ่งความสำเร็จ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารที่ส่งเสริมให้ครูมีความเข้าใจพื้นฐานของระบบเทคโนโลยี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ จนงานสำเร็จ ส่งเสริมครูภายในทีมให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ใช้กระบวนการบริหารสถานศึกษาด้วยการเรียนรู้แบบทีม สามารถสร้างความร่วมมือในการทำงานจากครูภายในโรงเรียนและเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถผลักดันให้ครูในสถานศึกษาสามารถทำงานร่วมกัน ปฏิบัติหน้าที่ในทีมงานให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยสร้างทีมงานที่เชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและบุคลากรในโรงเรียนนำทางให้การทำงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับจินดารัตน์ โพธิ์นอก (2561 : 1) กล่าวว่า ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ผู้นำองค์กรต่าง ๆ ต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วและทันเหตุการณ์จึงเกิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มีคุณลักษณะการสร้างทีมงาน การฟัง การตัดสินใจอย่างมีอิสระและความรู้ในการธำรงรักษาบุคลากร และยังสอดคล้อง Bennis (2002 : 29-34) ในองค์ประกอบ การมุ่งความสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพยายามใช้ข้อผิดพลาดเป็นบทเรียนในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ และ Robinson (2007 : 120-124) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานของกลุ่มบุคคลผู้ซึ่งมีเป้าหมายร่วมกันและต้องการที่จะทำงานร่วมกันจนสำเร็จ ตลอดจนแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์การให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ยังสอดคล้องกับ ศักดา ทองดี (2559 : 182-191) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ในองค์ประกอบ ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งผู้บริหารสามารถสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันแก่เพื่อนครูและบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมทักษะในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางศึกษา

2.4 องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารมีการเตรียมข้อมูลและใช้ข้อมูลในการกำหนดวิสัยทัศน์ ทำให้ครูรับรู้วิสัยทัศน์และทำความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ สามารถแสดงวิสัยทัศน์เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยทิศทางที่จะนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีมุมมองและความกล้าในการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารในทางสร้างสรรค์กำหนดนโยบายกำหนดจุดมุ่งหมายตลอดจนวางแผนและวางวิธีการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุผล สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ ที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สอดคล้องกับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีความสอดคล้องกับกิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพลและวิไลพรรณ

เสรีวัฒน์ (2556 : 42-46) กล่าวว่า การที่จะมีคุณลักษณะหรือองค์ประกอบหลักสำหรับการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในองค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ คือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมองภาพในอนาคตอย่างชัดเจน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ คนที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นคนที่มองไกลใจกว้างกล้าที่จะปรับเปลี่ยนเรียนรู้เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ให้กับตัวเอง และยังสอดคล้อง สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : 2-14) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ในองค์ประกอบด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร คือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการมองภาพในอนาคตที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร สามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติที่มีทิศทางและขอบเขตที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และ Kuan Chen Tsai (2012 : 76-84) ได้ทำวิจัยเรื่อง *Creative Leadership for Directing Changes* กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกนำไปสู่ความไม่แน่นอนและความคลุมเครือต่อในอนาคต ผู้นำจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยมีวิสัยทัศน์และทำความเข้าใจพลวัตเหล่านี้ ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์มากขึ้น ผู้นำมีหน้าที่ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของพนักงานและนวัตกรรมขององค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัตถุประสงค์ของการเผชิญหน้ากับความปั่นป่วนและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

2.5 องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีความคิดยืดหยุ่นและการปรับตัว ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคล สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ มีความยืดหยุ่นในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในโลกยุคศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การปรับตัวจึงเป็นสิ่งที่ควรมีในตัวผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการบริหารงาน มีความยืดหยุ่นในการคิด รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง สามารถปรับตัวอยู่บนพื้นฐานความแตกต่างในช่วงวัยของครูในโรงเรียนได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Bennis (2002 : 29-34) ได้กล่าวว่า ผู้นำจะต้องมีความยืดหยุ่นและมีการปรับตัว มีใช้อำนาจอย่างละมุนละม่อม มีการกระจายอำนาจในระบบให้แก่ผู้ร่วมงาน พร้อมทั้งจะสร้างและรับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้น และยังสอดคล้องกับ Robinson (2007 : 120-124) ได้กล่าวว่า การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว เป็นความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่างเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง และมีการปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร นำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กำหนดตัวบ่งชี้ความยืดหยุ่น คือ ความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ และสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556 : 2-14) ได้ทำวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30 ในองค์ประกอบ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว กล่าวคือพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างความคุ้นเคยปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ เปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ อย่างอิสระและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการสร้างความไว้วางใจ ด้านการทำงานเป็นทีมที่มุ่งความสำเร็จ ด้านการมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กร และด้านการมีความคิดยืดหยุ่นและการปรับตัว ดังนั้นควรจะนำองค์ประกอบเหล่านี้ไปเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทําวิจัยในลักษณะของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อจะได้ทราบถึงพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น องค์ประกอบใดมีความสำคัญมากที่สุด

2. ควรมีการสร้างแบบวัดและเกณฑ์ปกติของพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ตามองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน เพื่อที่จะได้ทราบถึงพฤติกรรมของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาว่ายังบกพร่องในด้านใด จะได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2564). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา ศิลา. (2556). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน*. (สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพัทธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล และ วิสัยพรรณ เสรีวัฒน์. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ : สิ่งที่ต้องค่าสำหรับทุกคนในอนาคต*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนาวิทยา.
- จินดารัตน์ โพธิ์นอก. (2561). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์*. เดลินิวส์. (23)
- จุฑามาส ชุ่นห้วน. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจตัดสินใจในสถานศึกษาตามความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ใน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- ธนาภรณ์ นิลพันธุ์นนท์. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: แอล.ที.เพรส.
- นัยน์พร แก้วจิราสิน. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์กับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปราโมทย์ พรหมนิล. (2560). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 6. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*. 12 (1), 24-33.
- ภรณ์ทิพย์ ปั่นก้อง. (2559). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. งานนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2557). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดา ทองดี. (2559). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารชุมชนวิจัย*. 11 (1), 182-191.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2564*. พิษณุโลก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bennis. (2002). Transformational, Transactional Leadership Styles and Job Performance of Academic Leaders. *International Education Studies*. 6 (11), 29-34.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (2013). *A first course in factor analysis*. Psychology press.
- Kuan Chen Tsai. (2012). Creative Leadership for Directing Changes. *Business Management and Strategy*. 3 (2), 76-84.
- Robinson, K. (2007). *The Principles of creative Leadership*. New York : McGraw-Hill.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ
**Comparison of Learning Achievement in Mathematics on Fraction of
Prathomsuksa 6 Students Between Being Taught by Fraction
E-Book and Traditional Teaching**

กาญจนา ชัยวิมล และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Kanjana Chaiwimon and Kornveepa Suparkitjumnong
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Kanjanamath@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ เรื่องเศษส่วน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำพุ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา จำนวน 40 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน (2) แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเศษส่วน ที่มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ 0.79 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า

(1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.47/76.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน สูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ: 6 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 17 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 18 ธันวาคม 2564

Received: December 6, 2021; Revised: December 17, 2021; Accepted: December 18, 2021

คำสำคัญ: สัมฤทธิ์ทางการเรียน; คณิตศาสตร์; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; ชุดสนุุกคิดเศษส่วน

Abstracts

The research aimed (1) to create and find out the efficiency of fraction e-book, mathematics strand for Prathomsuksa 6 students to ensure it reaches the 75/75 efficiency criteria, (2) to compare learning achievement of students between being taught by using fraction e-book and traditional teaching on fraction. The sample in the study was 40 Prathomsuksa 6 students from Ban Huay Nam Phu school, Mueang district, Prachuap Khiri Khan province, selected by purposive sampling technique. The sample was divided into the experimental group consisting of 20 students taught by using fraction e-book and the control group consisting of 20 students taught by traditional teaching. The research instruments were (1) fraction e-book, (2) mathematics learning management plan on fraction, (3) measurement of learning achievement on fraction. The reliability of the test paper was 0.79. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and independent sample t-test.

The findings from the study revealed as follows:

(1) Fraction ebook, mathematics strand for Prathomsuksa 6 students showed the efficiency of 77.47/76.42, meaning it could reach the efficiency criteria as specified.

(2) Learning achievement of Prathomsuksa 6 students being taught by using fraction e-book was higher than being taught by traditional teaching with the statistical significance level of 0.05.

Keywords: Learning achievement; Mathematics; Fraction E-Book.

บทนำ

คณิตศาสตร์ศึกษาเป็นลักษณะหนึ่งของการนำคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิต ทุกคนจำเป็นต้องกังวลสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตในภายภาคหน้า สังคมสมัยใหม่มีชีวิตขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์จากหลาย ๆ ศตวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงครึ่งศตวรรษ เมื่อเราเดินทางโดยรถยนต์ รถไฟ หรือเครื่องบิน เราก็เข้าไปอยู่ในโลกของคณิตศาสตร์ เมื่อเราใช้โทรศัพท์ หรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา เขากำลังสนุกสนานกับผลิตผลทางคณิตศาสตร์ ในยามที่เราฟังเพลง หรือจ่ายค่าประกัน เรายังคงใช้คณิตศาสตร์ ในฐานะที่เป็นนักการศึกษา เราจำเป็นต้องให้นักเรียนตระหนักถึงความหลากหลาย ความลึก และบทบาทสำคัญของคณิตศาสตร์ในโลกปัจจุบัน (บุญญา สาห์หล่อ, 2562 : 9)

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสติปัญญาและพัฒนาการของเด็กในวัยนั้น ๆ การสอนอะไรให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุด ดังนั้น กิจกรรมการสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์จึงมีความจำเป็นต้องให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจะเห็นได้ว่านอกจากการจัดการเรียนการสอนแล้ว สื่อการเรียนการสอนก็นับเป็นองค์ประกอบสำคัญหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอน

นอกเหนือจากตัวผู้สอน ผู้เรียน และเทคนิควิธีการต่าง ๆ บทบาทของสื่อการเรียนการสอน ก็คือ เป็นตัวกลาง หรือพาหนะ หรือเครื่องมือ หรือช่องทางที่ให้นำเรื่องราว ข้อมูลความรู้หรือสิ่งบอกกล่าว (Information) ของผู้ส่งสารหรือผู้สอนไปสู่ผู้รับหรือผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้เป็นอย่างดี (สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2560 : ก)

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทรัพยากรสารสนเทศที่ผลิตและเผยแพร่ส่วนใหญ่จะเป็นทรัพยากรสารนิเทศในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ในอนาคตคาดว่าทรัพยากรสารนิเทศเหล่านี้จะถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอจากเดิมที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อสารนิเทศที่อยู่ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือ หนังสือในรูปแบบใหม่ที่สามารถอ่านผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล คอมพิวเตอร์แบบ Palmtop หรือมีการอ่านผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ และมักจะเรียกกันว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Book (กรรณภิมรย์ จารุสวัสดิ์, 2550 : 47) โดยการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเป็นการเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้เรียนมีอยู่ในช่วงวัยที่สามารถพัฒนาการใช้เทคโนโลยี และอุปกรณ์ต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องง่าย และมีความรวดเร็ว หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนมากกว่าสื่ออื่น ๆ (กิตติมา พลเทพ, 2560 : 3)

โรงเรียนบ้านห้วยน้ำพุ ตั้งอยู่ 162 หมู่ 9 ตำบลห้วยทราย อำเภอเมืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง และตามรายงานการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านห้วยน้ำพุ วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 27.31 โดยมาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้ มีคะแนนเฉลี่ย 29.81 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 32.32 จึงจัดว่าเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ที่โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

งานวิจัยของ วารุณี คงวิมล (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 91.17/90.00 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ที่ตั้งไว้ และมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศธาจุร ศรียา (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้ เรื่องมวยไทยโบราณพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) หนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้ เรื่องมวยไทยโบราณลพบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.12/89.92 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ (2) ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.87 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 19.83 คะแนน

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ และเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ให้เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ เรื่อง เศษส่วน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านห้วยน้ำพุ อำเภอเมืองฯ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ทำการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมทำการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ จำนวน 20 คน ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน เรื่อง เศษส่วน คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 คน ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านหนองระเวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยแบ่งเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง อ่อน ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน เรื่อง เศษส่วน แบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน โดยเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 1 คน ซึ่งไม่เคยเรียนเนื้อหาที่ผ่านมา

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน เรื่อง เศษส่วน แบบกลุ่มย่อย (3:3:3) จำนวน 9 คน โดยเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 3 คน ซึ่งไม่เคยเรียนเนื้อหาที่ผ่านมา

3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน เรื่อง เศษส่วน แบบภาคสนาม (10:10:10) จำนวน 30 คน โดยเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 10 คน ซึ่งไม่เคยเรียนเนื้อหาที่ผ่านมา

2. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. หนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 เล่ม

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง เศษส่วน รายวิชาคณิตศาสตร์ อันประกอบไปด้วย 2 รูปแบบ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน เรื่อง เศษส่วน จำนวน 10 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยการสอนแบบปกติ จำนวน 10 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและลงมือทดลองด้วยตนเองทั้งหมด ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง ดังนี้

1 **แบบแผนการทดลอง** ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group, Pretest – Posttest Design โดยกลุ่มหนึ่งเรียกว่ากลุ่มทดลอง ซึ่งสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด สนุกคิด เศษส่วน กับอีกกลุ่มหนึ่งเรียกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งสอนโดยใช้การสอนแบบปกติ

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง Randomized Group, Pretest – Posttest Design

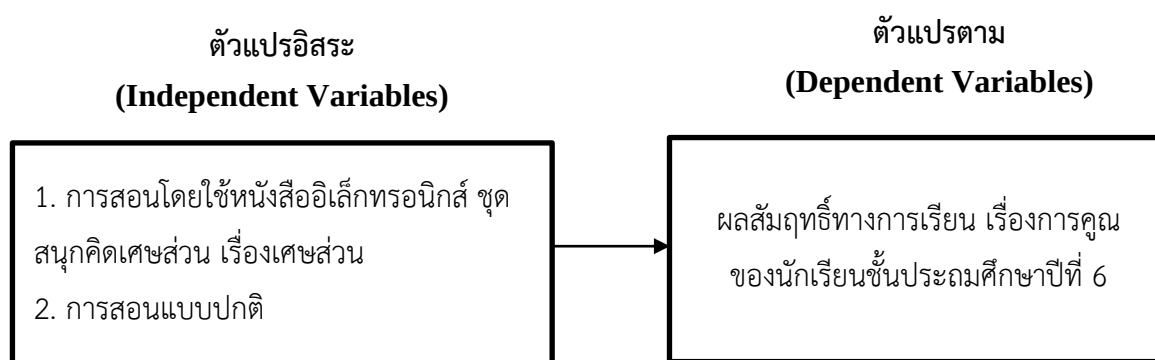
กลุ่ม	ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน
E(R)	O ₁	X	O ₂
C(R)	O ₁	□ X	O ₂

ขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

1. ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นกลุ่มทดลองจากการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน โดยครูอธิบายและชี้แจงขั้นตอนและรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน ให้นักเรียนกลุ่มทดลองรับทราบ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. ให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศษส่วน
3. เมื่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรียนจบทั้ง 10 เรื่อง ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบหลังเรียน
4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดลอง	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนระหว่างเรียน (100 คะแนน)		แบบทดสอบหลังเรียน (40 คะแนน)		ค่า ประสิทธิภาพ
		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E ₁)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E ₂)	E ₁ /E ₂
รายบุคคล	3	76.33	76.33	20.33	75.83	76.33/75.83
กลุ่มย่อย	9	77.56	77.56	30.78	76.94	77.56/76.94
ภาคสนาม	30	77.47	77.47	30.57	76.42	77.47/76.42

จากตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของ 3 ขั้นตอน คือ แบบรายบุคคล แบบกลุ่มย่อย และแบบภาคสนาม สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การหาประสิทธิภาพขั้นที่ 1 ใช้ทดลองกับกลุ่ม ทดสอบประสิทธิภาพ แบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.33/75.83 ขั้นที่ 2 แบบกลุ่มย่อย (3:3:3) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 77.56/76.94 และขั้นที่ 3 แบบภาคสนาม (10:10:10) มีค่า ประสิทธิภาพเท่ากับ 77.47/76.42 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุก คิดเศษส่วนกับการสอนแบบปกติ

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig
กลุ่มทดลอง	20	32.90	3.66	2.95	.005
กลุ่มควบคุม	20	29.60	3.41		

*p< .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองมี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.66. ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 29.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.41

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สำหรับผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 แบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพ 76.33/75.83 ขั้นตอนที่ 2 ใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มย่อย (3:3:3) จำนวน 9 คน มีค่าประสิทธิภาพ 77.56/76.94 ขั้นตอนที่ 3 ใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบบภาคสนาม (10:10:10) จำนวน 30 คน มีค่าประสิทธิภาพ 77.47/76.42 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน ได้มีการออกแบบให้มียอดประกอบที่หลากหลายถึง 8 ด้าน ได้แก่ การออกแบบนวัตกรรม เนื้อหา ภาษา รูปภาพประกอบ วิดีโอ การใช้สี การเชื่อมโยงองค์ความรู้ และการวัดและประเมินผล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีรูปภาพการ์ตูนประกอบ มีสีสันที่หลากหลาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีวิดีโอทบทวนความรู้ จึงสามารถดึงดูดความสนใจทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการปรับปรุง จึงส่งผลให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบการเรียนรู้ที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ วารุณี คงวิมล (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา มีประสิทธิภาพ 91.17/90.00 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับวิจัยของ บาหยัน จรรยาพิลาทิพย์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสมมองเป็นฐานโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกิจกรรม มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.96/90.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 90/90 และสอดคล้องกับวิจัยของ วิไลวรรณ เจือทอง (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาท้องถิ่นของเรา ชาวลพบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาท้องถิ่นของเราชาวลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.12/84.06 และสอดคล้องกับวิจัยของ ศศิวิมล อินทปิตธา (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมฯ ชั้น ม. 2 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมฯ ชั้น ม. 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.93/80.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับวิจัยของ คราวัธ ศรียา (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้ เรื่องมวยไทยโบราณลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้ เรื่องมวยไทยโบราณลพบุรี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.12/89.92 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับวิจัยของ ชนารดี พิพัฒน์มงคลชัย (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โฆษณาการของนักกีฬา สำหรับนักกีฬาโครงการพัฒนากีฬาจังหวัด (Sports Hero) จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โฆษณาการของนักกีฬา สำหรับนักกีฬาโครงการพัฒนากีฬาจังหวัด (Sports Hero) จังหวัดชลบุรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 และสอดคล้องกับวิจัยของ ณรงค์ ชุมแวงวาปี (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สารภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การร่วมมือแบบเทคนิค STAD ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สารภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.72/83.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ 80/80 และสอดคล้องกับวิจัยของ พระมหาพรเมธ ฐานวฑฒโก (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมงคล อำเภอนครหลวงพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นนั้นพบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.56/86.67 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ปกติ 80/80 และสอดคล้องกับวิจัยของ นางนุช สลับศรี (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบการตูนเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตำรังธรรม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบการตูนเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตำรังธรรม จังหวัดชลบุรี มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.83/81.92 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับวิจัยของ ปณิวัติ วิชาวงษ์ (2562 : บทคัดย่อ) ได้

ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง รู้ทัน Cyberbullying โดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง รู้ทัน Cyberbullying โดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างด้วยโปรแกรม 3D PageFlip Professional จำนวน 4 เรื่อง รวม 99 หน้า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/83.33 และสอดคล้องกับวิจัยของ ชัตติยา วงศ์ษาแก่นจันทร์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Print.Net สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Print.Net สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.60/81.33 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสอดคล้องกับวิจัยของ ปิยะฉัตร แสงงาม (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หน่วยการเรียนรู้ รักสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หน่วยการเรียนรู้ รักสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.08/85.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 80/80 และสอดคล้องกับวิจัยของ เมธิกา บุญเชย (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Adjectives สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์รายวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเบื้องต้น ที่พัฒนาขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.44/70.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 70/70

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน สูงกว่า การสอนแบบปกติ

ผลการเปรียบเทียบผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน กับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.66. ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 29.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.41 จากหลักการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้ มีหลักการมุ่งใจ ได้กล่าวไว้ว่า สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาจะมีแรงจูงใจที่สำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถผลักดัน ส่งเสริมและเพิ่มพูนกระบวนการจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อพลังความสนใจ ความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังของผู้เรียนที่จะศึกษา ดังนั้นการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหารเศษ เป็นสื่อเทคโนโลยีรูปแบบหนึ่ง ที่มีความน่าสนใจ สีสันที่สดใส มีภาษาและเนื้อหาเข้าใจง่าย เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นนวัตกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีความสุขกับเนื้อหาของบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วารุณี คงวิมล (2559 :

บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ บาหยัน จรรยาพิลาทิพย์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐาน โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบกิจกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้รูปแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ วิไลวรรณ เจือทอง (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาท้องถิ่นของเราชาวลพบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาท้องถิ่นของเราชาวลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ ศศิวิมล อินทปัทมา (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ ชราวุธ ศรียา (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้ เรื่องมวยไทยโบราณลพบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจทางการเรียน พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.87 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 19.83 คะแนน และสอดคล้องกับวิจัยของ ชนารัตน์ พิพัฒน์มงคลชัย (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โภชนาการของนักกีฬา สำหรับนักกีฬาโครงการพัฒนากีฬาจังหวัด (Sports Hero) จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนเมื่อศึกษาผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โภชนาการของนักกีฬา สำหรับนักกีฬาโครงการพัฒนากีฬาจังหวัด (Sports Hero) จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับดี และมีประโยชน์ต่อผู้เรียน และสอดคล้องกับวิจัยของ ณรงค์ ชุมแวงวาปี (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สารະภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้การอ่าน โดยใช้ การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบหนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สารະภูมิศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 85.72/83.17 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ ปาไลดา รัตนโอภา (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต วิชาอุตสาหกรรมเครื่องหนัง สำหรับนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต วิชาอุตสาหกรรมเครื่องหนัง มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแบบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับวิจัยของ พระมหาวรเมธ ฐานวฑฒโก (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมงคล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมนำชาวพุทธ ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมีอัตราสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ย ก่อนการใช้ เท่ากับ 49.04 หลังการใช้ เท่ากับ 71.13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละหลังการใช้ เท่ากับ 86.67 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้คือ ร้อยละ 80 และสอดคล้องกับวิจัยของ นงนุช สลับศรี (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบการ์ตูนเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตำราธรรม จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับวิจัยของ ปกวิทย์ วิชาวงศ์ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง รู้ทัน Cyberbullying โดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับวิจัยของ หฤษฎ์ วาสนจิตต์ (2562 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผานเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมแบบ 3 มิติ เรื่องการจัดไฟในการถ่ายภาพโฆษณา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ ชัตติยา วงศ์ษาแก่นจันทร์ (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Print.Net สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับวิจัยของ ปิยะฉัตร แสงงาม (2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หน่วยการเรียนรู้ รักษาสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับวิจัยของ เมวิกา บุญไชย (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Adjectives สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่าการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย มีความน่าสนใจ สีสันสวยงาม เพื่อดึงดูด และกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

1.2 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดสนุกคิดเศษส่วน เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้สอนในชั้นเรียนปกติหรือการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้

1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาให้ครูผู้สอนสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เพิ่มมากขึ้น

1.4 ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครั้งนี้ จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ดังนั้นครูสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการออกแบบที่หลากหลายช่องทางการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีโอกาเข้าถึงสื่อการสอนได้ตลอดเวลา

2.2 ควรมีการพัฒนาหนังสืออ่านอิเล็กทรอนิกส์ ในระดับชั้นเรียนอื่น เพื่อตรวจสอบดูว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสมกับระดับชั้นใดบ้าง

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาอื่นๆ ให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันสื่อการเรียนทางคอมพิวเตอร์เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนที่สำคัญสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สื่อควรพัฒนารูปแบบให้ทันสมัยกับความต้องการของผู้เรียนอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณภิรมย์ จารุสวัสดิ์ และคณะ. (2550). *หนังสืออิเล็กทรอนิกส์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติมา พลเทพ. (2560). *พฤติกรรมการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัตติยา วงศ์ษาแก่นจันทร์. (2563). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Paint.Net สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศราวุธ ศรียา. (2561). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เสริมการเรียนรู้ เรื่องมวยไทยโบราณลพบุรีสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ชนารดี พิพัฒน์มงคลชัย. (2561). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง โภชนาการของนักกีฬา สำหรับนักกีฬา โครงการพัฒนากีฬาจังหวัด (Sports Hero) จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวลิต แข่งทอง. (2560). *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง สื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ณรงค์ ชุมแวงวาปี. (2561). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ประกอบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สารานุกรมศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงนุช สลับศรี. (2562). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์แบบการ์ตูนเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนตำรังธรรม จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บาหยัน จรรยาพิลาทิพย์. (2560). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสมองเป็นฐานโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกิจกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญญา แซ่หล่อ. (2562). *คณิตศาสตร์ศึกษา การเรียนรู้เพื่อชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แดเน็กซ์ อินเตอร์คอปอเรชั่น จำกัด.
- ปวิวัติ วิชาวงษ์. (2562). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง รู้ทัน Cyberbullying โดยใช้กรณีศึกษา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ปาไลตา รัตนโอภา. (2561). การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ร่วมกับวิธีการสอนแบบสาธิต วิชาอุตสาหกรรมเครื่องหนัง สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ปิยะฉัตร แสงงาม. (2563). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หน่วยการเรียนรู้ รักสุขภาพ รายวิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระมหาวรเมธ ฐานวทณโก. (2561). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมงคล อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เมธิกา บุญชัย. (2564). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง *Adjectives* สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วารุณี คงวิมล. (2559). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การใช้โปรแกรม *Photoshop* เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิไลวรรณ เจือทอง. (2560). การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาท้องถิ่นของเราชาวลพบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศศิวิมล อินทปัดดา. (2560). การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- หฤษฎ์ วาสนจิตต์. (2562). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผลงานเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมแบบ 3 มิติ เรื่องการจัดไฟในการถ่ายภาพโฆษณา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
**The Study of Personnel Management Conditions in Accordance with the
Good Governance Principles of School Administrators under the
Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1**

วีระชัย รูปเรือง และ ทศนะ ศรีปัตตา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Verachai Tuprueang and Tatsana Srimati

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: verachait63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 297 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเคร์ทซีและมอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการธำรงรักษาบุคลากร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสบการณ์อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคลากร; หลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารสถานศึกษา

* วันที่รับบทความ: 5 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 17 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 18 ธันวาคม 2564

Received: December 5, 2021; Revised: December 17, 2021; Accepted: December 18, 2021

Abstracts

The purpose of this research was to study the condition of personnel administration according to the principles of good governance of the administrators of educational institutes under Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1. Sukhothai Primary Education Area 1, Academic Year 2021, consisted of 297 students using the sample size criteria by using the Kretzy and Morgan tables. The instrument used for data collection was a 5 level estimation scale questionnaire.

The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. Personnel according to the good governance principles of administrators of educational institutes under the Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1, as a whole, were at a high level. The aspect of personnel retention was at a high level and the lowest average aspect was the aspect of rate planning and positioning experience at a high level.

Keywords: Personnel Management; Good Governance; School Administrators

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่ 3 กล่าวถึงการพัฒนาและการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณภาพสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะสอดคล้องกับ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเรื่องการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการจักระบบการศึกษาของชาติให้มีมาตรฐานทั้งในด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและในด้านบุคลากรให้เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงนั้นจำเป็นต้องมีองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพซึ่งสามารถผลักดันและพัฒนาระบบการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิรูประบบการศึกษาตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ผ่านประชามติได้กำหนดเป้าหมายและแนวทางไว้จึงจำเป็นต้องปรับปรุงองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งหลักเกณฑ์และเงื่อนไขอื่นที่จะสนับสนุนการบริหารงานด้านบุคคลให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการเตรียมการและรองรับการปฏิรูปการศึกษาอันเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการปฏิรูปประเทศที่จะมีการดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบในระยะเวลาอันใกล้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดีกว่าเดิมมีการนำหลักการบริหารจัดการการศึกษากำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ด้ยวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารงานทั่วไป ให้โรงเรียนโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 157) ซึ่งโรงเรียนจะมีฐานะเป็นนิติบุคคลการเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบสูงกว่าเดิมการนำ “หลักธรรมาภิบาล” มาใช้ในการบริหารจัดการยังต้องมีความจำเป็นมากขึ้น (ธีระ รุญเจริญ, 2548 : 94) การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นหนึ่งในหน้าที่ทางการบริหารที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหารศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีผู้ได้บังคับบัญชาที่ต้องดูแลและรับผิดชอบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาเป็นการบริหารงานที่

เกี่ยวข้องกับบุคลากรภายในสถานศึกษาทั้งหมดรวมถึง “ครู” ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนครูที่ดีสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขณะที่อยู่ในชั้นเรียน แต่มากกว่านั้นคือการส่งผลต่อเนื่องไปสู่การเรียนรู้ในห้องเรียน และต่อเนื่องไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคต (สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา, 2564 : 21)

ดังนั้นผู้วิจัย สนใจที่จะดำเนินการศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารโรงเรียนให้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี บริหารครูและนักเรียนให้มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารงานบุคลากรมากน้อยเพียงใด และใช้เป็นการส่งเสริมการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ สถานศึกษาและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,224 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จำนวน 297 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตารางเครทซ์และมอร์แกน บุญชม ศรีสะอาด (2554 : 43) ที่มาจากครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ออกเป็น 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง จำนวน 339 คน อำเภอบ้านด่านลานหอยจำนวน 289 คน และอำเภอกงไกรลาศ จำนวน 304 คน จึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอำเภอที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยการสุ่มอย่างง่าย

3.2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

3.2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร งานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรทุกตัวตาม กรอบแนวคิด และขอบเขตของการวิจัย)

3.2.3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องและความครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นของความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Content validity) เกณฑ์การพิจารณาเลือกข้อคำถาม โดยพิจารณาจากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถ้าข้อคำถามใดมีค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.50 ต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะ ปรากฏว่าข้อคำถามทุกข้อผ่านเกณฑ์โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.00

3.2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามทั้งฉบับเป็นครั้งสุดท้ายภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2.6 นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของปัญหา และหลังจากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บ รวบรวมข้อมูล

3.3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บ รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามผ่านทาง google forms

3.3.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำ แบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

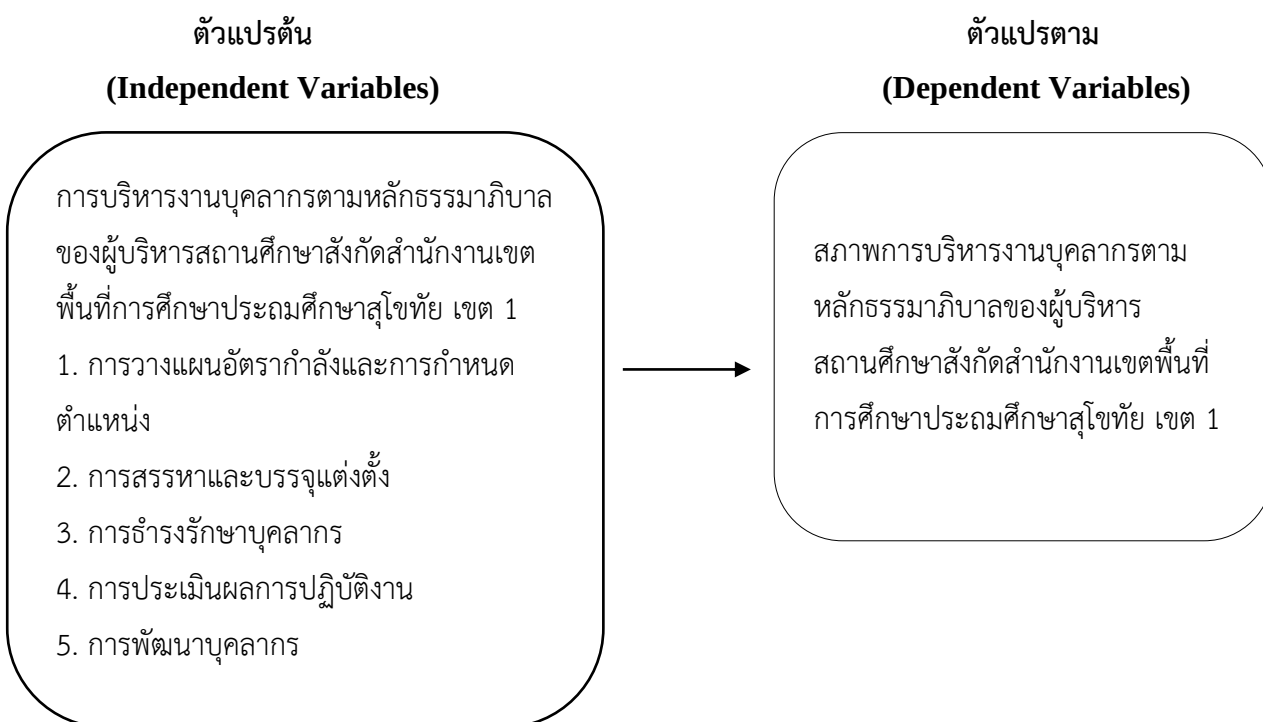
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานได้แก่

3.4.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

3.4.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation : S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) รองลงมา คือด้านการดำรงรักษาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสบการณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$)

เมื่อศึกษารายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่สถานศึกษา ได้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรบุคลากรเพื่อประโยชน์ต่อสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา ได้แก่สถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและร่วมปฏิบัติจัดทำคู่มือแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษา ได้มีการวิเคราะห์ภาระงานของบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคตเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย. ($\bar{x} = 2.48$)

2. สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดทำคำสั่งการมอบหมายภาระงานให้กับครูผู้ช่วยได้รับผิดชอบที่ชัดเจนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมา ได้แก่สถานศึกษามีคณะกรรมการ การกำกับติดตาม ดูแล และช่วยเหลือ การประเมินผลการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาอย่างเข้มตำแหน่งครูผู้ช่วย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่สถานศึกษา มีการรายงานผลการประเมินการเตรียมความพร้อมตำแหน่งครูผู้ช่วยและการพัฒนาอย่างเข้มตำแหน่งครูผู้ช่วยโดยผู้รับการประเมินสามารถตรวจสอบผลการรายงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้อยู่ในระดับน้อย. ($\bar{x} = 2.43$)

3. สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่สถานศึกษาได้มีการแจ้งให้บุคลากรได้ทราบผลพิจารณาความความชอบ คำชมเชย รางวัล อย่างเปิดเผยต่อสาธารณะตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมา ได้แก่สถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดเวรยามเพื่อรักษาความปลอดภัยในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการมอบรางวัลหรือคำติชม ซึ่งจะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อเป็นขวัญกำลังใจที่จะส่งผลในพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอยู่ในระดับน้อย. ($\bar{x} = 2.48$)

4. สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริม เจตคติที่ดี เพิ่มพูนประสบการณ์ และความรู้ความสามารถให้กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดบทลงโทษที่เป็นมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการโต้แย้งสิทธิเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบ อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดอยู่ในระดับน้อย. ($\bar{x} = 2.45$)

5. สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ด้านการพัฒนาบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดให้บุคลากรเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาการปฏิบัติการด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมออยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.3.97$) รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างผลงานด้านต่างๆอย่างเท่าเทียมกันอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้บุคลากรได้ศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือหน่วยงานของภาครัฐและ เอกชนอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เห็นความสำคัญของการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการอารักขาบุคลากร ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการพัฒนาบุคลากร โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเข้ามาเกี่ยวข้องสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา สารัมภ์ (2562 : 3) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิวรรณ ไชยกุล (2562 : 58) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ (2560 : 70) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเขตอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่าภาพรวม

อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษานับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดเพราะจะช่วยให้คณะบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา งานทางการศึกษา และการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแสวงหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงาน โดยมีกระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสม ได้แก่ การสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก การคัดเลือกหรือการสรรหา มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติงานเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรได้มีโอกาสความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ กำหนดคุณสมบัติ มีคณะกรรมการสรรหา ตลอดจนมีการปฐมนิเทศ และมีการทดลองปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ ในแต่ละขั้นตอนได้ดำเนินการภายใต้หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อหลักความโปร่งใส สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี เลขลบ (2559 : 52) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสพการณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสำรวจความต้องการเพิ่มหรือลดของจำนวนบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีการจัดทำแผนอัตรากำลัง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา มีการจัดทำคู่มือแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคลากรอย่างชัดเจน มีการวิเคราะห์ภาระงาน การกำหนดคุณสมบัติของบุคคลตามความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับงาน เพื่อช่วยให้สถานศึกษาจัดหาทรัพยากรบุคลากรให้เพียงพอ กับความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต สามารถทำให้สามารถปฏิบัติภารกิจขององค์กรได้ บรรลุเป้าหมาย ภายใต้หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า และหลักการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์พรรณ ผลมาก (2560 : 74) การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วมของพนักงานสายบริการ มหาวิทยาลัยพะเยาด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$) รองลงมา คือด้านการธำรงรักษาบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสพการณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น การแสวงหาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับงาน โดยมีกระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสม ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสบการณ์ ดังนั้น การบริหารงานควรตระหนักและเอาใจใส่ในเรื่องการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสบการณ์ ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรบุคลากรเพื่อประโยชน์ต่อสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบสภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อให้สภาพการบริหารงานบุคลากรตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาสภาพปัญหาด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งประสบการณ์ ควรจัดการงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ยุติธรรมต่อบุคลากร เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.

ธีระ รุญเจริญ. (2548). *สู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

กัลยาณี เลขล (2559). *สภาพการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พิมพ์พรรณ ผลมาก. (2560). *การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลแบบมีส่วนร่วมของพนักงานสายบริการมหาวิทยาลัยพะเยา*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ญาณิศา ประสิทธิ์. (2560). เรื่องการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเขตอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงาน
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สีวรรณ ไชยกุล. (2562). การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายะลา เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.
- วิภาดา สารัมภ์. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่ศึกษาปทุมธานี เขต 1
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี.

ผลกระทบของแรงจูงใจและบุพปัจจัยต่อความภักดีของนักท่องเที่ยว
ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

**The Effects of Motivation and Its Antecedents on
Tourist Loyalty in Cultural Destination in
Amphoe Muang Maehongson Province**

ทิพชญา พึ่งชาญชัยกุล

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Tipchaya Phungchanchaikul
Ramkhamhaeng University, Thailand
E-mail : tipchaya.p@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอนผ่านปัจจัยภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structure Equation Model: SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เครื่องมือคือแบบสอบถามลูกค้าที่เป็นชาวไทยที่เข้ามาจากแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอวัฒนธรรมไทใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนท่องเที่ยวและพักแรมเป็นอย่างน้อย 2 วัน 1 คืน และใช้แบบสัมภาษณ์วิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารในหน่วยงานของภาครัฐและผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการดำเนินงานในบทบาทเกี่ยวกับภาครัฐกิจและภาคการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวน 7 คน โดยข้อค้นพบหรือคุณค่าจากงานวิจัยนี้พบว่าองค์ประกอบในเรื่องของแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว (Tourist Motivation) ในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมไทใหญ่โดยเฉพาะในองค์ประกอบที่สำคัญที่ควรมุ่งเน้น คือ แรงจูงใจในการหนี (Escape motivations) ของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (destination loyalty) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม; นักท่องเที่ยว; แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมไทใหญ่

Abstracts

The objectives of this research were to study the impact of tourists's motivation on destination loyalty in Taiyai's cultural attractions in Mae Hong Son Province through perceived destination image and tourist satisfaction. This research is a mixed method research by quantitative and qualitative research. Quantitative research which was analyzed by using the Structure Equation Model (SEM) with statistical program. The quantitative method's tool was a questionnaire for Thai tourist who came to visit, traveling and staying at least 2 days 1 night in Tai Yai cultural tourist attraction, Muang district, Mae Hong Son province. The qualitative research's tool was the form of In-depth interviews with 7 persons of government agencies and executives from private sectors who conduct the operational roles in the business and tourism sectors in Mae Hong Son Province and in Tai Yai culture. The findings or values from this research found that tourist motivation element in Tai Yai's cultural attractions is the important element that should be focused on, especially the escape motivations of tourists, which is an important factor influencing destination loyalty, consistent with the results of qualitative research.

Keywords: Cultural Tourism; Tourist; Tai Yai Cultural Attractions

บทนำ

เศรษฐกิจของประเทศไทยได้มีการให้ความสำคัญกับภาคบริการ โดยเศรษฐกิจในประเทศไทยกำลังก้าวต่อจากภาคอุตสาหกรรมไปยังภาคบริการ ทั้งนี้ เศรษฐกิจภาคบริการโดยมีภาคการท่องเที่ยวเป็นภาคที่มุ่งให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่เป็นธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ และนำมาซึ่งกิจกรรมภาคค้าปลีก โรงแรมที่พักร้านอาหาร กิจกรรมสันทนาการอื่น ๆ ดังที่แสดงว่า ภาคการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญ (พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554 : 1-28) ยังมีการระบุถึงการตั้งเป้าหมายให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวระดับโลก การดึงดูดนักท่องเที่ยวในทุกระดับและให้ความสำคัญในการเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูงและมุ่งพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงมากขึ้นด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรมไทยและใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายของการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ นำการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะค่านึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ (ประกาศยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, 2561 : 27-28) ด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมนั้นจังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจเสนอการส่งออกถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ด้วยต้นทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติรวมไปถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ด้านการแข่งขันที่ว่าด้วยเรื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น จากความคิดสร้างสรรค์ และจากทุนทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการบริหารจัดการพัฒนาเมืองและ

แหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความโดดเด่น เพื่อให้แม่ฮ่องสอนเป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นของนักท่องเที่ยว และสามารถนำนักท่องเที่ยวได้กลับมาท่องเที่ยวซ้ำได้ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 กันยายน พ.ศ. 2562)

ปัจจุบันสถานการณ์ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วยสถิติรายรับจากการท่องเที่ยว เปรียบเทียบจากปี ค.ศ. 2018 ลดลง 3.06 เปอร์เซ็นต์ โดยแยกเป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยลดลง 2.47 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ลดลง 3.59 เปอร์เซ็นต์ (กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา, 2562 : ออนไลน์) ดังที่แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนลดลง ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาและฟื้นฟูให้เกิดรายรับที่เพิ่มขึ้น ด้วยการพัฒนาด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และการสร้างแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ให้เกิดความพึงพอใจ ทำให้นักท่องเที่ยวเลือกการมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนโดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งนักท่องเที่ยวมีการลดลงอย่างเห็นได้ชัด แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญของธุรกิจและการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังที่การกลับมาท่องเที่ยวใหม่ได้รับการยอมรับว่า เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญสำหรับการอยู่รอดของธุรกิจและการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวซึ่งมีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการกลับมาเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวคือภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและแรงจูงใจ Pratminingsih, Rudatin, and Rimenta (2014 : 19-24)

กิจกรรมและรายได้ที่เพิ่มพูนจากแหล่งท่องเที่ยวสามารถนำผลให้เกิดรายได้เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่นทำให้เกิดรายได้แก่ธุรกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการและสถานตากอากาศ สำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจขายของที่ระลึกหรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว ธุรกิจการกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง งานออกร้าน การโฆษณาเผยแพร่ หรือการดำเนินงานอื่นใดโดยมีความมุ่งหมายเพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้เกิด การท่องเที่ยว (พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2554 : 1-28) ส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้สู่ภาคส่วนธุรกิจที่สนับสนุนธุรกิจท่องเที่ยว และทำให้เกิดรายได้สู่ภาครัฐในรูปแบบของภาษีและรูปแบบอื่น เช่น การคืนกำไรสู่สังคม โดยรายได้ดังกล่าว สามารถนำมาพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้สมบูรณ์และเหมาะสม ทั้งในด้านของสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งจะรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ที่ยังคงมีความโดดเด่นทั้งทางสภาวะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการรักษาให้คงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทใหญ่อย่างแข็งแกร่งของแหล่งท่องเที่ยวในตำบลจองคำ ตำบลผาป๋อง และตำบล ปางหมู ในพื้นที่ของอำเภอเมืองจังหวัดแม่ฮ่องสอน และดังที่แม่ฮ่องสอนเป็นจังหวัดที่มีความเป็นมาและมีการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้รับอิทธิพลมาจากอาณาจักรสุโขทัย-เมียนมา ซึ่งแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาคเหนือ ซึ่งเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, 2549 : 5) มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีการสะท้อนถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตไว้อย่างเข้มข้น และยังมีต้นทุนทางธรรมชาติที่สูง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมืองที่มีการแสดงออก

ความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์เชื้อสายไทยใหญ่ หรือคนไต (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด-แม่ฮ่องสอน, 2549 : 43)

รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวนที่ลดลงเกี่ยวเนื่องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวที่เกิดปัญหา การต้องการการฟื้นฟูและการได้รับการสนับสนุนโดยเฉพาะในส่วนของการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวใจกลาง จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีวัฒนธรรมของชาวไทใหญ่อย่างแข็งแรง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และเพื่อก่อให้เกิดความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้เข้าสู่ประเทศไทยที่นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดได้ช่วยพัฒนาองค์ประกอบและศักยภาพในการแข่งขันของธุรกิจการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการรับรู้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. เพื่อศึกษาผลกระทบของแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอวัฒนธรรมไทใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนท่องเที่ยวและพักแรมเป็นอย่างน้อย 2 วัน 1 คืน จำนวน 660 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและพักแรมในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมไทใหญ่ เป็นอย่างน้อย 2 วัน 1 คืนจำนวน 660 คน โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จากแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอวัฒนธรรมไทใหญ่ มีจำนวนทั้งหมด 7 แห่ง ผู้วิจัยเลือก ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (วรรณิ แกมเกตุ, 2551 : 2-37) ผู้วิจัยกำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างเท่า ๆ กัน ทั้ง 7 แหล่งท่องเที่ยว ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 95 คนต่อแหล่งท่องเที่ยว ได้จำนวนตัวอย่างทั้งหมดเป็นชาวไทย จำนวน 660 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์

ได้แก่ ผู้บริหารในหน่วยงานของภาครัฐและผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชนที่มีตำแหน่งและหน้าที่ในการดำเนินงานที่มีบทบาทเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การค้าและวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวน 7 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยดำเนินการ คือ **ลักษณะของเครื่องมือ** 1. แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) **ตอนที่ 2** แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (Likert, 1932 : 3-7) จำนวน 7 ข้อ **ตอนที่ 3** แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (Likert, 1932 : 3-7) จำนวน 8 ข้อ **ตอนที่ 4** แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (Likert, 1932 : 3-7) จำนวน 12 ข้อ **ตอนที่ 5** แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (Likert, 1932 : 3-7) จำนวน 6 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วยชื่อ - นามสกุล อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การบริหาร และวันเดือนปีที่ให้สัมภาษณ์ **ตอนที่ 2** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางลักษณะปัจจัยที่มีผลกระทบของแรงจูงใจและบุพปัจจัยต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรีจำนวน 6 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการคัดเลือกผู้ช่วยผู้วิจัยที่มีทักษะภาษาที่สามารถติดต่อสื่อสารได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการเก็บข้อมูลให้กับผู้ช่วยผู้วิจัยอย่างละเอียดครบถ้วนเพื่อเก็บข้อมูลกับนักท่องเที่ยวชาวไทยผู้มาท่องเที่ยวและพักผ่อนเป็นอย่างน้อย 2 วัน 1 คืนจากแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอวัฒนธรรมไทใหญ่ มีจำนวนทั้งหมด 7 แห่ง ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยการไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (วรรณิ แกมเกตุ, 2551 : 2-37) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 95 คนต่อแหล่งท่องเที่ยว และทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 660 ฉบับโดยการแจกจ่ายและเก็บคืนแบบสอบถาม

จากกลุ่มตัวอย่างได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100
ทำการเก็บแบบสอบถาม

ที่กลุ่มตัวอย่างทำการตอบเรียบร้อยแล้ว 5. ตรวจสอบความถูกต้องความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปด้วยตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model--SEM)

3.2 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จาก คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย-รามคำแหง ถึง ผู้บริหารในหน่วยงานของภาครัฐและผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการดำเนินงานที่มีบทบาทเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การค้าและวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2 สัมภาษณ์โดยแบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) 3. ตรวจสอบข้อมูลหลังจากเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) (วรรณิ แกมเกตุ, 2551 : 2-37) 4. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ศึกษาใช้

สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean-- $\bar{x}$) และส่วน-เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation--SD) อธิบายข้อมูล การวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model--SEM)

1. ใช้สถิติทดสอบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

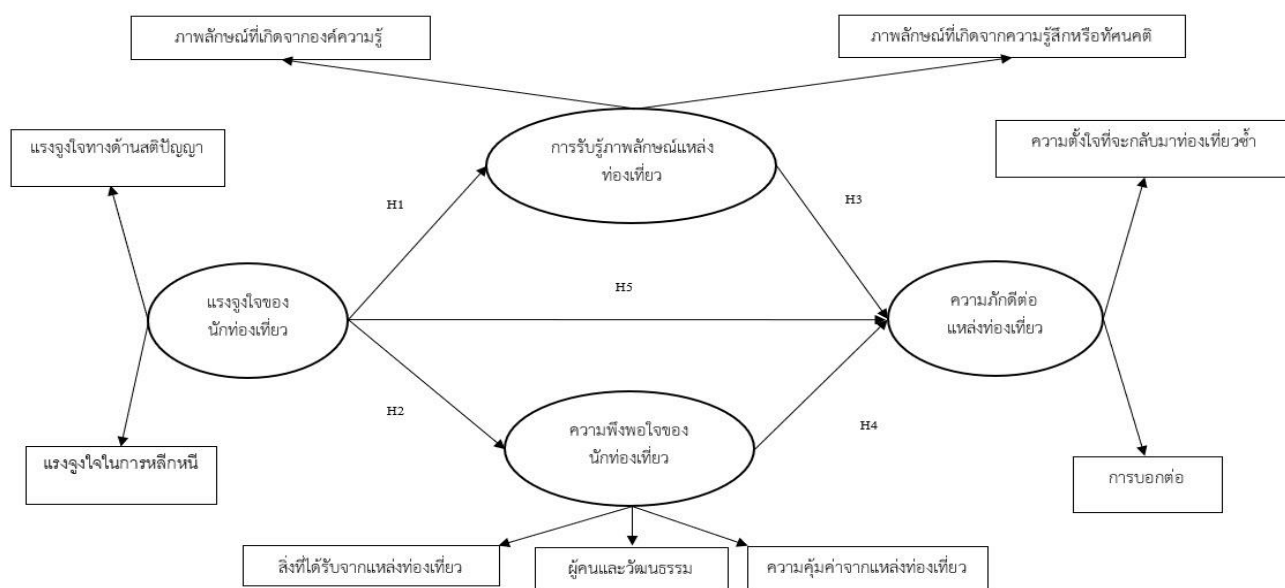
1.1 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวัด ตัวแปรแฝงกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน (goodness of fit measure) 1.2 การประเมินความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (convergent validity) และความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (discriminant validity) 1.3 การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมการโครงสร้าง 1.4 การวิเคราะห์อิทธิพลคั่นกลาง (mediated effects) 1.5 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (direct effect) อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาลักษณะของแรงจูงใจและบุปผาปัจจัยต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัด แม่ฮ่องสอน จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. **ปัจจัยส่วนบุคคล** ของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 30-39 ปี มีจำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 42 ส่วนใหญ่มีสถานะสมรส มีจำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1 ส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,000-60,000 บาท มีจำนวน 442 คน คิดเป็นร้อยละ 67 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 332 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 287 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9

ตารางที่ 1 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว (tourist motivation)

แรงจูงใจทางด้านสติปัญญา (intellectual or knowledge motivations)

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	M	SD	อันดับ
1. แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว MOTIV (Tourist Motivation)			
1.1 แรงจูงใจทางด้านสติปัญญา IKM			
(Intellectual or Knowledge Motivations)			
1.1.1 (IKM1) ฉันมาท่องเที่ยวที่นี่เพราะอยากเพิ่มความรู้เกี่ยวกับสถานที่ผู้คนหรือสิ่งอื่น ๆ	4.10	0.71	3
1.1.2 (IKM2) ฉันมีแรงจูงใจในกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน	4.11	0.69	2
1.1.3 (IKM3) ฉันมีแรงบันดาลใจจากบรรยากาศทิวทัศน์	4.12	0.72	1
ผลรวม	4.11		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 1 พบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวด้านแรงจูงใจทางด้านสติปัญญาเมื่อพิจารณารายข้อ จำนวนทั้งหมด 3 ข้อคำถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยลำดับแรกคือ นักท่องเที่ยว (Mean = 4.12, SD = 0.72) ฉันมีแรงบันดาลใจจากบรรยากาศทิวทัศน์

ตารางที่ 2 แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว (tourist motivation)

แรงจูงใจในการหลีกเลี่ยง (escape motivations)

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	M	SD	อันดับ
1. แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว MOT (Tourist Motivation)			
1.2 แรงจูงใจในการหลีกเลี่ยง (EM) (Escape motivations)			
1.2.1 (EMO4) ฉันทมาท่องเที่ยวที่นี่เพราะอยากหลบหนีจากกิจวัตรประจำวัน	4.12	0.78	1
1.2.2 (EMO5) ฉันทมาท่องเที่ยวที่นี่เพราะอยากแสวงหาการผจญภัยและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่น่าตื่นเต้น	4.00	0.42	2
1.2.3 (EMO6) ฉันทมาท่องเที่ยวที่นี่เพราะอยากได้ความสนุกและความบันเทิง	3.98	0.76	3
ผลรวม	4.03		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 2 พบว่าแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวด้านแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยง เมื่อพิจารณา รายข้อค่าเฉลี่ยความคิดเห็นลำดับแรกของนักท่องเที่ยว (Mean = 4.12, SD = 0.78) คือ ฉันทมาท่องเที่ยวที่นี่เพราะอยากหลบหนีจากกิจวัตรประจำวัน

ตารางที่ 3 การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (Perceived Destination Image) ภาพลักษณ์ที่เกิดจากองค์ความรู้ (Cognitive Image) COG

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	M	SD	อันดับ
2. การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว PDI (Tourist Destination Image)			
2.1 ภาพลักษณ์ที่เกิดจากองค์ความรู้ (COG) (Cognitive Image)			
2.1.1 (COG1) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีความดึงดูด	4.03	0.62	2
2.1.2 (COG2) แหล่งท่องเที่ยว มีสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดี	4.19	0.68	1
2.1.3 (COG3) แหล่งท่องเที่ยว มีสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ	3.76	0.75	3
ผลรวม	4.00		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 3 พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวด้านภาพลักษณ์ที่เกิดจากองค์ความรู้ในด้านค่าเฉลี่ยความคิดเห็นลำดับแรกของนักท่องเที่ยว (Mean = 4.19, SD = 0.68) คือแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดี

ตารางที่ 4 การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (perceived destination image) ภาพลักษณ์ที่เกิดจากความรู้สึกหรือทัศนคติ (Affective Image) AFF

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	M	SD	อันดับ
2. การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว PDI (Tourist Destination Image)			
2.2 ภาพลักษณ์ที่เกิดจากความรู้สึกหรือทัศนคติ AFF (Affective Image)			
2.2.1 (AFF4) ฉันรู้สึกว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ทำให้ฉันรู้สึกผ่อนคลาย	4.09	0.68	1
2.2.2 (AFF5) ฉันรู้สึกว่าแหล่งท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นสถานที่ที่สดใส มีชีวิตชีวา	4.07	0.69	2
2.2.3 (AFF6) ฉันรู้สึกตื่นเต้นเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนี้	3.88	0.70	3
ผลรวม	4.01		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 4 พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว เมื่อพิจารณารายชื่อของตัวแปร ในส่วนภาพลักษณ์ที่เกิดจากความรู้สึกหรือทัศนคติ พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นลำดับแรกของนักท่องเที่ยว คือ (Mean = 4.09, SD = 0.68) ฉันรู้สึกว่าแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ทำให้ฉันรู้สึกผ่อนคลาย

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist Satisfaction) สิ่งที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวกับความคาดหวัง (perceived destination expectation)

ตัวแปร/ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	M	SD	อันดับ
3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว TS (Tourist Satisfaction)			
3.1 สิ่งที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวกับความคาดหวัง PDE (Perceived Destination Expectation)			
3.1.1 (PDE1) ฉันมีความพึงพอใจกับการมาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวนี้เมื่อเทียบกับความคาดหวังที่ฉันมีก่อนมาที่นี่	3.87	0.68	2

3.1.2 (PDE2) สิ่งที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวนี้ได้เต็มเต็ม

ความคาดหวังของฉัน	3.88	0.68	1
ผลรวม	3.88		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เมื่อพิจารณารายชื่อของตัวแปรจำนวนทั้งหมด 2 ข้อคำถาม ในส่วนของ สิ่งที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับความคาดหวัง พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นลำดับแรกของนักท่องเที่ยว (Mean = 3.88, SD = 0.68) คือ ฉันมีความพึงพอใจกับการมาท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวนี้เมื่อเทียบกับความคาดหวังที่ฉันมีก่อนมาที่นี่

ตารางที่ 6 ความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (destination loyalty) การบอกต่อ (Referral) RF

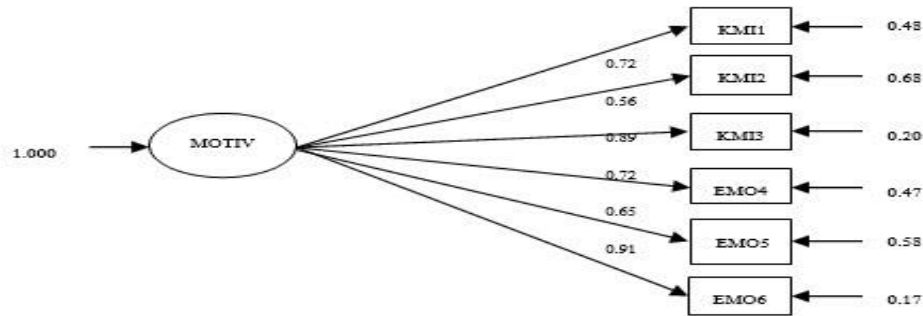
ตัวแปร/ตัวชี้วัด	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว		
	M	SD	อันดับ
4. ความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว DL (Destination Loyalty)			
4.2 การบอกต่อ REF (Referral)			
4.2.1 (REF4) ฉันจะแนะนำแหล่งท่องเที่ยวนี้ให้กับคนอื่น	3.89	0.68	3
4.2.2 (RF5) ฉันจะแนะนำแหล่งท่องเที่ยวนี้ให้แก่เพื่อนและญาติ	3.92	0.67	1
4.2.3 (REF6) ฉันจะส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนและญาติให้มาเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวนี้	3.91	0.68	2
ผลรวม	3.91		

ผลการวิเคราะห์จากตารางที่ 6 พบว่า ความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (destination loyalty) เมื่อพิจารณารายชื่อของตัวแปร ในส่วนของการบอกต่อ พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นลำดับแรกของนักท่องเที่ยวคือ (Mean = 3.92, SD = 0.67) ฉันจะแนะนำแหล่งท่องเที่ยวนี้ให้แก่เพื่อนและญาติ

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

(standardized factor loading) โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของแต่ละตัวแปรสังเกตได้สามารถดูค่า Completely Standardized Solution ใน Output โดยเกณฑ์ที่กำหนดคือ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ค่า Average Variance Extracted (AVE) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 และค่าความเที่ยงรวมของ แต่ละตัวแปรแฝง (Composite Reliability--CR) ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6

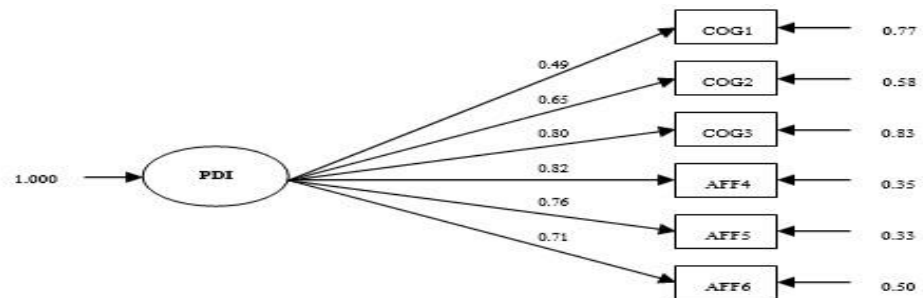
2. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว (tourist motivation) ดังแสดงในภาพที่ 2

$\chi^2 = 40.17$, $df = 30$, $\chi^2 / df = 1.34$, $p \text{ value} = 0.10167$, $CFI = 1.000$, $GFI = 0.982$, $AGFI = 0.960$, $RMSEA = 0.0291$

แผนภาพที่ 2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว (motivation)

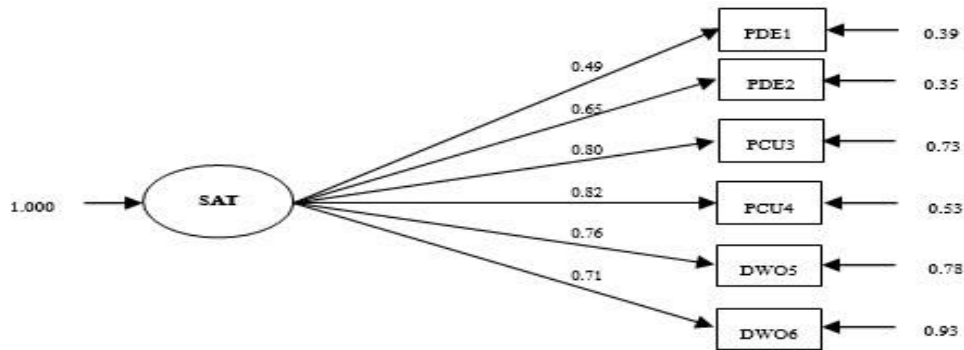
3. ผลการตรวจสอบการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (perceived destination image) ดังแสดงในภาพที่ 3

$\chi^2 = 8.80$, $df = 8$, $\chi^2 / df = 1.10$, $p \text{ value} = 0.35943$, $CFI = 1.000$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.99$, $RMSEA = 0.012$

แผนภาพที่ 3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (Perceived Destination Image)

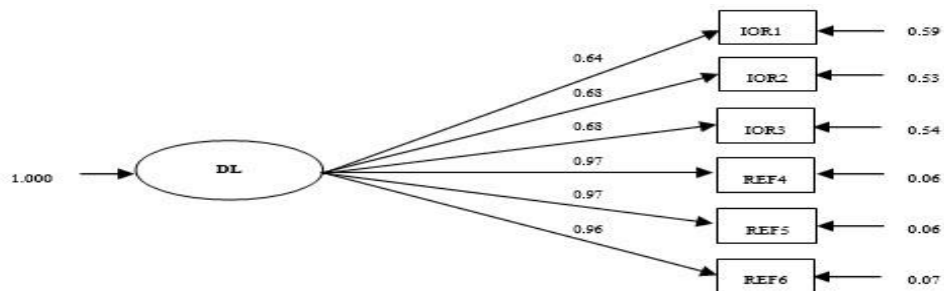
4. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
(tourist satisfaction) ดังแสดงในภาพที่ 4

$\chi^2 = 15.15$, $df = 20$, $\chi^2/df = 0.757$, $p \text{ value} = 0.74433$, $CFI = 1.000$, $GFI = 0.996$,
 $AGFI = 0.985$, $RMSEA = 0.000$

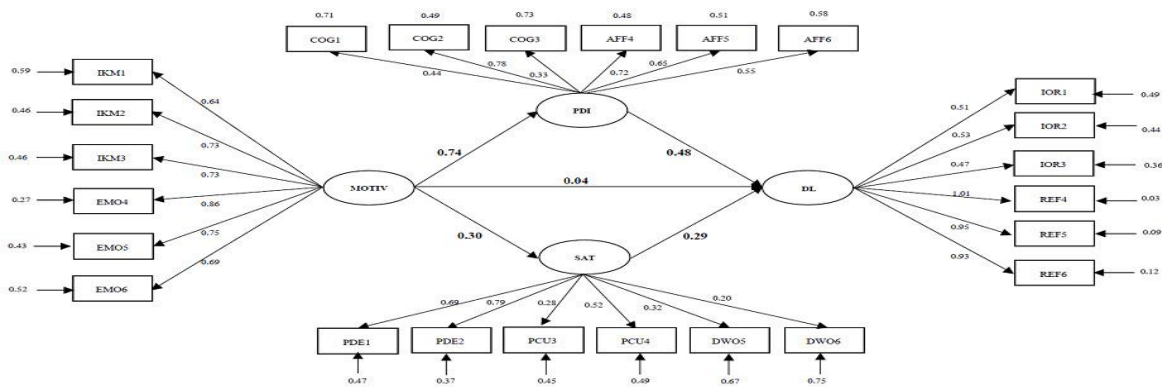
แผนภาพที่ 4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
(tourist satisfaction)

5. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว
(destination loyalty) ดังแสดงในภาพที่ 5

$\chi^2 = 1.34$, $df = 3$, $\chi^2/df = 0.446$, $p \text{ value} = 0.72017$, $CFI = 1.000$, $GFI = 1.000$, $AGFI$
 $= 1.000$, $RMSEA = 0.000$

แผนภาพที่ 5 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแบบจำลองความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว
(destination loyalty)

$\chi^2 = 131.84$, $df = 137$, $\chi^2/df = 0.96$, $p\text{-value} = 0.60857$, $CFI = 1.000$, $GFI = 0.984$, $AGFI = 0.964$, $RMSEA = 0.000$

แผนภาพที่ 5 ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างผลกระทบของผลกระทบของแรงจูงใจและบุพเพปัจจัยต่อความ
ภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากแผนภาพที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแบบจำลองสมการโครงสร้างที่ปรับใหม่ (modified model) สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า ตัวแบบจำลองตามทฤษฎี สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 131.84 องศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 137 ค่าความน่าจะเป็น ($p\text{ value}$) มีค่าเท่ากับ 0.60857 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่ามากกว่า .05 ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 0.96 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 2 เมื่อพิจารณา ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.984 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้ ($AGFI$) มีค่าเท่ากับ 0.964 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.000 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่ามากกว่า 0.9 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือมาตรฐาน ($SRMR$) เท่ากับ 0.00929 และค่าดัชนีค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณพารามิเตอร์ ($RMSEA$) มีค่าเท่ากับ 0.000 ผ่านเกณฑ์ คือ ต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05

ในงานวิจัยนี้แรงจูงใจ (MOTIV) มีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) 0.49 ไปยังความภักดีของลูกค้า (CL) มากที่สุด แสดงถึงตัวแปรแรงจูงใจ (MOTIV) มีผลกระทบต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) มากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (PDI) มีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) 0.48 ที่มีผลกระทบต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) รองลงมา คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (SAT) มีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) 0.29 ซึ่งมีผลกระทบต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) ลดหลั่นกันมาตามลำดับ

ในส่วนของแรงจูงใจ (MOTIV) ที่มีผลกระทบต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) มากที่สุดนั้น จากแบบจำลองสมการโครงสร้างพบว่าตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมีค่ามากที่สุดในตัวแปร (EMO5) ฉันทาท่องเที่ยวที่นี้เพราะอยากหลบหนีจากกิจวัตรประจำวัน ซึ่งตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.86 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดจากในทุกตัวแปรแฝง จึงเป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงที่สุดในหมวดตัวแปรองค์ประกอบซึ่งหมายถึงมีความสำคัญสูงที่สุด

ในส่วนตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (PDI) ที่ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) ไปยังความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) มีค่ารองลงมา ซึ่งจากแบบจำลองสมการโครงสร้างพบว่าตัวแปรแฝงที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมากที่สุด ในตัวแปรการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (PDI) คือ (COG2) แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดี ซึ่งเป็นตัวแปรองค์ประกอบที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.86 จึงเป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงที่สุดซึ่งหมายถึงมีความสำคัญสูงที่สุดในหมวดตัวแปรองค์ประกอบ

ในส่วนตัวแปรความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (tourist satisfaction) ที่ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) ไปยังความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) มีค่ารองลงมา ซึ่งจากแบบจำลองสมการโครงสร้างพบว่าตัวแปรแฝงที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมากที่สุดในตัวแปรความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (tourist satisfaction) คือ (PDE2) สิ่งที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวนี้ได้เติมเต็มความคาดหวังของฉัน ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงที่สุดมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.79 จึงเป็นตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางสูงที่สุดในหมวดตัวแปรองค์ประกอบซึ่งหมายถึงมีความสำคัญสูงที่สุดในหมวดตัวแปรองค์ประกอบ

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
H ₁	แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมีผลกระทบในทางบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้
H ₂	แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีผลกระทบในทางบวกต่อ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว	สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้
H ₃	การรับรู้ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว มีผลกระทบในทางบวกต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว	สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้
H ₄	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมีผลกระทบในทางบวกต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว	สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้

H ₅	แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวมีผลกระทบในทางบวกต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว	ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้
โดยผลของการทดสอบสมมติฐานเชิงปริมาณมีความสอดคล้องกับการทดลองเชิงคุณภาพ		

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากลูกค้าที่เป็นชาวไทยที่เข้ามาจากแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอวัฒนธรรมไทใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนท่องเที่ยวและพักแรมเป็นอย่างน้อย 2 วัน 1 คืน จำนวน 660 ตัวอย่าง สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยตามสมมติฐานงานวิจัยในข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่สนับสนุนสมมติฐานในข้อที่ 5 ดังที่ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของแรงจูงใจต่ออาศัยการส่งผ่านบุพปัจจัยไปยังความภักดีของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ในส่วนของแรงจูงใจที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางไปยังภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุดซึ่งมีค่า 0.74 โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมากที่สุดคือ (EMO5) ฉันทาท่องเที่ยวที่นี่ เพราะอยากหลบหนีจากกิจวัตรประจำวัน ซึ่งตัวแปรนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.86 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในหมวดตัวแปร องค์ประกอบนี้จึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Beerli and Martín (2004 : 657-681), Chetthamrongchai (2017 : 2-6), Hsieh (2016 : 21-23), Pratminingsih, Rudatin, and Rimenta (2014 : 19-24), Wang, Qu, and Hsu (2016: 58-71) และสอดคล้องกับผลของการสัมภาษณ์ในเชิงลึก และ รองลงมาคือค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวไปยังความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีค่า 0.48 สอดคล้องกับการศึกษาของ Akroush, Jraisat, Kurdieh, AL-Faouri, and Qatu (2015 : 18-44), Assaker and Hallak (2013 : 600-613), Cassia, Cobelli, and Ugolini (2017 : 722-732), Chi and Qu (2008 : 624-636), Kanwel, Lingqiang, Hwang, Hussain, and Jameel (2019 : 6401-6419), Kim (2017 : 1-15), Martin-Santana, Beerli-Palacio, and Nazzareno (2017 : 13-25), Mohamad, Ghani, Mamat, and Mamat (2014 : 1113-1123), Pike (2004 : 3-77), Wang, Yang, Han, and Shi (2017 : 392-410) และสอดคล้องกับผลของการสัมภาษณ์ในเชิงลึก

ในส่วนของเส้นอิทธิพลเชิงสาเหตุจากแรงจูงใจส่งผลไปยังความภักดีต่อแหล่งมีค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) 0.49 เป็นค่าที่สูงที่สุดและรองลงมาคือการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวที่ค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุรวม (total effect) 0.48 ไปยังความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรแรงจูงใจ (MOTIV) มีผลกระทบต่อความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (DL) มากที่สุดซึ่งหมายความว่าปัจจัยแรงจูงใจนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการทำให้เกิดความภักดีต่อแหล่งท่องเที่ยวผ่านองค์ประกอบ การรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ทำให้สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยแรงจูงใจของ

นักท่องเที่ยวที่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวแต่มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการส่งผ่านจากปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ผลของการวิจัยแสดงว่า ปัจจัยส่วนที่เพิ่มเติมเพื่อส่งผ่านการผลิตให้เกิดการกลับมา ท่องเที่ยวซ้ำ และการบอกต่อที่มีประสิทธิภาพซึ่งในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นไปในรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทำให้ต้องการรับรู้ภาพลักษณ์ ความพึงพอใจจากการสัมผัสและเข้าถึงอย่างใกล้ชิดเป็นปัจจัยที่จะทำให้ประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวมากขึ้นโดยแท้จริง และทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นความสอดคล้องของผลการวิจัย-เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหารในหน่วยงานของภาครัฐและผู้บริหารหน่วยงานภาคเอกชนที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการดำเนินงานที่มีบทบาทเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การค้าและวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

จากผลของการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในเรื่องของแรงจูงใจ คือ เรื่องของแรงจูงใจในการหลีกเลี่ยง การอยากหลบหนีจากกิจวัตรประจำวัน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ในพื้นที่ตำบลจองคำ ตำบลปางหมู และตำบลผาป่อง ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น เป็นพื้นที่ที่มีวัฒนธรรมไทใหญ่ หรือวัฒนธรรมของชาวไต ซึ่งส่วนใหญ่มีรากมาจาก รัฐฉานสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาที่ยังคงหวงแหนและรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์ตนเองไว้ได้อย่างแข็งแกร่ง แสดงออกมาเป็นเรื่องของความโดดเด่นทางวัฒนธรรม ถ่ายทอดออกมาด้วยสิ่งแวดล้อม สถาปัตยกรรม อาหาร เครื่องแต่งกายและงานประเพณี รวมถึงภาษาพูดโดยรวมแล้วเป็นวัฒนธรรมที่งดงามของชาติพันธุ์ไทใหญ่ ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสเสน่ห์แห่งวัฒนธรรมอย่างแท้จริง ซึ่งแสดงถึง ความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทางภาคเหนืออย่างชัดเจน ความแข็งแกร่งทางวัฒนธรรมนับว่า เป็นจุดแข็งของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิง-วัฒนธรรมไทใหญ่ในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นที่มาของความแตกต่างอย่างชัดเจน ทำให้ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวได้สัมผัสความแตกต่างทางวิถีชีวิตจากชีวิตประจำวันที่มี ทั้งนี้ ภาครัฐและภาคเอกชนสามารถจัดการอบรม เพื่อให้ทักษะความรู้แก่ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนเกิดทักษะการสื่อสาร ทักษะความรู้ และความเข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างของนักท่องเที่ยวได้ดี ทั้งนี้ เนื่องจากทักษะความรู้และความเข้าใจผู้มาเยือนที่ดีสามารถยังดำรงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์และยังสามารถสื่อสาร และถ่ายทอดอัตลักษณ์นั้นไปยังผู้มาท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

งานวิจัยต่อไปจึงควรมีการศึกษาที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์อื่นๆซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจและให้ความสำคัญหรือศึกษาต่อยอดในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ในประเทศไทย เพื่อ การศึกษาวิจัยที่เป็นประโยชน์และเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในอนาคต

ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรนำไปปรับใช้ในการวิจัย สาขาวิชาที่ใกล้เคียง และสาขาวิชาการอื่น ๆ นำไปบูรณาการประกอบกับการเรียนการสอนด้านการจัดการ และการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการจัดการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2562. แหล่งที่มา: https://www.mots.go.th/old/more_news.php?cid=411
- นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน, หัวหน้าชุดติดตามและประเมินผล, ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน, หัวหน้าศูนย์ไทใหญ่ศึกษา, ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และรองผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานจังหวัดแม่ฮ่องสอน, ประธานหอการค้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 กันยายน 2562.
- ประกาศยุทธศาสตร์ชาติ พ. ศ. 2561-2580. (2561). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82ก* (13 ตุลาคม 2561), 27-28.
- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนที่ 112ก* (2 ธันวาคม 2544), 1-28.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2549). *ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมจังหวัดแม่ฮ่องสอน*. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์เจริญวัฒนาการพิมพ์.
- Akroush, M. N., Jraisat, L. E., Kurdieh, D. J., AL-Faouri, R. N., & Qatu, L. T. (2016). Tourism service quality and destination loyalty-the mediating role of destination image from international tourists' perspectives. *Tourism Review*. 71 (1), 18-44.
- Assaker, G., & Hallak, R. (2013). Moderating effects of tourists' novelty-seeking tendencies on destination image, visitor satisfaction, and short and long-term revisit intentions. *Journal of Travel Research*. 52 (5), 600-613.
- Beerli, A., & Martin, J. (2004). Factors influencing destination image. *Annals of Tourism Research*. 31 (3), 657-681.
- Cassia, F., Cobelli, M., & Ugolini, N. (2017). The effects of goods-related and service related B2B brand images on customer loyalty. *Journal of Business & Industrial Marketing*. 32 (5), 722-732.

- Chetthamrongchai, P. (2017). The influence of travel motivation, information sources and tourism crisis on tourists' destination image. *Journal of Tourism & Hospitality*. 6 (2), 2-6.
- Chi, C. G-Q., & Qu, H. (2008). Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: An integrated approach. *Tourism Management*. 29, 624-636.
- Hsieh, H.-Y. (2016). *The influence of travel motivation and destination image on destination choices of backpackers in Tainan*. Proceedings of the eighth Asia-Pacific conference on global business, economics, finance and banking (AP16Singapore Conference). ISBN: 978-1-943579-07-5 Singapore. 21-23, July 2016. Paper ID: S655.
- Kanwel, S., Lingqiang, Z., Asif, M., Hwang, J., Hussain, A., & Jameel, A. (2019). The influence of destination image on tourist loyalty and intention to visit: Testing a multiple mediation approach. *Sustainability*. 11 (2), 6401-6419.
- Kim, J.-H. (2017). The impact of memorable tourism experiences on loyalty behaviors: The mediating effects of destination image and satisfaction. *Journal of Travel Research*. 1, 1-15.
- Likert, R. (1932). *A technique for the measurement of attitude*. New York: The Science Press.
- Martin-Santana, J. D., Beerli-Palacio, A., & Nazzareno, P. A. (2017). Antecedents and consequences of destination image gap. *Annals of Tourism Research*. 62 (1), 13-25.
- Mohamad, M., Ghani, N. I. A., Mamat, M., & Mamat, I. (2014). Satisfaction as a mediator to the relationships between destination image and loyalty. *World Applied Sciences Journal*, 30 (9), 1113-1123.
- Pratminingsih, S. A, Rudatin, C. L., & Rimenta, T. (2014). Roles of motivation and destination image in predicting tourist revisit intention: A case of Bandung-Indonesia. *International Journal of Innovation, Management and Technology*. 5 (1), 19-24.
- Pike, S. (2004). *Destination marketing organizations*. Oxford: Elsevier.
- Wang, C., Qu, H., & Hsu, M. K. (2016). Toward an integrated model of tourist expectation formation and gender difference. *Tourism Management*. 54, 58-71.
- Wang, T. L., Tran, P. T. K., & Tran, V. T. (2017). Destination perceived quality, tourist satisfaction and word-of-mouth. *Tourism Review*. 72 (4), 392-410.

การศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร
**A Study of the Problems on State Budget Administration by Good
Governance in the Schools under the Office of Kamphaeng
Phet Secondary Educational Service Area**

วิภาณี เทียมจันทร์ และ ทศนะ ศรีปัตตา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Wipanee Tiamjan and Tatsana Sripadta

Naresuan University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: wipaneet63@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารหรือหัวหน้างานงบประมาณ จำนวน 62 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน จำนวน 32 คน รวมทั้งสิ้น 96 คน ปีการศึกษา 2564 โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้างานงบประมาณ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน มีความคิดเห็นว่าปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารการบัญชี อยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา; หลักธรรมาภิบาล

* วันที่รับบทความ: 4 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 17 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 18 ธันวาคม 2564

Received: December 4, 2021; Revised: December 17, 2021; Accepted: December 18, 2021

Abstracts

This study aimed to determine the problems of state budget administration based on principles of good governance among schools under The Secondary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet. By using purposive sampling method, sixty-two administrators/ heads of the budget management and 32 teachers from finance department (96 in total) in academic year 2021 were participated in this study. Questionnaire was used to collect data. Statistic tools used in this study were Mean and Standard Deviation.

Results indicated the administrators or heads of the budget management and teachers from finance department reported that, overall, the problems of state budget administration based on principles of good governance among schools under The Secondary Educational Service Area Office Kamphaeng Phet were at moderate level. By considering on each aspect, it found that financial management aspect had highest mean, followed by budget allocation aspect had average mean, and accounting administration aspect had lowest mean, respectively.

Keywords: School Administration; State Budget Administration of School; Principles of Good Governance

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความสามารถและมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

การบริหารงานงบประมาณ เป็นกระบวนการดำเนินงานในการหารายได้และการใช้เงินให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีการควบคุมและดำเนินงานทางการเงินตามกฎหมายที่จัดไว้ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (แสงเทียน จิตโรตติ, 2560 : 3-5) และเป็นงานที่ส่งเสริมกิจการ งานต่าง ๆ ให้สถานศึกษา สามารถดำเนินงานได้ลุล่วงไปด้วยดี อีกทั้งมีกฎหมายแพ่งเข้ามาเกี่ยวข้อง หากมีการกระทำผิดระเบียบ จึงต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการที่เป็นระบบถูกต้อง (วีระพงษ์ ก้านกิ่ง, 2560 : 54)

หลักธรรมาภิบาล เป็นการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี และเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชนและประชาชน สำนักนายกรัฐมนตรีจึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ให้สถานศึกษาของรัฐต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลโดยเฉพาะการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาโดยยึดหลัก นิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

ปัจจุบันพบว่าการบริหารงบประมาณของสถานศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ เนื่องจากยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านงบประมาณ การเงิน บัญชี พัสดุโดยตรง อยู่เป็นจำนวนมาก (ธัญญาลักษณ์ สิงห์แก้ว, 2559 : ออนไลน์) โดยพบว่าปัญหาการบริหารงานการเงินและงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 นั้นยังคงมีปัญหาเช่นกัน โดยในภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง (สุวภัทร ไสววรรณ, 2555)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ว่าเป็นอย่างไร มีปัญหาอยู่ในระดับใด เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการพัฒนาและปรับปรุงข้อบกพร่องในการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวนทั้งสิ้น 1,406 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2564

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารหรือหัวหน้างานงบประมาณ จำนวน 62 คน และครูที่ปฏิบัติงานหน้างานการเงิน จำนวน 32 คน รวมทั้งสิ้น 96 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ปีการศึกษา 2564 โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม เรื่อง ปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร จำนวน 6 ด้าน รวมทั้งสิ้น 35 ข้อ ประกอบด้วย

การจัดทำและเสนอของบประมาณ	จำนวน 5 ข้อ
การจัดสรรงบประมาณ	จำนวน 6 ข้อ
การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ	
รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	จำนวน 6 ข้อ
การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา	จำนวน 6 ข้อ
การบริหารการเงิน	จำนวน 7 ข้อ
การบริหารการบัญชี	จำนวน 5 ข้อ

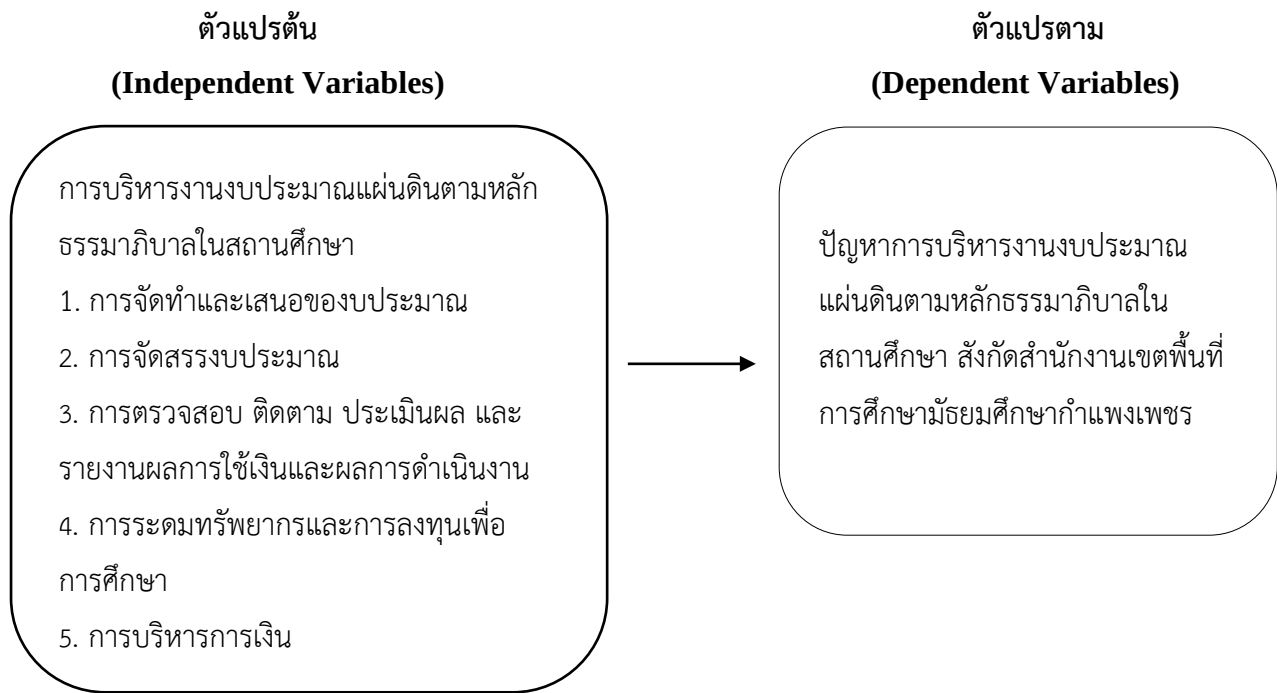
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและ Google Form จากแบบสอบถามปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentile) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณ แผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการบริหารงานงบประมาณ แผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวม

ด้าน	รายการ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 96)		ระดับ ปัญหา
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การจัดทำและเสนอของบประมาณ	2.61	0.73	ปานกลาง
2	การจัดสรรงบประมาณ	2.64	0.76	ปานกลาง

3	การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน	2.55	0.74	ปานกลาง
4	การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษา	2.48	0.76	น้อย
5	การบริหารการเงิน	3.14	0.65	ปานกลาง
6	การบริหารการบัญชี	2.48	0.76	น้อย
รวมเฉลี่ย		2.65	0.63	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้างานงบประมาณ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน มีความคิดเห็นว่าปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 3.14$) รองลงมา คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 2.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารการบัญชี ($\bar{X} = 2.48$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร พบว่า ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารหรือหัวหน้างานงบประมาณ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษายังขาดหลักการมีส่วนร่วม ในการให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุภัทร ไสวรรณ์, 2555 : 43) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานการเงินและงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 มีปัญหาการบริหารงานการเงินและงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา ไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (แสงเทียน จิตร์โชติ, 2560 : 3-5) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัญหา อุปสรรค การบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้น ประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด (ความถี่สูงสุด) คือ การบริหารงบประมาณไม่เป็นไปตาม

แผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่ทำไว้ในแต่ละปีงบประมาณ และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ด้านการบริหารการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่ปัญหาดังกล่าวนั้นอยู่เพียงระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการบริหารการเงินนั้น ได้ดำเนินการภายใต้หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม และหลักนิติธรรม จึงทำให้มีปัญหาน้อยเพียงเล็กน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทัศนีย์ ตาทิพย์, 2559 : 23) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารการเงินตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร พบว่าระดับการดำเนินงานการบริหารการเงินตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารการเงินของสถานศึกษา ยึดแนวปฏิบัติตามระเบียบของราชการอย่างเคร่งครัด

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารหรือหัวหน้างานงบประมาณ และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารการเงิน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารการบัญชี อยู่ในระดับน้อย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ซึ่งผู้บริหารและครูสามารถนำปัญหามาหาแนวทางในการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพตนเองและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานงบประมาณให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารและดำเนินงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ ตาทิพย์. (2559). ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารการเงินตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธัญญลักษณ์ สิงห์แก้ว. (2559). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2563. แหล่งที่มา: http://www.edujournal.ru.ac.th/index.php/abstract_data/viewIndex/707.ru
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุภภัทร ไสวรรณ. (2556). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานการเงินและงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

**Guideline of the Development of Innovative Leadership of School
Administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya
Educational Service Area Office 1**

ณัฐนิชา หามอนตรี และ พรเทพ ฐัณณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Nutthanicha Hamontree and Pornthep Rupan

Phranakhon si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : nursenote2luck@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 123 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่ 1. แบบสอบถาม 2. แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 8 แนวทาง เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

* วันที่รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 17 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 18 ธันวาคม 2564

Received: November 27, 2021; Revised: December 17, 2021; Accepted: December 18, 2021

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา; แนวทางการเสริมสร้าง

Abstracts

This research aimed to study ; 1) level of innovative leadership of school administrators and 2) propose a framework for development of innovative leadership of school administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 1. Population in this research consisted of 123 school administrators, under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 1, the sample was gained by simple random sampling method and the major information providers were 5 qualified academic experts selected from purposive selection. There were 2 types of research tools, questionnaire and interview guide. Statistics for data analysis included frequency, percentage, mean, standard derivation and content analysis.

The result showed that ; 1) The innovative leadership of school administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office 1 was high in overall level. When considered each aspect, it was revealed that the innovative leadership of school administrators at the highest level was teamwork and participation. The second highest was being role model, and the innovative leadership of school administrators at the lowest level was IT usage and communication and 2) the framework for development of innovative leadership of school administrators under the Phra Nakhon Si Ayutthaya Educational Service Area Office can be divided into 8 ways in order to enhance the innovative leadership of school administrators.

Keywords: Innovative Leadership; School Administrators; Framework for Development

บทนำ

สภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 นั้นครอบคลุมเวลาตั้งแต่ปี ค.ศ.2001 - 2100 หรือปีพ.ศ. 2544 - 2643 ซึ่งเป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based-Economy) ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้เป็นปัจจัยในการผลิตและการแข่งขันกำลังเปลี่ยนไปเป็นปัจจัยที่ไม่อาจจับต้องได้มากขึ้น ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์กรสร้างจุดยืนที่เข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโต และการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในการทำให้ดำเนินการไปด้วยดี และบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่เว้นแม้แต่ด้านการจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 69 กล่าวว่า รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคม และเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560 : 1-127) ฉะนั้นการบริหารสถานศึกษาแนวใหม่จึงจำเป็นต้องนำนวัตกรรมมาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ นวัตกรรมเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ คิดค้น พัฒนา สามารถ

นำไปปฏิบัติจริง และมีการเผยแพร่ออกสู่ชุมชน ซึ่งการใช้นวัตกรรมมาประยุกต์ในระบบการบริหารจัดการด้าน การศึกษาก็มีส่วนช่วยให้การจัดการเรียน การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิประภา ชัยประสิทธิ์, 2552 : 60-63) ซึ่งจำเป็นจะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพจึงจะทำให้การบริหารและ การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ ส่งผลให้การที่โรงเรียนจะพัฒนา ให้ ประสบความสำเร็จได้นั้น ปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารสถานศึกษา หากมีการดำเนินการตามแนวคิด ดังกล่าว จะทำให้เกิดเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้กับการบริหาร และการจัดการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดและเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จในการ พัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งต้องมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่รับผิดชอบ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้มี ความก้าวหน้าในสายวิชาชีพผู้บริหาร มีคุณลักษณะพื้นฐานในด้านต่าง ๆ รู้จักพัฒนาและใช้นวัตกรรม การบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น ดังนั้นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative leadership) จึงมี ความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาโรงเรียนให้ไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมที่เป็นเลิศ เพราะ สามารถสร้างหรือส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ วิธีการดำเนินงานใหม่ ๆ (Phayat Wutthirong, 2012 : 6) ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาจนเกิดเป็นกลยุทธ์ในด้านการบริหารจัดการ รวมไปถึงการ พัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งการเรียนการสอนที่ใช้นวัตกรรม จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนยุคใหม่ โดยผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างนวัตกรรม ใหม่ ในการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นกับโรงเรียนอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 65 กล่าวว่า ให้มีการพัฒนา บุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 46) ทั้งนี้ เพราะภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นทักษะผู้นำใหม่และวิธีการคิดแบบใหม่ที่แตกต่าง พิเศษ และเหนือกว่า มี ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และเป็นผู้นำทางนวัตกรรม สามารถแนะนำสิ่งใหม่ ๆ เช่น ความคิด วิธีการ เทคนิค กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ บริการ หรือการค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนใน สภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่ก่อให้เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นไธสงค์, 2558 : 34) ดังนั้นการบริหารสถานศึกษากับนวัตกรรมจึง จำเป็นจะต้องอยู่คู่กันไป ซึ่งการนำไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยและบริบทต่าง ๆ อีก หลายประการ ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ทีมงานต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมในการบริหารที่ นำมาใช้ สามารถปฏิบัติได้ ถ่ายทอดเป็น และองค์กรหรือสถานศึกษาต้องมีความพร้อมในการเป็นองค์กรแห่ง การเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ในการรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหารสถานศึกษาต่อไป

ในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2562 – 2566) ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กล่าวว่า ให้ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สร้างสรรค์นวัตกรรม สร้างภาคีเครือข่าย ในการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการและการนิเทศการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2562 : ออนไลน์) โดยการศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562 พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผ่านมายังไม่มีระบบการพัฒนาที่ชัดเจน มีโครงการแต่ยังขาดการประเมินติดตามผลการพัฒนา มีการอบรม 1 - 2 วัน ส่วนใหญ่โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีงบประมาณจึงจะมีความพร้อมในการเดินทางไปอบรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, 2562 : ออนไลน์) จึงเห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ยังขาดระบบหรือรูปแบบที่ชัดเจน จึงทำให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง ฉะนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีความเห็นในการเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ดังนั้นการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Sukanya Chamchoy, 2012 : 117-128) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ทักษะของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการสร้างนวัตกรรมหรือเป็นต้นแบบของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดเป็นค่านิยมหลักขององค์กรหรือสถานศึกษา (Wooi, 2013 : online)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์และเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานนวัตกรรมในสถานศึกษาและแนวทางในการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ตลอดจนเป็นแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้มีคุณภาพการศึกษาดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อวัดระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 179 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 123 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างใน อีรวิทย์ เอกกุล, 2543 : 5) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามสภาพที่เป็นจริง โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎี หลักการ เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล กำหนดขอบเขตของเนื้อหาเพื่อดำเนินการสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา และกรอบแนวคิดของการวิจัย
- 3) วิเคราะห์ข้อคำถาม เพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

4) นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาให้สมบูรณ์ตามโครงสร้างเนื้อหา ตลอดจนการใช้ภาษา และไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหลังจากการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาแล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสม สอดคล้องของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ในแต่ละข้อคำถามของแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0

6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยเลือกผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค

7) ดำเนินการนำเครื่องมือในการวิจัยที่มีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2) ส่งแบบสอบถามถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พร้อมเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3) นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจัดกระทำ โดยตรวจสอบความเรียบร้อยและความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม แล้วจึงวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

2) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีคุณสมบัติสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลผลการประเมินผู้บริหารสถานศึกษาระดับดีเด่นขึ้นไป 3) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานทางด้านวิชาการหรือด้านนวัตกรรมในระดับประเทศ รวมจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview guide) สำหรับเก็บรวบรวมเกี่ยวกับการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ทั้ง 8 องค์ประกอบ โดยนำผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยเลือกข้อคำถามที่มีระดับภาวะผู้นำน้อยที่สุด 3 อันดับสุดท้ายในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ตลอดจนพิจารณาถึงความเหมาะสมทั่วไปของประเด็นแนวทางการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

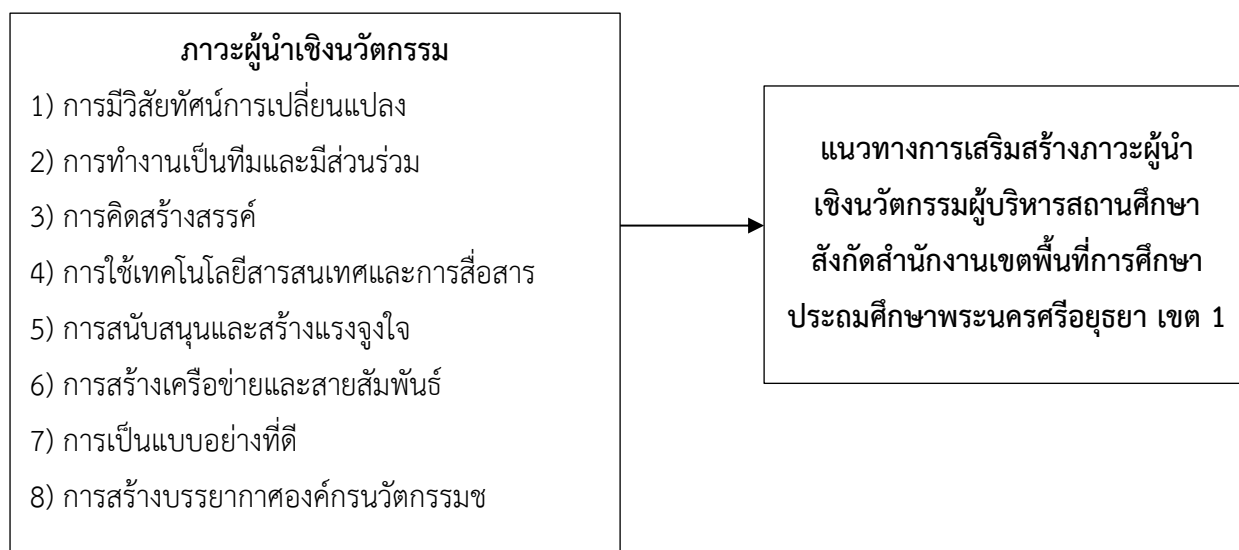
ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview guide)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารบันทึกการสนทนาของผู้จัดบันทึก โดยสรุปใจความจากเอกสาร ความถี่ของคำและเนื้อหาที่สนใจ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ จัดหมวดหมู่ในส่วนที่คล้ายคลึงกันในแต่ละประเด็น นำเสนอเป็นคำบรรยายแบบความเรียง เพื่อนำมาอ้างอิงข้อมูลประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมทุกด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ			
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.32	0.58	มาก	5
2	การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.50	0.56	มาก	1
3	การคิดสร้างสรรค์	4.30	0.59	มาก	7
4	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.27	0.64	มาก	8
5	การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ	4.33	0.61	มาก	4

6	การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์	4.32	0.61	มาก	6
7	การเป็นแบบอย่างที่ดี	4.38	0.61	มาก	2
8	การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.35	0.62	มาก	3
รวม		4.34	0.60	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.60) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.61) และภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.64)

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 8 แนวทาง เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง
- 2.) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม
- 3) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์
- 4) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ
- 6) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์
- 7) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี
- 8) แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยมีวิสัยทัศน์ในการที่จะเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน เน้นการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีวัฒน์ ยืนยง (2563 : 330-344) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานีอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560 : 35) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน และการศึกษาของ ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563 : 11-20.) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมขององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แบ่งออกเป็น 8 แนวทางประกอบด้วย

2.1 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ เป้าหมายของสถานศึกษาให้มีความชัดเจน และ แปลกใหม่ สอดคล้องกับแนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และบริบทของสถานศึกษา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและ ใช้นวัตกรรมเป็นฐาน 2) ผู้บริหารเป็นต้นแบบในการวางแผน การยอมรับและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมภายนอก และ 3) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กับสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของรักเกียรติ หงส์ทอง (2559 : 73-87) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีความสำคัญกับการขับเคลื่อนองค์การให้ประสบความสำเร็จภายใต้แรงผลักดันของกระแสโลกาภิวัตน์ และยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เชื่อมโยงองค์การต่าง ๆ ในโลกยุคการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม และยังสอดคล้องกับ จันทรรัตน์ สิริสมจินต์ (2560 : 171-180) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง พบว่า ผู้บริหารวางทิศทางองค์กรโดยจัดกิจกรรมเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ

2.2 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการดำเนินงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม เช่น การจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้(Professional Learning Community : PLC) หรือ กิจกรรมการแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) และเผยแพร่ความรู้ต่อไป 2) ผู้บริหารมีการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสร้างผลงานนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการค้นหาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากครูภายในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) มีส่วนทำให้เกิดนวัตกรรม และยังสอดคล้องกับ จุฬารัตน จันทพล (2559 : 53-59) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการจัดการความรู้ เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้างผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเกิดขึ้น

2.3 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารนำแนวคิด วิธีการ รูปแบบเดิมมาต่อยอดให้เกิดการสร้างสรรค่นวัตกรรมใหม่ โดยวิธีการระดมความคิด ขยายผล ค้นหาต้นแบบ เป็นต้น 2) ผู้บริหารมีการพัฒนาทักษะและกระบวนการการคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ วิธีการใหม่ให้แกครูและบุคลากร เพื่อพัฒนา ต่อยอดสร้างนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงาน และ 3) ผู้บริหารมีการระดมสมอง โดยยอมรับความคิดเห็นนอกกรอบ เพื่อให้เกิดการสร้างทางเลือกใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน สอดคล้องกับ สฤณี ศรีโยธิน (2564 : 525-538) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหา ที่มนุษย์จะใช้เป็นเครื่องมือแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นอาวุธที่ใช้รับมือกับวิกฤตต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อที่จะผลิตนวัตกรรมอันเป็นผลงานสร้างสรรค์ที่สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร

2.4 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารแสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจ ยอมรับ และนำไปปฏิบัติ 2) ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาพัฒนาตนเอง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครู และ 3) ผู้บริหารให้มั่นนโยบายให้ความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยมีการสนับสนุนงบประมาณ จัดซื้อ/จัดหาสื่อ อุปกรณ์ ต่าง ๆ เพื่อให้ครู นักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์ สอดคล้องกับการศึกษาของ นงลักษณ์ ศิริพัก (2562 : 480-493) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและเกิดนวัตกรรมเพื่อการศึกษา

2.5 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม โดยให้ความรู้ แนวทางในการสร้างนวัตกรรมและการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ 2) ผู้บริหารมีการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยการให้รางวัล หรือเชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นการกระตุ้น จูงใจครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้สร้างนวัตกรรม และ 3) ผู้บริหารมีการระดมทรัพยากรและประสานความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ จุรีวรรณ จันทลา (2559 : 53-59) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจในเป้าหมายด้านนวัตกรรมเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้างผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเกิดขึ้น

2.6 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารเป็นผู้ประสานการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนร่วมกับชุมชน 2) ผู้บริหารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายในช่วงต้นปีการศึกษาให้ชุมชนทราบอยู่เสมอ ทั้งในรูปแบบการจัดประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา หรือการเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) และ 3) ผู้บริหารเป็นผู้นำในการค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการสร้างนวัตกรรมของชุมชน หรือในขณะเดียวกันมีการประสานปราชญ์ชุมชนให้เข้ามาเพื่อสร้างองค์ความรู้/นวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Katz (2003:53) ที่ได้เสนอคุณลักษณะขององค์การที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในองค์การคือ มีระบบการจัดการความรู้ ที่มีการจัดเก็บรวบรวมความรู้ จากทั้งภายในองค์การและภายนอกองค์การโดยพนักงานสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ได้โดยง่ายความรู้เหล่านี้จะมีความสำคัญในการกระตุ้นให้พนักงานเกิดความคิดใหม่และนวัตกรรม และยังสอดคล้องกับ จุรีวรรณ จันทลา (2559 : 53-

59) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร พบว่า การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างเครือข่าย เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ต้องเสริมสร้าง ผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเกิดขึ้น

2.7 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างในการคิดค้นหรือใช้นวัตกรรมในการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนด้านงบประมาณ สร้างเครือข่ายกับภายนอก ให้ความรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมในการทำงาน และ 3) ผู้บริหารหาความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และการนำนวัตกรรมมาใช้ในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรรัตน์ สติสมจินต์ (2560 : 171-180) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง พบว่า ผู้บริหารเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้เพื่อให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเสริมพลังอำนาจให้แก่บุคลากร เป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ด้านภาวะผู้นำ

2.8 การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) ผู้บริหารมุ่งเน้นและผลักดันให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา โดยสร้างสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้ความสำคัญ สร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของนวัตกรรม 2) ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และนำนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน และ 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาทำนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน และนำเสนอพร้อมมอบเกียรติบัตร รางวัล ฯลฯ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่ดีสู่สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (2547 : 43) ที่กล่าวว่าองค์การจะส่งเสริมนวัตกรรมที่เป็นระบบได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสนับสนุน ได้แก่ ความเชื่อถือ ภาวะผู้นำในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 จากผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่อาจมุ่งพัฒนาเสริมสร้าง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์ การสร้างเครือข่ายและสายสัมพันธ์ ซึ่งเป็นระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับสุดท้าย เพื่อเพิ่มศักยภาพการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารในสังกัด

1.2 จากผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณานำผลการวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา หรือผู้บริหาร การศึกษาระดับเขตพื้นที่ควรจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 8 องค์ประกอบว่าองค์ประกอบใดมีผลต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้ สถิติขั้นสูง

2.2 ควรวิจัยและพัฒนาหลักสูตรทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47ก, 24 สิงหาคม 2550, หน้า 1-127.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- จันทร์รัตน สติสมจินต์. (2559). การพัฒนาแนวทางการจัดการนวัตกรรมที่ส่งผลต่อโรงเรียนสมรรถนะสูง. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 13 (1), 171-180.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็น ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- จรีวรรณ จันทลา. (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการ ในธุรกิจแปรรูปอาหาร. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้. 9 (1), 53-59.
- จิตินันท์ นันทะศรี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร. 17 (79), 11-20.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี
- นงลักษณ์ ศิริพัก. (2562). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร. 10 (2), 480-493.

- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 4 (3), 330-344.
- พิสิฐวัฒน์ กลิ่นโธสงศ์. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รักเกียรติ หงส์ทอง. (2559). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในบริบทการนำการเปลี่ยนแปลง. *วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์*. 18 (2), 73-87.
- ศศิประภา ชัยประสิทธิ์. (2552). “องค์กรแห่งนวัตกรรม” ทางเลือกของผู้ประกอบการยุคใหม่. *วารสารนักบริหาร*. 30 (2), 60-63.
- สฤณี ศรีโยธิน (2564). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อสร้างนวัตกรรมในองค์กร : บทบาทผู้นำองค์กรแห่งศตวรรษที่ 21 กับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 18 (1), 525-538.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2562 – 2566)*. ข้อมูลสารสนเทศ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.aya1.go.th/book3>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. (2563). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2562*. ข้อมูลสารสนเทศ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.aya1.go.th/book3>
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2547). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- Katz, R. (2003). *Managing Creativity and Innovation*. Harvard Business School Press, Boston, Massachusetts.
- Phayat Wutthirong. (2012). *Innovative management from concept to excellence*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Sukanya Chamchoy. (2012). Concept of Innovation for School Management in the 21st Century. *Journal of Education Naresuan University*. 14 (2), 117-128.
- Wooi, T. (2013). *Innovation leadership in education*. [Online] [http : //www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666](http://www.slideshare.net/timothywooi/innovation-leadership-in-education-29983666) April 15. 2020

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม

ชุด การคูณแสนสนุก กับ การสอนแบบปกติ

**Comparison of Learning Achievement in Mathematics on Multiplication of
Prathomsuksa 2 Students Between Teaching Using Multimedias in the
Fun Multiplication Set and Traditional Teaching**

จุฑามาศ แก้วทนงค์ และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Jutamas Klaewtanong and Kornveepa Suppakitjumnong

Ramkhamhaeng University, Thailand.

Corresponding Author, E-mail : jutamasklaew@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้สื่อประสม กับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนบ้านทุ่งศาลา อำเภอยะยง จันทบุรี ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยใช้สื่อประสม จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมโดยวิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก (2) แผนการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ 0.87 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test independent)

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.40/76.08 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้สื่อประสม สูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; คณิตศาสตร์; สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก

Abstracts

The research aimed (1) to create and determine the effectiveness of multimedies in the fun multiplication set, the mathematics learning area for Prathomsuksa 2 students who meet the criteria of 75/75, (2) to compare the academic achievement, the mathematics learning area on multiplication of Prathomsuksa 2 students who were taught using multimedies and traditional teaching. The sample group used in this research was 30 students selected in Prathomsuksa 2 at Ban Tung Sa La School, Huai Yot District, Trang by using the purposive sampling method including an experimental group of 15 students that were taught by the multimedies and the controlled group of 15 students that were taught by the traditional teaching method.

The research instruments include (1) multimedies in the fun multiplication set, (2) learning management plans, and (3) achievement tests with the reliability of the entire test at 0.87. The data were analyzed using mean, percentage, standard deviation, and t-test independent.

The findings from the study are as follow:

(1) The efficiency of multimedies in the fun multiplication set, the mathematics learning area for Prathomsuksa 2 students had an efficiency of 75.40/76.08, which met the specified criteria.

(2) The academic achievement, the mathematics learning area on multiplication of Prathomsuksa 2 students taught using multimedies was higher than traditional teaching students, with statistical significance level of .05.

Keywords: Learning Achievement; Mathematics; Teaching Using Multimedies in the Fun Multiplication Set;.

บทนำ

คณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่ว่าด้วยการคำนวณ ซึ่งคำว่าคณิต นั้นหมายถึง การนับ การคำนวณ หรือวิชาคำนวณ คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับ แบบรูปและความสัมพันธ์ หรือโครงสร้างที่เป็นนามธรรม คณิตศาสตร์มีลักษณะที่เป็นภาษาศาสตร์ที่ทุกคนเข้าใจตรงกัน ในการสื่อความหมายและถ่ายทอดความรู้ระหว่างคณิตศาสตร์แขนงต่าง ๆ คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ ช่วยในการแก้ปัญหาตลอดจนการคิดคำนวณอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของวิทยาศาสตร์ จึงจำเป็นอย่างมากที่จะต้องศึกษาหาความรู้ในศาสตร์ทางคณิตศาสตร์

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 กล่าวว่า คณิตศาสตร์มีความสำคัญและมีบทบาทต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ อีกทั้งยังช่วยในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงได้มีการปรับปรุงตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 โดยคำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถที่นำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การแก้ปัญหา เป็นทักษะการทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ วางแผน แก้ปัญหาโดยเลือกวิธีการที่เหมาะสม ต้องคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ การสื่อสาร เป็นทักษะการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เพื่อสื่อความความหมายและนำเสนอได้อย่างถูกต้องและชัดเจน การเชื่อมโยง เป็นทักษะการนำเนื้อหาต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์บูรณาการร่วมกับศาสตร์อื่น ๆ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เช่น การซื้อขายสินค้า การออมเงิน เป็นต้น การให้เหตุผล เป็นทักษะการให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนข้อเท็จจริง และการคิดสร้างสรรค์ เป็นทักษะการขยายแนวคิด เป็นต่อยอดแนวความคิดใหม่ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาองค์ความรู้ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันที่มีแนวโน้มการแข่งขันทางด้านศักยภาพที่สูงขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560 : 14)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของโรงเรียนบ้านทุ่งศาลา ในปีการศึกษาที่ผ่านมา ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ โดยเฉพาะเรื่องการคูณ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบระดับชาติ NT วิชาคณิตศาสตร์ ของโรงเรียนบ้านทุ่งศาลา ประจำปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 39.15 ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อันเนื่องมาจากปัจจัยหลากหลายประการ เช่น โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเนื้อหาค่อนข้างเยอะ ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ในการทำงานที่น้อย นักเรียนขาดทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนที่เน้นการบรรยายและสอนตามหนังสือเรียนเป็นหลัก ตลอดจนขาดการใช้สื่อที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสนำไปปฏิบัติกิจกรรมและเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 60 เปอร์เซนต์

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก และได้มีการประยุกต์ใช้งานกับทุกวงการทั้งด้านการศึกษาได้นำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น การนำเสนอข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ในรูปแบบตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวเสียง และมีการปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ “Multimedia” ในลักษณะสื่อประสมจึงใช้ชื่ออย่างหนึ่งได้ว่า “Computer media” (กิดานันท์ มลิทอง, 2548 : 192) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชา ต่อจรัส (2557 : 6) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ตามแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการ

จัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 88 และนักเรียนมีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม โดยเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.65

จากแนวคิดและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น เป็นเหตุให้ผู้ศึกษาเกิดความสนใจได้สร้างเป็นสื่อประสม ซึ่งประกอบด้วย บทเรียนการตูนคณิตศาสตร์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและกิจกรรมท้ายบทเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำเสนอเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านทุ่งศาลา เนื่องจากช่วยกระตุ้นความสนใจ ความเอาใจใส่ ต่อบทเรียนของนักเรียนมากขึ้นแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล ตลอดจน จะเป็นการสร้าง ความตระหนักให้นักเรียนได้เห็นคุณค่า มีความรู้ความเข้าใจมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ เรื่อง การคูณ และยังเป็นจะเป็นสื่อที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้แก่ นักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยใช้สื่อประสม กับการสอนแบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสมชุด การคูณแสนสนุก กับการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 คน โรงเรียนบ้านทุ่งศาลา อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 1 ห้อง จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยใช้สื่อประสม จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 15 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนวัดไตรสามัคคี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง จำนวน 42 คน โดยคละนักเรียนที่มีผลการเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1:1) ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก จำนวน 3 คน จากนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 1 คน เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน

2.2 กลุ่มทดลองแบบกลุ่มย่อย (3:3:3) ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก จำนวน 9 คน ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน

2.3 กลุ่มทดลองแบบกลุ่มภาคสนาม (10:10:10) ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก จำนวน 30 คน ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มเก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน และอ่อน 10 คน เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
2. แผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 3 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองทั้งหมด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group, Pretest – Posttest Design เป็นการทดลองแบบสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลอง ทำการโดยสอนใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และกลุ่มควบคุม ทำการสอนแบบปกติ

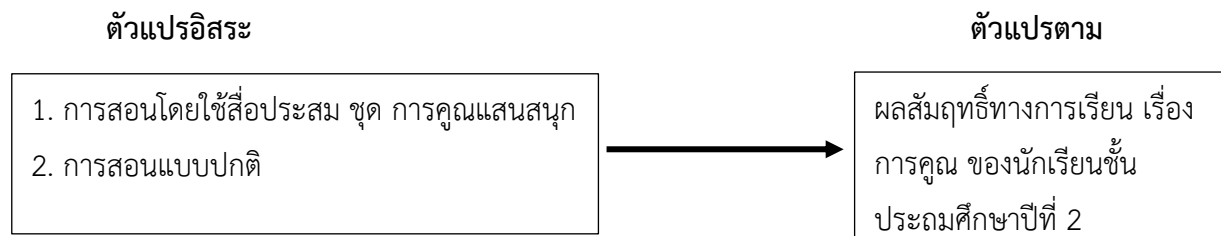
กลุ่ม	ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน
E(R)	O ₁	X	O ₂
C(R)	O ₁	□ X	O ₂

ขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

1. ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นกลุ่มทดลองจากการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก โดยครูใช้สื่อประสมในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนกลุ่มทดลอง ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. ให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การคูณ
3. เมื่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเรียนจบทั้ง 10 เรื่อง ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบหลังเรียน
4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

การทดลอง	จำนวนนักเรียน (คน)	คะแนนระหว่างเรียน (100 คะแนน)		แบบทดสอบหลังเรียน (40 คะแนน)		ค่าประสิทธิภาพ
		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E ₁)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E ₂)	E ₁ /E ₂
รายบุคคล	3	75.67	75.67	30.67	76.67	75.67/76.67
กลุ่มย่อย	9	75.33	75.33	30.33	75.83	75.33/75.83
ภาคสนาม	30	75.40	75.40	30.43	76.08	75.40/76.08

จากตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของ 3 ขั้นตอน คือ แบบรายบุคคล แบบกลุ่มย่อย และแบบภาคสนาม สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การหาประสิทธิภาพขั้นที่ 1 ใช้ทดลองกับกลุ่มทดสอบประสิทธิภาพ แบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.67/76.67 ขั้นที่ 2 แบบกลุ่มย่อย (3:3:3) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.33/75.83 และขั้นที่ 3 แบบภาคสนาม (10:10:10) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.40/76.08 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กับ การสอนแบบปกติ

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig
กลุ่มทดลอง	15	29.07	3.26	3.908	.001
กลุ่มควบคุม	15	24.13	3.64		

*p< .05

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กับ การสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.07

(ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.26) และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 24.13 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.64)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สำหรับการหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพ 75.67/76.67 ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อย (3:3:3) จำนวน 9 คน มีค่าประสิทธิภาพ 75.33/75.83 ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (10:10:10) จำนวน 30 คน มีค่าประสิทธิภาพ 75.40/76.08 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 เนื่องจากสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก ได้มีการออกแบบให้มีส่วนประกอบที่หลากหลายถึง 8 ด้าน ได้แก่ การออกแบบนวัตกรรม เนื้อหา ภาษา รูปภาพประกอบ วิดีโอ การใช้สี การเชื่อมโยงองค์ความรู้ และการวัดและประเมินผล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีรูปภาพการ์ตูนประกอบ มีสีสันที่หลากหลาย มีเสียงที่กระตุ้นความสนใจผู้เรียน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบและกิจกรรมทบทวนความรู้ จึงสามารถดึงดูดความสนใจทำให้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก มีความน่าสนใจ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพของสื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการปรับปรุงจึงส่งผลให้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก เหมาะที่จะนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกา บัวเขียน (2556 : 66) ได้พัฒนาสื่อประสมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.89/88.07 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ มีสำลี (2557 : 128) ได้พัฒนาสื่อประสม เรื่อง การสร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.17/84.78 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏพร จารูอินทร์ (2557 : 74) ได้พัฒนาสื่อประสม เรื่อง การพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการและผลลัพธ์โดยเฉลี่ย 85.26/82.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมวรรณ สุวรรณรุ่ง (2561 : 103) ได้พัฒนาชุดสื่อประสมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ ด้านการสังเกต พบว่ามีประสิทธิภาพ 81.81/81.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ พรเจริญ และอัมภาภรณ์

พิรวณิชกุล (2561 : 56) ได้พัฒนาชุดสื่อประสมโดยการผสมผสานการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติเดวิส และการเรียนรู้แบบร่วมมือ เรื่อง การวิเคราะห์คุณสมบัติและออกแบบสายอากาศแบบไดโพล พบว่ามีประสิทธิภาพเท่ากับ 73.58/70.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ร้อยละ 70/70 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญกุล ตูลาชม (2558 : 144) ได้พัฒนาสื่อประสม เรื่อง ภาวะโลกร้อนเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 86.40/87.20 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก สูงกว่าการสอนแบบปกติ ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก กับ การสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 29.07 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.26) และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 24.13 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.64) การใช้สื่อประสมจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันได้ ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ตนเองต้องการได้มากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากการเรียนด้วยสื่อประสมเป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำสื่อหลายหลายอย่างมาใช้ร่วมกัน ดังนั้นการสอนโดยใช้สื่อประสม ชุด การคูณแสนสนุก ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างคล่องแคล่วสนุกสนาน เพราะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนด้วยรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาของสื่อที่น่าสนใจประกอบกับผู้เรียนมีความกล้าในการทดลองใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพราะปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของผู้เรียนมากขึ้นและมีการพัฒนารูปแบบอยู่เสมอ สื่อเทคโนโลยี จึงเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถดึงดูด ความสนใจของผู้เรียน และเกิดแรงกระตุ้นในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธเนศ อินเมฆ (2559 : 55) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนเต็มโดยการใช้สื่อประสม โรงเรียนวรราชาทินัดดามาตุวิทยา จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวกและการลบจำนวนเต็มโดยการใช้สื่อประสม หลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน และมีคะแนนสอบหลังการเรียน สูงกว่าก่อนการเรียน โดยสูงกว่าเกณฑ์ 60% ตามที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริธิดา สาริบท (2561 : 75) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนของสามเณรนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สื่อประสมในศตวรรษที่ 21 พบว่า ทักษะการเขียนหลังเรียน มีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนศักดิ์ แสนสำราญ (2562 : 57) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยนและการจัดหมู่ โดยการใช้สื่อประสม โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ บดินทรเดชา พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยนและการจัดหมู่ หลังทดลอง เท่ากับ 13.97 คิดเป็นร้อยละ 69.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.55 เมื่อทำการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุดา ชัยชมภู (2560 : 46) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง เงิน โดยใช้สื่อประสม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดป่าตัน อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า คะแนนการเรียนรู้ เรื่อง เงิน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังจากใช้สื่อประสมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์การผ่านที่กำหนดไว้ร้อยละ 65 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยนุช อามาตย์ (2559 : 88) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนาการจัดการจัดการการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม เรื่อง เศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการจัดการการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม เรื่อง เศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทิมา แดงทอง (2559 : 88) ได้ศึกษากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยการใช้สื่อประสม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการจัดการการเรียนรู้ โดยใช้สื่อประสม เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏพร จารุอินทร์ (2557 : 74) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนสูงขึ้นจากการใช้สื่อประสม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การพัฒนาสื่อประสม ชุด การคูณและหารในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนควรเลือกเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งระยะเวลา เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนอยากที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม ครูผู้สอนควรดูแลอย่างใกล้ชิด คอยชี้แนะ ให้คำแนะนำกับนักเรียน ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในระหว่างเรียนและหลังเรียน เพื่อทบทวนเนื้อหาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน

1.3 การใช้สื่อประสม ในการจัดการเรียนรู้ ควรเลือกสื่อที่เข้าถึงได้ง่ายและใกล้ตัวเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นอกห้องเรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ครูผู้สอนจะต้องบอกหลักการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างถูกวิธี เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงและไม่เกิดผลเสียในด้านอื่น ๆ ตามมา

1.4 ครูผู้สอนควรมีการสำรวจอุปกรณ์ และสมรรถนะของสื่อเทคโนโลยีก่อนนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีความพร้อม เพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคในการจัดการการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสม ในระดับชั้นเรียนอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นในรายวิชาอื่น ๆ เนื่องจากปัจจุบันสื่อเทคโนโลยีมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ สามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและไม่กระทบต่อสถานการณ์ทางการศึกษาที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

2.2 ควรมีการพัฒนาสื่อประสมด้วยโปรแกรมและสื่อประเภทอื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเป็นการพัฒนาสื่อประสมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วน จำกัด อรุณการพิมพ์.
- จันทิมา แดงทอง.(2559).*กิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส โดยการใช้สื่อประสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิกา บัวเขียน. (2556). *การสร้างสื่อประสมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ชลธิชา ต่อจรัส. (2557). *ผลการใช้สื่อประสมประกอบการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง การแยกตัวประกอบของพหุนามดีกรีสอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัชร จารุอินทร์. (2559). *การพัฒนาความสามารถการเขียนส่กคคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สื่อประสม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ธนศักดิ์ แสนสำราญ. (2562). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การเรียงสับเปลี่ยนและการจัดหมู่ โดยการใช้สื่อประสม โรงเรียนนวมินทราชินูทิศบดินทรเดชา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

- ธเนศ อินเมฆ. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การบวกและการลบจำนวนเต็มโดยใช้สื่อประสม โรงเรียนวรราชาทินัดดา มาตุวิทยา จังหวัด ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรัชญกุล ตูลาชม. (2558). การพัฒนาสื่อประสม เรื่องภาวะโลกร้อน เพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ปัทมวรรณ สุวรรณรุ่ง.(2561).การพัฒนาชุดสื่อประสมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาความพร้อมทางคณิตศาสตร์ ด้าน การสังเกตสำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยนุช อามาตย์. (2559). การวิจัยและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยสื่อประสม เรื่องเศษส่วน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งทิพย์ มีสำลี. (2557). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะโดยใช้สื่อประสม .วิทยานิพนธ์ปริญญา โทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งอรุณ พรเจริญ และอัมภกรณ พืรวณิชกุล. (2561). การพัฒนาชุดสื่อประสมโดยการผสมผสานการเรียนรู้ แบบทักษะปฏิบัติเดวิสและการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาสำหรับนักศึกษา ทางสาขาวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- วิชชุดา ชัยชมภู. (2560). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เรื่อง เงิน โดยใช้สื่อประสมสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดป่าต้น อำเภอมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา โทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่ม สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สสส. ลาดพร้าว.
- สิริธิดา สาริบท. (2561). การพัฒนาทักษะการเขียนของสามเณรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สื่อ ประสมในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยมของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ชุดทศนิยมहरषाกับการสอนแบบปกติ

**Comparison of Achievement in Mathematics on the Decimal of Grade 5
Students Between Teaching Using Electronic Books in the Fon
Decimal Set and Normal Teaching**

วิวรรณ สมานิ และ กรวิภา สรรพกิจจำนง

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Wirawan Samati and Kornveepa Suppakitjumnong
Ramkhamhaeng University, Thailand.
Corresponding Author, E-mail : nokair30668@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยม हरषา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กับการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาพระสุเมธ อำเภอยะยอ จังหวัดตรัง จำนวน 20 คน ใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยม हरषา (2) แผนการจัดการเรียนรู้ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับ 0.88 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test independent)

ผลการวิจัยพบว่า

(1) ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยม हरषา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.03/75.42 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

(2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สูงกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* วันที่รับบทความ: 6 ธันวาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 19 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 22 ธันวาคม 2564

Received: December 6, 2021; Revised: December 19, 2021; Accepted: December 22, 2021

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; คณิตศาสตร์; หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา

Abstracts

The objectives this study aimed to, (1) create and find efficiency of fun decimal set electronic books in mathematics on decimals of grade 5 students as efficiency to the criteria of 75/75, (2) compare academic achievement of grade 5 students as teaching a using electronic books with normal teaching. The sample group used in this research was selected in grade 5 at Ban Khao Phru Samet School, Huai Yot District, Trang by using the purposive sampling method including an experimental group of 10 students that were taught by the electronic books and the controlled group of 10 students that were taught by the normal teaching method. The research instruments include (1) electronic books in the fun decimal set, (2) learning management plans, and (3) achievement tests with the reliability of the entire test at 0.88. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and t-test independent.

The results showed that

(1) The efficiency of electronic books in the fun decimal set, the mathematics learning area for grade 5 students had an efficiency of 74.03/75.42, which met the specified criteria.

(2) The academic achievement of grade 5 students taught using electronic books was higher than normal teaching students, with statistical significance level of .05.

Keywords: Learning Achievement; Mathematics ; Teaching using electronicbooks in the fun decimal set

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

ในการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จะต้องคำนึงถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นสำคัญนั่นคือ การเตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบ

ความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ พร้อมทั้งจะประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา หรือสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของโรงเรียนบ้านเขาพรุสมัด ในปีการศึกษาที่ผ่านมาไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ซึ่งอยู่สาระการเรียนรู้ที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวนการดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการสมบัติของการดำเนินการและการนำไปใช้ ของโรงเรียนบ้านเขาพรุสมัด ประจำปีการศึกษา 2563 คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนอยู่ที่ 29.17 ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 (สำนักงานทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563 : ออนไลน์) จากการสังเกตจากการสอน พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่มาจากระบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพมากที่ควร เนื่องจากครูต้องสอนควบชั้นเรียน ไม่สามารถดูแลชั้นเรียนได้อย่างเต็มที่ จึงจัดการเรียนการสอนแบบที่เน้นถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนโดยตรง ไม่มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประสิทธิภาพน้อย ดังนั้นต้องปรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

สื่อจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้กระบวนการเรียนการสอนครบบริบูรณ์ และยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน เพราะสื่อการสอนมีความสำคัญในการนำความรู้และประสบการณ์เข้าไปสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเลือกสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ มิฉะนั้นแล้วความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดไม่สามารถเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ตามเป้าหมายของครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนที่เลือกมาใช้ต้องเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ความเป็นนามธรรมไปสู่ความเป็นรูปธรรมได้ (พรเพ็ญ บุญมาก, 2563 : 2)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จากการศึกษาสภาพปัญหาด้านการเรียน ต้องการพัฒนาสื่อและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทศนิยม ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่มีข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนส่งเสริมการเรียนรู้แบบ E - learning เป็นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยผู้เรียน สามารถนำบทเรียนไปทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้ว ใช้เป็นสื่อซ่อมเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การอ่านมี ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน เป็นพื้นฐานที่สำคัญของการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาและส่งเสริมการอ่านได้เป็นอย่างดีจากการทดลองของ (พิสุทธา จันทรสมบัติ : 2553 : 32) จึงสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมทหรรษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอน ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม รู้จักค้นคว้าด้วยตัวเอง จึงนำไปสู่การพัฒนาการเรียน

การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น รวมทั้งนำมาใช้กับชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กับการสอนแบบปกติ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดทศนิยมหรรษา กับการสอนแบบปกติ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อให้การวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาพรุเสม็ด อำเภอยะยง จังหวัดตรัง จำนวน 20 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 1 ห้อง รวมทั้งสิ้น 20 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองใช้วิธีการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุมโดยใช้วิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 10 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 โรงเรียนวัดไตรสามัคคี อำเภอยะยง จังหวัดตรัง จำนวน 42 คน โดยคละนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1:1) ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา จำนวน 3 คน จากนักเรียนที่มีผลการเรียน เก่ง ปานกลาง และอ่อน กลุ่มละ 1 คน เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาที่ผ่านมา

2.2 กลุ่มทดลองแบบกลุ่มย่อย (3:3:3) ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา จำนวน 9 คน ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน

2.3 กลุ่มทดลองแบบกลุ่มภาคสนาม (10:10:10) ใช้ในการทดลองหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา จำนวน 30 คน ประกอบด้วยนักเรียนกลุ่มเก่ง 10 คน ปานกลาง 10 คน และอ่อน 10 คน เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนเนื้อหาใหม่มาก่อน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์มากที่สุด และนำมาทดสอบหาประสิทธิภาพทั้ง 3 ขั้นตอน มีผลดังนี้ การทดลองครั้งที่ 1 ใช้ทดลองกับกลุ่มทดสอบประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 73.00/73.33 การทดลองครั้งที่ 2 แบบกลุ่มย่อย (3:3:3) จำนวน 9 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.11/76.67 และการทดลองครั้งที่ 3 แบบภาคสนาม (10:10:10) จำนวน 30 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.03/75.42 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องทศนิยม รายวิชาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 2 รูปแบบ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา จำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมง ที่มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ระดับความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ อยู่ในระดับ 1.00 และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติจำนวน 10 แผน 10 ชั่วโมง ที่มีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ให้ระดับความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ อยู่ในระดับ 1.00

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่มีค่า p ระหว่าง 0.00-0.80 และค่า r อยู่ระหว่าง 0.00-0.73 และนำมาตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

3. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองทั้งหมด โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. แบบแผนการทดลอง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Group, Pretest – Posttest Design เป็นการทดลองแบบสองกลุ่ม คือกลุ่มทดลอง ทำการโดยสอนใช้หนังสือ

อิเล็กทรอนิกส์ ชุดทศนิยมหรรษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และกลุ่มควบคุม ทำการสอนแบบปกติ

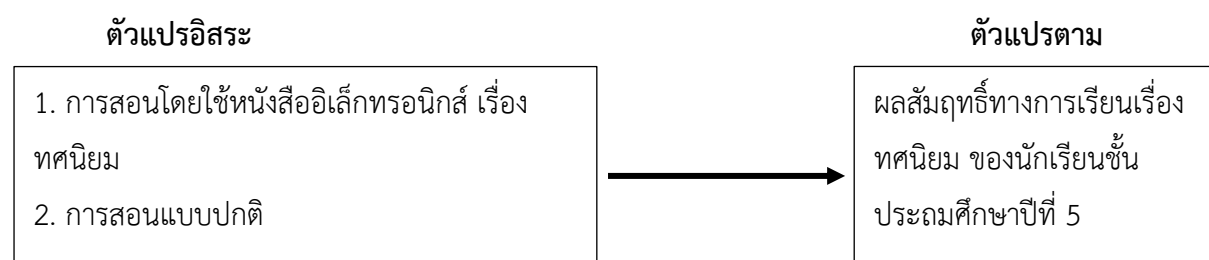
กลุ่ม	ก่อนเรียน	ทดลอง	หลังเรียน
E(R)	O ₁	X	O ₂
C(R)	O ₁	□ X	O ₂

ขั้นตอนการทดลอง ดังนี้

1. ดำเนินการทดลองโดยให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เป็นกลุ่มทดลองจากการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา โดยครูอธิบายและชี้แจงขั้นตอนและรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา ให้นักเรียนกลุ่มทดลองรับทราบ ส่วนนักเรียนกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. ให้นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทศนิยม
3. ครูดำเนินการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดทศนิยมหรรษา กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาพุดเสม็ด (กลุ่มทดลอง) และสอนโดยใช้รูปแบบการสอนปกติกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านเขาพุดเสม็ด (กลุ่มควบคุม) ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้
4. เมื่อนักเรียนทั้งสองกลุ่มเรียนครบทั้ง 10 เรื่อง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้วางไว้แล้ว ครูให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทศนิยม แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 60 นาที
5. ครูเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติในการทดสอบค่าทีแบบอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples) จากโปรแกรมสำเร็จรูป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดลอง	จำนวน นักเรียน (คน)	คะแนนระหว่างเรียน (100 คะแนน)		แบบทดสอบหลังเรียน (40 คะแนน)		ค่า ประสิทธิภาพ E_1/E_2
		ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E_1)	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ (E_1)	
รายบุคคล	3	73.00	73.00	29.33	73.33	73.00/73.33
กลุ่มย่อย	9	75.11	75.11	30.67	76.67	75.11/76.67
ภาคสนาม	30	74.03	74.03	30.17	75.42	74.03/75.42

จากตารางที่ 1 ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดทศนิยมหรรษา วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของ 3 ขั้นตอน คือ แบบรายบุคคล แบบกลุ่มย่อย และแบบภาคสนาม สามารถสรุปผลได้ดังนี้ การหาประสิทธิภาพขั้นที่ 1 ใช้ทดลองกับกลุ่มทดสอบ ประสิทธิภาพ แบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 73.00/73.33 ขั้นที่ 2 แบบกลุ่มย่อย (3:3:3) มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.11/76.67 และขั้นที่ 3 แบบภาคสนาม (10:10:10) มีค่า ประสิทธิภาพเท่ากับ 74.03/75.42 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา มี ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา กับ การสอนแบบปกติ

กลุ่ม	n	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig
กลุ่มทดลอง	10	26.40	5.32	2.639	.017
กลุ่มควบคุม	10	20.60	4.48		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา กับ การสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 26.40 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.32) และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 20.60 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.48)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สำหรับการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 การหาประสิทธิภาพแบบรายบุคคล (1:1:1) จำนวน 3 คน มีค่าประสิทธิภาพ 73.00/73.33 ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มย่อย (3:3:3) จำนวน 9 คน มีค่าประสิทธิภาพ 75.11/76.67 ขั้นตอนที่ 3 การหาประสิทธิภาพแบบภาคสนาม (10:10:10) จำนวน 30 คน มีค่าประสิทธิภาพ 74.03/75.42 จะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา ได้มีการออกแบบให้มีองค์ประกอบที่หลากหลายถึง 8 ด้าน ได้แก่ การออกแบบนวัตกรรม เนื้อหา ภาษา รูปภาพประกอบ วิดีโอ การใช้สื่อ การเชื่อมโยงองค์ความรู้ และการวัดและประเมินผล เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก มีรูปภาพการ์ตูนประกอบ มีสีสันที่หลากหลาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีวิดีโอทบทวนความรู้ จึงสามารถดึงดูดความสนใจทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดทศนิยมหรรษา มีเนื้อหาที่น่าสนใจ ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และจากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการปรับปรุงจึงส่งผลให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา เหมาะที่จะนำไปใช้ประกอบประกอบการเรียนรู้ที่ดีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ บุญรวม งามคณะ (2558 : 53) ได้พัฒนาทักษะการอ่านสรุปความโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิตาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีค่าประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.07/82.50 และสอดคล้องกับวิจัยของ สุจิตรา เชื้อกุล (2559 : 94) ได้ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิทยาศาสตร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.53/82.44 และสอดคล้องกับวิจัยของ ดวงดาว เดชเสน (2560 : 52) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชานุบาล จังหวัดน่าน พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.54/80.65 และสอดคล้องกับวิจัยของ พงศกร สุวรรณะ (2562 : 49) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้วิธีการ

นำเสนอแบบนิรภัย เรื่องการหาพื้นที่สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาชาญสน พบว่ามีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 71.63/72.04

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา สูงกว่า การสอนแบบปกติ

ผลการเปรียบเทียบผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา กับ การสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนกลุ่มทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.40 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.32) และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 20.60 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.48) จากหลักการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษาในแง่ของการเรียนรู้ มีหลักการจริงใจ ได้กล่าวไว้ว่า สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาจะมีแรงจูงใจสำคัญในกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะเป็นสิ่งที่สามารถผลักดัน ส่งเสริมและเพิ่มพูนกระบวนการจูงใจ ที่มีอิทธิพลต่อพลังความสนใจ ความต้องการ ความปรารถนา และความคาดหวังของผู้เรียนที่จะศึกษา ดังนั้นการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุด ทศนิยมหรรษา เป็นสื่อเทคโนโลยีรูปแบบหนึ่ง ที่มีความน่าสนใจ สีสันที่สดใส มีภาษาและเนื้อหาเข้าใจง่าย เหมาะสมตามวัยของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล เป็นนวัตกรรมที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และมีความสุขกับเนื้อหาของบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา เพชรพรหม (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพัฒนาการทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีปกติแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พระมหาวรเมธ ฐานวฑฒโก (2561 : 74) ได้ศึกษาการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมงคล อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมีอัตราสูงขึ้น โดยมี คะแนนเฉลี่ย ก่อนการใช้ เท่ากับ 49.04 หลังการใช้ เท่ากับ 71.13 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ค่า t วัระดับ .05 และค่าเฉลี่ยร้อยละหลังการใช้ เท่ากับ 86.67 พบว่าสูงกว่าเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ คือ ร้อยละ 80 เบญจมาศ คงทายาท (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องคอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวัน มีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ออณา ออง (2561 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง พญานาคและสระภาษาไทย สำหรับนักศึกษาเมียน ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศอย่างกุ้ง สาธารณรัฐสหภาพเมียนมา พบว่า นักเรียนเมียนมา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องพญานาคและสระภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2556 : บทคัดย่อ).การพัฒนารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่องระบบหมุนเวียนเลือด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพ็ญภา คล้ายสิงโต (2563 : บทคัดย่อ).การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์: โครงสร้างวลีในภาษาอังกฤษตามหลักวากยสัมพันธ์ สำหรับนิสิตสาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ทศนิยมหรรษา กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เป็นเนื้อหาที่เข้าใจง่าย มีความน่าสนใจ สีสันสวยงาม เพื่อดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน อยากที่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนให้บ่อยขึ้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาให้ครูผู้สอนสามารถใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้เพิ่มมากขึ้น

1.4 ผลการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ครั้งนี้ จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สื่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนได้ ดังนั้นครูสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมของเนื้อหา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการออกแบบที่หลากหลายช่องทางการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเข้าถึงสื่อการเรียนได้ตลอดเวลา

2.2 ควรมีการพัฒนาหนังสืออ่านอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ทศนิยมในระดับชั้นเรียนอื่น เพื่อตรวจสอบว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ทศนิยม มีความเหมาะสมกับระดับชั้นใดบ้าง

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาอื่นๆ ให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันสื่อการเรียนทางคอมพิวเตอร์เป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนที่สำคัญสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สื่อควรพัฒนารูปแบบให้ทันสมัยกับความต้องการของผู้เรียนอยู่เสมอ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์.(2556).*การพัฒนาารูปแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*.วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงดาว เดชเสน (2560).*การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชานุบาล จังหวัดน่าน*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญรวม งามคณะ (2558).*การพัฒนาทักษะการอ่านสรุปความโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นิทาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์จังหวัดปทุมธานี.
- เบญจมาศ คงทายาท (2561).*การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ เรื่อง คอมพิวเตอร์ในชีวิตประจำวันสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านทุ่งมะกอก จังหวัดสุพรรณบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปัทมา เพชรพรหม. (2557).*การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และพัฒนา การทางเพศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- พระมหาพรเมธ ฐานวฑฒโก. (2561). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง หลักธรรมนำชาวพุทธสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมงคลอำเภอนครชัยศรี จังหวัดสระบุรี*.วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสุทธิา จันทร์สมบัติ.(2553).*การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นิทานพื้นบ้าน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พงศกร สุวรรณะ.(2562).การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยใช้วิธีการนำเสนอแบบนิรนัย เรื่อง การหาพื้นที่
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปรีชาคุณาสัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรเพ็ญ บุญมาก(2563).การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องการคูณ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์สำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เพ็ญภา คล้ายสิงโต (2563).การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์: โครงสร้างวลีในภาษาอังกฤษตามหลัก
วากยสัมพันธ์ สำหรับนิสิตสาขาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยพะเยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุจิตรา เชื้อกุล.(2559).การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องสารและสมบัติของสาร สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ร่วมกับการจัดกิจกรรมการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับ
ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 27
พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.newonetestresult.niets.or.th>.
- อนนมา ออง (2561).การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง พยัญชนะและสระภาษาไทย สำหรับนักศึกษา
เมียนมา ระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศย่างกุ้ง สาธารณรัฐ
สหภาพเมียนมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน
: กรณีศึกษาชุมชนวัดศรีมงคล จังหวัดน่าน

**The Role of Sub-district Administration Organizations in Local Tourism
Management: A Case Study of Wat Sri Mongkol
Community, Nan Province**

ธนวัฒน์ วะละ และ สุภาณี นวกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Thanawat Wala and Suphanee Navakul

Chandrabhat Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Thanawat.walaa@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) บทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน (2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลอย่างยั่งยืน และ (3) สร้างสมการถดถอยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลอย่างยั่งยืน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกชุมชนวัดศรีมงคล และนักท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น จำนวน 775 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ผลการวิจัยพบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยภาพรวม พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีทั้งสิ้น 7 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม (SUS1) ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ (SUS2) ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ (SUS3) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (SUS4) ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ (SUS5) ด้านการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ (SUS6) และด้านการสร้างและพัฒนากลไกการบริหาร (SUS7) และ (3) เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

* วันที่รับบทความ: 28 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 22 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 23 ธันวาคม 2564

Received: November 28, 2021; Revised: December 22, 2021; Accepted: December 23, 2021

$$Y = 2.24 - .05 (SUS1) + .29 (SUS2) + .07 (SUS3) + .05 (SUS4) + .13 (SUS5) - .050 (SUS6) - .04 (SUS7)$$
$$Z = -.07 (SUS1) + .65 (SUS2) + .13 (SUS3) + .08 (SUS4) + .19 (SUS5) - .070 (SUS6) - .06 (SUS7)$$

คำสำคัญ: บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล; การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน; การจัดการท่องเที่ยวชุมชน

Abstracts

The objectives of this research were to (1) investigate the roles of Yom sub-district administration organization in local tourism management at Wat Sri Mongkol, Tha Wang Pha District, Nan Province, (2) explore the factors affecting the Wat Sri Mongkol community's sustainable tourism management and (3) developing a regression equation that effects the Wat Sri Mongkol community's sustainable tourism management. This research is a quantitative research. The sample groups in this study were executives and officials from the Yom sub-district administration organization, community members from Wat Sri Mongkol, and tourists, totaling 775 respondents. Data was collected by questionnaires and used simple random sampling methodology. Random sampling methodology.

The results showed that (1) Yom sub-district administration organization figured prominently in promoting tourism management had a high role in promoting tourism management ($\bar{X} = 3.77$) and its role was high in all aspects. (2) At a significance level of 0.05, the results of the analysis of the multiple regression equation found that there were 7 variables influencing sustainable tourism management: development of existing tourist attractions (SUS1), marketing and public relations (SUS2), product and product promotion (SUS3), infrastructure development (SUS4), information system development (SUS5), entrepreneur network development (SUS6), and management mechanism building and development (SUS7). Finally, (3) by developing a regression equation in form of raw score and standard score as follows:

$$Y = 2.24 - .05 (SUS1) + .29 (SUS2) + .07 (SUS3) + .05 (SUS4) + .13 (SUS5) - .050 (SUS6) - .04 (SUS7)$$

$$Z = -.07 (SUS1) + .65 (SUS2) + .13 (SUS3) + .08 (SUS4) + .19 (SUS5) - .070 (SUS6) - .06 (SUS7)$$

Keywords: Role of Sub-district Administration Organizations; Sustainable Tourism Development; Local Tourism Management

บทนำ

เจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 หมวด 14 มาตรา 250 มุ่งส่งเสริมบทบาทของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดในลักษณะของเครือข่ายการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น ปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจ “การส่งเสริมการท่องเที่ยว” ในระดับท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวางแผนการท่องเที่ยว การปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ตามมาตรา 16 (8) มาตรา 16 (13) มาตรา 17 (14) มาตรา 23 (19) และมาตรา 24 (12) พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในทุกระดับ จึงกล่าวได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ ในระดับต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นผู้ดูแลฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนให้ดำเนินไปอย่างมีทิศทางและเน้นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (เทิดชาย ช่วยบำรุง. 2552 : 75-76)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนต่างวัฒนธรรมบนฐานของต้นทุนทางธรรมชาติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทางด้านการพัฒนาของชุมชน (กชธมน วงศ์คำ. 2562 : 19) แนวคิดเรื่องจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 287-288) กล่าวถึงองค์ประกอบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมความสะอาดแก่นักท่องเที่ยว 2. ด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่สภาพเดิมหรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุด 3. ด้านการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม 4. ด้านการพัฒนาการตลาดเพื่อแสวงหานักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ 5. ด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น และ 6. ด้านการพัฒนาจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่าย การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งแวดล้อมของชุมชนควบคู่กันไป เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนให้คงอยู่เป็นสำคัญ

ชุมชนวัดศรีมงคลอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลยม อำเภอนาทม จังหวัดน่าน ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการจัดการในลักษณะเครือข่ายชุมชนที่ให้บริการนักท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจทั้งองค์กรท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชนและหน่วยงานภาครัฐ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 6 ว่าด้วยชุมชนท้องถิ่นเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมใน

การพัฒนาคุณภาพชีวิต (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 9 ในการกำหนดแนวทางการกระจายความเจริญทั่วประเทศให้คนมีรายได้อย่างทั่วถึง (พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2564) โดยชุมชนได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลยมในการเปิดพื้นที่บริเวณวัดเป็นตลาดเล็ก ๆ ของชุมชน โดยให้คนในชุมชนนำสินค้าพื้นเมืองและของฝากมาจำหน่าย นอกจากนั้น ชุมชนยังช่วยกันตกแต่งวัดและบริเวณของวัด ทำความสะอาดให้ดูสบายตาและมีพื้นที่แสดงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เช่น ทำขนมโบราณ ให้นักท่องเที่ยวได้รับชมและซื้อรับประทาน ส่วนลานวัด มีการแสดงของกลุ่มเยาวชนให้นักท่องเที่ยวได้รับชมเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน สำหรับช่วงฤดูหนาวในช่วงเช้าจะมีทะเลหมอกเกิดขึ้น ทำให้สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาปฏิบัติธรรมด้วย ส่วนบริเวณรอบวัดและบริเวณใกล้เคียงชาวบ้านชุมชนในพื้นที่ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามตามสภาพเศรษฐกิจปรับเปลี่ยนเป็นร้านขายของฝาก ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ซึ่งปัจจุบัน กิจกรรมดังกล่าวสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการจ้างแรงงานก็จะจ้างแรงงานในชุมชนมาช่วยในร้าน ทำให้กระจายรายได้ไปเกือบทุกคนถ้วนได้ (องค์การบริหารส่วนตำบลยม. 2564 : ออนไลน์)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากความสำคัญข้างต้น ผู้ศึกษาได้ตระหนักและเห็นถึงความสำคัญขององค์การบริหารส่วนตำบลยม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจและบทบาทในการจัดบริหารและส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ทั้งนี้ผลการศึกษามีส่วนเสริมองค์ความรู้และนำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลยม ในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลยม
3. เพื่อสร้างสมการถดถอยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลยม

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาด้านการบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนวัดศรีมงคล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประเภทของผู้ตอบ และปัจจัยการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 7 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ และด้านการสร้างและพัฒนากลไกการบริหาร ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนตามมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามแนวทางของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย (2549 : 35-36) 4 ด้าน คือ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดท่องเที่ยว และด้านการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล ตามโครงสร้างส่วนราชการมีจำนวนทั้งหมด 21 คน (องค์การบริหารส่วนตำบล, 2564 : ออนไลน์)

กลุ่มที่ 2 บุคคลที่อยู่ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคล ประชากรทั้งสิ้น 4,633 คน (องค์การบริหารส่วนตำบล, 2564 : ออนไลน์)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดน่าน ประชากรทั้งสิ้น 9,832 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564 : ออนไลน์)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น จำนวน 775 คน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดประชากรของแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล จากการคำนวณด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน จากประชากรทั้งสิ้น 21 คน โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 หลังจากนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

กลุ่มที่ 2 บุคคลที่อยู่ในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคล ตำบลน่าน จากการคำนวณด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน จาก

ประชากรทั้งสิ้น 4,633 คน โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 หลังจากนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

กลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดศรีมงคล จังหวัดน่าน จากการคำนวณด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน จากประชากรทั้งสิ้น 9,832 คน โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 หลังจากนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลทั่วไปแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประเภทของผู้ตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน ตามมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว (2549 : 35-36) 4 ด้าน คือ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดท่องเที่ยว และด้านการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้แบบประเมิน แบ่งมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนดค่าระดับ 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน 7 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ และด้านการสร้างและพัฒนากลไกการบริหาร โดยใช้แบบประเมิน แบ่งมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ กำหนด ค่าระดับ 5 ระดับ คือ 5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการวิจัย โดยการทบทวนวรรณกรรมและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสรุปเป็นคำนิยามศัพท์การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นในเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน

3.4 นำแบบสอบถาม ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมตรงตามประเด็นการศึกษา รวมทั้งความสอดคล้องกับทฤษฎี ที่ใช้เป็นกรอบของการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำแบบสอบถามปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) พบว่ามีค่าระหว่าง .66 ถึง 1.00

3.5) เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับหน่วยการวัดที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) จำนวน 30 คน แล้วนำมาตรวจคะแนนหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดีมากแล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลหลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ มีสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

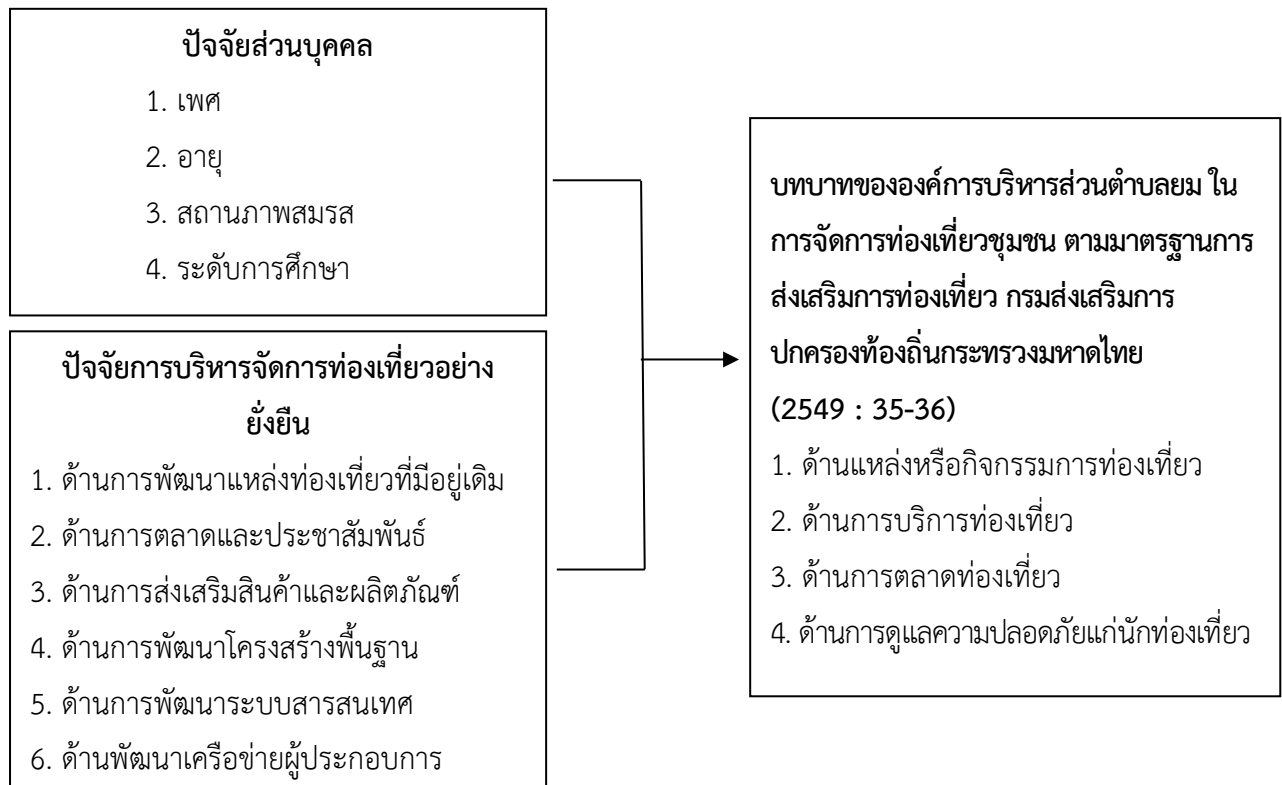
ส่วนที่ 1 ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ/ตำแหน่ง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) เพื่อบรรยายลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ส่วนที่ 3 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) โดยใช้ค่าเอฟ (F-test) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (Least Significant Difference) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) นำมาวิเคราะห์สหสัมพันธ์ปัจจัยในด้านต่าง ๆ โดยใช้วิธี Enter Multiple Regression ที่มีต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว (Dependent Variable)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการประเมินที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประยุกต์ใช้เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ที่มา : ปรับปรุงจาก บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 287)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 513 คน คิดเป็นร้อยละ 66.2 เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 อายุระหว่าง 36 - 45 ปี จำนวน 341 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 มีสถานภาพโสด จำนวน 369 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6 ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 419 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลขององค์การบริหารส่วนตำบลยม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ใน 4 ด้าน คือ 1. ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว 2.

ด้านการบริการท่องเที่ยว 3. ด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยว และ 4. ด้านการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การวิจัยพบว่า

2.1 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวม พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีบทบาทอยู่ในระดับมากในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .93) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า มีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมากที่สุดได้แก่ด้านการบริการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .93) รองลงมาได้แก่ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .74) ด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .97) และด้านการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.1) ตามลำดับ

2.2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน อย่างอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 1.0) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า มากที่สุดได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .98) รองลงมาได้แก่ ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 1.1) ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 1.1) ด้านพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.0) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = .95) ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.1) และด้านการสร้างและพัฒนากลไกทางการบริหาร ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 1.1) ตามลำดับ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .98) และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อบต.มีการสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม เช่น สถาปัตยกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต เป็นต้น ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = .88) อบต.มีการฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .97) และอบต.มีการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 1.1) ตามลำดับ

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ ดังนี้

2.3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศที่ต่างกันของกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงส่วนใหญ่ จำนวน 513 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .74) และเพศชาย จำนวน 262 คน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .67) โดยพบว่า ค่า t เท่ากับ 10.73 และค่า sig เท่ากับ .001 น้อยกว่า .05

2.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยวและด้านการดูแลความปลอดภัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณารายด้านแล้วพบว่ามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการดูแลความปลอดภัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยวและด้านการดูแลความปลอดภัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.5 กลุ่มตัวอย่างที่ประเภทของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ มีความคิดเห็นแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกชุมชนและนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยวและด้านการดูแลความปลอดภัย มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.วัตถุประสงค์ในการศึกษาข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคลอย่างยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน การวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) และการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis – MLR) การวิจัยพบว่า

3.1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรอิสระที่เลือกใช้มีค่า ระหว่าง -0.082 ถึง 0.656 ซึ่งโดยส่วนใหญ่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองในระดับต่ำหรืออาจจะเรียกได้ว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยเกณฑ์การตรวจสอบ คือ หากตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันมีค่ามากกว่า 0.7 หรือ -0.7 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์พหุคูณ (Multicollinearity) ซึ่งอาจทำให้ผลการวิเคราะห์เกิดความผิดพลาดตามที่ได้กล่าวข้างต้น (Anderson, et al, 2002 อ้างถึงใน เบญจพร ศิริลาภธรรม. 2560 : 34) หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรดังกล่าวทั้งหมดไปใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในลำดับถัดไป

3.2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธี Enter Multiple Regression ซึ่งมีระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว (Dependent Variable) ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R Square) ที่ได้จากการถดถอย โมเดลที่ 1 แสดงถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว สามารถอธิบายความแปรปรวนในตัวแปรตาม (Y) ได้ร้อยละ 65.0

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่ามีตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว สามารถ ทำนาย Y ได้ โดยการใช้สถิติ ANOVA พบว่า มีค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธ สมมติฐาน H0 ยอมรับสมมติฐาน H1 หรือกล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 207.44$, $df = 7$, $Sig. = .000$)

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

Coefficients ^a						
	Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	Constant	2.24	.10		22.99	.000*
	SUS1	-.05	.02	-.07	-2.32	.021*
	SUS2	.29	.02	.65	13.65	.000*
	SUS3	.07	.02	.13	3.18	.002*
	SUS4	.05	.01	.08	3.61	.000*
	SUS5	.13	.02	.19	7.65	.000*
	SUS6	-.05	.02	-.07	-3.28	.001*
	SUS7	-.04	.01	-.06	-2.85	.005*

a. Dependent Variable: Role_SAO

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ค่า $R^2 = .65$, $F = 207.44$, $df = 7$

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับความคิดเห็นที่ต่างกันเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคล มีทั้งสิ้น 7 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม (SUS1) ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ (SUS2) ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ (SUS3) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (SUS4) ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ (SUS5) ด้านการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ (SUS6) และด้านการสร้างและพัฒนากลไกการบริหาร (SUS7) โดยทั้ง 7 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นที่ต่างกันเกี่ยวกับบทบาทองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนวัดศรีมงคล โดยเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ ได้ดังนี้

$$Y = 2.24 - .05 (SUS1) + .29 (SUS2) + .07 (SUS3) + .05 (SUS4) + .13 (SUS5) - .050 (SUS6) - .04 (SUS7)$$
$$Z = -.07 (SUS1) + .65 (SUS2) + .13 (SUS3) + .08 (SUS4) + .19 (SUS5) - .070 (SUS6) - .06 (SUS7)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของงานวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาวิเคราะห์ร่วมกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาพรวมข้อค้นพบจากงานวิจัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทอยู่ในระดับมาก ในการส่งเสริมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .93) เหตุผลอาจเป็นเพราะองค์การบริหารส่วนตำบล มีการดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวของตำบล ครอบคลุมบทบาทในด้านต่างๆ 4 ด้าน คือ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยว ด้านการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ตรงตามกฎหมายปกครองส่วนท้องถิ่น คือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 (14) ในการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 ที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ข้อ 12. การท่องเที่ยว และมีความสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยที่ได้กำหนดมาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Morm Savonn (2018 : 48-50) ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวชุมชนกรณีวัดบันทายฉมาร์ ประเทศกัมพูชา พบว่าความสำเร็จของภาคการท่องเที่ยวชุมชนนั้น ชุมชนต้องมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยว ด้านการ

ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ประกอบกับผู้กำหนดนโยบายของท้องถิ่นและชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวชุมชน และมีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีเพื่อสร้างการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBTs) เป็นสำคัญ

เมื่อพิจารณาบทบาทในด้านต่างๆ เป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริการท่องเที่ยว อาจเนื่องจากปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลยม ได้มีการสนับสนุนให้มีการจัดสินค้าของที่ระลึกโดยชุมชน หรือโอท็อปของท้องถิ่นบริการนักท่องเที่ยว และมีการจัดมัคคุเทศก์หรืออาสาสมัครนำเที่ยวและได้เพิ่มจุดบริการติดต่อสื่อสารอินเทอร์เน็ตและสัญญาณ Wi-fi เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวภายในบริเวณชุมชนวัดศรีมงคลที่ดี เช่นเดียวกับบรอนลงมา คือ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว อาจเนื่องจาก อบต.มีการจัดทำเส้นทางและป้ายบอกทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะดวก รวมถึงจัดทำป้ายแสดงข้อมูลรายละเอียด มีการจัดทำห้องน้ำสาธารณะที่เพียงพอและปัจจุบันได้มีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและการปรับตกแต่งภูมิทัศน์ภายในสถานที่ท่องเที่ยว เช่นเดียวกับบทบาทด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลยม มีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว ไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงกับวัดพระธาตุจอมนางตำบลยม อำเภอดงหลวง และวัดภูเกิด อำเภอบัว จังหวัดน่าน และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมภาพลักษณ์ ให้กับชุมชนวัดศรีมงคล เช่น กิจกรรมนำเที่ยวฟาร์มสเตย์ สวนออร์แกนิกส์ และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยวสถานที่สำคัญของชุมชน ผู้วิจัยมีข้อสังเกตเกี่ยวกับบทบาทด้านการตลาดแหล่งท่องเที่ยว คือ องค์การบริหารส่วนตำบลยมยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น อาจจำเป็นต้องประสานหรือบูรณาการให้มีการประชาสัมพันธ์ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวจังหวัดน่าน และวัฒนธรรมจังหวัดน่าน และควรเน้นการพัฒนาดำเนินงานประชาสัมพันธ์ร่วมกับคณะกรรมการชุมชนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาติ ธโนภาณุวัฒน์ (2561 : 81-83) ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ด้านแหล่งหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการบริการท่องเที่ยว ด้านการตลาดท่องเที่ยว และด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว เป็นสำคัญ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ปัจจัยด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ และด้านการสร้างและพัฒนากลไกการบริหาร

ในขณะที่ในส่วนของบทบาทด้านการดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับต่ำสุด โดยเฉพาะในประเด็นการมอบหมายพนักงาน เจ้าหน้าที่เข้าสนับสนุนในพื้นที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน การให้ความรู้ การอบรมด้านความปลอดภัยให้กับสมาชิกชุมชนจัดเตรียมอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว และการจัดทำป้ายเตือนอันตราย ส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุจาก การที่ภารกิจด้านการท่องเที่ยวของ องค์การบริหารส่วนตำบลยม อำเภอดงหลวง จังหวัดน่าน อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักปลัดองค์การบริหาร

ส่วนตำบล งานบริหารงานทั่วไปและสวัสดิการสังคม ซึ่งปัจจุบันยังขาดบุคลากรฝ่ายการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่น้อยมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรา สะอา (2558 : 131-132) ศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล พบว่าปัญหาอุปสรรคสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล คือ ฝ่ายการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลมีจำนวนเพียง 2 คน และไม่ได้จบทางด้านการท่องเที่ยวโดยตรง จึงทำให้การดำเนินงานในการส่งเสริม การท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลเกิดความล่าช้า ผลงานไม่เป็นที่ประจักษ์ เท่าที่ควร เช่นเดียวกับข้อเสนอของ สุรินทร์ หลวงนา และคณะ (2550 : 48-50) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของภาครัฐและเอกชนในเขตจังหวัดอีสานใต้ พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ เพิ่มจำนวนบุคลากรทางการท่องเที่ยว พัฒนาความสามารถในด้านการถ่ายทอดความรู้ เสริมทักษะและความ สามารถให้แก่บุคลากร ในลักษณะของการฝึกอบรม การฝึกประสบการณ์ และการฝึกนอกสถานที่ เป็นสำคัญ

2.จากข้อค้นพบในส่วนของการคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ปัจจัยสำคัญได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมสินค้าและผลิตภัณฑ์ และด้านพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ และด้านการสร้างและพัฒนากลไกทางการบริหาร ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) ที่เน้นดำเนินการด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อปกป้อง สงวนรักษาและพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้อนุชนคนรุ่นหลัง ซึ่งต้องปลูกจิตสำนึกให้แก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่น ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์การบริหารส่วนตำบลควรเน้นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของกิจกรรมชุมชนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทูทางสังคมที่มีภายในชุมชนเองเป็นสำคัญ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยรอบ สอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศ ของ Quan, Son (2017 : 40-42) ศึกษายุทธศาสตร์และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติฟูโกวก จังหวัดเกียนยาง ประเทศเวียดนาม ที่พบว่าการมียุทธศาสตร์และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานที่ชัดเจน เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเสนอให้ส่งเสริมทักษะการจัดการการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชน อาทิ การจัดการศึกษาหรือหลักสูตรฝึกอบรมด้านการวางแผน การประเมินมูลค่าสินค้าคงคลังเพื่อวางแผนและควบคุมขั้นตอนในการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว รวมทั้ง เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการสื่อสารและความร่วมมือในระดับต่างๆ ของคนในชุมชน เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐในระดับอำเภอ อนุภูมิภาค จังหวัด ตลอดจนการแสวงหา

และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ เช่น กีฬาและนันทนาการ หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3. จากข้อค้นพบผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตัวแปรการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม การพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ และการสร้างและพัฒนากลไกการบริหาร มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับความคิดเห็นนั้น อธิบายได้จากข้อค้นพบในส่วนข้อเสนอแนะของผู้ตอบคำถาม ซึ่งพบว่าด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อบต.ควรให้ความสำคัญพัฒนา พื้นฟูและปรับปรุง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ให้ดีกว่าก่อนที่จะพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ โดยเฉพาะการพัฒนาถนนและป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว สัญญาณอินเทอร์เน็ต การจัดเก็บหรือกำจัดขยะ เป็นต้น ด้านการพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว นำลูกค้านักท่องเที่ยว สมาชิกชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมทางการตลาดของอบต. อาจจัดขึ้นปีละครั้งหรือ 2 ครั้งต่อปี ก็เพียงพอ เพื่อสร้างความชัดเจนเป็นที่จดจำและสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับลูกค้า นักท่องเที่ยวหรือชุมชนรอบข้าง ส่วนด้านการบริหาร อบต.ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน เป็นระบบ สอดคล้องเชื่อมโยงกัน ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนระหว่างแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวกับงานประจำ มีการจัดสรรให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อสนับสนุนด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาถนนและป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว และควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพราะที่ผ่านมาการดำเนินงานโครงการในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน บางครั้ง ขาดการประสานงานกันจึงทำให้เกิดความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างล่าช้า ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับ จุฬา เจริญวงศ์ (2558 : 121-123) ศึกษายุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยว และพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยทุกด้านมีผลต่อการจัดการด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ ปัจจัยด้านพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการภาครัฐ ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ ปัจจัยด้านเครือข่ายภาครัฐและเอกชน ปัจจัยด้านชุมชนท้องถิ่น ปัจจัยด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยด้านงบประมาณและปัจจัยด้านเทคโนโลยีการท่องเที่ยว ส่วนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมให้เป็นระบบ และมีการต่อยอดแผนและการบริหารจัดการที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลยม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มากขึ้น โดยการฝึกอบรม เข้าร่วม ประชุมสัมมนาให้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มากขึ้น

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลยม ควรบูรณาการร่วมมือกันพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยร่วมกับ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นเป็นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์หรือกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ นำเอาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาเป็นจุดขาย เช่น ตลาดนัดย้อนยุคที่การนำอาหารพื้นบ้าน หรือภูมิปัญญา ของใช้พื้นบ้านมาขาย พร้อมทั้งมีการสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ จากนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่ควรเพิ่มเติมในพื้นที่เพื่อนำไปพัฒนาอย่าง เป็นระบบ สอดคล้องเชื่อมโยงกัน

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลยม ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ทั้งหมด ทั้งผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ร่วม กำหนดยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เนื้อหาสาระยังคงความเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้ ควรมีการชะลอการเปลี่ยนแปลงโดยการปลูกฝังให้ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยว และความ เป็นรากเหง้าดั้งเดิมของชุมชนในท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ ที่มีต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ชุมชน

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการและประเมินนโยบายทางด้านยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กชธมน วงศ์คำ. (2562). *การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหัวขัว ตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัด มหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยรายจังหวัด ปี 2564*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 24 ตุลาคม 2564. จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=630

- กระทรวงมหาดไทย. (2549). *มาตรฐานการส่งเสริมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- จุฬา เจริญวงศ์. (2558). ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ณัฐวรา สะอา. (2558). บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสตูล. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*. 15 (2), 131-151.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- เบญจพร ศิริลาภธรรม. (2560). ผลกระทบของปัจจัยที่มีต่อระดับความต้องการใช้บริการ Outsourcing ด้านบัญชีของผู้ประกอบการนิติบุคคลขนาดกลางและขนาดย่อม ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาดา ธโนภานุวัฒน์. (2561). การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุรินทร์ หลวงนา และคณะ. (2550). *โครงการวิจัยการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของภาครัฐและเอกชนในเขตจังหวัดอีสานใต้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลยม. (2564). สถานที่สำคัญในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลยม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.tambonyom.go.th/index/?category=menu8254&show_type=1
- Morm Savonn. (2018). *A Study of the Community Based Tourism for Successful Implementation in Banteay Chhmar Temple, Cambodia*. Master of Business Administration. Siam University.
- Quan, Son. (2017). *A study of the strategy and ecotourism development of Phu Quoc National Park in Kien Giang Province, Vietnam*. Master of Business Administration. Siam University.

การจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี
**The Effectiveness Supply Management of Rajamanagala University of
Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus**

วิลาวรรณ มังคลา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Wilawan Mangkala

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand

E-mail: wilawan37547@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพของการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิและ 2) สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการและเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงาน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวน 120 คน โดยกำหนดตารางของเครจซี่และมอร์แกน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี อยู่ในระดับสูง 2) แนวทางการพัฒนาการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี โดยพิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/จัดจ้างประจำปี ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้งาน คำนึงถึงเวลาและงบประมาณที่ได้รับจัดสรรที่เพียงพอ 2) ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ มีการกำหนดร่างขอบเขตของงานและการเปรียบเทียบคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ 3) ด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ ควรส่งเสริมเจ้าหน้าที่ส่วนด้านจัดหาพัสดุได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุตามกฎระเบียบ 4) ด้านการตรวจรับพัสดุ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับพัสดุและต้องทราบระเบียบปฏิบัติภาระหน้าที่รับผิดชอบ 5) ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุ ควรมีการจัดทำทะเบียนคุมพัสดุอย่างรอบคอบ การปรับปรุงแก้ไข การบันทึกรายการในระบบทะเบียนให้ถูกต้องและมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ควรจัดทำระเบียบ วิธีการและ

* วันที่รับบทความ: 6 ธันวาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 23 ธันวาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 25 ธันวาคม 2564

Received: December 6, 2021; Revised: December 23, 2021; Accepted: December 25, 2021

ขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนตาม ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

คำสำคัญ : การจัดการ; งานพัสดุ; ประสิทธิภาพ

Abstracts

The purposes of the research were to study and synthesize the appropriate approaches of the supply management of Rajamanagala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus. The sample used in this research were 120 administrators academic personal and supply staff Rajamangala University of Technology Suvarnabhumin by setting the schedule of Krejcie and Morgan and 7 Interviewing for In-depth interview by purposive sampling. The research instruments were questionnaire and In-depth interview. The data analyses were frequency, percentage, the average, and standard deviation and content analysis

The results showed that 1) the supply management of Rajamanagala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus was at very high level 2) the appropriate approaches for developing supply management of Rajamanagala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus were to (1) the preparation of an annual procurement/employment plan that data should be collected to keep up to users, data should be collected to keep up with the needs of users, save time and adequate allocated budget. (2) The aspect of drafting the scope of work or detailing the specific characteristics of the parcel. The scope of work is outlined and Comparison of the characteristics of supply. (3) Procurement of supplies should encourage the staff in the procurement department to gain knowledge and the experience in sourcing regulatory parcel. (4) Supply of Inspecting should be a committee to supply inspect of duties in the inspection of supply and must know the rules and regulations of the duties and responsibilities. (5) Supervision and maintenance of supplies should be control registration and carefully prepared and (6) Dispose of supplies should be apparently organized resource and step of work according Regulation of the Ministry of Finance on Public Procurement and Supplies Administration B.E. 2560 (A.D. 2017)

Keywords: Management; Supply; Effectiveness

บทนำ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยวางระเบียบเป็นแนวเดียวกันทั่วประเทศ เรียกว่า “พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560” การประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติที่ดีเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติโดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้มากที่สุด รวมถึงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานในภาครัฐตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2560 และให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน จึงมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม

2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐมีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน มีการใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่าต่อภารกิจ ของรัฐ ส่งเสริมให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีความโปร่งใสและป้องกันปัญหาการทุจริต (สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, 2560 : 4 - 8)

งานด้านพัสดุเป็นงานที่มีความเสี่ยงในเรื่องของการเกิดข้อผิดพลาด เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรี รวมทั้งแนวปฏิบัติของทางราชการที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ทำให้ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านพัสดุต้องหมั่นศึกษาติดตามและเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยยึดหลักการบริหารพัสดุ ด้านความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเป็นธรรม ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนตามที่กำหนดและพร้อมทันต่อความต้องการของผู้ใช้งาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความเสี่ยงและความผิดพลาดในการปฏิบัติงานซึ่งจะมีผลความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ สักกัญญา ศรีทับทิม (2555 : บทนำ) ได้ระบุว่า งานพัสดุมิมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยงานเนื่องจากพัสดุเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบของภาครัฐ ซึ่งผู้ที่รับผิดชอบส่วนงานพัสดุต้องมีความรู้ความเข้าใจ กฎ ระเบียบและขั้นตอนเกี่ยวกับงานพัสดุจะสามารถทำให้หน่วยงานนั้นประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ สามารถมีการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดความคล่องตัว ลดเวลาและประหยัดงบประมาณ ทันต่อเหตุการณ์ที่ผู้ใช้มีความจำเป็นต้องใช้งาน และวรลักษณ์ วรรณวิจิตร (2551 : 2) ได้ระบุว่า การบริหารพัสดุเป็นการนำเอาวิทยาการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงาน ไปสู่การปฏิบัติงานที่ถูกต้อง มีแนวทางและวิธีการปฏิบัติที่ตรงกันกับภายใต้คำสั่งกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ อยู่ในเครือมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลทั้ง 9 แห่ง มีพื้นที่การจัดการศึกษา 4 ศูนย์พื้นที่ คือ ศูนย์หันตรา ศูนย์วาสุกรี ศูนย์นนทบุรี และศูนย์สุพรรณบุรี เป็นสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้ตระหนักถึงความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัย กฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติของทางราชการสำหรับการบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัย เพราะงานพัสดุเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นพันธกิจหลักของมหาวิทยาลัยฯ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2564 : ออนไลน์) และการดำเนินการด้านอื่น ๆ เป็นไปได้ด้วยดี ให้สามารถดำเนินงานได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว การบริหารงานในสถานศึกษาตามกระบวนการบริหารงานพัสดุมิขั้นตอน มีความสัมพันธ์กันและจะต้องปฏิบัติต่อเนื่อง คือ การวางแผนหรือการกำหนดความต้องการ การจัดหา การแจกจ่าย การควบคุม การบำรุงรักษา และการจำหน่ายพัสดุทุกขั้นตอนจำเป็นต้องปฏิบัติงานที่มีความละเอียดรอบคอบ และเชี่ยวชาญในระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้พัสดุที่มีคุณภาพดีและประสิทธิภาพ ถูกต้องตาม

คุณลักษณะ ราคาเหมาะสม ไว้ในการปฏิบัติราชการเพื่อให้การใช้พัสดุดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุด ตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานจำเป็นจะต้องการวางระบบในการควบคุม เก็บรักษา การซ่อมบำรุง การแจกจ่าย การใช้งานและการจำหน่ายพัสดุให้เหมาะสมสอดคล้องกัน อีกทั้งเป็นไปตามระเบียบของทางราชการ และเช่นเดียวกัน งานพัสดุเป็นงานที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดความผิดพลาด เนื่องมาจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ กฎระเบียบ ที่มีการปรับปรุงเพิ่มเติมตลอดเวลา และมีกระบวนการดำเนินงานหลายขั้นตอนซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องก็ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามระเบียบ สุนิสา ปิยะภาโส, และคณะ (2561 : 21-45)

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยมีหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านงานพัสดุ จึงมีความประสงค์ศึกษาถึงการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาทั่วไปรวมถึงสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพ และจากการวิจัยครั้งนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีและให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 อันจะนำไปสู่การจัดการงานพัสดุที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี
2. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการและเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงาน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น 171 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร บุคลากรสายวิชาการและเจ้าหน้าที่พัสดุของหน่วยงาน ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ โดยใช้สูตรของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610 อ้างในบุญชม ศรีสะอาด 2553 : 43) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 120 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ รองคณบดี ประจำศูนย์สุพรรณบุรี ประกอบด้วย 5 คณะ คือ คณะวิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะศิลปศาสตร์ และคณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ) ผู้อำนวยการกองบริหารทรัพยากรสุพรรณบุรี และหัวหน้าส่วนงานระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ร่างประเด็นที่ต้องการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งได้จัดแบ่งโครงสร้างและเนื้อหา ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน ระดับการศึกษาสูงสุด ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/จัดจ้างประจำปี ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ ด้านการตรวจรับพัสดุ ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุ ด้านการจำหน่ายพัสดุ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวนทั้งสิ้น 37 ข้อ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อทดสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่า IOC ซึ่งพบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.75 - 1.00 หลังจากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Tryout) เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (r_{tt}) กับกลุ่มตัวอย่างอื่น จำนวน 30 ท่าน มีค่าเท่ากับ 0.90

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนโดยใช้เกณฑ์ประเมิน ดังนี้

4.50 - 5.00 คะแนน หมายถึง สูงมาก

3.50 - 4.49 คะแนน หมายถึง สูง

2.50 - 3.49 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

1.50 - 2.49 คะแนน หมายถึง ต่ำ

1.0 - 1.49 คะแนน หมายถึง ต่ำมาก

5. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับการสัมภาษณ์โดยมีการกำหนดประเด็นหัวข้อการสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 120 คน และรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้ศึกษาวิจัยภายในระยะเวลา 7 วัน จำนวน 120 ชุด และนำข้อมูลที่ได้ไปทำการวิเคราะห์ผลเชิงปริมาณต่อไป และหลังจากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้นได้ทำการเรียบเรียงข้อมูลจากการสัมภาษณ์และส่งกลับให้ผู้รับการสัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้องและยืนยันจากการให้ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

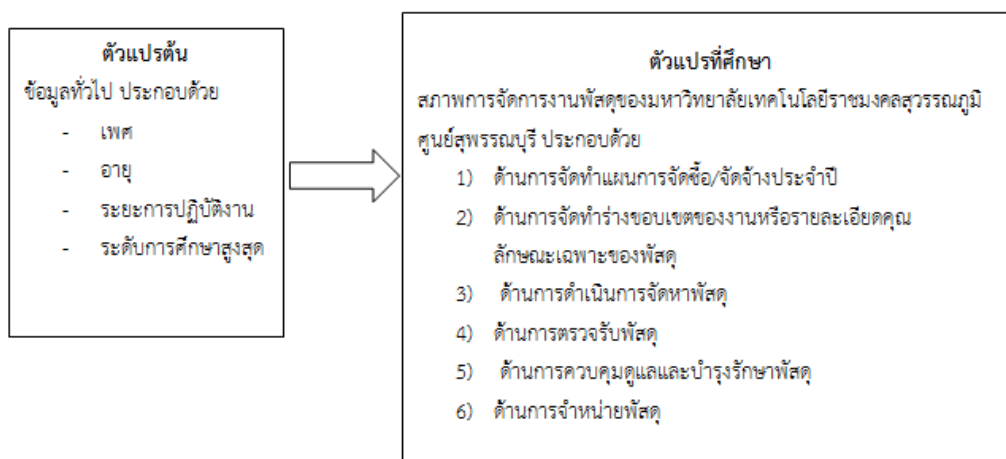
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. สภาพของการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/จัดจ้างประจำปี	3.54	0.50	ระดับสูง
2	ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ	3.60	0.49	ระดับสูง
3	ด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ	3.42	0.56	ระดับปานกลาง
4	ด้านการตรวจรับพัสดุ	3.55	0.49	ระดับสูง
5	ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุ	3.63	0.48	ระดับสูง
6	ด้านการจำหน่ายพัสดุ	3.56	0.50	ระดับสูง
รวม		3.55	0.51	ระดับสูง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ที่ ($\bar{x}=3.55$, S.D. =0.51) โดยพิจารณาตามประเด็นในแต่ละด้าน คือ โดยที่ ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุ ($\bar{x}=3.63$, S.D. =0.48) รองลงมาคือ ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ($\bar{x}=3.60$, S.D. =0.49) ด้านการจำหน่ายพัสดุ มีค่าเฉลี่ยคือ ($\bar{x}=3.56$, S.D. =0.50) ด้านการตรวจรับพัสดุ ($\bar{x}=3.55$, S.D. =0.49) ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/จัดจ้างประจำปี ($\bar{x}=3.54$, S.D. =0.50) และด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ($\bar{x}=3.42$, S.D. =0.56) ตามลำดับ

2. การสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี จากข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลพร้อมทั้งข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ร่วมกับการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้ข้อสรุปที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1) ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/จัดจ้างประจำปี ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้งาน คำนึงถึงเวลา และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรที่เพียงพอ

2) ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ โดยการกำหนดร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุควรให้ความสำคัญ มีการเปรียบเทียบคุณลักษณะเฉพาะ ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์การใช้งานและเป็นพัสดุที่ส่งเสริมการผลิตภายในประเทศ รวมถึงพัสดุที่มีรายละเอียดหรือคุณสมบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการปรับตัวและการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อการเปลี่ยนแปลงของระเบียบและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ เจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบงานด้านจัดหาพัสดุควรได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุตามระเบียบ จำนวนผู้ประกอบในการเลือกสรรควรมีจำนวนหลายราย โดยไม่มีการผูกขาดในการจัดซื้อจัดจ้างกับผู้ขายหรือผู้รับจ้างรายเดียว

4) ด้านการตรวจรับพัสดุ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับพัสดุและต้องทราบระเบียบปฏิบัติภาระหน้าที่รับผิดชอบ การตรวจรับพัสดุทันทีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างนำพัสดุมาส่งมอบให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันไว้ รวมถึงการรายงานหัวหน้าหน่วยงานของรัฐผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อทราบและสั่งการในกรณีที่ผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่ทำตามข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลงของหน่วยงาน

5) ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุ การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานด้านคลังพัสดุและบัญชีพัสดุอย่างชัดเจนและผู้รับผิดชอบต่อการสำรวจพัสดุที่มีอยู่ว่าชำรุดสูญหาย/เสียหาย อย่างสม่ำเสมอ การจัดทำทะเบียนคุมพัสดุอย่างรอบคอบ การปรับปรุงแก้ไข การบันทึกรายการเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงโอนย้ายพัสดุในทะเบียนให้ถูกต้องและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ควรจัดหาระเบียบ วิธีการและขั้นตอน การขออนุมัติดำเนินการจำหน่ายพัสดุที่ชำรุด เสื่อมสภาพ หรือสูญไป หรือไม่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงานที่ถูกต้องไว้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบคู่มือการปฏิบัติงาน รวมถึงส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง การจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี นำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพของการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี อยู่ในระดับสูง เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานและผู้ประสานงานมีการปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงมีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถตรวจสอบการทำงานได้อย่างชัดเจน โดยมีการสำรวจความต้องการหรือความจำเป็นในการใช้พัสดุก่อนการจัดซื้อ อาทิเช่นมีการสำรวจสถิติการใช้พัสดุ การสอบถามความต้องการของผู้ใช้พัสดุ การการจัดเก็บข้อมูลงานพัสดุเป็นทะเบียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร และการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure) การควบคุมและการ

เก็บรักษา ทรัพย์สินของทุกส่วนงานไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามระเบียบพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 แต่การดำเนินการจัดหาพัสดุที่ยังคงเกิดความล่าช้าที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพต่อการจัดการพัสดุของหน่วยงานที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย อุทการ (2563 : 55-65) ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประกอบด้วย การบริหารงานพัสดุ ด้านการจัดหาพัสดุ ด้านการควบคุมพัสดุ ด้านการซ่อมบำรุง และด้านการจำหน่ายพัสดุ โดยรวมมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ และงานวิจัยของ พรทิพย์ ชื่นบุญ (2559 : 123-134) ได้ทำการศึกษาการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิผลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า การจัดทำโครงสร้างขององค์กรมีการกำหนดหน้าที่ชัดเจนและมีการปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2553 อยู่ในระดับสูง รวมถึงหน่วยงานยังให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อเจ้าหน้าที่ส่วนงานพัสดุอย่างต่อเนื่องด้วยการให้เจ้าหน้าที่ได้รับการฝึกอบรมและงานวิจัยของ วาสนา หัตถกิจ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการงานพัสดุของหน่วยงานภายในคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีความสอดคล้องกันเพราะการดำเนินการจัดการงานพัสดุของมหาวิทยาลัยนั้นเริ่มต้นตั้งแต่การวางแผน การกำหนด ความต้องการ การจัดการ การใช้งาน การควบคุม การบำรุงรักษา การจัดจำหน่าย มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบคำสั่ง ที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด รวมถึงวิธีการพัสดุเพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้ไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน

2. แนวทางการพัฒนาต่อการจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี และสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ได้เสนอดังนี้ (1) ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/จัดจ้างประจำปี ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้งาน คำนึงถึงเวลา และงบประมาณที่ได้รับจัดสรรที่เพียงพอเนื่องมาจากการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีอาจมีจำนวนไม่เท่ากันและราคาของพัสดุอาจมีราคาต้นทุนที่สูงขึ้นตามสภาวะการณ์เศรษฐกิจของประเทศ (2) ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ การกำหนดร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุควรให้ความสำคัญและมีการเปรียบเทียบคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุดตามวัตถุประสงค์การใช้งาน สืบเนื่องภายในหน่วยงานและการจัดทำข้อเสนอการปฏิบัติงานหรือการจัดทำร่างขอบเขตงานที่เป็นรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่เกี่ยวกับกระบวนการงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อใช้ร่วมในการพิจารณาวิเคราะห์และลดความเสี่ยงต่อการดำเนินงานและคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณของแผ่นดินเพื่อเป็นการปรับปรุงและแก้ไข ปัญหาในส่วนงานเพื่อการพัฒนากระบวนการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (3) ด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ

เจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบงานด้านจัดหาพัสดุควรได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหาพัสดุตามระเบียบ จากการกำหนดกฎเกณฑ์คุณสมบัติของผู้ประกอบการตามเงื่อนไขที่หน่วยงานของรัฐไว้อย่างชัดเจน และประกาศการจัดซื้อจัดจ้างตามระยะเวลาที่กำหนดให้เข้ายื่นข้อเสนอ รวมถึงข้อยกเว้นแต่ในงานนั้นมีผู้ประกอบการที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดน้อยกว่าที่กำหนดก็ควรเกิดจากความเห็นชอบและร่วมพิจารณาของคณะกรรมการที่ดูแลเกี่ยวกับงานด้านพัสดุ (4) ด้านการตรวจรับพัสดุ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจรับพัสดุ และต้องทราบระเบียบปฏิบัติ ภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัสดุ ตลอดจนการส่งมอบให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันได้ จากการตรวจรับพัสดุควรให้ถูกต้องครบถ้วนตามหลักฐานที่ตกลงกันได้และการจัดหาผู้ชำนาญการหรือผู้ทรงคุณวุฒิกับงานพัสดุนั้นมาร่วมให้คำปรึกษา (5) ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุ การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานด้านคลังพัสดุและบัญชีพัสดุอย่างชัดเจนและผู้รับผิดชอบต่อการสำรวจพัสดุอย่างสม่ำเสมอ การจัดทำทะเบียนคุมพัสดุให้ถูกต้องและตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ส่วนการปฏิบัติงานของหน่วยงานควรรับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบควบคุมภายในด้านทรัพย์สิน ระบบหรือขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Standard Operation Procedure) ควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุตามกำหนดรวมถึงการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและ (6) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ควรจัดระเบียบ วิธีการและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายพัสดุต้องมีการควบคุมพัสดุภายใต้ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และการส่งจ่ายจะต้องให้หัวหน้าหน่วยพัสดุเป็นผู้ส่งจ่ายพร้อมกับการตรวจสอบให้ถูกต้องตามขั้นตอนและอายุของการใช้งานพัสดุที่ประกอบด้วยเอกสารและหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยกฤต เกรียงชี (2557 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุด้านกระบวนการบริหารต้องเป็นไปตามขั้นตอนตามระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย อาจจะมีการล่าช้าในบางขั้นตอนเพราะมีการปฏิบัติตามข้อบังคับหรือแนวทางการทำงานมีความโปร่งใส ตรวจสอบและควบคุมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการด้านพัสดุที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของมหาวิทยาลัยที่ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง โดยการฝึกอบรมและให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานพัสดุที่ถูกต้องเพื่อลดความผิดพลาดในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของมหาวิทยาลัยต่อไป และงานวิจัยของ วาสนา หัตถกิจ (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการงานพัสดุของหน่วยงานภายในคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้เสนอแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการงานพัสดุ ควรให้มีการส่งเสริมความรู้ด้านระเบียบพัสดุและการจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด มีการกำหนดคุณลักษณะให้มีความชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานภายในได้รับทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป และงานวิจัยของ ธนาถ อินทุง (2555 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการงานพัสดุของตำรวจภูธรภาค 5 พบว่า แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงงานพัสดุ ควร

จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดซื้อจัดจ้าง การซ่อมบำรุง ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ควรมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ด้านงานพัสดุที่ทันสมัย และมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านพัสดุให้มากขึ้น เพื่อจะได้มีความรู้ใหม่ ๆ มาพัฒนางานด้านพัสดุของหน่วยงานต่อไป สืบเนื่องผลการวิจัยที่สอดคล้องกันเพราะงานพัสดุมีความสำคัญต่อทุกขั้นตอนดังนั้นการดำเนินงานต้องมีการวางแผนให้ทันและตรงต่อการใช้งาน และเจ้าหน้าที่ส่วนงานพัสดุต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเป็นอย่างดี อีกทั้งงานพัสดุนั้นประกอบด้วยหลักฐานและเอกสารที่สำคัญเกี่ยวกับทะเบียนควบคุมพัสดุควรจัดทำให้เป็นปัจจุบันและตรวจสอบได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้

1.1 จากแนวทางในการประสิทธิภาพของการจัดการพัสดุสามารถนำเสนอให้เป็นเชิงนโยบายของหน่วยงานและมีการสนับสนุนและส่งเสริมเจ้าหน้าที่ส่วนงานพัสดุได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการพัสดุอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอให้มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีด้านพัสดุ ซึ่งงานพัสดุจะมีหลายขั้นตอนของการทำงานเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนากระบวนการจัดการพัสดุเพื่อการดำเนินงานได้รวดเร็ว และอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้บริการหรือหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการพัสดุเพื่อให้ได้รับทราบถึงปัญหาอุปสรรคของงานด้านพัสดุแล้วนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานให้เหมาะสมกับปฏิบัติงานตามระเบียบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมชัย อุทการ. (2563). ปัจจัยของการบริหารงานพัสดุที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของนักวิชาการพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 12 (1), 55-65.
- ชัยกฤต เกรียงชี. (2557). *ประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ธนาถ อินทุ. (2555). *ประสิทธิภาพการจัดการงานพัสดุของตำรวจภูธรภาค 5*. การค้นคว้าอิสระของการศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- พรทิพย์ ชื่นบุญ.(2559).การจัดการงานพัสดุที่มีประสิทธิผลของเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสาร
รังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์*. 1 (2), 123-134
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2564). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2565. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2564. แหล่งที่มา:
<https://www.rmutsb.ac.th/2016/home>
- วรวิลักษณ์ วรรณวิจิตร. (2551). *ความพึงพอใจต่อการบริหารงานคลังและพัสดุ คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา หัตถกิจ.(2555). *การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการงานพัสดุของหน่วยงานภายในคณะศิลปศาสตร์
และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน*. การประชุมวิชาการแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 9, 1055-1062
- สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย. (2560). กฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อ จัดจ้าง. *สมาคมนักบริหารพัสดุ
แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์หทัยเอ็ง.
- สุกัญญา ศรีทับทิม. (2555). *กลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุ*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนิสา ปิยะภาโส, เจษฎา นกน้อย และ สัญชัย ลั้งแท็กูล (2561). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ
การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุของ
บุคลากร: กรณีศึกษามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และ
บริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยทักษิณ*. 10 (1), 21-45.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*.
Educational and Psychological Measurement. 30 (3), 607-610.

สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การ
บริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

**The Capacity of Administrators Enhances the Change Leadership of
Administrators in Local Administrative Organizations in
Muang District in Nongbua Lamphu province**

พิชัยรัฐ หมั่นดวง

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Pichairath Meunduang

Pitchayabundit College, Thailand

E-mail: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 2. ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู และ 4. ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 119 คน ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตาม โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านความมีวิสัยทัศน์ และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .925 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 85.50 ($R^2=.855$)

* วันที่รับบทความ: 26 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 8 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 9 ธันวาคม 2564

Received: November 26, 2021; Revised: December 8, 2021; Accepted: December 9, 2021

คำหลัก : สมรรถนะของผู้บริหาร; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstracts

The objectives of this research were 1. To study the levels on capacity of administrators in local administrative organizations, 2. To study the levels on change leadership of administrators in local administrative organizations, 3. To study the relation between capacity of administrators and change leadership of the administrators in local administrative organizations for the Muang District in Nongbua Lamphu province and 4. To study the capacity of the administrators enhance the change leadership for the administrators in local administrative organizations for the Muang District in Nongbua Lamphu province. The samples using for the research were 119 persons from the administrators of local administrative organization in the Muang District in Nongbua Lamphu province. The instruments using in this research were 5 rating scales questionnaires with the confidence of 0.81. The data analysis used the packaged program for finding mean, percentage, standard deviation and multiple linear regression for forecasting the dependent variable by stepwise regression analysis. The results of findings were as follows: 1. For overall of the levels on capacity of the administrators in local administrative organizations were in high level. 2. The levels of change leadership for the administrators in local administrative organizations were in high level. 3. The correlation coefficient of the capacity of administrators and the change leadership of the administrators were on positive relation and were on statistical significance at .01 level. 4. The capacity of administrators enhances the change leadership or administrators on the aspect of vision and the aspect of problem solving was on multiple correlation coefficient at .925 with the statistical significance at .01 level and with the prediction coefficient or prophetic power at the percentage of 85.50 ($R^2=.855$).

Keywords : The Capacity of Administrators Enhances; The Change Leadership

บทนำ

ภายใต้ภาวะการแข่งขันในปัจจุบันได้ส่งผลให้องค์การต่างๆ แสวงหาแนวทางในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและสร้างการอยู่รอดให้กับองค์กรของตนเอง การให้ความสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคลากร (Competency) ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่องค์กรได้นำมาปรับใช้ เพราะสมรรถนะจะเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของบุคคลคนหนึ่งจากการ

ประเมินผลการปฏิบัติงาน ดังนั้น สมรรถนะจึงเป็นพฤติกรรมการทำงานที่สำคัญ ซึ่งประกอบขึ้นจากหลายๆ คุณลักษณะที่สามารถวัด สังเกต ตลอดจนประเมินผลได้ รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน (วิสุทธิณี ธาณิรัตน์, 2561 : 127 -134) ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงการตัดสินใจจากสิ่งที่เกิดขึ้น ณ ปัจจุบันเท่านั้น แต่จำเป็นต้องพิจารณาจากผลการสั่งสมสมรรถนะที่มีมาตั้งแต่อดีต องค์กรใดที่ให้ความสำคัญกับการจัดการประเด็นสมรรถนะ ก็อาจจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ส่งผลให้องค์การประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะและองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง (High Performance Organizations) จึงเป็นประเด็นที่มีความสัมพันธ์กัน เพราะเมื่อองค์กรมีความต้องการที่จะบรรลุผลสำเร็จใน

ระดับสูงแล้ว ก็ย่อมต้องการบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดี มีแรงผลักดันที่จะนำพาองค์กรไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มมากขึ้น

ซึ่งในการกำหนดนโยบายต่างๆ ผู้นำหรือผู้บริหารขององค์กรต่างเข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย ซึ่งหากผู้นำตัดสินใจด้วยพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้อก็จะสามารถก่อให้เกิดความสำเร็จและการพัฒนาในองค์กรต่างๆ ได้ แต่ในทางตรงกันข้าม หากตัดสินใจด้วยข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ผิดพลาดก็อาจจะส่งผลเสียต่อองค์กรดังกล่าวได้ ดังนั้น ตามแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้นำ (Competency) สมรรถนะในระดับตัวบุคคล จึงเกี่ยวข้องกับความสามารถของบุคคล อันประกอบด้วยคุณลักษณะและองค์ประกอบต่างๆ เช่น ความรู้ ทักษะ ความเอาใจใส่ และความขยันหมั่นเพียร ดังนั้น ความสามารถในลักษณะนี้จึงไม่ใช่อาศัยความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นความรู้ที่นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน ส่วนสมรรถนะในระดับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้องค์การดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จ และมักเป็นความสามารถที่มีเหนือกว่าองค์การอื่น (สืวงศ์ กาพวงศ์, 2554 : 5) ด้วยเหตุนี้ สมรรถนะจึงเป็นสิ่งที่ทำให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ได้

การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บทบาทของผู้นำทางการเมืองเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับ “สมรรถนะของผู้นำ” (Leadership competency) ดังนั้น ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งของโลกในปัจจุบัน ผู้นำได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการนำพาเทศบาลให้สามารถดำเนินนโยบายต่างๆ ให้บรรลุประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะถึงแม้เทศบาลจะเป็นองค์กรภาครัฐก็ตาม แต่สมรรถนะของผู้นำก็มีบทบาทสำคัญในการทำให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีความสามารถที่โดดเด่นเหนือกว่าหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน ในช่วงระยะเวลากว่า 40 ปีที่ผ่านมา มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะของบุคคลออกมามากมาย เพราะต่างตระหนักดีว่า การจะสร้างความสำเร็จได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้นั้น จำเป็นอาศัยการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร (competency – based - advantage) เพราะฉะนั้นการทำความสำเร็จโดยวัดจากเพียงสถิติปัญหา อาจจะยังไม่สามารถอธิบายความสำเร็จได้ การทดสอบสมรรถนะที่ดีจึงควรวัดจากพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้พร้อมทั้งมีเกณฑ์ที่เปิดเผย เนื่องจากผลความสำเร็จของการปฏิบัติงานย่อมสะท้อนให้เห็นถึงระดับของสถิติปัญหา ความรู้ ทักษะ ทักษะต่างๆ รวมถึงแรงขับจากทั้งภายในและภายนอกของบุคคลนั้นๆ (McClelland, 1973 : 1-14.) สมรรถนะจึงเป็นคุณลักษณะต่างๆ ของบุคคลที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ กระบวนการที่ผู้นำเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้นจากความพยายามที่คาดหวังเป็นผลให้ปฏิบัติงานเกินความคาดหวังโดยผู้นำแสดงบทบาททำให้ผู้ตามมีความรู้สึกไว้วางใจ ยินดีจงรักภักดีและนับถือ ทำให้ผู้ตามกลายเป็นผู้มีความเป็นผู้นำ เป็นนักพัฒนา เป็นผู้เสริมแรงได้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้นำจะต้องยกระดับความรู้สึกความสำนึกของผู้ตามให้มีความสำคัญและคุณค่าของผลลัพธ์ที่

ต้องการและวิธีการที่จะบรรลุผลลัพธ์ได้ตามที่ต้องการ ทำให้ผู้ตามไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนแต่อุทิศตนเพื่อองค์กรโดยกระตุ้นระดับความต้องการของมนุษย์ โดยงานวิจัยฉบับนี้ได้ยึดหลักแนวคิดของ Bernard. M. Bass (Bernad M Bass, 1999 : 9-32.) ที่ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Charisma or idealized influence) หมายถึง ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี น่ายกย่องเคารพนับถือ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อร่วมงานกัน คุณลักษณะผู้นำ คือมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม ไม่เอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์วิกฤตได้ ผู้นำเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความมีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม มีความเฉลียวฉลาด มีความตั้งใจเชื่อมั่นในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational motivation) หมายถึง การจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจ ให้ความหมายและท้าทายต่องานที่กำลังรับผิดชอบอยู่ มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น สร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว ผู้นำจะสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ตามผ่านความเป็นปัจเจกบุคคล และการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อให้ผู้ตามสามารถผ่านพ้นกับอุปสรรคของตนเอง 3) ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual stimulation) หมายถึง การที่ผู้นำกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ แสวงหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน ผู้นำจะสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ตามว่าปัญหาทุกอย่างต้องมีวิธีการแก้ไข กระตุ้นให้ผู้ตามรู้สึกว่ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถ ผู้นำจะพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคทุกอย่างได้ จากความร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานทุกคน ผู้ตามจะได้รับการกระตุ้นให้ตั้งคำถามต่อค่านิยมของตนเอง ความเชื่อและประเพณีการกระตุ้นทางปัญญา เป็นส่วนที่สำคัญของการพัฒนาความสามารถของผู้ตามในการที่จะตระหนัก เข้าใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง 4) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized consideration) หมายถึง การที่ผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตาม เพื่อการพัฒนาผู้ตามผู้นำจะเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคล เพื่อความสัมฤทธิ์ผลและก้าวหน้าของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น เปิดโอกาสให้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และช่วยเหลือพร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่

อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู หรืออำเภอหนองบัวลำภูเดิม เคยเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุดรธานี อยู่ห่างจากจังหวัดอุดรธานีประมาณ 46 กิโลเมตร มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยเส้นทางรถยนต์ประมาณ 568 กิโลเมตร ในอดีตจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นเมืองโบราณที่ก่อตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 900 ปี เดิมเป็นดินแดนที่ขึ้นต่อกรุงศรี สัตตนาคนหุต มีชื่อว่า “เมืองหนองบัวลุ่มภู นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน”

และด้วยรัฐบาลมีนโยบายในการกระจายอำนาจมายังส่วนภูมิภาค เพื่อประโยชน์ในด้านการปกครอง การให้บริการของรัฐ การอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน การส่งเสริมให้ท้องถิ่นเจริญยิ่งขึ้น ตลอดจนเพื่อความมั่นคงของชาติ ประกอบกับจังหวัดอุดรธานีมีอาณาเขตกว้างขวางและมีพลเมืองมาก จึงเห็นสมควรแยกอำเภอต่างๆ บางอำเภอ ตั้งขึ้นเป็นจังหวัด โดยได้รับการสถาปนาให้เป็นจังหวัดหนองบัวลำภูอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536 มีประชากร จำนวน 137,246 คน มีครัวเรือน จำนวน 45,760 ครัวเรือน อำเภอเมืองหนองบัวลำภูมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 17 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู เทศบาลตำบลนาคำไฮ เทศบาลตำบลนามะเฟือง เทศบาลตำบลหัวนา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกั๊กศูนย์ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสวรรค์ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวนา องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม องค์การบริหารส่วนตำบลนามะเฟือง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านพร้าว องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น องค์การบริหารส่วนตำบลกุดจิก องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทัน องค์การบริหารส่วนตำบลนาคำไฮ องค์การบริหารส่วนตำบลป่าไม้งาม และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหว้า จากการศึกษารายงานวิจัย พบว่า ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อให้ทราบระดับสมรรถนะของผู้บริหารและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู (ท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู, 2562 : 3 -4)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัย เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุง พัฒนาสมรรถนะของและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร และพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนทั้งหมด 119 คน ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น ดังนี้ 1. ผู้บริหารของเทศบาล 4 แห่ง จำนวน 28 คน ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล รองปลัดเทศบาล ประธานสภาเทศบาล และรองประธานสภาเทศบาล 2. ผู้บริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล 13 แห่ง จำนวน 91 คน ซึ่งประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานองค์การบริหารส่วนตำบล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และตำแหน่ง

2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความมีวิสัยทัศน์ ด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 73)

2.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 73)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert's five rating scale)

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อกำหนดขอบเขตคำถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

3.3 สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ โดยประเมินความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) และเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.7 นำข้อมูลการทดลองใช้แบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81

3.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขแล้ว ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง ก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยผู้วิจัยชี้แจงขั้นตอนและวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวนทั้งหมด 119 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และตำแหน่ง วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 สมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 42-43) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง สมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 42-43) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) โดยนำตัวแปรต้นทุกตัวที่ต้องการวิเคราะห์มาจับคู่กับตัวแปรตามทีละคู่โดยการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ถ้าค่าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ แต่ละคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินใจผลการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) กำหนดดังนี้ (กลยา วาณิชบัญชา, 2555 : 34-36)

$r = 0.00$ แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์

$0.01 < r < 0.33$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

$0.34 < r < 0.67$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

$0.68 < r < 1.00$ แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

5.5 วิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

6.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

6.3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient)

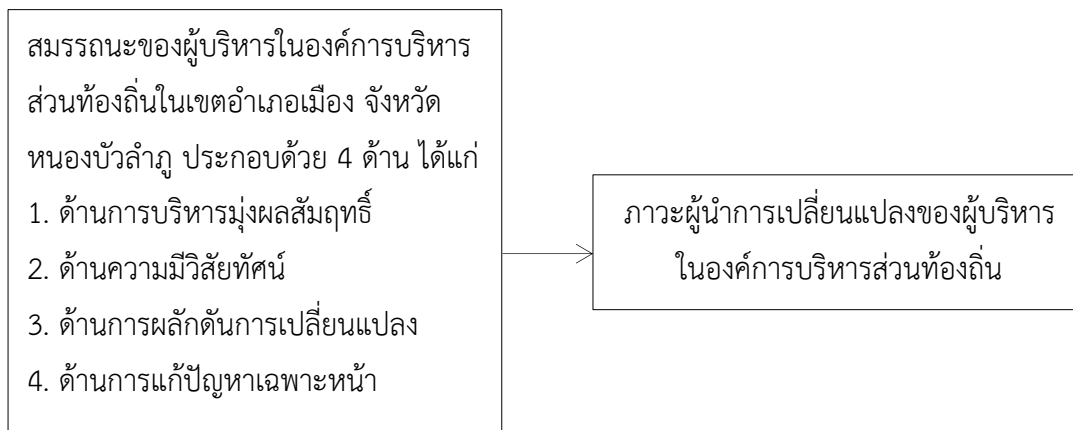
6.3.2 สมการการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อนำใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ 1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ สมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดสมรรถนะของผู้บริหารของ สุวัฒนา ตั้งสวัสดิ์ (2561 : 58 - 59) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านความมีวิสัยทัศน์ ด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า 2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารของ Bernard. M. Bass (Bernad M Bass, 1999 : 9-32) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล กรอบแนวคิดดังกล่าวแสดงได้ดังภาพที่ 1

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

สมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.92	0.44	มาก
2. ด้านความมีวิสัยทัศน์	3.61	0.53	มาก
3. ด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง	3.59	0.43	มาก
4. ด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	3.66	0.72	มาก
รวม	3.70	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.70$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{x}=3.92$, S.D.=0.44) รองลงมา คือ ด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ($\bar{x}=3.66$, S.D.=0.72) และด้านความมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x}=3.61$, S.D.=0.53) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x}=3.59$, S.D.=0.43)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	3.65	0.60	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	3.58	0.66	มาก
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	3.62	0.65	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.59	0.64	มาก
รวม	3.61	0.62	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.61$, S.D.=0.62) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x}=3.65$, S.D.=0.60) รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x}=3.62$, S.D.=0.65) และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{x}=3.59$, S.D.=0.64) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{x}=3.58$, S.D.=0.66)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) อย่างง่าย (r) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	1.00					
X ₂	.804**	1.00				
X ₃	.727**	.830**	1.00			
X ₄	.727**	.765**	.840**	1.00		
X _{tot}	.877**	.923**	.923**	.877**	1.00	
Y _{tot}	.737**	.880**	.818**	.857**	.906**	1.00

** ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมาก (X_{tot}) (R=.906) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมากทุกด้านและเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความมีวิสัยทัศน์ (X₂) (R=.880) ด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X₄) (R=.857) และด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง (X₃) (R=.818) ตามลำดับ และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X₁) (R=.737)

4. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้สร้างสมการเพื่อพยากรณ์ว่าตัวแปรต้นใดบ้างที่ร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตามดีที่สุด พิจารณาจากตัวแปรเกณฑ์ คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4 - 6

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอนของสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเมื่อเพิ่มตัวแปรทีละตัว

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adjusted R ²	S.E.est	F	P-values
X ₂	.880	.774	.772	.29675	400.124	.000**
X ₂ X ₄	.925	.855	.853	.23853	342.155	.000**

** ความสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า จากตัวแปรทั้งหมด 4 ตัว มีตัวแปรที่ทดสอบแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 2 ตัว ตามลำดับ คือ ด้านความมีวิสัยทัศน์ (X₂) และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X₄) ส่วนตัวแปรต้นอีก 2 ตัว ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X₁) และด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง (X₃) ถูกคัดออกจากสมการ เนื่องจากทดสอบความสัมพันธ์แล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงแสดงให้เห็นว่าตัวแปรต้นที่ดีและเหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สมรรถนะของผู้บริหาร ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้นั้นจะต้องประกอบด้วยตัวแปรต้นเพียง 2 ตัว เท่านั้น โดยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (R²) เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์ใส่เข้าไปในสมการ จะมีค่าเปลี่ยนไปทำให้ค่าร้อยละของการพยากรณ์เปลี่ยนไปด้วย โดยพบว่าเมื่อใส่ตัวแปรพยากรณ์ คือ ด้านความมีวิสัยทัศน์ (X₂) เพียงตัวเดียวเข้าไปในสมการถดถอย จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เกิดขึ้น ร้อยละ 77.40 (R²=.774) และเมื่อใส่ตัวแปรต้นตัวที่สอง คือ ด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X₄) จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เกิดขึ้นร้อยละ 85.50 (R²=.855)

ตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β)

ตัวแปร พยากรณ์	คะแนนดิบ		คะแนน มาตรฐาน	t	P-values
	B	S.E.B	β		
Constant	.054	.150	-	.359	.720
X ₂	.631	.064	.541	9.843	.000
X ₄	.380	.047	.443	8.067	.000
R = .925 , R² = .855 , Adjusted R² = .853 , S.E.est = .23853 , F = 342.155					

จากตารางที่ 5 พบว่า เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านความมีวิสัยทัศน์ (X_2) และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X_4) เข้าสมการถดถอยแล้ว จะได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .925 ($R=.925$) ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือการทำนาย ร้อยละ 85.50 ($R^2=.855$) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู มากที่สุด คือ ด้านความมีวิสัยทัศน์ (X_2) และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .631 และ .380 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์จากค่าสัมประสิทธิ์การ

ถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ได้ดังต่อไปนี้
สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y^A = .054 + .631 (X_2) + .380 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Z^A = .541 (Z_2) + .443 (Z_4)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สมรรถนะในการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างมากในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน ประกอบกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง ได้มีการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวต่อภาวะวิกฤต และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในหน่วยงาน ซึ่งแจ้งความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจน และสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและช่วยให้เกิดความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์ ติวพัฒนกุล, ไพบุลย์ ช่างเรียน และดิน ปรัชญพฤทธิ (2563 : 174-189) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรุงเทพมหานครด้านความรู้ทักษะในการบริหาร การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารอย่างมืออาชีพ ทักษะการใช้ความคิดและการสื่อสารและความน่าเชื่อถือและหลักจริยธรรมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวุฒิ วรพินธุ์ และคณะ (2557: 86-96) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่กับสมรรถนะการบริหารงานแบบมืออาชีพของปลัดเทศบาล

ในภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะการบริหารงานแบบมืออาชีพของปลัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกที่สูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชามุ่งมั่นที่จะให้งานบรรลุสู่จุดหมาย สามารถสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นให้เป็นที่ยอมรับต่อประชาชนในพื้นที่ และมีวิธีทำงานให้สำเร็จได้อย่างเหนือความคาดหมายเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ สุจริตกุล (2562 : 4930-4943) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคประเทศไทย 4.0 กรณีศึกษา: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ โฆษิตวรวิทย์, ธรรมนิษฐ์ วราภรณ์ และวีระศักดิ์ จินารัตน์ (2563 : 249-258) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 ผลวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับมาก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพราะผู้บริหารที่มีสมรรถนะ มีความรู้ ทักษะ ความเอาใจใส่ และความขยันหมั่นเพียร ย่อมสามารถนำสมรรถนะดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน เป็นแรงผลักดันที่กระตุ้นให้องค์การทำงานได้บรรลุผลสำเร็จ สามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามุ่งมั่นที่จะให้งานบรรลุสู่จุดหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวุฒิ วรพินธุ์ และคณะ (2557 : 86-96) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่กับสมรรถนะการบริหารงานแบบมืออาชีพของปลัดเทศบาลในภาคกลาง ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่กับสมรรถนะการบริหารงานแบบมืออาชีพของปลัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยคุณลักษณะภาวะผู้นำด้านความรับผิดชอบความฉลาดทางอารมณ์ การสร้างเครือข่าย การจัดการความสัมพันธ์ และทักษะการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะการบริหารงานแบบมืออาชีพของปลัดเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ ด้านความมีวิสัยทัศน์ และด้านการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องจาก การที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดี สามารถกำหนดสั่งการ หรือกระตุ้นให้บุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกิดการตอบสนองตามคำสั่งและตรงตาม

ความต้องการ โดยผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงองค์กร เพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภานัน ดวงสว่าง (2564 : 283-296) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้นำยุคใหม่ในการบริหารงานเทศบาลเมือง ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้นำยุคใหม่ที่ส่งผลต่อการบริหารงานเทศบาลเมือง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรพยากรณ์สมรรถนะความเป็นผู้นำยุคใหม่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการบริหารงาน ได้ร้อยละ 7.7 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร วัชรภูษิต (2564 : 383-401) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อประสิทธิผลของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลได้ ร้อยละ 80.30

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ ควรส่งเสริมผู้บริหารส่วนท้องถิ่นให้สามารถวางแผนกลยุทธ์และตัวบ่งชี้เพื่อวัดผลการดำเนินงาน การวัดผลและตรวจสอบการดำเนินงานเป็นระยะ ให้มีความสำคัญต่อผลตอบแทนผู้ปฏิบัติงานที่ดำเนินงานสำเร็จ และเน้นกระบวนการทำงานให้บรรลุผลโดยคำนึงถึงความประหยัดและคุณภาพของผลงาน

1.2 ด้านการผลักดันการเปลี่ยนแปลง ควรส่งเสริมผู้บริหารส่วนท้องถิ่นมีความสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวต่อภาวะวิกฤต และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในหน่วยงานสามารถชี้แจงความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจน และสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและช่วยให้เกิดความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ เพื่อที่จะได้ทราบสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). *หลักการเลือกใช้เทคนิคทางสถิติในงานวิจัยพร้อมทั้งอธิบายผลลัพธ์ที่ได้จาก SPSS*. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฑาทิพย์ สุจริตกุล. (2562). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคประเทศไทย 4.0* กรณีศึกษา: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดภูเก็ต. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. 6 (10), 4930-4943.
- ชัยวุฒิ วรพินธุ์ และคณะ. (2557). *คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่กับสมรรถนะการบริหารงานแบบมีอาชีพของ ปลัดเทศบาลในภาคกลาง*. *วารสารสมาคมนักวิจัย*. 19 (1), 86-96.
- ท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภู. (2556). *ประวัติความเป็นมาของหนองบัวลำภู*. หนองบัวลำภู: ท้องถิ่นจังหวัด หนองบัวลำภู
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยา สาส์น.
- ประดิษฐ์ ดีวัฒนกุล, ไพบุลย์ ช่างเรียน และดิน ปรัชญพฤทธิ. (2563). *สมรรถนะของผู้บริหารและการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร. วารสาร มจร พุทธปัญญา บริหาร*. 5 (2), 174-189.
- พรเทพ โฆษิตวรวิทย์, ธรรมนิตย์ วราภรณ์ และวีระศักดิ์ จินารัตน์. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับ ประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1. วารสารการบริหาร การปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 4 (1), 249-258
- วิสุทธิณี ธาณิรัตน์. (2561). *สมรรถนะของผู้นำเทศบาลเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. การประชุมวิชาการด้าน มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2561 (หน้า 125 - 134). สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สีบวงส์ กาฬวงศ์. (2554). *ตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ .
- สุวัฒนา ตั้งสวัสดิ์. (2561). *อิทธิพลของพฤติกรรมผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และการบริหารตามหลักธรร มาภิบาลต่อสมรรถนะการบริหารงานของผู้นำในยุคไทยแลนด์ 4.0*. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสานนครราชสีมา.
- สมพร วัชรภูษิต. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 13 (1), 383-401.

- สุภานัน ดวงสว่าง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของผู้นำยุคใหม่ในการบริหารงานเทศบาลเมือง จังหวัด
ปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 13 (1), 283-296.
- Bernad M Bass. (1999). Two decades of research and development in transformational leadership. *European Journal of Work and Organizational Psychology*. 8 (1), 9-32.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. *American Psychologist*. 28 (1), 1-14.

แนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพในศตวรรษที่ 21

Visual Literacy Approach in 21st Century

สง่า วงศ์ไชย¹ และ กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น²

มหาวิทยาลัยรามคำแหง¹, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร²

Sa-nga Wongchai¹ and Kamonphat Jaiyeakyen²

Ramkhamhaeng University¹, Phranakhon Rajabhat University², Thailand.

Corresponding Author, E-mail : wongchai41@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้เรื่องภาพ (visual literacy) เพื่อเป็นแนวทางประยุกต์ใช้จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับจำแนก ได้แก่ สังเกตและวิเคราะห์ 2) ระดับบูรณาการ ได้แก่ เชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งที่มองเห็น สรุปข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น และนำเสนอข้อมูลสิ่งที่มองเห็นอย่างสร้างสรรค์ กระบวนการส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องภาพมี 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับเรียนรู้จากสิ่งที่มองเห็น 2) คิดจากสิ่งที่มองเห็น และ 3) นำเสนอข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น สื่อการเรียนรู้ที่นำมาพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพ แบ่งออกได้ 5 ประเภท คือ 1) หนังสือภาพ และหนังสือการ์ตูน 2) ป้ายร้านค้า ป้ายโฆษณา หรือโปสเตอร์ 3) ละครและภาพยนตร์ 4) หนังสืออ่านนอกเวลา และ 5) เครือข่ายสังคมออนไลน์ สารสำคัญทั้งหมดนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพที่ส่งเสริมทักษะการสังเกต กระบวนการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรอง และประเมินค่าจากสิ่งที่มองเห็น เพื่อใช้เป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาตนเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: แนวคิด; ความฉลาดรู้เรื่องภาพ; ศตวรรษที่ 21

Abstracts

This article aims to concept of visual literacy as a guideline for applying learning management that promotes visual intelligence among learners in the 21st century.. The level of visual intelligence is divided into 2 levels: 1) the level of classification, which is observation and analysis; 2) the level of integration, which is the connection between one's own experiences with what is seen. Information from what you see and presenting information that is seen creatively The process of promoting visual intelligence has three levels: 1) the level of learning from the visual 2) thinking from the visual and 3) presenting the information from the visible. Learning media used to develop visual intelligence can be divided into 5 categories: 1) picture books, comic books, 2) name tags, advertisements, brochures, posters, 3) dramas and movies, 4) part-time reading books, and 5) social networks. This concept is approach to development of

* วันที่รับบทความ: 22 พฤศจิกายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 3 ธันวาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 5 ธันวาคม 2564

Received: November 22, 2021; Revised: December 3, 2021; Accepted: December 5, 2021

visual intelligence competence helps to develop observation skills. The process of thinking, analyzing, reflecting, and valuing from what is seen, to choose to use them to develop themselves to live happily in the present

Keywords: Approach; Visual Literacy; 21st Century

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับการเตรียมความพร้อมในการดำรงชีวิต ในยุคโลกาภิวัตน์นับเป็นการหลอมรวมความหลากหลายทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเป็นสังคมเดียว การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสังคมออนไลน์จึงมีบทบาทสำคัญต่อการนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สามารถเลือกรับข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ผ่านกระบวนการคิดและการจัดระบบข้อมูลอย่างเป็นระบบ

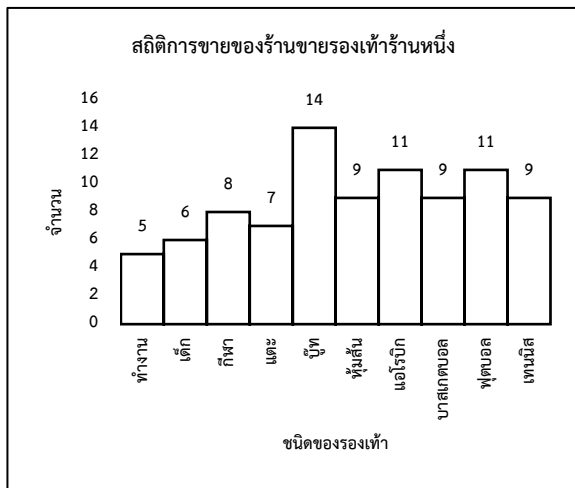
การอ่านในยุคศตวรรษที่ 21 มิใช่เน้นอ่านข้อความที่ปรากฏในหนังสือ วารสาร นิตยสาร หรือป้ายโฆษณาเพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของผู้เขียนเท่านั้น แต่จะต้องทำความเข้าใจรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ หรือข้อมูลต่าง ๆ ดังที่ Supsakova (2016 : 206) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการอ่านอย่างเดียวยังอาจไม่เพียงพอกับสภาพสังคมปัจจุบัน ผู้สอนควรเน้นพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพควบคู่ไปด้วย เนื่องจากปัจจุบันการสื่อสารมิใช่เพียงการส่งข้อความเท่านั้น แต่อาจจะส่งสารในรูปของสัญลักษณ์ ภาพ ข้อความเชิงสัญลักษณ์ผ่านช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ พฤติกรรมดังกล่าวตรงกับที่ ราชบัณฑิตยสถาน (2562 : 119) ได้กำหนดเป็นนิยามของคำว่า ความฉลาดรู้เรื่องภาพ (visual literacy) หมายถึง ความสามารถในการรับข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็นหรือภาพ แล้วแปลความหมาย ทำความเข้าใจ ตีความหมายข้อมูล รวมทั้งสามารถถ่ายทอดสื่อสารข้อมูลและความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจ ดังนั้น การพัฒนาทักษะการอ่านในยุคโลกาภิวัตน์จึงไม่ใช่แค่เพียงเน้นให้อ่านจากข้อความเท่านั้น แต่เป็นการทำให้เข้าใจ แปลความ ตีความ และนำเสนอจากสิ่งที่มองเห็นจากข้อความ ภาพ สัญลักษณ์ แผนภูมิ และสื่อต่าง ๆ อีกด้วย

การพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพนับเป็นทางเลือกหนึ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดแก่ผู้เรียน เนื่องจากในปัจจุบันเยาวชนไทยใช้สมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพเพื่อสร้างและทำความเข้าใจสื่อและสิ่งที่มองเห็นจากตาเปล่าหรือจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศหลังไหลเข้ามาอย่างมาฆาดสายทั้งในรูปของเอกสาร ข้อมูล สัญลักษณ์ และสื่อสังคมออนไลน์ จะต้องใช้วิจารณญาณจากการมองหรือสังเกตสิ่งที่มองเห็นเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ วิจารณ์ และตัดสินใจด้วยเหตุผลที่น่าเชื่อถือ ดังนั้น การส่งเสริมสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ผู้เรียนจึงเหมาะสมสำหรับในยุคปัจจุบัน เพราะมิใช่แค่ในการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ตกเป็นเหยื่อและหลงเชื่อข้อมูลข่าวสารที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้

ความฉลาดรู้เรื่องภาพจึงสำคัญทั้งต่อการเรียนและการดำรงชีวิตของเยาวชนเพื่อให้ทันต่อการเผยแพร่ข้อมูลและไม่หลงเชื่อข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ โดยง่าย

กระทรวงศึกษาธิการจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพ จึงได้สอดแทรกสมรรถนะดังกล่าวไว้ในข้อสอบ O-Net วิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (พ.ศ. 2559-2562) เพื่อเป็นตัวบ่งชี้ในการวัดสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

9. ข้อใดอธิบายความหมายไม่สัมพันธ์กับข้อมูลกราฟ

1. ลูกค้านี้มีหลายวัย
2. ผู้ที่สนใจกีฬานิยมซื้อสินค้าจากร้านนี้
3. รองเท้าของร้านนี้มีคุณภาพมากกว่าร้านอื่น
4. รองเท้าของร้านนี้มีหลากหลายประเภทให้เลือก

(ข้อสอบ O-Net วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 รหัสชุดข้อสอบ 100 หน้า 8)

ใช้ข้อมูลต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 17

เปิดเทอมใหม่ต้องใส่ชุดนักเรียนตรา

เสื้อขาว

ใส่แล้วเรียนเก่ง คะแนนพุ่ง เกรด 4 รวด คุณครูรัก

พิเศษชุดนักเรียนประถม จาก 499 ลดเหลือ 99 บาท
ชุดคัม ช็อค 1,000 บาท แถมฟรี! เกมตัวต่อนำเข้าจากญี่ปุ่น
มูลค่า 300 บาท
ด่วน! ของแถมมีจำนวนจำกัด

17. จากข้อความโฆษณาข้างต้น ข้อใดมีความสมจริงมากที่สุด

1. ใส่แล้วคุณครูรัก
2. ใส่แล้วเรียนเก่ง
3. คะแนนพุ่ง เกรด 4 รวด
4. ได้ชุดนักเรียนที่ลดราคาพิเศษ

(ข้อสอบ O-Net วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 รหัสชุดข้อสอบ 100 หน้า 12)

จงใช้ข้อมูลสถิติต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 10

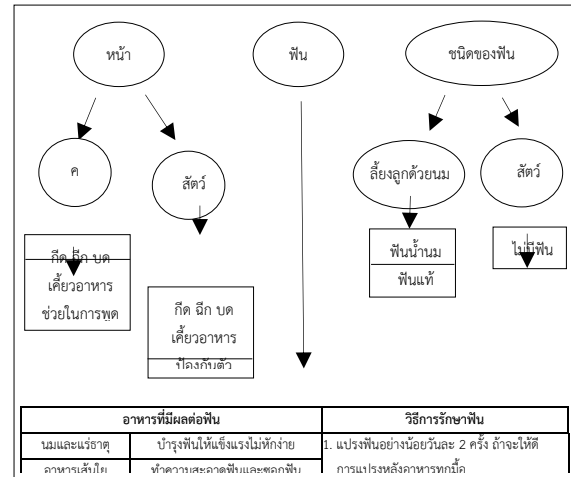
ตารางแสดงข้อมูลร้อยละของกลุ่มประชากรที่
บริโภคขนมกรุบกรอบของคนไทยจำแนกตามภูมิภาค
พ.ศ. 2560

ภูมิภาค	ร้อยละของประชากรที่ บริโภคขนม กรุบกรอบ	
	รับประทาน	ไม่ รับประทาน
กลาง	47.7	52.3
เหนือ	56.5	43.5
ตะวันออกเฉียง เหนือ	55.8	44.2
ใต้	51.7	48.3

10. จากข้อมูลข้างต้น หากวินัยต้องการเปิดร้านขาย
ขนมกรุบกรอบจะต้องเปิดร้านในพื้นที่ใดจึงจะขายดี
ที่สุด
- ภาคใต้
 - ภาคกลาง
 - ภาคเหนือ
 - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(ข้อสอบ O-Net วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปีการศึกษา 2561 รหัสชุดข้อสอบ 100 หน้า 7)

จงใช้แผนภูมิต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ 10

10. ข้อใดอธิบายข้อมูลไม่สอดคล้องกับแผนภูมิ

- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมมีฟันมากกว่า 1 ชุด
- ฟันคนและฟันสัตว์มีหน้าที่เหมือนกันบางประการ

ประการ

3. เราสามารถเลือกใช้วิธีการเติมน้ำแทนการ
แปรงฟันได้

4. อาหารเส้นใยประเภทผักและผลไม้ช่วยให้
ร่องฟันสะอาด

(ข้อสอบ O-Net วิชาภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปีการศึกษา 2562 รหัสชุดข้อสอบ 100 หน้า 7)

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ข้อสอบ O-Net เน้นให้นักเรียนใช้ความสามารถทางด้านทักษะสัมพันธ์
แทนในการอ่านและเขียน เพื่อแปลความ ตีความจากภาพ กราฟ แผนภูมิ หรือสื่อโฆษณา แต่ทว่าก็ยังไม่แพร่
หลายเท่าที่ควร ผู้เขียนจึงศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้เรื่องภาพในประเทศ ซึ่งทำให้

ทราบว่า มีนักวิชาการให้ความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ผู้เรียน เช่น ภัณฑิรา กัณหาไชย และจินตวิทย์ คล้ายสังข์ (2563 : 25-36) สนใจพัฒนารูปแบบการเรียนรู้กลับด้านแบบ 5E ร่วมกับกระบวนการออกแบบอินโฟกราฟิกเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทางทักษะที่ศนะให้แก่ักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขณะที่ รัตตมา รัตนวงศา, ประกอบ กรณีกิจ และ ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2563 : 225-240) ให้ความสนใจด้านการพัฒนาแบบวัดการเรียนรู้ทางทักษะที่ศนะให้แก่ักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ เพื่อพัฒนาทักษะความฉลาดรู้เรื่องภาพของผู้เรียน โดยงานวิจัยเรื่องแรกเป็นการพัฒนานวัตกรรมด้านรูปแบบการสอนเพื่อนำมาใช้พัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ส่วนงานวิจัยเรื่องที่สองเป็นการพัฒนาแบบวัดด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต งานวิจัยทั้งสองเรื่องสะท้อนให้เห็นว่า ความฉลาดรู้เรื่องภาพเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียนทุกระดับชั้น แต่ยังไม่ได้รับความสนใจในวงกว้าง

อย่างไรก็ดี หากความฉลาดรู้เรื่องภาพเป็นสมรรถนะสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมเพื่อให้สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้เขียนจึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ผู้เรียน จึงขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพที่สอดคล้องกับบริบทการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์มุมมองใหม่ในการศึกษาแนวคิดความฉลาดรู้เรื่องภาพกับการสอนภาษาไทยให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สนใจ เพื่อนำไปออกแบบและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่ส่งเสริมสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ักเรียนทุกระดับชั้นให้แพร่หลายอย่างกว้างขวาง อนึ่งบทความนี้ ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า ความฉลาดรู้เรื่องภาพ (visual literacy) ตามราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์ขึ้น เพื่อเป็นบรรทัดฐานทางวิชาการตลอดทั้งฉบับ

แนวคิดเกี่ยวกับความฉลาดรู้เรื่องภาพ

ความฉลาดรู้เรื่องภาพ (visual literacy) เป็นความสามารถในการใช้ทักษะสัมผัสแทนการอ่านและเขียนจากสิ่งที่มองเห็น ผู้เขียนจะกล่าวถึงความหมายของความฉลาดรู้เรื่องภาพ ความสำคัญของการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพ ระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพ เพื่อนำไปสู่การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ผู้เรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของมนุษย์ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น สัมผัส (มือ) ซึ่งมีหน้าที่แตกต่างกัน สำหรับโสตประสาทเป็นประสาทสัมผัสแรกที่มนุษย์ใช้มองและสังเกตธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตรอบตัว การรับรู้ผ่านทักษะสัมผัสทั้งที่รับรู้แล้วเข้าใจได้ทันทีกับรับรู้แล้วต้องแปลความ ตีความ เพื่อสร้างความเข้าใจสิ่งที่มองเห็น ปัจจุบันกระแสวัฒนธรรมได้หลั่งไหลเข้ามาทางสื่อสังคมออนไลน์ จึงทำให้มนุษย์ใช้การรับรู้ผ่านทาง

จักขุสัมผัสมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลที่เป็นนามธรรม หลายครั้งการรับรู้จากสื่อดังกล่าวมิได้ทำให้มนุษย์เข้าใจได้เลยทีเดียว

สิ่งที่มนุษย์เรามองเห็นด้วยจักขุประสาทเรียกว่า ภาพ เช่นเดียวกับทักษะการสื่อสารประเภทอื่น เช่น ทักษะการรับสาร ได้แก่ การอ่าน และการฟัง ทักษะการส่งสาร ได้แก่ การพูด และการเขียน ดังที่ กิดานันท์ มะลิทอง (2540 : 41) อธิบายว่า การเรียนรู้ทางทักษะสามารถใช้ในการสื่อสารและสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี และมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถอธิบายความหมายได้ในตัวเอง หรือช่วยอธิบายประกอบสิ่งที่ป็นนามธรรมให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น แต่ปัจจุบันมีสื่อหลายชนิดที่มีอิทธิพลต่อการมองหรือสังเกตของมนุษย์ เช่น หนังสือภาพ บ้ายโฆษณา สัญลักษณ์ ภาพยนตร์ และอื่น ๆ สื่อดังกล่าวมีนัยแฝงภายใต้ภาพหรือสัญลักษณ์ ดังนั้น การรับรู้และสร้างความเข้าใจสิ่งที่มองเห็นจากสื่อดังกล่าวจึงเป็นความท้าทายใหม่ของผู้สอนในศตวรรษที่ 21

อันที่จริง ความฉลาดรู้เรื่องภาพเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนซึ่งจะต้องนำไปใช้ทั้งการเรียนรู้และการดำรงชีวิตในชีวิตประจำวัน แต่ปัจจุบันสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ผู้สอนสามารถเลือกใช้ข้อมูลมาจากหลายแหล่งเพื่อนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อประเภทภาพ แผนภูมิ กราฟ หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้จึงทำให้ผู้เรียนต้องใช้สมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพ เพื่อตีความจากสิ่งที่มองเห็น และถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจตามเจตนารมณ์ของสื่อดังกล่าว

สำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน ความฉลาดรู้เรื่องภาพมีอิทธิพลต่อผู้เรียน เพราะหากตีความและประเมินข้อมูลคลาดเคลื่อนจากสิ่งที่มองเห็น อาจทำให้การนำเสนอข้อมูลให้ผู้อื่นคลาดเคลื่อนไปด้วยเช่นกัน ซึ่งสภาพสังคมปัจจุบันมีข้อมูลที่หลากหลายได้ถ่ายทอดเผยแพร่จากเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนในฐานะเป็นผู้เสพสื่อจึงต้องใช้สมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพเพื่อเป็นเครื่องมือในการรับรู้ วิเคราะห์ และตัดสินใจ เปลี่ยนจากผู้อ่านและการเขียนแบบเดิม เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับตัวตามกระแสวัฒนธรรมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ ความฉลาดรู้เรื่องภาพจึงสำคัญต่อผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ดังที่ กิดานันท์ มะลิทอง (2540 : 45-46) ให้เหตุผลว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ดังนี้

1. ช่วยเพิ่มความชำนาญต่าง ๆ ทางด้านภาษาพูดและภาษาเขียน
2. ส่งเสริมการแสดงออกและการจัดหรือเรียงลำดับความคิด
3. ช่วยเพิ่มแรงกระตุ้นและความสนใจในวิชาต่าง ๆ แก่ผู้เรียน
4. เป็นการช่วยให้ผู้เรียนที่พิการหรือด้อยความสามารถให้เกิดการเรียนรู้
5. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองและทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับโลกภายนอกได้

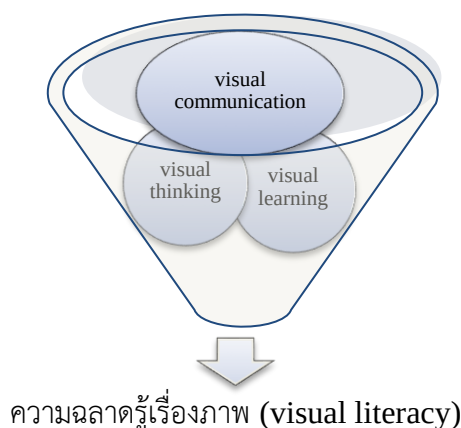
นักวิชาการได้แปลคำว่า visual literacy เป็นภาษาไทยไว้แตกต่างกัน เช่น ความฉลาดรู้เรื่องภาพ การเรียนรู้ทางทัศนะ การอ่านภาพ เป็นต้น การแปลคำศัพท์คำว่า visual literacy ขึ้นอยู่กับทฤษฎีของแต่ละบุคคลในการให้คำจำกัดความ สำหรับบทความนี้ ผู้เขียนจึงเลือกใช้ตามราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดไว้เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานทางวิชาการเดียวกัน

คำว่า visual หมายถึง การรับรู้ด้วยสายตา ส่วนคำว่า literacy หมายถึง ความสามารถในการอ่านและการเขียน ปัจจุบันคำว่า literacy มีความหมายกว้างออกไปไม่เฉพาะแค่อ่านและเขียนเท่านั้น ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน (2562 : 119) ได้นิยามความหมายของคำว่า visual literacy คือ ความฉลาดรู้เรื่องภาพ หมายถึง ความสามารถในการรับข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็นหรือภาพ แล้วแปลความหมาย ทำความเข้าใจ ตีความหมายข้อมูล รวมทั้งสามารถถ่ายทอด สื่อสารข้อมูลและความคิดออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้

Bearne and Wolstencroft (2007 : 6) กล่าวว่า visual literacy หมายถึง ความสามารถใช้ประสบการณ์ทำความเข้าใจสื่อและภาพด้วยการมองเห็น เช่นเดียวกับ Stafford (2011 : 6) อธิบายว่า visual literacy คือ ความสามารถในการแปลงข้อมูลจากการรับข้อมูลจากภาพ หรือสิ่งที่มองเห็นต่าง ๆ และ Machado (2013 : 153) มีความเห็นว่า visual literacy เป็นความสามารถในการตีความจากข้อมูล การสื่อสาร สัญลักษณ์ และสื่อต่าง ๆ

ในขณะที่ Arizpe and Styles (2016 : 48) และ Goldstein (2016 : 4) มีความเห็นตรงกันว่า visual literacy น่าจะหมายถึง ความสามารถในการใช้ประสบการณ์ตีความและอธิบายความหมายสิ่งที่มองเห็น อาจจะเป็นภาพ สัญลักษณ์ และสื่อต่าง ๆ ดังนั้น การนิยามความหมายของคำว่า visual literacy จึงมุมมองแตกต่างกัน ผู้เขียนเห็นว่า ความฉลาดรู้เรื่องภาพ (visual literacy) มิใช่แค่การมองหรือสังเกตจากภาพเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ อาจจะเป็นแผนภูมิ กราฟ ป้ายโฆษณา และอื่น ๆ ที่ทำให้เชื่อมโยงทักษะด้านการมองเห็นกับทักษะอื่น ๆ เนื่องจากปัจจุบันมนุษย์เรามีได้ใช้เพียงทักษะด้านเดียวก็สามารถจะตีความจากสิ่งที่เห็นได้เลย ดังนั้น ความหมายของความฉลาดรู้เรื่องภาพจึงหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับข้อมูลด้วยการมอง (จักขุสัมผัส) สิ่งต่าง ๆ แล้ว แปลความ ตีความ วิเคราะห์ และตัดสินใจจนสามารถสร้างความเข้าใจข้อมูลด้วยตนเอง

ความฉลาดรู้เรื่องภาพมีองค์ประกอบของ 3 ส่วน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562 : 120) ดังนี้

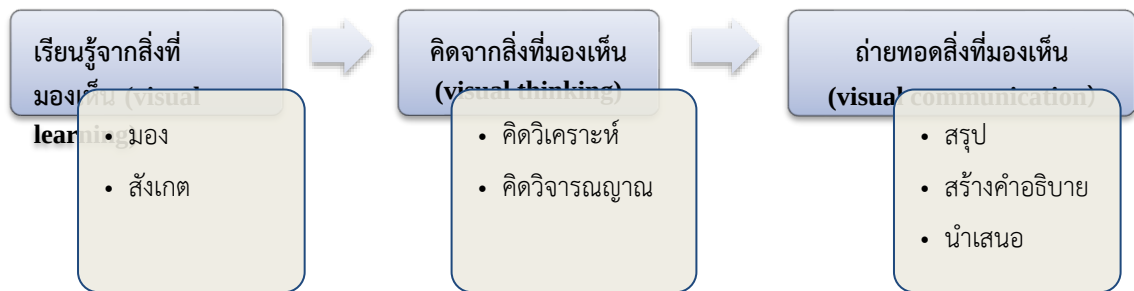
แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของความฉลาดรู้เรื่องภาพ

1. คิดเป็นภาพ (visual thinking) เป็นการคิดโดยการประมวลภาพในสมอง แปลความคิดและข้อมูลทุกชนิด และถ่ายทอดให้เป็นภาพหรือกราฟิก สื่อสารความคิดนั้นออกมาเป็นภาพหรือสิ่งที่มองเห็นเป็นรูปธรรมให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2. การสื่อสารทางภาพหรือสิ่งที่มองเห็น (visual communication) เป็นความสามารถในการสื่อสารข้อความหรือความคิดจากสื่อภาพ สื่อที่มองเห็น ที่รวมถึงภาษาท่าทาง วัตถุ บ้าย สัญลักษณ์ ภาพยนตร์ โฆษณา รูปภาพ ภาพถ่าย เกมคอมพิวเตอร์ หรือภาพนิทรรศการ

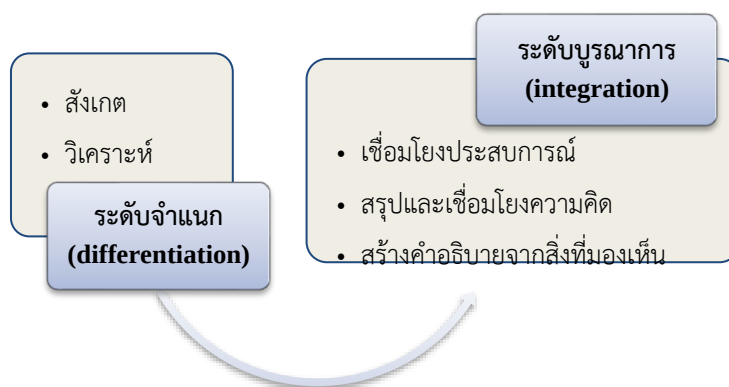
3. การเรียนรู้จากภาพหรือสิ่งที่มองเห็น (visual learning) เป็นการเรียนรู้จากการมองเห็นภาพหรือสื่อ ผู้สอนสามารถใช้กราฟ แผนผังความคิด สื่อภาพ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ หุ่นจำลอง และอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ได้จากภาพหรือสิ่งที่มองเห็น

จากองค์ประกอบของความฉลาดรู้เรื่องภาพทั้ง 3 ประการ ผู้เขียนจึงสรุปเป็นกระบวนการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพโดยเริ่มจากการรับรู้ข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น เพื่อใช้กระบวนการแปลความ ตีความ วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อนำเสนอข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกัน ดังแสดงรายละเอียดในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กระบวนการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพ

กระบวนการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพข้างต้นนำไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยการเรียนรู้จากการสังเกต มอง ดู หรือชมสิ่งต่าง ๆ (visual learning) เพื่อพิจารณาแยกแยะ (visual thinking) โดยใช้กระบวนการแปลความ ตีความ วิเคราะห์ และวิจารณ์จนสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้จากสิ่งที่รับรู้ด้วยตนเอง จากนั้นจึงนำเสนอโดยการสื่อสารและถ่ายทอด (visual communication) องค์ความรู้จากสิ่งที่รับรู้ให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจตรงกัน ซึ่งในการนำเสนออาจใช้ภาพ สัญลักษณ์ กราฟ แผนภูมิ แผ่นป้าย และอื่น ๆ หากพิจารณารายละเอียดของกระบวนการความฉลาดรู้เรื่องภาพ จะทำให้ทราบว่าระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพแบ่งออกได้ 2 ระดับ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2562 : 120) ดังนี้

แผนภาพที่ 3 ระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพ

แผนภาพที่ 3 แสดงระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพ โดยเริ่มจากการจำแนกโดยการสังเกตและมองสิ่งต่าง ๆ ไปสู่การบูรณาการโดยการวิเคราะห์ วิจัยจากสิ่งที่มองเห็น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ระดับจำแนก (differentiation) เป็นระดับเริ่มต้นของความฉลาดรู้เรื่องภาพ ผู้เรียนใช้การรับรู้ด้วยการมอง ดู ชม หรือสังเกตภาพรวมจากสิ่งต่าง ๆ ระดับนี้มี 2 ระดับย่อย คือ

1.1 ระดับสังเกต (observe) เป็นความสามารถในการมอง ดู ชม หรือสังเกตรายละเอียดจากสิ่งที่มองเห็น ผู้รับสารจะใช้ทักษะสัมผัสเพื่อพิจารณารายละเอียดจากสิ่งต่าง ๆ ทั้งภาพรวมและรายละเอียด ส่วนย่อยว่าองค์ประกอบอะไรบ้าง สื่อที่นำมาใช้อาจจะเป็นรูปภาพ สัญลักษณ์ แผนภูมิ กราฟ ผังกราฟิก เป็นต้น

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้เรื่องภาพในระดับนี้ เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากภาพหรือสิ่งที่มองเห็นจะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาและเรียนรู้รายละเอียดและส่วนประกอบของสิ่งที่มองเห็นได้ทุกประเด็น ผู้สอนควรคัดเลือกข้อมูลจากบริบทที่หลากหลายมาให้ผู้เรียนได้มองหรือสังเกต ผู้สอนจะต้องมั่นใจว่าสิ่งที่นำมาให้ผู้เรียนสังเกตเกี่ยวข้องกับเนื้อหาและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่ง Bruhn and Dünkler (2009 : 167-168) ให้ข้อเสนอแนะว่า สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับนำมาให้นักเรียนระดับประถมศึกษาควรมีลักษณะดังนี้ 1) มองหรือสังเกตได้ชัดเจน และมีขนาดใหญ่ เช่น ภาพ แผ่นป้ายโฆษณา 2) มีรายละเอียดเกี่ยวข้องกับบริบทและธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อให้สามารถตีความและสังเกตภาพ เช่น ภาพหมู่บ้านหรือชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ และ 3) เป็นสิ่งที่ผู้เรียนกำลังให้ความสนใจหรือเป็นที่นิยม เช่น ภาพปกหนังสือ ปกนิตยสาร ปกการ์ตูน ภาพยนตร์ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่มองเห็นจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเกตและเก็บข้อมูลรายละเอียดจากสิ่งที่มองเห็นทุกประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Guinibert (2020 : 174) ที่ค้นพบว่า การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภาพ สัญลักษณ์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาทักษะการสังเกตของผู้เรียนซึ่งจะช่วยต่อยอดองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเรียนรู้ระดับสูงต่อไป

1.2 ระดับวิเคราะห์ (analyze) เป็นความสามารถในการแยกแยะและให้รายละเอียดความสัมพันธ์ของส่วนประกอบต่าง ๆ จากสิ่งที่มองเห็น ผู้รับสารพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ จากสิ่งที่มองเห็นเพื่อมุ่งให้ความสัมพันธ์ของรายละเอียดแต่ละส่วนว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร สิ่งที่มีส่วนประกอบอะไรบ้าง และแต่ละส่วนมีรายละเอียด/ลักษณะอย่างไร ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนได้สัมผัสจากประสบการณ์จริง โดยการให้สัมผัสและสังเกตรายละเอียดสิ่งต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นรายละเอียดแต่ละส่วนได้ชัดเจนและครบทุกส่วนประกอบ เมื่อผู้เรียนพิจารณารายละเอียดของสิ่งของแล้ว ควรให้เวลาผู้เรียนได้คิดและพิจารณาความคิดของตนเองอีกครั้งหลังจากการพิจารณา เพื่อรวบรวมและจัดลำดับความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและนำไปสู่การตัดสินใจในระดับบูรณาการ

การออกแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการวิเคราะห์สิ่งที่มองเห็นช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ การแยกแยะ และการจัดลำดับ ดังที่ Reed (2010 : 5) ให้เหตุผลว่าการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และแยกแยะรายละเอียดจากการดูสัญลักษณ์ กราฟ หรือรูปภาพที่มีความซับซ้อนช่วยให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะประเด็นต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจส่วนประกอบต่าง ๆ ของข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น เพื่อช่วยในการตัดสินใจ

2. ระดับบูรณาการ (integration) เป็นความฉลาดรู้เรื่องภาพในระดับสูง ระดับนี้ผู้เรียนจะต้องเชื่อมโยงความคิดเพื่อตัดสินใจ และนำไปสู่การถ่ายทอดข้อมูลให้ผู้อื่นรับรู้ ระดับบูรณาการมี 3 ระดับย่อย คือ

2.1 ระดับเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้อ่านกับข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น (experience connection) เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่านเพื่อตีความ ขยายความ และแปลความสิ่งที่มองเห็น ในระดับนี้ผู้เรียนจะต้องใช้กระบวนการคิดระดับความเข้าใจ (comprehension) เพื่ออธิบายความหมายจากสิ่งที่มองเห็น ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเองในการตีความ ขยายความ และแปลความหมายจากภาพ สัญลักษณ์ หรือสื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้เป็นสื่อ การกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อสร้างความเข้าใจจากสิ่งที่มองเห็นจะช่วยให้ผู้เรียน สอดคล้องกับที่ Gibbons (2015 : 4) กล่าวว่า แนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (scaffolding) ของ Vygotsky ที่เชื่อว่า พื้นที่รอยต่อพัฒนาการของผู้เรียนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบางสิ่งบางอย่าง หากพื้นที่ดังกล่าวได้รับการกระตุ้น ให้คำแนะนำ หรือชักจูงจากผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจบางสิ่งอย่างได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การเสริมต่อการเรียนรู้จึงมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนตีความจากสิ่งที่มองเห็นผ่านความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองให้กระจ่างชัด

2.2 ระดับการสรุปโดยเชื่อมโยงความคิดจากการดูสิ่งที่มองเห็น (summarize) เป็นความสามารถในการสรุปและตัดสินใจข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น ผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลจากตีความ ขยายความ และแปลความหมายของสิ่งที่มองโดยใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเอง เพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่มองเห็น กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนควรออกแบบจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนระดมสมอง อภิปรายกลุ่มย่อย เพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนขยายองค์ความรู้ของตนเอง โดยผู้สอนอาจจะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนจับคู่ หรือรวมกลุ่มอภิปราย ดังที่ Barbara (2009 : 109) เสนอว่า การให้ผู้เรียนได้โต้แย้ง อภิปรายภายในกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนเกิดมุมมองและประเด็นต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งประเด็นดังกล่าวช่วยให้สามารถอธิบายความคิดของผู้เรียนให้ชัดเจนก่อนจะตัดสินใจเชื่อหรือไม่เชื่อในเหตุการณ์ ประเด็น หรือจากสิ่งที่มองเห็น นอกจากการระดมสมองควรจะต้องใช้คำถามกระตุ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสรุปเชื่อมโยงประเด็นจากสิ่งที่มองเห็น จึงจะสามารถถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ซึ่ง Galsworth (2017 : 42) เสนอว่า การพัฒนาทักษะการคิดจากสิ่งที่มองเห็นควรใช้คำถามเป็นแนวทางค้นหาคำตอบ คำถามหลักมี 6 ข้อ ดังการยกตัวอย่างคำถามตาม

หลักทั้ง 6 ประการข้างต้นเป็นเพียงการเสนอแนะ ผู้สนใจอาจจะนำไปประยุกต์เพื่อส่งเสริมการคิดจากสิ่งที่มองเห็น (visual thinking) แสดงในแผนภาพที่ 4

แผนภาพที่ 4 คำถามหลัก 6 ข้อ (six core questions)

ตัวอย่าง การตั้งคำถามหลัก 6 ข้อ ได้แก่

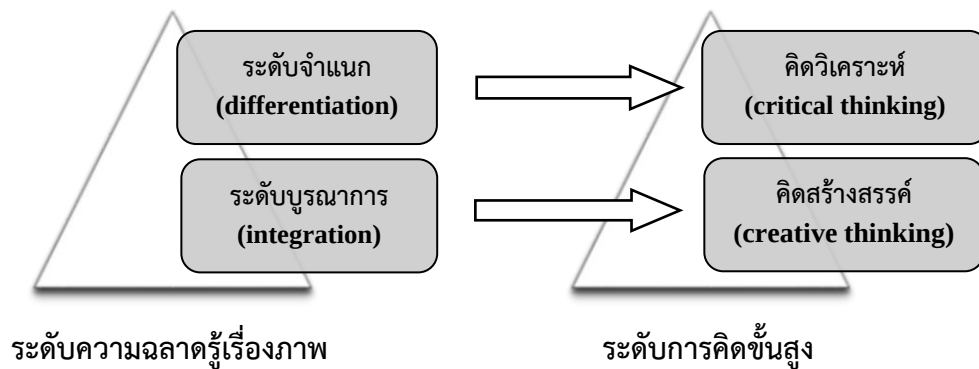
Where?	คุณเห็นภาพนี้ที่ไหน
What?	คุณเห็นสิ่งใดในภาพนี้บ้าง
When?	คุณจะรายละเอียดจากสิ่งที่คุณเห็นไปประยุกต์ในสถานการณ์ใด
Who?	คุณคิดว่าใครเป็นผู้สร้างสิ่งนี้
How many?	คุณจะอธิบายรายละเอียดจากสิ่งที่เห็นนานแค่ไหน
How?	คุณจะนำเสนอสิ่งที่เห็นให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างไร

2.3 สร้างสรรค์และเขียนคำอธิบายจากสิ่งที่มองเห็น (creative and explanations

constructing) เป็นความสามารถในการนำข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็นในรูปแบบงานสร้างสรรค์ ได้แก่ ภาพ สัญลักษณ์ กราฟ แผนผัง คลิปวิดีโอ เรื่องเล่า หรืองานเขียนที่สะท้อนถึงข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจชัดเจน ระดับนี้นับว่ามีความสำคัญกับผู้เรียนมาก เพราะผู้เรียนจะต้องใช้ทั้งความสามารถและเวลาในการเลือกวิธีการนำเสนอ/ถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นให้ผู้อื่นเข้าใจตรงกัน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมโดยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เพื่อสร้างสมาธิและให้เวลาแก่ผู้เรียน โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจควรกำหนดหรือเลือกช่องทางให้ผู้เรียนนำเสนอ แต่ควรให้ผู้เรียนได้เลือกด้วยตนเอง ดังที่ Bearne and Wolstencroft (2007 : 6) ให้เหตุผลว่า หลังจากผู้เรียนทำความเข้าใจสิ่งที่มองเห็นซึ่งอาจจะเป็นสื่อต่าง ๆ ที่ผู้สอนเลือกนำเสนอแล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกช่องทางการนำเสนอที่หลากหลาย หรืออาจจะเป็นการผสมผสานช่องทางเพื่อนำเสนอ เช่น ใช้หนังสือภาพที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์ และแผนผัง ซึ่งรายละเอียดของช่องทางการนำเสนอผู้เขียนจะขอกว่าในหัวข้อถัดไป

ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพได้ 2 ประการ คือ ประการแรกคือความฉลาดรู้เรื่องภาพเริ่มจากระดับง่ายไปสู่ระดับซับซ้อน โดยเริ่มจากการมอง พิจารณา คัดวิเคราะห์ นำไปสู่การสรุปและสร้างองค์ความรู้เพื่อถ่ายทอดให้เข้าใจตรงกัน ส่วนประการที่สอง ความฉลาดรู้เรื่องภาพสัมพันธ์กับกระบวนการคิด โดยเริ่มจากการคิดระดับพื้นฐานคือพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ จากสิ่งที่มองเห็นเพื่อนำไปสู่

การคิดขั้นสูง คือ วิเคราะห์ วิจัย วิจารณ์ ประเมินค่า และสร้างสรรค์ในรูปแบบต่าง ๆ จึงขอเสนอความสัมพันธ์ของระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพกับกระบวนการคิดขั้นสูง ดังแสดงรายละเอียดในแผนภาพ 5

แผนภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพกับระดับการคิดขั้นสูง

หัวใจสำคัญของการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพคือการให้ผู้สอนนำสื่อที่หลากหลายมาให้ผู้เรียนได้มอง ดู ชิม และสังเกต ดังที่ Bearne and Wolstencroft (2007 : 12) มีข้อเสนอแนะว่า การเลือกใช้สื่อที่เกิดจากการสร้างสรรค์ที่หลากหลายจะช่วยเพิ่มความรู้และทักษะจากการเรียนรู้จากสิ่งที่มองเห็น ทำความเข้าใจ และสร้างสรรค์สิ่งที่มองเห็นให้อยู่ในรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ผู้สอนจึงมีหน้าที่เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องภาพให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้เขียนจึงขอเสนอสื่อที่สามารถนำมาใช้พัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่แก่นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. หนังสือภาพ และหนังสือการ์ตูน

สื่อกลุ่มนี้เป็นหนังสือที่ประกอบด้วยข้อความกับรูปภาพ ซึ่งผู้เรียนให้ความสนใจมาก แม้การอ่านจะต้องตีความเนื้อหา แต่ทว่าในหนังสือมีรูปภาพจึงต้องใช้การมองและสังเกตรูปภาพ เพื่อทำความเข้าใจทั้งเนื้อหาและรูปภาพที่ผู้เขียนนำเสนอเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันจึงจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของหนังสือทั้งหมด

หนังสือภาพคือหนังสือที่มีข้อความและภาพประกอบในสัดส่วนเท่า ๆ กัน อาจจะเรียกว่าเป็นหนังสือนิทานก็ไม่ผิด ส่วนหนังสือการ์ตูนเป็นหนังสือที่เน้นภาพประกอบมากกว่าข้อความ หนังสือ

ที่มา:
<https://www.wandeehouse.com/family/649>

ทั้งสองชนิดเป็นสื่อที่นักเรียนระดับประถมศึกษาให้ความสนใจและอ่านมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ดังที่ Arizpe and Styles (2016 : 90) กล่าวว่า เด็กวัย 8-12 ปี ให้ความสนใจหนังสือภาพหรือหนังสือการ์ตูนที่เน้นภาพมากกว่าข้อความ โดยระบุความแตกต่างระหว่างข้อความกับภาพไว้ว่า 1) ภาพทำให้เด็กสนใจและอยากอ่านหนังสือมากกว่าข้อความ เนื่องจากเด็กบางคนอ่านคำไม่ได้ 2) ภาพให้รายละเอียดทั้งที่ปรากฏและไม่ปรากฏในภาพแต่ข้อความมีข้อจำกัดเรื่องคลังคำศัพท์ เพราะเด็กระดับประถมศึกษามีคลังคำศัพท์น้อยจึงไม่สามารถตีความจากบริบทได้ และ 3) ภาพทำให้เด็กจดจำนานกว่าข้อความ เพราะภาพ 1 ภาพแทนความหมายมากกว่า 1 คำ

การเลือกหนังสือภาพและหนังสือการ์ตูนมาพัฒนาทักษะความฉลาดรู้เรื่องภาพ ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่าน และฝึกทักษะการตีความ แผลความ และวิเคราะห์ข้อความที่มีภาพ กราฟ หรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในหนังสือ โดยผู้สอนควรกระตุ้นด้วยการใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลจากสิ่งที่พบในหนังสือ และสามารถสร้างความเข้าใจทั้งเนื้อหาและภาพประกอบที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอไว้ หนังสือทั้งสองประเภทจึงเหมาะสำหรับการพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพให้แก่ นักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษาเป็นอย่างมาก

ที่มา: https://blooddonationthai.com/?page_id=1715

2. ป้ายร้านค้า ป้ายโฆษณา หรือโปสเตอร์

สื่อกลุ่มนี้เน้นการนำเสนอข้อความหรือสัญลักษณ์สำคัญเพียงประเด็นเดียว ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิดและประสบการณ์ในการตีความเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา ภาษา สัญลักษณ์อย่างถ่องแท้ หากตีความผิดพลาดอาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจเจตนาของ ผู้เขียนผิดไป และนำไปถ่ายทอดไม่ตรงกับข้อมูล

สื่อประเภทป้ายชื่อร้านค้า ป้ายโฆษณา แผ่นพับ และโปสเตอร์สื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ล้วนเป็นสื่อที่เน้นข้อความ กระชับและกินใจ บางข้อความมีการใช้ถ้อยคำแฝงนัยของเนื้อหาที่ ผู้อ่านหรือผู้ชมจะต้องตีความจากข้อความและภาพตามบริบท ส่วนใหญ่สื่อประเภทนี้จะเน้นข้อความมากกว่าภาพ ผู้อ่านไม่ควร

ด่วนสรุป แต่ควรใช้วิจารณญาณเพื่อตีความและทำความเข้าใจก่อน

ตัดสินใจเชื่อข้อมูล สื่อประเภทนี้จึงเหมาะสำหรับนำไปใช้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงได้อีกด้วย ดังผลการวิจัยของ Savić (2020 : 173) แสดงให้เห็นว่า การนำภาพ แผ่นป้าย หรือโปสเตอร์ที่มีทั้งข้อความและภาพปะปนกันสามารถนำมาใช้พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนให้เกิดทักษะการสังเกต การตีความ และการสรุปความหมายจากข้อความหรือสื่อที่มองเห็น

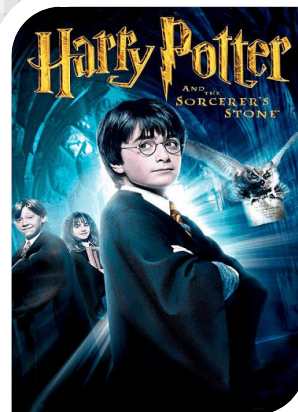
3. ละครและภาพยนตร์

ละครและภาพยนตร์เป็นภาพนิ่งเรียงติดต่อกันบนม้วนฟิล์มเมื่อนำมาฉายจะปรากฏเป็นภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์มีหลายแนว เช่น แนวชีวิต แนวความรัก แนวให้ความรู้ และแนวสะท้อนสภาพสังคม ปัจจุบัน เป็นต้น ปัจจุบันการดูหรือการชมภาพยนตร์เปลี่ยนจากโทรทัศน์เป็นการดูหรือชมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Youtube, Netflix เป็นต้น สื่อประเภทดังกล่าวเปลี่ยนจากการรับชมผ่านจอแก้วเป็นหน้าจอโทรศัพท์มือถือ โดยไม่จำกัดสถานที่ แต่ต้องระวังขนาดความยาวของแต่ละเรื่อง เพราะอาจจะมีหลายตอนและใช้เวลานาน Stafford (2011 : 103-104) ให้ข้อเสนอแนะว่า การนำละคร หรือภาพยนตร์ที่มีขนาดยาวมาประกอบการสอนควรเลือกบางตอน หรือตอนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่สอน ทำให้นักเรียนเข้าใจตัวอย่างจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ได้อย่างสมจริง เช่นเดียวกับวรรณคดีและวรรณกรรมที่ตัดตอนในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์

อันที่จริง ภาพยนตร์ก็คือภาพนิ่ง การนำภาพยนตร์หรือละครมาใช้พัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพ จะช่วยให้ผู้เรียนใช้ทักษะสัมผัสรับชมตัวละคร เรื่องราว และรายละเอียดต่างจากภาพยนตร์ เพื่อนำข้อมูลจากการชมมาวิเคราะห์และอนุมานตามประเด็นจากภาพยนตร์และละคร เช่น พฤติกรรมตัวละคร ข้อคิดจากเรื่อง จุดประสงค์ของผู้แต่ง เป็นต้น การจัดกิจกรรมการดูละครและชมภาพยนตร์ อาจจะเป็นกิจกรรมทางอ้อม เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการอ่านหนังสือเรียน ผู้สอนไม่ควรอธิบายเรื่องราวขณะที่ผู้เรียนกำลังดูละครหรือชมภาพยนตร์ระหว่างการจัดกิจกรรม อาจจะทำให้เกิดความสับสน และเสียบรรยากาศในการดูและรับชมของผู้เรียน ควรใช้เวลาแก่ผู้เรียน จากนั้นควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอาจจะมีภาพประกอบจากละครและภาพยนตร์ เพื่อเป็นการกระตุ้นและเชื่อมโยงความรู้เดิมในการตีความหมายของข้อความ ภาพ สัญลักษณ์ และตัวละคร เพื่อสร้างองค์ความรู้และทำความเข้าใจเรื่องราวจากการดูละครและชมภาพยนตร์อย่างมีวิจารณญาณ

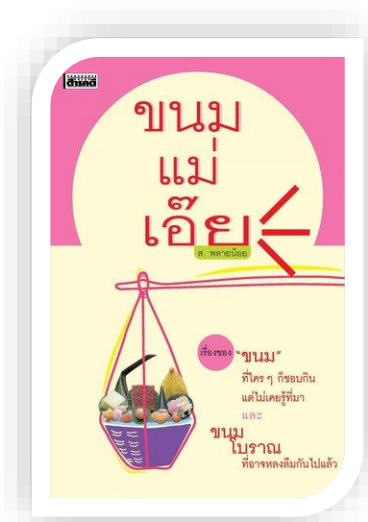
4. หนังสืออ่านนอกเวลา

หนังสืออ่านนอกเวลาเป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง นอกเหนือจากหนังสือเรียนในหลักสูตร (สถาบันภาษาไทย, 2560 : 2) สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้มีหนังสืออ่านนอกเวลาทุกช่วงชั้น เช่น ลูกสัตว์ต่าง ๆ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) นกนางเขน (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6) ขนแม่เอ๋ย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ชีวิตทง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เป็นต้น

ที่มา:

[https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%81%E0%B8%AE%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B9%88_%E0%B8%9E%E0%B8%AD%E0%B8%95%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%A9%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%96%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B9%8C_\(%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C\)](https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%81%E0%B8%AE%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%A3%E0%B8%B5%E0%B9%88_%E0%B8%9E%E0%B8%AD%E0%B8%95%E0%B9%80%E0%B8%95%E0%B8%AD%E0%B8%A3%E0%B9%8C%E0%B8%81%E0%B8%B1%E0%B8%A9%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%96%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B9%8C_(%E0%B8%A0%E0%B8%B2%E0%B8%9E%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B9%8C))

ที่มา:

https://www.mebmarket.com/index.php?action=BookDetails&book_id=23787&nage_no=1

หนังสืออ่านนอกเวลาช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษาให้ ความรู้ วัฒนธรรม คุณธรรมจริยธรรม และสร้างนิสัยรักการอ่าน เนื้อหา ที่ปรากฏเป็นทั้งงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่เน้นความสะเทือนอารมณ์ เช่น ดอกกรัสด์แสนรู้สัมผัสม่วง หน้าต่างบานแรก และสารคดีที่เน้น สารความรู้ ข้อเท็จจริง เหตุการณ์จริง เช่น อัลเฟรด โนเบล ฉากญี่ปุ่น มิตรภาพต่างสายพันธุ์ เป็นต้น

การนำหนังสืออ่านนอกเวลาไปพัฒนาความฉลาดรู้เรื่อง ภาพ ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน วัยของผู้เรียน และทำความเข้าใจหนังสืออ่านนอกเวลาแนวคิดและคุณค่าของหนังสือ แต่ละเรื่องที่กระทรวงศึกษากำหนดไว้ เพื่อคัดเลือกหนังสือให้เหมาะ สำหรับผู้เรียนแต่ละระดับชั้นและเกิดประโยชน์มากที่สุด นอกจากนี้ต้อง คำนึงถึงความพร้อม ความสนใจของผู้เรียน สถานที่เรียน อาจจะในชั้นเรียน

และนอกชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการอ่าน ควรใช้เวลาแก่ผู้เรียนได้อ่านหนังสือด้วยตนเอง มากที่สุด ตลอดจนบูรณาการกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและเกิดประโยชน์จากการนำข้อคิด จากการอ่านไปประยุกต์ใช้ได้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด

5. เครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (social network)

เป็นพื้นที่สาธารณะของกลุ่มคนเพื่อใช้ติดต่อ สื่อสาร พบปะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแบ่งปันข้อมูล อาจจะเกี่ยวข้องกับการ ศึกษา ธุรกิจ หรือความบันเทิงซึ่งแล้วแต่เจตนาของผู้ใช้ บริการ (Kist, 2010 : 2) ในปัจจุบันนี้ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเครือ ข่ายสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อเยาวชนไทย และได้รับ ความนิยมมากในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและอุดม

ศึกษา ดังผลการวิจัยที่พบว่า ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (2558 : 65-79) กลุ่มเจนเจเนอเรชันวาย (Gen Y) เซ อินเทอร์เน็ตมากกว่า 3 ชั่วโมง/วัน โดยเข้าใช้ facebook, line, twitter เป็นต้น ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้ เห็นว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้สอนควรนำ เครือข่ายดังกล่าวมาช่วยพัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพ เพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์มีทั้งข้อความ รูปภาพ คลิป วิดีโอ หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ และยังสามารถพัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง ดังที่ Junco (2014 : 97-98) ให้ เหตุผลว่า สื่อสังคมออนไลน์เหมาะสำหรับนำมาพัฒนาความฉลาดรู้การอ่านภาพ ทักษะการคิดขั้นสูง การให้

ที่มา: <https://sites.google.com/site/socialnetworkappfbigline/99>

เหตุผล และการตัดสินใจของผู้เรียน เพราะการเผยแพร่สื่อบางชนิดอาจจะมีข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ผู้สอนควรนำสื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลายมาประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อฝึกการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียน

เครือข่ายสังคมออนไลน์มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ข้อดีคือสะดวก รวดเร็ว ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ส่วนข้อจำกัด คือ ข้อมูลเผยแพร่อย่างรวดเร็วขาดความน่าเชื่อถือ จึงทำให้เข้าใจความหมายจากสื่อได้ง่ายหรือผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ผู้สอนจะต้องเลือกเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งอาจเกิดปัญหาด้านสายตาของผู้เรียนหากใช้นานจนเกินไป ผู้เขียนเห็นว่า เครือข่ายสังคมออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง หากผู้สอนนำมาประกอบการจัดการเรียนรู้จะช่วยทำให้ผู้เรียนพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ความฉลาดรู้เรื่องภาพเป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไม่แพ้ทักษะการสื่อสารด้านอื่น การใช้สื่อประสาทแทนการอ่านเพื่อสร้างความเข้าใจนับเป็นความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบันที่สวนกระแสสังคมที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารแพร่หลายอย่างรวดเร็ว สมรรถนะดังกล่าวจึงสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนที่ผู้สอนไม่ควรมองข้ามในยุคศตวรรษที่ 21

สรุป

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพเป็นแนวคิดที่ส่งสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียน เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันเป็นสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์หลังไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว สมรรถนะด้านความฉลาดรู้เรื่องภาพจึงเป็นเครื่องมือในการถอดรหัส (decode) คือ การรับสารด้วยการใช้ทักษะสัมผัสพิจารณาและวิเคราะห์รายละเอียดจากสิ่งที่มองเห็น เพื่อนำไปสู่การเข้ารหัส (encode) คือ การส่งสารด้วยการเขียน หรือพูด โดยการสร้าง ผลิต หรือถ่ายทอดสิ่งที่มองเห็นเพื่อบรรยายให้ผู้อื่นได้เข้าใจตรงกัน

การนำเสนอข้อมูลทั้งหมดนี้เป็นทำให้ผู้เขียนทราบว่าระดับความฉลาดรู้เรื่องภาพมี 2 ระดับ คือ 1) ระดับจำแนก ได้แก่ สังเกตและวิเคราะห์ 2) ระดับบูรณาการ ได้แก่ เชื่อมโยงประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งที่มองเห็น สรุปข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น และนำเสนอข้อมูลสิ่งที่มองเห็นอย่างสร้างสรรค์ กระบวนการส่งเสริมความฉลาดรู้เรื่องภาพมี 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับเรียนรู้จากสิ่งที่มองเห็น 2) คิดจากสิ่งที่มองเห็น และ 3) นำเสนอข้อมูลจากสิ่งที่มองเห็น รวมทั้งสื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้พัฒนาความฉลาดรู้เรื่องภาพมี 5 ประเภท ได้แก่ 1) หนังสือภาพ และหนังสือการ์ตูน 2) ป้ายร้านค้า ป้ายโฆษณา หรือโปสเตอร์ 3) ละครและภาพยนตร์ 4) หนังสืออ่านนอกเวลา และ 5) เครือข่ายสังคมออนไลน์

องค์ความรู้จากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้แก่ครูภาษาไทยและผู้สนใจนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะความฉลาดรู้เรื่องภาพทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ความเป็นผู้นำ และนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมในยุคศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มะลิทอง. (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัณทิรา กัณหาไชย และจินตวิทย์ คล้ายสังข์. (2563). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาการเรียนกลับด้านแบบ 5E ร่วมกับกระบวนการออกแบบอินโฟกราฟิกเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการรู้ทางทักษะสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *Journal of Information and Learning*, 31 (3), 25-36.
- รัตมา รัตนวงศา, ประกอบ กรณีกิจ และปณณรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. (2563). การพัฒนาแบบวัดการรู้ทางทักษะในนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 48 (2), 225-240.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2562). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ชุดฉลาดรู้ (literacy) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักราชบัณฑิตยสถาน.
- ศรีณัยธร ศศิณกรแก้ว. (2558). การยอมรับเครือข่ายสังคมออนไลน์ (SNS) ของกลุ่มเจนเอชวันวาย (Gen Y). *สุทธิปริทัศน์*. 29 (92), 65-79.
- สถาบันภาษาไทย. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้หนังสืออ่านนอกเวลา สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สถาบันภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ.
- Arizpe, E & Styles, M. (2016). *Children reading picture books: interpreting visual texts*. New York: Routledge.
- Barbara, G. D. (2009). *Tools for teaching*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Bearne, E & Wolstencroft, H. (2007). *Visual approaches to teaching writing*. London: Paul Chapman Publishing.
- Bruhn, M & Dünkkel, V. (2009). The Image as Cultural Technology in *Visual literacy*. edited by Jim Elkins. New York: Routledge.
- Galsworth, D.G. (2017). *Visual workplace visual thinking*. Boca Raton: CRC Press.
- Gibbons, P. (2015). *Scaffolding language scaffolding learning: Teaching English language learners in the mainstream classroom*. NH: Heinemann.
- Goldstein, B. (2016). *Visual literacy in English language teaching: Part of the Cambridge Papers in ELT series*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Guinibert, M. (2020). Learn from your environment: A visual literacy learning model. *Australasian Journal of Educational Technology*. 36 (4), 173-188.

- Junco, R. (2014). *Engaging students through social media: evidence-based practices for use in student affairs*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Kist, W. (2010). *The socially networked classroom: teaching in the newmedia age*. California : Corwin.
- Machado, J. M. (2013). *Early childhood experiences in language arts: Early literacy*. Wadsworth: Cengage Learning
- Reed, S. K. (2010). *Thinking visually*. New York: Psychology Press.
- Stafford, T. (2011). *Teaching visual literacy in the primary classroom: comic books, film, television and picture narratives*. New York: Routledge.
- Supsakova, B. (2016). Visual literacy for the 21st century. *IJAEDU*. 2 (5), 202-208.
- Savić, V. (2020). Visual literacy for young language learners: Mutimodel textes in content-based instruction.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็น นักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็น ประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดย สามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้ง บทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้า เว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้ว ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่ง บทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงบรรณเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

↑		ระบุนามสกุล (16 pt)
1. นิ้ว		
← 1 นิ้ว	ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)	→ 1 นิ้ว
	Articles English (14 pt)	
		ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)
		หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)
		Name - Surname of Article author (12 pt)
		Agency (12 pt)
		E-mail (12 pt)

	บทคัดย่อ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)	
		
	คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)	
	Abstract (14 pt)	
	(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....	
		
	Keywords : 3-5 words (12 pt)	
	บทนำ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	สรุป (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เอกสารอ้างอิง (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	1 นิ้ว	
↓		

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างอิงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างอิง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขลิท ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ขาววิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิคม. กรุงเทพมหานคร: พิสดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

ID : Line

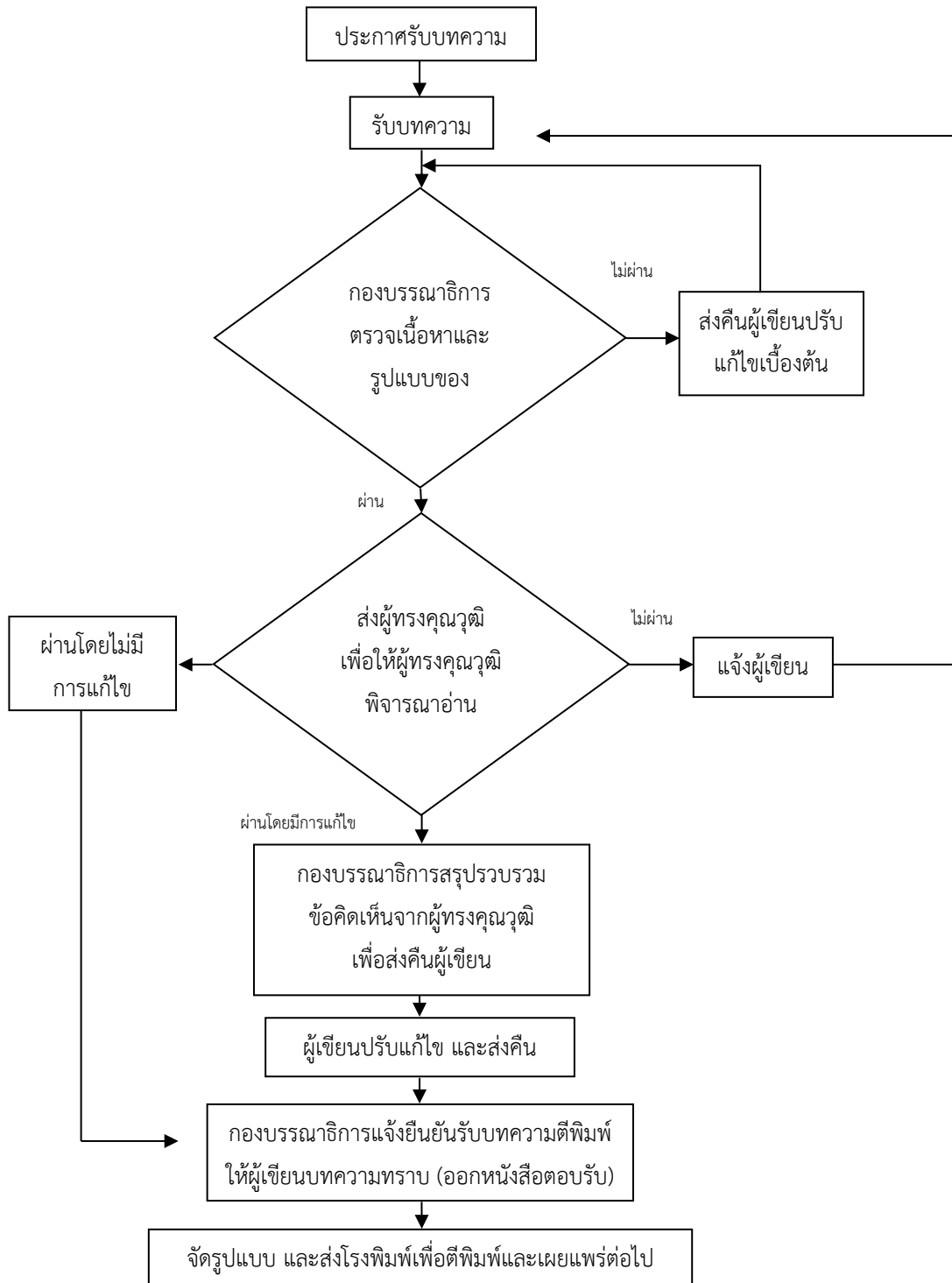
E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์
ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.
2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.
3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.
4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).
5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.
7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.
2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.
3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.
4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.
5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.
6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.
7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.
8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้อสมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSa/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

